

EVROPSKÝ POLYTECHNICKÝ INSTITUT, S.R.O. KUNOVICE

Jaroslav Ďad'o – Jaroslav Ďad'o

ZÁKLADY ÚČETNICTVÍ

Minimum, co musí vědět každý ekonom

Kunovice 2009

EVROPSKÝ POLYTECHNICKÝ INSTITUT, S.R.O. KUNOVICE

Jaroslav Ďaďo – Jaroslav Ďaďo
ZÁKLADY ÚČETNICTVÍ

Minimum, co musí vědět každý ekonom

Kunovice 2009

Základy účetnictví

První vydání

Vydal:

EPI, s.r.o. Kunovice, 2009

Ul. Osvobození 699

686 04 Kunovice

www.educomplex.cz

epi@educomplex.cz

Autoři:

prof. Ing. Jaroslav Ďaďo, PhD., kapitola 1, 5 - 7

Ing. Jaroslav Ďaďo, PhD., kapitola 2, 3 a 4 (plus přílohy)

© Jaroslav Ďaďo a Jaroslav Ďaďo

Recenze:

Ing. Olga Ciliková, PhD., auditor

Ing. Stibůrková Jana, účetní specialista

Jazyková ková korektura:

Rektor EPI, s.r.o. a redakční rada schválili tento učební text jako vysokoškolskou učebnici.

ISBN 978-80-7314-189-0

OBSAH

Úvod	9
1. ÚVOD DO ÚČETNICTVÍ	11
1.1 Legislativní vymezení účetnictví	11
1.2 Předmět účetnictví	14
1.3 Druhy účetnictví – účetní soustavy	16
1.4 Uživatelé účetnictví	17
1.5 Zásady vedení účetnictví	20
1.6 Účetní doklady	22
1.7 Účtová osnova	24
1.8 Účetní knihy	27
1.8.1 Rozvaha	31
1.8.2 Výkaz zisku a ztráty	34
1.8.3 Výkaz peněžních toků	37
1.9 Harmonizace účetnictví	39
2. MAJETEK PODNIKU	41
2.1 Majetek a jeho formy	41
2.1.1 Dlouhodobý majetek	42
2.1.2 Zásoby	43
2.1.3 Krátkodobý finanční majetek	44
2.1.4 Pohledávky	44
2.2 Pořizování majetku	45
2.3 Oceňování majetku	46
3. ÚČTOVÁNÍ MAJETKU	49
3.1 Dlouhodobý majetek	50
3.2 Zásoby	61
3.3 Krátkodobý finanční majetek	67
3.4 Pohledávky	73
4. ZDROJE PODNIKU	81
4.1 Vlastní zdroje	81

4.2 Cizí zdroje krátkodobé	84
4.3 Časové rozlišení a dohadné položky	93
4.4 Cizí zdroje dlouhodobé	98
5. NÁKLADY	105
5.1 Náklady jak ekonomická kategorie	105
5.2 Účtování nákladů	107
6. VÝNOSY	121
6.1 Vymezení pojmu výnosy	121
6.2 Účtování výnosů	122
7. ÚČETNÍ ZÁVĚRKA	131
7.1 Druhy účetní závěrky	131
7.2 Inventarizace	135
7.3 Postup účetní závěrky	139
Seznam literatury	143
PŘÍLOHY	147
1. Účtová osnova	147
2. Rozvaha	151
3. Výkaz zisku a ztráty	155
4. Slovník pojmů v jazyku anglickém	157
5. Řešení příkladů v textu knížky	161

ÚVOD

Děkujeme, že jste si ze široké ponuky knížek na trhu o účetnictví koupili právě tuto knížku.

Začneme asi takto: starší autor této publikace, který před léty maturoval na střední ekonomické škole, si v prvním ročníku studia pletl pohledávky se závazky. A pod těmito pojmy si nic konkrétního neuměl představit. Neříkajíc o pojmu kontokorent. Všechny jeho spolužačky po maturitě řekly, že „nikdy účetní“. A devadesát procent z nich skončilo jako účetní. Nebo jině: pro jednoho našeho kolegu byl zase abstraktní účet 211 - Pokladna. Až v podniku zjistil, že ta 211-ka, to je ta místnost, kde na dveřích je okénko a mřížka a kde paní nakládá s penězi v hotovosti, kde se proplácí cestovní náhrady, kde se odvádí inkaso tržeb nebo pohledávek. V tu dobu účetní dvacet let účtovala jednu – dvě operace. A její plat nebyl nic moc. Dnes mnoho účetních účtuje všechny účetní operace. Mohu vás potěšit, že 80 procent účetních operací téměř každé účetní jednotky je rutina, která se dá rychle naučit v průběhu jednoho-dvou semestrů. A těch dvacet procent se naučíte v praxi nebo najdete v jiných odborných knížkách. Další podstatný rozdíl je, že dnes se již účetnictví nedělá ručně.

Účetnictví – slovo, které u mnoha čtenářů, zejména studentů, vyvolává mráz na zádech. Fandové účetnictví se mezi sebou nejraději baví v číslech – 321/221. Těm, ani účetním expertům není tato publikace určena. Po prostudování této knížky uznáte, že se účetnictví dá zvládnout. Chce to ale prostudovat minimálně těchto pár stran. Studentům pomůže, jestliže před zkouškou „sáhnou“ také po zákonu o účetnictví (nebojte se, není dlouhý) a po provádějící vyhlášce, po některých paragrafech ze zákona o daních z příjmů nebo si prolistují České účetní standardy pro podnikatele. A co je důležité: nutné je mít po ruce v průběhu celého studia účtovou osnovu. Ještě jednou – mít u sebe účtovou osnovu. My nechceme, abyste se základy účetnictví jenom naučili, ale abyste je pochopili.

Cílem autorů této publikace není, abych jste se po prvním ročníku studia účetnictví stali auditory. Naším cílem je dát studentům to minimum, co by měli jako budoucí ekonomové nebo podnikatelé vědět o účetnictví. Věříme, že tento základ účetnictví se stane pro některé čtenáře i základem pro jejich budoucí profesi účetního. V úvodu studia účetnictví je nutné osvojit si obsah základních pojmů z ekonomie a z ekonomiky jako takové. Pak je nutné naučit se obsah dvou základních účetních bilancí (vzkazů) – rozvahy a výsledovky.

Myslíme si, že vyvolání zájmu o každý předmět, je v rukou učitele. Dáváme si také tento vysoký cíl – my ten zájem o účetnictví chceme ve vás vyvolat. A možná proto volíme i takovou volnější prezentaci této vážené problematiky. Pro úspěšné studium účetnictví je nezbytné, aby studující měl vyšší míru abstraktního myšlení. Je dobře, nebo i výhodou, když má student alespoň minimální praktické zkušenosti z praxe. Pak si bude umět pod abstraktním zápisem předkontace představit jednoduchou, často denní operaci v podniku.

Účetnictví je abstraktní. Abstraktní v tom, že reálnou podnikovou praxi transformuje do abstraktní formy do účetních zápisů. Realita je však taková: přivezou do podniku materiál, vystavíme příjmu na sklad a zapíšeme do účetnictví. Vezmeme materiál ze skladu do výroby, vystavíme výdejkou ze skladu a také zapíšeme do účetnictví. Odnese z pokladny peníze na účet do banky, vystavíme výdajový účetní doklad a také zaúčtujeme. Odběratel nám uhradí fakturu za dodané zboží platbou na náš bankovní účet. Pošta nám doručí výpis z banky a my položky na něm uvedené zaúčtujeme do účetnictví. Narodí se strážné feně štěně a my to zapíšeme do účetnictví.

Odcizí nám firemní automobil a my to zapíšeme do účetnictví. Jednoduše řečeno, účetnictví jenom zachycuje ve zjednodušené podobě každodenní realitu podniku nebo účetní jednotky jiného typu.

Ve škole i v praxi se občas vyskytují námitky, že proč je dnes nutné učit se účetnictví na „téčkách“, když to všechno za nás udělá počítač. Ano, ale jak již bylo řečeno, nutné je rozlišit pro účetnictví dvě slova: znát a pochopit. Účetní i manažer to musí pochopit. A až to účetní pochopí, pak to může i dělat. Pro lepší pochopení účetnictví doporučujeme čtenářům při posuzování v textu popisovaných účetních případů se dívat na ně z pohledu, že čtenářem je podnik (účetní jednotka), který faktury nebo peníze přijímá nebo který faktury vystavuje a peníze vydává.

Pokud jde o vymezení obsahu jednotlivých účtů z účtové osnovy a účetních operací k nim, je nutné dodat, že v textu budou autoři od některých účtů rámcově abstrahovat, protože si myslíme, že není nutné je zařadit do základů účetnictví. Zato jiným účtům budeme věnovat vyšší pozornost. Dle konkrétní situace budeme v textu aplikovat teorii účetnictví na podnik, neboli obecně na účetní jednotku. Jednoduše řečeno na podnikatelský subjekt v jeho obecné podobě, bez detailního pohledu na jeho formu vlastnictví nebo detailnějšího pohledu na jeho právní formu nebo jeho velikost.

Výše uvedené poznatky vychází z toho, že autoři mají dlouhodobou praxi z vyučování účetnictví, ze skutečného vedení účetnictví a z jeho revize jako daňoví poradci nebo soudní znalci. Autoři jsou si vědomi toho, že znají co student nebo jiní čtenáři ze základů účetnictví potřebují. Proto neočekávají, že po prostudování této knížky se stanete účetním auditorem. Ale ujišťujeme Vás, že budete moci začít s účtováním třeba malého „eseróčka“. Může se stát, že po přečtení této knížky zkonstatujete, že nic nové pod Sluncem – všechno už víme. I to je pro Vás užitečné zkonstatování.

Příklady prezentované v textu představují obvyklé účetní zápisy, které souvisí s prezentovanou problematikou v textu i situaci v praxi. Většina zápisů se nedotýká jenom účtů dané skupiny, ale také jiných účetních tříd. Taká už účetní teorie i praxe je. V textu v příkladech chybějí některá řešení – předkontace. Je to prostor pro ověření si Vašich vědomostí. Řešení můžete je najít v příloze 5.

Otázkou pro některé čtenáře může být, jak je možné tuto učebnici použít pro účetnictví platné v Slovenské republice. Jednoduše – možné ji použít. Tak na 95 %. Malé rozdíly jsou. Např. odlišná je hranice hodnoty pro vymezení dlouhodobého majetku, odlišné jsou odpisové skupiny, odlišná výše kritérií pro povinný audit účetní závěrky, absenci účtů dohadných položek nahradil účet 323 – Ostatní krátkodobé závazky, samostatná tvorba sociálního fondu je na účtu 472 a několik dalších maličkostí.

Tato knížka má jenom úvod. Nemá závěr. Protože lidi ho nečtou. Proto jsme všechny podstatné informace pro čtenáře zařadili právě zde.

Přejeme všem studentům a jiným čtenářům této knížky, aby je účetnictví v průběhu studia a v praxi bavilo, nebo aby jim alespoň nedělalo problémy. Rádi uvítáme názory na tuto publikaci a podněty na její zlepšení. Pište na: jaroslav.dado@stonline.sk.

Autoři

Kunovice, listopad 2009.

Otec mi řekl: „Synu, najdi si tři dobré lidi: dobrého lékaře, který ti vyléčí tělo, dobrého kněze, který ti vyléčí duši a dobrého účetního.“

Z filmu Schindlerův seznam

1. ÚVOD DO ÚČETNICTVÍ

Co budete vědět po prostudování této kapitoly?

Pochopíte co je to účetnictví a jaká je základní legislativa, která upravuje účetnictví. Osvojíte si zásady vedení účetnictví. Naučíte se co je účetní doklad, jaké má náležitosti, jak můžete dělat opravy účetních dokladů a účetních zápisů. Zjistíte, že účet v účetnictví je více než jenom váš účet v bance. Budete umět vyjmenovat hlavní a pomocné účetní knihy. Osvojíte si obsah základních účetních bilancí. Pochopíte, že účetnictví není strašák a že bez osvojení si obsahu této kapitoly nebudete moci pokračovat v dalším studiu této krásné a zajímavé teorie a praxe současně. Ale zjistíte také, že se to dá naučit. A možná se i rozhodnete stát se účetním.

1.1 Legislativní vymezení účetnictví

Účetnictví má své pravidla a zásady. Tyto musejí být jasné a jednotné pro všechny, kteří ho vedou, kontrolují nebo jeho výsledky využívají ve své práci. Proto je obsah a způsob vedení účetnictví upraven ve více právních normách. Jeho obsah a způsob vedení je určován státem. Starší „verze“ Obchodního zákoníku v § 35 ukládala podnikatelům povinnost vést účetnictví v rozsahu a způsobem, který pro něj stanoví zvláštní zákon. Jako základní právní normu k tomuto ustanovení můžeme považovat Zákon o účetnictví (zákon č. 563/91 Sb. v platném znění). Od roku 1991 byl vícekrát doplněn a novelizován. Jak již bylo řečeno, zákon není dlouhý, a proto stojí zato si ho prostudovat jako součást této publikace. Jednotlivá ustanovení zákona o účetnictví pro podnikatele účtující v soustavě (kdysi nazývaného podvojného účetnictví) detailně popisuje vyhláška č. 500/2002 Sb. v platném znění (prováděcí vyhláška v podvojném účetnictví). Další důležitou právní normou jsou České účetní standardy pro účetní jednotky účtující podle vyhlášky č. 500/2002 Sb. Do roku 2005 byla ustanovení Českých účetních standardů obsažena v Opatření Ministerstva financí ČR, kterými se stanovili podrobnosti o postupech účtování a o rámcové účtové osnově pro podnikatele účtující v soustavě podvojného účetnictví.

Vyhláška č. 500/2002 Sb. a České účetní standardy jsou po účetní jednotky, pro účetní, pro auditory i pro kontrolní orgány (finanční úřady) základním návodem na vedení a kontrolu účetnictví podnikatelských subjektů.

V uvedených právních normách, ale hlavně v zákoně o účetnictví, je vymezen obsah pojmů, např.: předmět účetnictví, účetní jednotka, účetní doklad, opravy účetních dokladů a účetních zápisů, účetní knihy, účetní závěrka, inventarizace, archivace účetních dokladů, ověřování účetní závěrky auditorem, zásady vedení účetnictví, sankce atd. Sankce se dotýkají nevedení účetnictví, nesprávně nebo neúplně vedeného účetnictví.

Vyhláška podrobněji definuje jednotlivé složky majetku účetní jednotky (podniku), definuje formy jeho krytí (složky pasiv), obsah účetních bilancí, rámcově vymezuje obsah přílohy k účetní závěrce, účetní metody, způsob účtování opravných položek, odepisování majetku, postup a metody konsolidace účetní závěrky apod.

Nejdetailněji postupy vedení účetnictví definují České účetní standardy. Tyto vychází z Mezinárodních účetních standardů (IAS – International Accounting Standards). Účelem účetních standardů je harmonizace účetnictví na nadpodnikové a mezinárodní úrovni. Harmonizace účetnictví významně ovlivňují i směrnice (direktivy) Evropské unie.

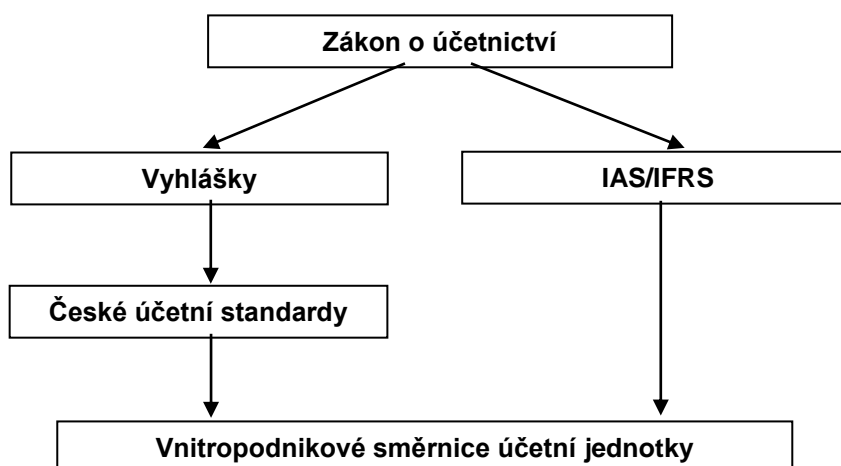
Významnou mírou vedení účetnictví ovlivňují vybraná ustanovení zákona o daních z příjmů a zákona o dani z přidané hodnoty. Zákon o dani z příjmů upravuje systém odpisování majetku, definice technického zhodnocení, ale především účetní jednotce umožňuje identifikovat, které náklady jsou a které nejsou daňově uznatelné. Informace z účetnictví o zadluženosti podniku a o výši jeho vlastního jmění jsou podkladem pro to, jestli není nutné na podnik vyhlásit konkurs dle zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobů jeho řešení (zákon o insolvenci).

Koncepci české účetní legislativy možno hierarchicky definovat jako soustavu následovných typů právních norem:

- **Zákon o účetnictví** – obsahuje zejména ustanovení o rámcových pravidlech o rozsahu vedení účetnictví, o účetních dokladech, účetních zápisech, účetních knihách, účetní závěrce, oceňování, inventarizaci, úschově účetních záznamů.
- **Prováděcí vyhlášky** – obsahují informace o rozsahu a způsobů sestavování účetní závěrky, uspořádání, označování a obsahovém vymezení položek účetních vzkazů a přílohy a o účetních metod.
- **České účetní standardy** – obsahově vymezují zejména vazbu na účetní výkazy, postupy účtování, způsoby oceňování.
- **Vnitropodnikové směrnice** – vymezují konkrétní pravidla účetní jednotky pro jednotlivé oblasti účetnictví.
- **IAS/IFRS** – Mezinárodní účetní standardy (International Accounting Standards) – nejsou přímou součástí české legislativy, avšak mají vliv na její aplikaci. Neřeší formu a strukturu účetních výkazů. Řeší jejich obsahovou stránku.

Schematicky možno soustavu české účetní legislativy znázornit vztahy na obrázku č. 1.

Obrázek 1 Legislativní rámec českého účetnictví

Zdroj: zpracováno autoři textu

A co to vlastně to účetnictví je? Účetnictví je vědou i konkrétní praxí. Účetnictví sbírá, zaznamenává, třídí (klasifikuje), sumarizuje, interpretuje a poskytuje účetní informace všem uživatelům. **Účetnictvím rozumíme** systémové a modelové zobrazení podnikových hospodářských skutečností v zákonem stanovené formě, představující abstrakci konkrétní reality. Účetnictví představuje relativně uzavřený a vnitřně uspořádaný systém informací. Účetnictví odráží finanční stránku hospodářské činnosti podniku a výsledek této činnosti. Jednoduše řečeno: je to finanční zobrazení stavu a pohybu veškerého majetku, závazků, kapitálu, nákladů, výnosů a výsledku hospodaření účetní jednotky (podniku) po dobu jeho celé existence. Účetnictví je významným zdrojem informací o současném stavu podniku, o jeho vývoji v čase, je zdrojem informací pro manažery o investování, o úsporných opatřeních a je nástrojem kontroly plnění plánu. Významnou roli má účetnictví i v oblasti hmotné zainteresovanosti pracovníků různých útvarů podniku. Účetnictví tvoří součást informačního systému podniku. Forma vedení účetnictví a jeho struktura je dána výše uvedenou legislativou.

Účetnictví vede každá účetní jednotka. **Účetní jednotkou se rozumí** právnické osoby se sídlem na území České republiky, zahraniční osoby podnikající na území České republiky, organizační složky státu (např. rozpočtové a příspěvkové organizace, obce), vybrané fyzické osoby – podnikatelé. Fyzické osoby – podnikatelé, kteří nejsou účetními jednotkami, vedou tzv. daňovou evidenci (dříve jednoduché účetnictví). Rozsah a způsob vedení daňové evidence neupravuje zákon o účetnictví, ale zákon o daních z příjmů. Daňová evidence je téměř totožná s jednoduchým účetnictvím.

Účetnictví je nevyhnutelnou složkou každého ekonomického systému. Účetnictví si může podnik (podnikatel) vést sám, nebo si ho může jako službu objednat a externím způsobem zabezpečit u dodavatele poskytujícího účetní služby. Tím, že „deleguje“ odpovědnost za zpracování účetnictví na jinou osobu, nezbavuje se vlastní odpovědnosti za stav vedení účetnictví, způsob a výsledky hospodaření před finančním úřadem. Externí dodavatel účetních služeb má pouze odpovědnost vůči zadavateli z titulu jemu způsobené škody nekvalitním vykonáním služby. Tuto odpovědnost je nutné zakotvit do smlouvy, dle které je účetnictví vedeno.

V případě porušení zákona o účetnictví může finanční úřad vyměřit účetní jednotce **sankce**, jestliže účetní jednotka:

- nevede účetnictví,
- nesestaví účetní závěrku nebo nevyhotoví výroční zprávu,
- sestaví účetní závěrku neúplnou,
- nezveřejní účetní závěrku nebo výroční zprávu,
- neověří účetní závěrku auditorem, jestli jí to ze zákona vyplývá,
- vede účetnictví nepravdivě, nesprávně nebo neúplně.

Účetnictví je systém založený na přesně stanovených a obecně uznávaných zásadách umožňující podávat věrný obraz skutečnosti a zjišťovat, aby veškeré informace byly průkazné, správné a úplné. Na základě toho, účetnictví plní v účetní jednotce následovní **funkce**:

- **dokumentační a informační** – poskytuje informace o finanční a majetkové situaci podniku v peněžních jednotkách za určité období (průkaznost ve sporech vyplývajících ze vztahů mezi věřitelem a dlužníkem, podklady pro vyměření daně, informace pro instituce); poskytuje informace pro podnikatele, aby věděl, jestli je nebo není ve ztrátě
- **dispoziční** – slouží pro potřeby účetní jednotky pro rozhodování a řízení podniku, umožňuje kontrolu majetku a hospodaření, pro daňové účely (hlavně poskytovat ve složce vnitropodnikového účetnictví reálné podklady a informace pro řízení, a to zvláště v oblasti nákladů)
- **kontrolní** – veškeré záznamy v účetnictví umožňují kontrolu stavu majetku a hospodaření (kontrola finančním úřadem, kontrola zaměstnance).

1.2 Předmět účetnictví

Účetnictví je jednou z nejstarších metod evidence, předmětem které je hospodářská činnost. Historie vývoje účetnictví sahá do 14. století. Tato evidence se vyvíjela jako nutnost mít a získávat informace o majetku, dlužích a výsledku hospodaření. Potřeby hospodářské praxe vedly ke zdokonalování účetnictví. Rozvoj účetnictví významně ovlivnil rozvoj obchodu, bankovního systému a výroby. Účetnictví se vyvinulo do velmi důmyslného, vnitřně provázaného a uceleného systému podvojného účetnictví. Dnes je účetnictví nevyhnutelnou složkou každého ekonomického systému, jehož cílem je maximální rentabilita prostředků vynakládaných při zabezpečování jeho základní ekonomické funkce. Účetnictví zjišťuje, měří a hodnotí plnění tohoto cíle. Řádně fungující účetnictví je jedním z významných předpokladů fungování a rozvoje řádně fungující a zdravé tržní ekonomiky.

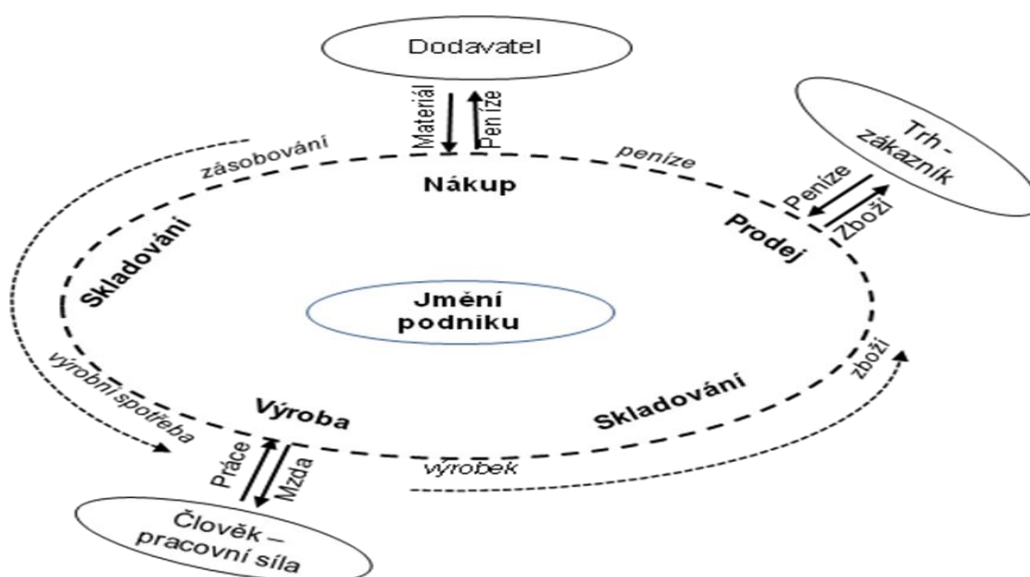
K naplnění uvedených podmínek a poslání účetnictví přispívá rozvoj tržní ekonomiky, finanční autonomie podniku, existence vztahů podniku se subjekty v jeho okolí, používání reálných peněz apod. Na druhé straně produktem účetnictví, resp. dělby práce jako důsledku rozvoje účetnictví, je vznik nových profesí. Jde zejména o účetní nové kvalifikace, účetní specialisty, auditory, účetní poradce, účetní analytiku, účetní pedagogy apod.

Základní principy, jádro a specifické způsoby měření ekonomické činnosti podniku se v účetnictví zachovávají a přetrvávají, dochází jen k jeho některým obsahovým změnám, změnám metod, forem, organizace a technice vyjádření hospodářské činnosti podniku.

Předmětem účetnictví je vést účetní záznamy o hospodářských a účetních operacích probíhajících v účetní jednotce. Účetnictví zachycuje veškerou hospodářskou činnost účetní jednotky. Ve zjednodušené formě ve finančním vyjádření popisuje reprodukční proces podniku (obrázek 2). Jednotlivé dílčí kroky hospodářské činnosti jsou popisovány na účetních dokladech. Účetnictví provádí zápisy na účtech a v účetních knihách.

Účetnictví se vede podvojnými zápisy v plném nebo ve zjednodušeném rozsahu. Plný rozsah účetnictví mohou vést všechny účetní jednotky. Ale vedou ho hlavně právnické osoby, které musí mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Zjednodušený rozsah účetnictví vedou podnikatelské subjekty, které nemusí mít účetní závěrku ověřenu auditorem.

Obrázek 2 Schematické znázornění reprodukčního procesu podniku

Zdroj: zpracováno autoři textu

Do předmětu účetnictví patří kromě provádění účetních zápisů i sestavování účetních bilancí (výkazů). Účetní zápisy se evidují v účetním deníku a v hlavní knize syntetické, resp. analytické evidence. Důležitou součástí účetnictví je i další evidence. V rozhodující míře má evidence formu pomocných účetních knih. Jde především o evidenci dlouhodobého majetku, evidenci jednotlivých druhů zásob, evidenci peněz, evidenci jiných složek finančního majetku, evidenci pohledávek, evidenci závazků, pomocnou daňovou evidenci (pro DPH, pro spotřební daně), mzdovou evidenci (především mzdové listy), evidenci vozidel, evidenci rezerv, opravných položek apod. Dále zde zákon zařazuje archivaci účetních dokladů a účetních knih.

Na základě výše vymezené legislativy vztahující se na vedení účetnictví si účetní jednotka zpracuje **vnitropodnikové směrnice**, ve kterých si jednotlivé oblasti činnosti a oblasti účetnictví a evidence upraví na své konkrétní podmínky. Směrnice nemohou překročit rámec příslušného zákona. Směrnice se aplikují v těch oblastech, kde zákon vymezuje povinnosti, resp. postup účetní jednotky jenom rámcově. Zde si svůj postup upraví účetní jednotka podrobněji na své konkrétní podmínky. Nebo se směrnice aplikují na tu oblast, kterou zákon vymezuje pro účetní jednotky dispozitivně a účetní jednotka si zvolí některou z alternativ (možností), kterou jí zákon dává. Vnitropodnikové směrnice jsou pro účetní jednotku závazné. V praxi je dobré, jestliže si svůj

aplikovaný postup účetní jednotka vymezí ve směrnici. Finanční úřad to při finanční kontrole bere v úvahu.

1.3 Druhy účetnictví – účetní soustavy

Základní členění účetnictví má dvě kategorie: jednoduché účetnictví a podvojně účetnictví. Ještě v roce 2002 určoval obchodní zákoník, které subjekty vedou účetnictví jednoduché (dnes daňová evidence) a které podvojně účetnictví. Liší se samozřejmě už názvem. Pro laika bychom to rozlišili asi takto:

- **jednoduché účetnictví** (daňová evidence) je o účtování peněz (v pokladně nebo v bance), o příjmech a o výdejích, proto se vede **v peněžním deníku**. Je zaměřeno na peněžní toky. Zde hospodářský výsledek ovlivní příjem nebo výdej peněz, ne zápis faktury do účetní knihy. Hospodářský výsledek představuje **rozdíl příjmů a výdejmů**. Toto se dá naučit. Avšak pro někoho je i jednoduché účetnictví (daňová evidence) složité.
- **podvojně účetnictví** je o účtování „faktur“ - o pohledávkách a závazcích, proto se vede **v účetním deníku**. Každý účetní zápis se účtuje na dvou účtech. Hospodářský výsledek ovlivní zejména zaúčtování faktury nebo jiný předpis (účetní zápis). Hospodářský výsledek tvoří **rozdíl výnosů a nákladů**. Toto účetnictví se nestačí jen naučit, je třeba ho i pochopit.

Podvojně účetnictví můžeme klasifikovat i podle toho, jaký subjekt, nebo odvětví ho vede. Jde o účetnictví podnikatelských subjektů, účetnictví bank, účetnictví územních samosprávních celků, příspěvkových organizací, stáních fondů a organizačních složek.

Na obrázku č. 3 je rámcově provedeno srovnání daňové evidence a účetnictví.

Obrázek 3 Porovnání daňové evidence a účetnictví

Kriterium	Daňová evidence	Účetnictví
Kdo ho vede	Podnikatelé nezapsaní v OR	Právnícké osoby a podnikatelé zapsaní v OR
Náročnost	Nízká administrativní zátěž, na jeho zvládnutí postačí základní znalosti	Vyšší náročnost na zpracování dokladů, na technické vybavení a na znalosti
Poskytnuté informace	Informace získané z evidence nejsou dostatečné pro odborné řízení firmy	Vhodné pro firmy, které sledují svůj vývoj a dle informací sestavují podnikatelské plány
Daňové hledisko	Do evidence vstupují pouze skutečně uhrazené faktury vydané (příjmy), přijaté faktury (výdaje) - proplacené nákupy; v okamžiku přijetí dokladů se evidují pouze v pomocných knihách a neovlivní základ daně z příjmů	Doklady se účtují v okamžiku jejich přijetí, bez ohledu na datum platby. Zúčtování faktur je totožné s obsahem hlavní účetní knihy a pomocných účetních knihách. Jejich zúčtování ovlivní základ daně z příjmů
Základ daně	Rozdíl mezi příjmy a výdaji	Rozdíl mezi výnosy a náklady

Zdroj: zpracováno autoři textu

Další – samostatnou kategorií účetnictví představuje **vnitropodnikové účetnictví**. Vede se za jednotlivé vnitropodnikové útvary (hospodářská střediska), které samostatně hospodaří. Dané útvary jsou samostatným zúčtovacím (účetním) celkem. Mají vlastní plán činnosti, rozpočet a

evidenci. Vytváří se na odbytu, zásobování, správě, dopravě nebo v jiných činnostech. Formu tohoto účetnictví si podnik stanoví sám. Samostatně pro toto účetnictví si stanovuje *účetní rozvrh* (definice viz.dále) na analytických účtech k účtům třídy 5 – Náklady a třídy 6 – Výnosy. Jde o **jednookruhové účetnictví**.

Jinou formou vedení vnitropodnikového účetnictví jak na analytických účtech třídy 5 a 6 je vytvoření relativně samostatného účetního okruhu (vedle finančního účetnictví). Oba okruhy jsou vzájemně propojeny tzv. spojovacími účty. Např. spojovací účet k zásobám, k nákladům, k výnosům apod. Vedení samostatného okruhu vnitropodnikového účetnictví se účtuje na účtech samostatné třídy 8 (alternuje třídu 5 – Náklady) a 9 (alternuje třídu 6 – Výnosy). Jde o tzv. **dvoukruhové účetnictví**.

Z jiného pohledu můžeme účetnictví klasifikovat jako finanční účetnictví a manažerské účetnictví. Můžeme říci, že **finanční účetnictví** je to, které vedou standardně všechny účetní jednotky. Zabývá se transakcemi mezi účetní jednotkou a jejím okolím (dodavatelé, odběratelé, zaměstnanci, sociální a zdravotní pojišťovnou, bankou, finančním úřadem a jinými subjekty). Někdy se finanční účetnictví nazývá i daňovým účetnictvím, protože je základem pro výpočet daně z příjmů. Ve větší míře se zaměřuje na informace o aktivech a pasivech, o dlužích, o vlastním jmění, ale také o nákladech a výnosech a o hospodářském výsledku. Finanční účetnictví popisuje více minulost, resp. současnost. Účetní výkazy z finančního účetnictví jsou sestavovány v pravidelných časových intervalech (měsíc, čtvrtletí, rok). Podle potřeby je možné sestavit i za kratší období. Toto účetnictví tvoří základní rámce – kostru celého podnikového účetnictví, od kterého se odvíjí ostatní součásti účetnictví. Je jednotně regulováno legislativou a účetními standardy.

Samostatný obsah má **manažerské účetnictví**. Manažerské účetnictví sleduje především podrobnější informace o struktuře nákladů, výnosů a o zisku pro potřeby řízení podnikatelského procesu. V porovnání s finančním účetnictvím je jeho hlavní odlišností obsahové pojetí nákladů a výnosů. Obě kategorie jsou sledovány v mnohem podrobnější vnitřní struktuře. Rovněž podrobněji jsou sledovány faktory, které obě kategorie – náklady a výnosy ovlivňují. Zkoumá např. souvislosti mezi objemem produkce, náklady a ziskem. Hlavními nástroji manažerského účetnictví jsou kalkulace a rozpočty na jednotlivé akcie, střediska, resp. jiné organizační jednotky. Je-li to nutné, sleduje údaje i pro jednotlivé stroje nebo jejich skupiny. Využívá finanční i naturální údaje. V řadě případů nemá pravidelnou periodicitu sestavování výkazů. Řada informací manažerského účetnictví má omezenou (zejména časovou) platnost. Informace z finančního účetnictví jsou objektivnější, než informace z manažerského účetnictví. Ne vždy musí být manažerské účetnictví postavené na podvojném principu účetního zápisu. Manažerské účetnictví poskytuje informace pro jednotlivé podnikové politiky – odbytovou, zásobovací, výrobní, výzkumnou, personální, finanční, úvěrovou nebo marketingovou. Ve významné míře slouží i pro cenotvorbu a finanční a ekonomické analýzy podniku. Je orientováno více na budoucnost. Manažerské účetnictví má širší informační základnu než účetnictví finanční a poskytuje též informace jiného druhu.

1.4 Uživatelé účetnictví

Základním cílem každého účetního systému je poskytovat informace, které uspokojí potřeby těch subjektů, které s nimi pracují a které je potřebují pro výkon své funkce. Mnoho podnikatelů vede účetnictví zejména pro finanční úřad. Ten je ale až na druhém místě. Podnik vede účetnictví především pro sebe, pro majitele a pro manažery.

Okruhy informací, které poskytuje účetnictví, jsou předmětem zájmu více subjektů. Okruhy zájemců představují subjekty, které mají přímé finanční zájmy v daném podniku (účetní jednotce) – investoři, akcionáři, banky, dodavatelé nebo jiní finanční věřitelé. Druhou skupinou jsou subjekty, které nemají přímé finanční zájmy v daném podniku, ale vykonávají jenom kontrolu a regulaci podniky z hlediska veřejného zájmu (např. daňové orgány, burzy cenných papírů, vláda, odbory, zaměstnanci, média, obchodní rejstřík, soudy, obchodní komory, zájmová sdružení, konkurence, místní samospráva, různé odborné inspekce atd.). Většina ze zájemců o informace z podnikového účetnictví vyžaduje hlavně účetní výkazy. Ale manažeři, vlastníci a finanční úřad vyžadují od účetní jednotky detailnější informace z účetnictví.

Samotné účetnictví, stejně jako informace, které poskytuje účetnictví, musí být srozumitelné, relevantní (platné, důležité), včasné, správné, prokazatelné, soustavné, objektivní, spolehlivé a srovnatelné. Tyto vlastnosti vychází z legislativních ustanovení, ale úzce navazují na etické principy práce účetních jako profese. Do kategorie účetních pracovníků v širším slova smyslu patří také daňoví a účetní poradci a auditoři. Očekává se od nich vysoká profesionalita, odborná zdatnost, věrohodnost a kvalita poskytovaných služeb. Vyžaduje se od nich bezúhonnost, čestnost v jednání, vysoká objektivita, loajalita, respekt zákona, důvěrnost a mlčenlivost o získaných informacích.

Mezi hlavní **uživatele** informací z účetnictví patří:

- podnik, jeho **manažeři a vlastníci**; Využívají informace pro potřeby kontroly, rozhodování a řízení, pro hodnocení jednotlivců i organizačních jednotek. Vlastníci z účetnictví zkoumají míru a způsob zhodnocení vloženého kapitálu. Informace jim umožňují optimalizovat alokace zdrojů a efektivnější investování, optimalizování majetkové a kapitálové struktury, podporují rozhodování v oblasti dividendové politiky. Účetnictví poskytuje i informace o silných a slabých stránkách podniku. Vlastníci kapitálu na základě účetních výsledků rozhodují nejen o odměnách manažerů, ale také o personálních změnách ve vedení podniku. V menších podnicích mají vlastníci přístup k podstatně širšímu okruhu informací z účetnictví. Ve velkých akciových společnostech jsou tyto informace koncentrovány do výroční zprávy. Na základě výsledků z minulosti se mohou rozhodovat obě skupiny uživatelů informací z účetnictví o investování, o vstupech na nové trhy, o inovacích, o organizačních změnách apod.
- **finanční úřad**; Finanční úřad na základě finanční kontroly zkoumá, zda si podnik plní své daňové povinnosti včas a jestli odvádí jednotlivé daně ve správné výši, jestli je účetnictví vedeno správně a v souladu se zákonem. Daňová funkce podniku patří k nejstarším funkcím podniku.
- **zaměstnanci**; Zaměstnance zajímá, nebo by mělo zajímat to, jak si podnik stojí po ekonomické stránce, jak prosperuje, jaké má vyhlídky do budoucna, jaká je mzdová nebo sociální situace. Tyto informace zaměstnanci získávají a využívají ve spolupráci s odborovými organizacemi. Vedení podniku by mělo poskytováním informací z účetnictví zaměstnancům pozitivně ovlivňovat jejich motivaci a zainteresovat je na šetření nákladů a zlepšování hospodářského výsledku.
- **banky**; Banky na základě údajů o výsledcích rozhodují, zda poskytnou podniku úvěr nebo žádost o úvěr zamítnou. Z výkazu zisků a ztrát (výsledovky) a z výkazů peněžních toků (cash flow) zkoumají schopnost splatit úvěr. V období po poskytnutí úvěru pravidelně měsíčně nebo čtvrtletně vyžadují účetní výkazy, ze kterých posuzují jejich výsledky a

analyzují pravděpodobnost rizika nesplacení poskytnutého úvěru. Banky zkoumají především likviditu podniku a jeho dlouhodobou prosperitu.

- **dodavatelé**; Dodavatelé jsou obchodní věřitelé a tak zkoumají, zda podnik není ve finanční tísní. Zkoumají, jestli podnik má předpoklady pro dlouhodobé obchodní vztahy.
- **odběratelé**; Také sledují ekonomickou stabilitu a možnosti dalšího rozvoje podniku. Chtějí vědět, zda podnik bude schopen dodávat výrobky i v dlouhodobém horizontu. Obzvláště, když podnik je jediným dodavatelem dané komodity.
- **držitelé cenných papírů, burzy a potenciální investoři s cennými papíry** sledují finanční zdraví a finanční stabilitu podniku v horizontu splatnosti cenných papírů. Získané informace využívají v rozhodování o obchodech s cennými papíry a optimalizaci jejich portfolia. Také sledují tyto informace v kontextu vývoje cen akcií.
- **různé státní orgány a jiné instituce**; Tyto orgány se zaměřují na údaje o finanční situaci podniku z hlediska vlivu na rozpočtové příjmy ve vazbě na daňovou politiku (daň z příjmu, daň z přidané hodnoty, daň z nemovitostí, clo, poplatky apod.). Do této skupiny uživatelů možno zařadit také soudy, které využívají účetnictví jako důkazní prostředek. Informace z účetnictví slouží soudům pro účely vyhlášení konkurzního řízení. Mezi další uživatele údajů z účetnictví patří inspekce životního prostředí, finanční analytici, soudní znalci, univerzity (zejména pedagogové pro výzkum a studenti pro kvalifikační práce), odborové svazy, média a častokrát i široká veřejnost. Státní orgány zajímá investiční nebo zaměstnanecká politika podniku.
- **konkurence**, která se snaží získat informace z účetnictví podniku, aby se mohla srovnávat a aby je využila při vlastních rozhodováních o investování a postavení na trhu, aby mohli odhadnout budoucí schopnosti a záměry podniku. Rovněž konkurence zajímají výsledky z účetnictví z hlediska možnosti převzetí podniku.

Pro jednotlivé uživatele, ale zejména pro účetní jednotku (manažery a vlastníky), plní účetnictví především tyto **funkce**:

- poskytuje informace (**informační funkce**) o míře rentability, kterou podnik dosahuje při plnění své základní funkce, tj. transformaci vstupů na výstupy (požadované výrobky nebo služby); o míře rentability, kterou podnik dosahuje při zabezpečování jeho ekonomické funkce ve společnosti; Jinými slovy poskytuje informace o podnikatelské zdatnosti podniku, o jeho výdělečných schopnostech. Účetnictví dává informace pro všechny zainteresované strany o hospodářské činnosti podniku. Hlavně poskytuje důležité informace pro majitele a manažery pro rozhodování a řízení. Účetnictví plní svou informační funkci také ve vztahu k finančním orgánům, burze cenných papírů apod.
- zabezpečuje správu a ochranu majetku (je kombinací **kontrolní a dokumentační funkce**) a kapitálu (systémem evidence), který investoři svěřili manažerům; Dokumentační funkce vychází z toho, že účetnictví se vede v písemné nebo technické formě, která dokumentuje hospodářskou činnost podniku. Účetnictví je důkazním prostředkem při vedení sporů o uznání práv věřitelů. Pro majitele je prostředkem skládání účtů ze strany manažerů o jejich práci. A také je podkladem pro vyměřování daní.

1.5 Zásady vedení účetnictví

Finanční účetnictví musí respektovat a dodržovat několik obecně uznávaných účetních zásad, principů, či standardů zejména při oceňování, zaznamenávání, zjišťování a vykazování příslušných informací.

Na rozdíl od finančního, manažerské účetnictví není regulováno vnějšími orgány. Proto pro něj platí v zásadě jenom jedna omezující podmínka, aby byl zvolen a použit postup, metoda, nebo technika zjišťování dané informace zabezpečila její využitelnost, efektivnost a užitečnost pro daný účel, pro který se sleduje. Manažerské účetnictví je určeno pro vnitřní potřebu podniku a je podnik od podniku více-méně různorodé. Vyžaduje více tvořivosti od jeho tvůrce, a tím je někdy i náročnější.

Základní zásady vedení účetnictví jsou platné jak pro podvojně účetnictví, tak pro jednoduché účetnictví (daňovou evidenci). Jsou to pravidla, nebo filozofické principy účetnictví, které jsou závazné pro všechny účetní jednotky. Jsou závazné v celém účetním procesu – od vystavování účetních dokladů, přes zaúčtování účetní operace (zaevidování účetního zápisu), vykonání účetní závěrky až po sestavení účetních výkazů. Jejich počet není stanoven jako definitivní. Nejsou jednotně právně vymezeny, ale některé jsou explicitně uvedeny v zákoně o účetnictví. Zásady zaručují naplnění výše uvedených funkcí účetnictví. Mezi základní platné **zásady vedení účetnictví** patří:

- **zásada účetní jednotky** – je základní zásadou; spočívá ve vymezení ekonomického celku (podniku nebo jiného typu organizace), za který je účetnictví vedeno. Nemůže být v účetní jednotce vedeno více účetnictví (např. samostatně podle závodů, resp. středisek). Za celou účetní jednotku, jakkoliv vnitřně členěnou, se vede jedno komplexní a ucelené účetnictví. Stejně se sestavuje účetní závěrka. Účetní jednotkou je právnická nebo fyzická osoba jako taková. Ve většině případů je pojem právnická osoba a účetní jednotka totožný.
- **zásada neomezeného trvání účetní jednotky** – znamená, že účetnictví se vede od vzniku účetní jednotky až po její zánik; Nelze za určité období účetnictví nevést. Z doby trvání účetní jednotky vychází i systém odepisování pořizovací ceny majetku formou odpisů do nákladů.
- **bilanční zásada (princip)** – odráží formu základních účetních bilancí – rozvahy a výsledovky (výkazu zisků a ztrát); na účetnictví se dívá ze dvou hledisek: z pohledu formy majetku a z pohledu zdrojů, ze kterých byl majetek pořízen/financován. Tento dvojitý pohled na majetek podniku se označuje jako bilanční princip. Bilance majetku (aktiv) a bilance zdrojů (pasiv) musí být vyvážená.
- **zásada zákazu kompenzace** – je obsažena v zákonu o účetnictví; Účetní jednotka účtuje o pohledávkách, závazcích, nákladech, výnosech, výdajích a příjmech při jejich vzniku v účetních knihách a při účetní závěrce jej vykazuje samostatně, bez vzájemného započítávání, tj. nelze např. závazek ve výši 100,- Kč kompenzovat s pohledávkou ve výši 70,- Kč a účtovat jenom rozdíl 30,- Kč závazek. Zásada se nevztahuje na zápočet závazků a pohledávek při jejich úhradě.
- **zásada bilanční kontinuity** – jednoduše je možné vyjádřit větou: „Jak se účty a účetní knihy uzavřou na Silvestra, tak se otevřou na Nový rok.“ Součástí účetní závěrky na konci účetního období je zaúčtování závěrečných operací z rozvahy na konečný rozvážný účet (702). Tento účet slouží na začátku účetního období na otevření počátečního rozvážného

účtu (701). Takže konečné a počáteční sumy, např. na účtu 211 – Pokladna nebo 311 – Pohledávky, musí být stejné. Zásada platí jenom pro rozvahové účty. Výsledovka každého účetního období začíná vždy „od nuly“.

- **zásady konzistence** – zabezpečuje uživatelům na základě informací z účetnictví možnost objektivně porovnat údaje za jednotlivé nezávislé účetní období. Zásadu je možné respektovat za podmínek zachování účetních metod, způsobů oceňování nebo odepisování aktiv. Vykázané položky jsou z hlediska konzistence v čase stejné. Konzistenci je nutné respektovat nejen v čase, ale i v daném účetním období při konsolidované účetní závěrce (pojem vysvětlen dále) mezi konsolidovanými subjekty (tedy prostorová konzistence).
- **zásady historických cen** – evidence všech složek majetku a pasiv se vede v pořizovacích cenách, ve kterých byly pořízeny, tj. neaktualizují se podle změn tržních podmínek v čase. Všechny účetní operace se účtují oceněné v cenách v době provedení transakce – hospodářské operace. I když časem dojde ke změně ceny daného majetku pořízeného v minulosti, tato změna se nepromítá do účetnictví. Vlivy inflace není možné promítat do změny historických cen. Určitou výjimkou z této zásady je změna cen zásob v návaznosti na inventarizaci (§ 24 Zákona o účetnictví). Účetní jednotka si musí být vědoma, že použití této zásady je z hlediska zákona o daních z příjmů neúčinné, tj. bez vlivu na základ daně.
- **zásada národní měny** – vyžaduje od účetní jednotky, aby vedla účetnictví v korunách českých. V pomocné evidenci (např. pohledávek, pokladny) je možné použít i měnu, v níž byla pohledávka pořízena (např. USD).
- **zásada srozumitelnosti informací** – účetnictví musí být vedeno v jazyce českém. V něm musí být vystaveny i účetní doklady. Pokud doklady pochází ze zahraničí, účetní jednotka je povinna zabezpečit jejich překlad do českého jazyka (není nutné mít překlad ověřen).
- **zásada objektivitv účetních informací** – všechny informace vstupující do účetnictví i vystupující z něho musí být objektivně zjištěny; Znamená to, že v účetnictví neplatí „asi“ (s výjimkou dohadných položek). Účetní zápis musí být doložen účetním dokladem a položky aktiv musí být doloženy a ověřeny výsledky inventury. Zákon o účetnictví touto zásadou zdůrazňuje průkaznost vedení účetnictví. Průkaznost také znamená, že danou účetní operaci je možné ověřit nejen účetním dokladem, ale také reálnou skutečností.
- **zásada věrného a pravdivého zobrazení** – navazuje na předchozí zásadu a je možné ji doplnit o požadavek zobrazení reálné finanční a výnosové situace podniku. Podle ní musí účetnictví zaznamenat všechny účetní případy, které se týkají majetku a zdrojů podniku, musí reálně vykázat výsledek hospodaření a musí zabezpečit, aby účetní výkazy reálně odrážely stav majetku a výsledku hospodaření.
- **zásada dokladovosti** – souvisí se zásadou objektivitv účetních informací; Každý účetní zápis musí být doložen účetním dokladem. Nelze zúčtovat účetní zápis „na čestné slovo“.
- **zásady opatrnosti** – souvisí s časovým rozlišením nákladů a výnosů, ale i s účtováním opravných položek, dohadných položek nebo tvorby rezerv. Tyto operace promítají do účetnictví všechna předpokládaná a očekávaná rizika, ztráty a znehodnocení majetku, i když ještě nenastala nebo jejich výši není možné objektivně a spolehlivě zjistit. Naopak očekávané zisky nebo zhodnocení majetku se promítají do účetnictví až po jejich skutečné realizaci. Uvádí se, že tato zásada vychází z historické praxe, když se každý obchodník dělá chudším, než ve skutečnosti opravdu je.

- **zásada věcného přiřazení nákladů k výnosům** – jde o povinnost přiřadit příslušné náklady k výnosům v tom účetním období, se kterým věcně souvisí. Nelze náklady zaúčtovat v jiném roce a výnosy v jiném.
- **zásada periodicity** – stanovuje účetní jednotce v pravidelných intervalech sestavovat řádnou účetní závěrku. V dané periodě (minimálně jednou za rok) se zjišťuje hospodářský výsledek a jiné informace o hospodaření účetní jednotky. Toto pravidelné zjišťování je nezbytné pro hodnocení efektivnosti podniku a pro další řízení jeho činnosti.

V literatuře ani v legislativě neexistuje jednotný přehled těchto zásad. Přesto je účetní jednotka musí respektovat.

Vedle účetních zásad je nutné uvést co to je účetní technika. Jde o způsob evidence účetních zápisů. Ty je možné evidovat ručně (písemnou formou) nebo prostředky výpočetní techniky nebo kombinovanou formou.

1.6 Účetní doklady

Výše uvedená zásada dokladovosti a zákon o účetnictví vymezují obsah pojmu účetní doklad, ale především náležitosti účetního dokladu. Doklady odráží – opisují obsah uskutečněných hospodářských operací v podniku, nebo v jiné organizaci. Zákon o účetnictví definuje účetní doklady – originální písemnosti, které musí závazně obsahovat tyto **náležitosti**:

- označení (název nebo identifikace o jaký doklad jde) účetního dokladu (např. faktura),
- popis obsahu účetního případu (např. dodání materiálu) a označení jeho účastníků (dodavatel, odběratel, jejich obchodní jméno, sídlo, identifikační číslo),
- peněžní částka nebo údaje o ceně a množství,
- datum vyhotovení účetního dokladu, popřípadě i datum uskutečnění účetního případu,
- podpisy osoby odpovědné za účetní případ a osoby odpovědné za jeho zaúčtování.

Účetní jednotky vyhotovují účetní doklady neodkladně po zjištění skutečnosti, kterou doklady dokládají. Účetní doklady se musí označit názvem podniku (včetně IČ), do účetnictví kterého patří. Zákon o dani z přidané hodnoty vyžaduje daňový doklad (účetní doklad) identifikovat daňovým identifikačním číslem plátce DPH. Rovněž musí obsahovat vzestupný systém číslování, který umožní deklarovat komplexnost účetní evidence a období, do kterého účetní doklady patří. Účetní jednotka si ve vnitropodnikové směrnici vytvoří systém číselníků a systém koloběhu pro jednotlivé druhy dokladů. Dobrý systém by měl umožnit identifikovat typ dokladu, rok a pořadové číslo (např. výdajový pokladní doklad – VD/2009/15, dodavatelská faktura – DF-09/215). Z praktického hlediska si účetní zvyknou účetní doklad označit pořadovým číslem, pod kterým je doklad zaúčtován v účetním deníku a předkontaci (tj. číselné označení účtů, na které byl doklad zaúčtován). Očíslování umožňuje uživatelům lepší orientaci v dokladech a umožní identifikovat případnou ztrátu dokladu. Není zákon, který by stanovoval povinnost označit účetní doklad razítkem účetní jednotky. Účetní doklady se musí vystavovat takovým způsobem, aby byla zachována trvalost záznamu.

Účetní doklady se člení na:

- **externí** (vnější) – jde o doklad, který nám doručí naši obchodní partneři, nebo jim je doručíme my – kupříkladu přijatá faktura, vydaná faktura, bankovní výpis, výdajový pokladní doklad apod. a
- **interní** (vnitřní) – doprovázejí činnost uvnitř účetní jednotky. Jde např. o výdejku materiálu ze skladu, výplatní listinu, doklady o odpisech hmotného majetku, zúčtování opravné položky, předpisu daně a jiné interní doklady.

Obě uvedené kategorie dokladů je možné zaúčtovat samostatně jako **jednotlivý doklad** dle zásady jeden doklad – jeden účetní zápis (např. přijatá faktura za energii) nebo jako **sběrný účetní doklad** (několik podacích poštovních lístků za jeden měsíc je možné zaúčtovat jedním účetním zápisem) jako sumu parciálních položek.

Někdy se stane, že účetní doklad je nutné opravit. **Oprava účetních dokladů** se může udělat dokladově (vystaví se nový účetní doklad, kterým se odvolá na původní doklad) nebo nedokladově (původní údaj se přeškrtně rovnou čárou, aby zůstal čitelný původní zápis, a napíše se nový údaj). K tomu je nutné uvést datum opravy a podpis osoby, která opravu provedla.

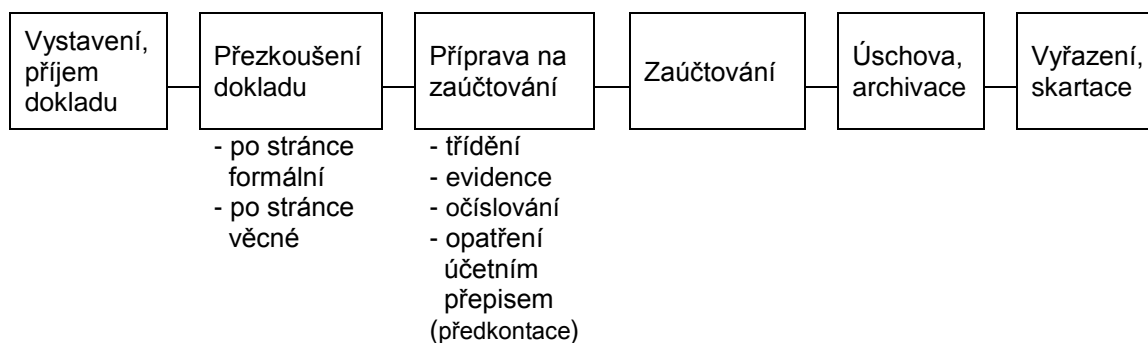
Ukázka opravy účetních dokladů:

Špatně ~~125,-~~ Správně 125,-* 16.10.2009 Novák

Účetní, resp. jiné určené osoby musejí účetní doklady prozkoumat z formálního hlediska (jestliže doklad má náležitosti stanovené zákonem) a z věcného hlediska (zda doklad odpovídá realitě – dodání zboží, obsahu smlouvy apod.). Po prozkoumání se doklady rozřídí podle druhu i z hlediska časového, označí předkontací – účtovací předpis (např. 518/321) očíslovají dle vlastních číselníků a zaúčtují do účetního deníku.

Zákon o účetnictví stanovuje účetní jednotce povinnost archivovat účetní doklady. Účetní doklady se archivují po dobu 10 let počínaje koncem účetního období, jehož se týkají. Po této lhůtě je možné doklad a účetní knihy vyřadit a skartovat. Oběh účetních dokladů v podniku můžeme znázornit postupem na obrázku č. 4.

Obrázek č 4 Oběh účetních dokladů v podniku

Zdroj: zpracováno autoři textu

1.7 Účtová osnova

Účtová osnova je zákonem stanovená soustava účtů se závazným číselným a slovním označením, uspořádaných dle jejího ekonomického obsahu. Má jednotnou logickou strukturu (viz. příloha 1). Zabezpečuje jednotnost používaných účtů. Je rozdělená do účetních tříd. Každá **účetní třída** má vlastní seznam účtů. Číslo účtu každé třídy začíná stejnou číslicí. Účetní třída se člení na **účetní skupiny**. V každé účetní skupině může být 10 syntetických účtů. Účtová osnova je schválená jako směrná (rámcová). To znamená, že si účetní jednotka může některé účty do ní doplnit. Jinou účtovou osnovu mají podnikatelské subjekty, jinou banky a jinou rozpočtové a příspěvkové organizace. Účetní jednotka si z účtové osnovy vybere účty, které bude pro své účetnictví používat. Jestliže podnik nemá zvířata nebo pozemky, nebude si na takovéto složky majetku otvírat účty. Tento výběr se nazývá **účtový rozvrh**. Sestavuje se zpravidla pro jedno účetní období. Obsahuje syntetické i analytické účty. Účtový rozvrh se může v průběhu účetního období doplňovat.

Z uvedeného vyplývá, že základním prvkem účtové osnovy je **účet (konto)**. Účet má přesně vymezený obsah a strukturu. Účet dává manažerům nebo jiným uživatelům účetnictví základní informace o vybrané oblasti vztahující se k hospodaření účetní jednotky. Je prostředkem třídění zobrazovaných ekonomických jevů. Účet je dvoustranné účetní pole se stejným obsahem (např. o penězích v pokladně, o úvěru, o úrocích).

Pro pochopení se účet zobrazuje ve formě „T“. Někdy se říká, že ve tvaru šibenice. Každý účet má vlastní název a číslo. Číslo účtu má charakter určitého kódu, který identifikuje název účtu (tři číslice), účetní skupinu (první dvě číslice) a účetní třídu (první číslice), do které účet patří. Tři číslice identifikují **syntetický účet**. Jestliže se podnik rozhodne obsah některých účtů hlouběji specifikovat, pak ke třem číslicím přidá další jednu, dvě resp. tři číslice. Tím se k syntetickému účtu vytváří **analytické účty**.

Příklad identifikace účtu:

- Účetní třída 5 - Náklady
- Účetní skupina 51 - Služby
- Syntetický účet 511 – Opravy a udržování
- Analytický účet 511.1 – Opravy výpočetní techniky (neboli 511.01)

Suma obrátů, resp. zůstatků na analytických účtech zobrazuje hodnotu obrátů, resp. zůstatku na syntetickém účtu.

Příklad vazby syntetického účtu a analytických účtů:

Konečný zůstatek (KZ) účtu 112 – Materiál na skladě = 1 000,- Kč, na analytických účtech byly zůstatky:

KZ 112.01 – Materiál na skladě - písek	= 250,- Kč
KZ 112.02 – Materiál na skladě - štěrk	= 500,- Kč
KZ 112.03 – Materiál na skladě - kamení	= 250,- Kč

Počet analytických účtů k danému syntetickému účtu si volí účetní jednotka dle své potřeby. Jestli si vytvoří např. k účtu 321 – Dodavatelé padesát nebo více analytických účtů, stane se účetní evidence nepřehlednou. Kritéria pro vytváření analytické evidence mohou být různá, v závislosti na druhu účtu:

- u pohledávek a závazků to mohou být jednotliví dodavatelé/odběratelé nebo skupiny odběratelů/dodavatelů (domácí, zahraniční),

- u účtu 211 – Peníze v pokladně se tvoří analytická evidence samostatně pro každou měnu, nebo podle středisek, či podle organizačních útvarů,
- u nákladů a výnosů všeobecně může analytická evidence sledovat daňové hledisko,
- některé nákladové účty jsou velmi široce koncipovány, proto je vhodné k nim vytvořit analytické účty. Účet 518 – Ostatní služby se může dělit na 518.01 – Nájemné, 518.02 – Poštovné, 518.03 – Právní služby, 518.04 – Reklamní služby až po 518.19 nebo 518.49 – Ostatní služby.
- u účtu 353 – Ostatní pohledávky vůči společníkům nebo 411 – Základní kapitál – se tvoří analytická evidence dle společníků.
- jinde může být kritériem časové hledisko dlouhodobé/krátkodobé (311.1 krátkodobé, 311.2 dlouhodobé) nebo podle jednotlivých let (428 - Nerozdělený zisk minulých let), nebo u účtu 343 – DPH to může být podle sazeb daně.

Specifickou kategorií syntetických účtů tvoří tzv. **skupinové účty**. Jde o účty v jednotlivých účetních skupinách, které končí nulou – např. 510 – Služby nebo 210 – Peníze. Tyto kategorie účtů mohou používat účetní jednotky – fyzické osoby podnikatelé účtující v soustavě podvojného účetnictví.

Analytická evidence může mít i dvoustupňové členění. Na prvním stupni je členění např. podle organizačních jednotek a na druhém stupni je např. členění podle druhu zásob (nebo naopak). Členění účtů na analytické účty umožní účetní jednotce získat z účetnictví hlubší – detailnější informace. Syntetické účty se vedou v hlavní knize syntetické evidence, analytické účty se vedou v hlavní knize analytické evidence. Není nutné definovat k syntetickému účtu jenom jeden analytický účet. To nemá opodstatnění. Vždy se definují minimálně dva analytické účty k danému syntetickému účtu.

Jiná **kriteria pro dělení účtů** jsou:

- účty rozvahové: účty aktiv (majetkové) a účty pasiv (zdrojové). **Umět identifikovat, které účty jsou aktivní a které pasivní, považujeme to za velmi důležité.**
- účty výsledkové: účty nákladů (účetní třída 5) a účty výnosů (účetní třída 6),
- třídy účtová osnovy, do které účty patří,
- počáteční účty,
- samostatnou kategorií jsou podrozvahové účty – mají charakter spíše evidence a používají se především pro evidenci cizího majetku (zásob) nacházejícího se dočasně v podniku, odepsaných pohledávek apod. Nejsou součástí rozvahy.

Důležité je, aby každý student nebo účetní věděl, že účet má jednotou strukturu:

- název (vystihuje ekonomický obsah účtu) a číslo,
- stranu Má dát (MD, nebo „na vrub“ nebo kredit) a stranu Dal (D, nebo „ve prospěch“ nebo debet),
- počáteční stav (aktivní účty na straně Má dát a pasivní na straně Dal). Účty nákladů a výnosů nemají počáteční stav na počátku účetního období.
- obraty na straně MD a na straně D,
- konečný stav – zůstatek (aktivní na straně MD, pasivní na straně D).

Obrázek 5 Struktura účtu

311 – Odběratelé (aktivní účet)	
MD (má dáti – na vrub)	D (dal - ve prospěch)
PS (počáteční stav)	
Přírůstky	Úbytky
KS (konečný stav - zůstatek)	

Kromě struktury účtu musí každý student nebo účetní vědět, že:

- na účtech aktiv jsou přírůstky na straně MD a úbytky na straně D
- na účtech pasiv jsou přírůstky na straně D a úbytky na straně MD
- na účtech nákladů jsou přírůstky na straně MD
- na účtech výnosů jsou přírůstky na straně D
- na některých účtech nemůže být na konci účetního období zůstatek (např. účet 431 – Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení nebo účty 111 – Pořízení materiálu, 131 – Pořízení zboží apod.)

Platí rovnice:

- **pro účty aktivní:** počáteční stav MD + obraty MD – obraty D = zůstatek MD
- **pro účty pasivní:** počáteční stav D + obraty D – obraty MD = zůstatek D

V závěru této části o účtové osnově znovu připomínáme: **úctovou osnovu je nutné mít vždy po ruce.** Jak student, tak účetní nebo auditor. Není třeba se učit systematicky účtovou osnovu nazpaměť. Není vhodné učit se číslo syntetického účtu jak abecedu. Podstatnější je znát název účtu, jeho charakter a obsah informací, které se na něm účtují. Není nutné nejdříve znát, že jde o účet 321, ale že jde o účet Dodavatelé, že je pasivní a že se na tento účet účtují dodavatelské (přijaté) faktury. Rovněž je nutné znát, že dodavatelé je účet rozvahový pasivní a na pasivních účtech se účtují přírůstky na straně Dal. Při pohledu na účtovou osnovu **je nutné umět identifikovat, zda jde o účet aktivní nebo pasivní nebo účet nákladů či výnosů.**

Jednotlivé účtové třídy možno stručně charakterizovat následovně:

Třída 0 – Dlouhodobý majetek - má poskytnout ekonomické údaje zejména o finančním objemu a struktuře dlouhodobého majetku, o jeho pořízení, opotřebení, vyřazení.

Třída 1 – Zásoby - slouží k zachycení stavu a pohybu jak zásob pořízených nákupem, tak i zásob vytvořených vlastní činností.

Třída 2 – Finanční účty - zachycuje stavové a pohybové informace o peněžních prostředcích, ať už v hotovosti či na bankovních účtech.

Třída 3 – Zúčtovací vztahy - informace o obchodních vztazích, vztazích k zaměstnancům, orgánům sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, finančním úřadem, obsahuje taky přechodné účty aktiv a pasiv pro zajištění nezávislosti jednotlivých účetních období, tato účtová třída obsahuje pohledávky krátkodobé i dlouhodobé, závazky pouze krátkodobé.

Třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky - informace o stavu a pohybech vlastního kapitálu včetně výsledku hospodaření účetní jednotky za běžné i minulá účetní období, také cizí zdroje kryjící majetek účetní jednotky.

Třída 5 – Náklady - slouží k zachycení spotřeby materiálu a cizích výkonů v peněžním vyjádření.

Třída 6 – Výnosy - zachycuje peněžní ekvivalent provedených výkonů účetní jednotky.

Třída 7 – Závěrkové a podrozvahové účty - určena k uzavření rozvahových a výsledkových účtů na konci účetního období a k otevření rozvahových účtů na počátku účetního období, podrozvahové účty zařazené v této třídě umožňují evidovat zejména majetek, který organizace sice nevlastní, ale využívá, případně má v zástavě.

Třída 8 a 9 – Vnitropodnikové účetnictví - umožňují jednu z možností vedení vnitropodnikového účetnictví, druhou možností je pro tyto potřeby využití analytických účtů v rámci účtových tříd 5 a 6.

1.8 Účetní knihy

Účetní případy, které vznikají v průběhu účetního období, se zaznamenávají jako účetní zápisy v písemné formě nebo v technické formě (V účetním softwaru na PC. Dnes se prakticky podvojně účetnictví ručně nevede.). **Účetní zápisy** vyjadřují - popisují v účetnictví hospodářské nebo účetní operace. **Hospodářské operace** zachycují koloběh hospodářských prostředků (peněz, zásob, výrobků, závazků, nákladů, výnosů...). **Účetní operace** představují určité rozhodnutí podniku s dopadem na jeho ekonomiku, aniž by došlo k fyzické změně nebo pohybu stavu majetku. Ve skutečnosti účetní jednotka na základě rozhodnutí „jenom“ vystaví tzv. vnitřní účetní doklad (ve kterém popíše obsah této operace – tohoto rozhodnutí) a zaúčtuje ho. Účetní operace nemá vliv na změnu objemu majetku, ale má dopad na hospodářský výsledek.

Účetní zápisy se zapisují do **účetních knih**. Účetní zápisy se zapisují průběžně v časové chronologii s možností vyloučit dodatečné vkládaní, dopisování nebo změny účetních zápisů. Účetní zápisy je nutné zaznamenávat srozumitelně (určují jednoznačně, o co v účetním zápise jde), přehledně (pro dobrou orientaci v nich), ve státním jazyce a trvanlivě. Účetní zápisy jsou kromě časové chronologie zaznamenávány i věcně – systematicky, tj. na účtech, na které svým obsahem patří. Účetní doklady a účetní knihy tvoří **účetní dokumentaci**.

Účetní knihy musí být identifikovány názvem účetní jednotky, účetním obdobím, kterého se týkají, počtem stran a očíslováním stran. To zaručí prokazatelnost jejich kompletnosti.

Účetní knihy jsou:

a/ hlavní knihy v účetnictví:

- účetní deník
- hlavní kniha syntetické evidence
- hlavní kniha analytické evidence

b/ pomocní knihy v podvojném účetnictví:

- kniha přijatých faktur – vazba na účet 321 - Dodavatelé
- kniha vydaných faktur – vazba na účet 311 - Odběratelé
- pokladní kniha – vazba na účet 211 – Pokladna
- evidence pro daňové účely (DPH, spotřební daně) – vazba na účet 343 – DPH, nebo 345 – Ostatní daně a poplatky
- kniha cenin – vazba na účet 213 - Ceniny
- kniha zásob, resp. karty zásob – vazba na účet 112 – Materiál na skladě, nebo 132 – Zboží na skladě a v prodejnách
- kniha rezerv – vazba na účty skupiny účtu 45 - Rezervy
- kniha ostatních pohledávek/závazků – vazba na jiné účty pohledávek a závazků

- o kniha dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku – vazba na účty skupiny 01 a 02
- o mzdové listy – vazba na účet 331 – Zaměstnanci
- o kniha jízd – vazba na účet 501.AE – Spotřeba pohonných hmot... a jiné knihy

Většina z uvedených pomocných účetních knih se vede i v režimu daňové evidence.

Účetní knihy se otevírají v první den účetního období a uzavírají na jeho konci. Samostatně pro každé účetní období. Pomocné knihy vede účetní jednotka pouze ty, pro které je v účetní jednotce opodstatnění.

Hlavní účetní knihy

Základní hlavní účetní knihou je **účetní deník**. Do účetního deníku se zapisují časově, tj. chronologicky všechny účetní zápisy. Každý účetní případ se účtuje v samostatném řádku – obsahují jednu účetní položku. Účetní deník má formu tabulky (obrázek 6). Účetní předpis neboli **předkontace** je v účetnictví určen dvou účtů (princip podvojnosti), na které se daný účetní případ zaúčtuje. **Účetní předkontace má formu dvou čísel účtů rozdělených lomítkem např. 501/112. Číslo na pravé straně představuje účet, na kterém se zaúčtuje na straně MD a číslo na levé straně představuje účet, na kterém se stejná suma zaúčtuje na straně Dal.** Účetní zápis s uvedenou **předkontací - souvztažnost** se čte: „výdej materiálu ze skladu do spotřeby“. **Princip podvojnosti** znamená, že každý účetní zápis se účtuje na dvou různých účtech, na jednom na straně Má dát a druhém na straně Dal. Oba účty musí mezi sebou logicky souviset. **Tato fáze účetnictví představuje podstatu znalostí (know-how) každého účetního.** V ní musí účetní získat rutinu. Jako pomůcka mohou sloužit sbírky souvztažností. Jestliže nám dělá problém předkontaci určit, pak je nutné začít s účtem, o kterém víme, že je součástí předkontace a o kterém víme, na kterou stranu předkontace patří. A pak se věnujeme rozmyšlení o druhém účtu do předkontace.

Princip podvojnosti, nebo souvztažnosti, znamená, že každý účetní případ je zapisován stejnou peněžní částkou na dvou různých účtech. Někdy i na třech účtech. Tím se neporuší princip podvojnosti, protože na účtu/účtech na straně MD a Dal je stejná hodnota. Jenomže na jedné straně MD, nebo Dal se suma rozdělí na dva účty, čímž vzniká tzv. **složený účetní zápis**. Nejčastěji se používá při účtování dokladů na vstupu nebo na výstupu u plátce DPH. Klasický podvojný zápis na dvou účtech je tzv. **jednoduchý účetní zápis**.

Jednoduchý účetní zápis je zapisován stejnou peněžní částkou na dvou různých účtech na opačných stranách. Jednou na straně MD a jednou na straně D. Zápis je prováděn na obou účtech ve stejné částce, protože oba zápisy zachycují tentýž hospodářský jev. Jde např. o nákup poštovní známky v hotovosti (výdajový pokladní doklad) 20,- Kč s předkontací 518/211.

MD	211- Pokladna	D	MD	518 – Ostatní služby	D
	20,-		20,-		

Složený účetní zápis představující přijatou fakturu za opravu u plátce DPH v sumě 1 000,- Kč plus 19 % DPH (tj. celkem s DPH 1 190,- Kč). Předkontace v účetním deníku se zapíše 1 000,- Kč na MD účet 511 – Opravy a udržování, 190,- Kč na MD účet 343 – DPH (ve skutečnosti na analytickém účtu) a suma 1 190,- Kč na straně Dal účet 321 – Dodavatelé. Obraty na MD a D se rovnají.

MD	321- dodavatelé	D	MD	511 – Opravy a udržování	D
	1 190,-		1 000,-		
			MD	343 – DPH	D
			190,-		

Jestliže účetní udělá při zápisu do účetního deníku chybu, pak existují pravidla, která určují, jak se dělají **opravy účetních zápisů**. Vystaví se interní účetní doklad, kterým se zaúčtuje chybný zápis se stejnou sumou, jenomže se záporným znaménkem na stejných účtech jak byla zúčtována chybná operace. Tento opraný zápis chybou operaci stornuje (neguje), výsledkem čehož je nulový vliv na účetní výsledek. A pak se zaúčtuje operace správná. (např. bylo zaúčtováno 300,- Kč, mělo být 200,- Kč. Pak se zaúčtuje mínus 300,- Kč a následně se doúčtuje 200,- Kč). Stejnou chybu nesprávně zapsaného účetního zápisu je možné opravit zaúčtováním stejné účetní operace jenom se vymění účet mezi stranou MD a D protizápisem. Původně byla nesprávná předkontace 321/042, nový zápis bude 042/321. Někdy je možné chybný účetní zápis doúčtovat nebo odúčtovat sumou rovnající se rozdílu nesprávné a správné sumy. Doúčtování dá správný výsledek. Např. bylo zaúčtováno 400,- Kč a mělo být 350,- Kč. Pak se odúčtuje mínusem nebo protizápisem suma 50,- Kč. Vliv opravy v účetním deníku se automaticky promítne do hlavní knihy syntetické a knihy analytické (jestli se vede) evidence a do obsahu příslušných účtů.

Obrázek 6 Účetní deník

Číslo zápisu	Datum	Druh a číslo dokladu	Text účetního případu	Účetní předpis		Suma v Kč
				MD	D	
1.	2.1.09	VD/01	Odvod hotovosti na účet do banky	261	211	200,00
2.	3.1.09	PF-09/1	Přijata faktura za opravu	511	321	1 200,00
3.	5.1.09	BV-1	Sražený poplatek za vedení účtu	568	221	5,00
.
.
n	31.12.09

Zdroj: zpracováno autoři textu

Údaje z účetního deníku se systematicky přenášejí na jednotlivé účty do **hlavní knihy syntetické evidence**, a pokud se vede i hlavní kniha analytické evidence, pak i do ní. Je to systematické uspořádání účtů – podle účetních tříd. V hlavní knize syntetické evidence je na každém účtu, který vede účetní jednotka, zápis všech účetních zápisů daného druhu za účetní období. Např. na účtu 511 – Opravy a udržování jsou všechny položky účtující o opravách za účetní období. Na některých rozvahových účtech je počátečný stav, obraty obou stran účtů a konečný stav (zůstatek) na účtu za zvolené časové období. Hlavní kniha syntetické evidence uvádí sumu účtů za příslušnou účetní třídu. Účetní knihu je možné zobrazit na monitoru počítače nebo vytisknout se všemi obraty na účtech nebo jenom podle sumy obrátů k jakémukoliv datu nebo za

zvolené období. Manažerům podává souhrnný pohled na výsledek ekonomické činnosti podniku za dané období. Jestliže se na daném účtu v příslušném účetním období neúčtovalo, na účtu nejsou žádné zápisy.

Hlavní kniha analytické evidence má stejnou formu jako hlavní kniha syntetické evidence, jenom je podrobnější. Zobrazí jednotlivé syntetické účty a zápisy na nich roztrídí dle zvolené struktury účtů v analytické evidenci.

Z hlavní knihy syntetické nebo analytické evidence je možné zobrazit nebo vytisknout i jenom jeden zvolený účet a položky zaúčtované na tomto účtu ve zvoleném časovém období.

Dalším zdrojem agregovaných informací z účetnictví pro manažery je **obratová předvaha**. Kdysi, při ručním vedení účetnictví to byl významný nástroj kontroly správnosti zaúčtování účetních operací. Sestavuje se za libovolné období a obsahuje seznam účtů totožný s hlavní knihou. Údaje obsahují název účtu, počáteční stav, obraty a zůstatek na účtech a sumy všech počátečních stavů, obrátů a zůstatků. Předvaha se sestavuje zpravidla měsíčně a vždy před účetní uzávěrkou, abychom zjistili chyby dříve, než sestavíme hospodářský výsledek. Schematicky můžeme znázornit strukturu obratové rozvahy tímto způsobem na obrázku č. 7.

Obrázek č. 7 Účetní obratová předvaha

Účet	Počáteční stav		Obrat		Součty		Koneční zůstatek	
	MD	D	MD	D	MD	D	MD	D
Součty	X = Y		X = Y		X = Y		X = Y	

Zdroj: zpracováno autoři textu

Jak již bylo řečeno, obratová předvaha umožní odhalit chyby v účetnictví. Jejich příčinou může být zaúčtování pouze na jednom účtu nebo zaúčtování rozdílných sum na obou účtech souvztažnosti nebo zaúčtování na správné účty, avšak obě sumy na stejné straně (např. jen na MD). Obratová předvaha ale neodhalí chyby, jestliže se zaúčtuje na správné účty nesprávná suma nebo nesprávná předkontace zaúčtována na správných účtech (namísto 511/321 bylo zaúčtováno 518/321) nebo zda nebyl účetní zápis zaúčtován vůbec. Nutné podotknout, že v současné době při zpracování účetnictví na počítači software tyto chyby neumožní, nebo by umožnit neměl. Bilance pak plní více informační než kontrolní funkci správnosti zaúčtování.

Pomocné účetní knihy

Pomocné knihy si otevírá účetní jednotka, jestli je pro ně opodstatněné. Co se tím myslí? Jestliže účetní jednotka není plátcem DPH, neotevírá knihu DPH (evidenci pro daňové účely) nebo jestli nevede ceniny, neotevírá knihu cenin. V pomocných knihách se podrobněji evidují jednotlivé složky majetku nebo zdrojů. Důležitou vlastností pomocných účetních knih je jejich vazba na příslušný syntetický nebo analytický účet. A ještě důležitější je jejich **kontrolní funkce** správnosti zúčtování a evidence příslušné složky majetku, kterou knihy prezentují.

Uvedeme to na příkladu účtu 213 – Ceniny. Podnik používá poštovní známky, kolky a stravenky. K tomu si zavede účty analytické evidence 213.1 – Známky, 213.2 – Kolky a 213.3 – Stravenky. Pro každý druh cenin vede samostatnou knihu cenin. Počáteční stav, obraty (příjem a výdej cenin) a zůstatek v každé knize musí být totožný s počátečním stavem, obraty a zůstatkem na daném účtu. Jestliže se zůstatky v knize a na účtu nerovnaj, je nutné hledat chybu. Kontrola správnosti zúčtování některých knih se provádí denně (kniha faktur, kniha DPH) nebo měsíčně (pokladní kniha, kniha cenin).

Každá pomocná účetní kniha má svou vlastní formu a strukturu. Pomocné účetní knihy jsou rovněž zdrojem informací pro účetního i pro manažera.

Základní účetní bilance jsou rozvaha (výkaz majetku a závazků) a výsledovka (výkaz zisků a ztrát). Další bilancí s vlastní strukturou je výkaz peněžních toků (výkaz cash flow). Povinnost sestavovat je vyplývá z ustanovení Zákona o účetnictví. Legislativa rovněž určuje závaznou strukturu těchto bilancí. Periodicita sestavování bilancí je jednou za účetní období. Účetním obdobím se zpravidla rozumí kalendářní rok. Zákon umožňuje v odůvodněných případech účetní jednotce, aby její účetní období bylo jiné, než-li je kalendářní rok. V takovém případě je účetní období 12 měsíců např. od března do února. V obou případech jde o řádnou účetní závěrku.

Existují i jiné termíny, kdy je nutné sestavit účetní bilance. Rozvaha se sestavuje na počátku účetního období, tzv. počáteční. Závěrečná rozvaha i výsledovka se kromě posledního dne kalendářního/hospodářského roku (účetního období) sestavují ke dni vstupu do likvidace, konkursu, rozdělení nebo sloučení podniku. Jde o mimořádnou účetní závěrku. Podnik si může sestavit bilance i k jinému potřebnému termínu.

Účetní bilance mají klasickou bilanční (rovnovážnou, horizontální) formu (v rozvaze na levé straně aktiva a na pravé straně pasiva, ve výsledovce na levé straně náklady a na pravé straně výnosy), nebo tzv. stromovou, vertikální formu. Obsahem jsou obě formy bilancí shodné, jenom se formou liší – jak rozvaha, tak i výsledovka. Strany obou bilancí musejí mít stejnou sumu hodnot účtu. Rovnováhu zajišťuje hospodářský výsledek za účetní období (zisk nebo ztráta). Když zisk je v rozvaze na straně pasiv – na pravé straně, ve výsledovce je na levé straně – strana nákladů. Důležitým nástrojem kontroly správnosti zúčtování všech účetních operací je, že suma hospodářského výsledku (zisku nebo ztráty) vykázaná/zjištěná v obou bilancích je shodná.

1.8.1 Rozvaha

Rozvaha je přehledné sestavení struktury majetku a zdrojů podniku k určitému dni. Má stranu aktiv a pasiv, které mají jasně definovanou strukturu. Podrobněji je v bilanční formě rozvaha na obrázku č. 8. Ve stromové formě je uvedena v příloze 2. Jednotlivé složky aktiv a pasiv jsou charakterizovány v další části textu v popisu účtů jednotlivých účetních tříd. Rozvaha navazuje na inventarizaci majetku a závazků podniku. Rozvaha vypovídá o tom, odkud (původ) prostředky (zdroje – pasiva) pochází a kam byly vloženy (do jakých aktiv – jakého majetku), jak byly použity.

Rozvaha může být individuální (za jeden podnik) nebo konsolidovaná za více podniků ve skupině. Konsolidovanou účetní závěrku vypracovává konsolidující účetní jednotka, jestliže splní zákonem o účetnictví stavené podmínky. Konsolidovaná účetní závěrka podléhá ověření auditorem.

Strana aktiv v rozvaze představuje složky majetku, jimž disponuje účetní jednotka. Aktiva jsou peněžním vyjádřením hodnoty majetku. Aktiva jsou jako výsledek minulé ekonomické činnosti

výhradním vlastnictvím účetní jednotky a představují pro ní budoucí ekonomický prospěch (užitek). Aktiva vykazovaná v účetnictví musí být spolehlivě ocenitelná. Aktivem není znehodnocený materiál, protože není schopen přinést budoucí užitek. Aktivem nejsou ani schopnosti dělníků, protože není možné objektivně zjistit jejich hodnotu.

Strana pasiv představuje druhý pohled na majetek podniku. Informuje o tom, z čeho, z jakých zdrojů byl majetek pořízen. Pojem zdroje zde nechápeme pouze jako finanční zdroje (např. prostředky v bance a pokladně). Zdroje jsou vlastní a cizí, nebo dlouhodobé a krátkodobé.

S touto bilancí souvisí účet 701 – Počáteční účet rozvažný, který se používá na počátku účetního období a účet 702 – Konečný účet rozvažný, který se používá na uzavírání rozvahových účtů na konci účetního období.

Bilanční princip v rozvaze znázorňuje tyto vztahy:

$$\text{Aktiva} = \text{Pasiva}$$

$$\text{Aktiva} = \text{Vlastní kapitál} + \text{Cizí zdroje (závazky)}$$

$$\text{Aktiva} - \text{Cizí zdroje (závazky)} = \text{Vlastní kapitál}$$

Obrázek 8 Struktura rozvahy

ROZVAHA k 31. 12. 2009	
AKTIVA = Majetek podniku	PASIVA = Zdroje krytí majetku
Dlouhodobý majetek – stálá pasíva	Vlastní zdroje (vlastní kapitál)
<p>Dlouhodobý nehmotný majetek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zřizovací výdeje - Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje - Ocenitelná práva (patenty, licence) - Software - Goodwill - Nedokončené investice nehmotné <p>Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stavby - Samostatné movité věci a soubory movitých věcí (stroje a zařízení, dopravní prostředky, inventář) - Pěstitelské celky trvalých porostů - Základní stádo a tažná zvířata - Drobný dlouhodobý hmotný majetek - Ostatní dlouhodobý hmotný majetek <p>Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pozemky - Umělecká díla a sbírky <p>Pořízení dlouhodobého nehmotného, hmotného a finančního majetku</p> <p>Dlouhodobý finanční majetek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cenné papíry a vklady - Dlouhodobé pohledávky z půjček 	<ul style="list-style-type: none"> - Základní kapitál (upsaný, splacený, nesplacený) - Kapitálové fondy - Emisní ážio (tržní cena – nominální cena) - Fondy ze zisku - Nerozdělený zisk minulých let - Zisk běžného období
	Cizí zdroje
	<p>Dlouhodobé závazky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rezervy - Bankovní úvěry - Ostatní dlouhodobé závazky <p>Krátkodobé závazky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Běžné bankovní úvěry a jiné finanční výpomoci - Závazky vůči dodavatelům - Směnky k úhradě - Závazky vůči zaměstnancům a společníkům - Závazky vůči finančním orgánům - Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění - Jiné závazky
Oběžný majetek	
<p>Zásoby</p> <ul style="list-style-type: none"> - Materiál - Zásoby vlastní výroby (nedokončené výrobky, výrobky, zvířata) - Zboží <p>Pohledávky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Odběratelé - Jiné pohledávky (vůči zaměstnancům, státu...) <p>Cenné papíry obchodovatelné</p> <p>Peněžní prostředky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pokladna - Ceniny - Bankovní účty 	
Ostatní aktiva	Ostatní pasiva
<ul style="list-style-type: none"> - Dohadné položky aktivní - Náklady příštích období 	<ul style="list-style-type: none"> - Dohadné položky pasivní - Výnosy příštích období
Aktiva celkem	=
	Pasiva celkem

Zdroj: zpracováno autoři textu

1.8.2 Výkaz zisku a ztráty - výsledovka

Hospodářské a účetní operace, které vedou současně ke změně jedné rozvahové položky a kdy současně vznikají náklady nebo výnosy, se účetně zachycují ve výkazu zisku a ztráty (ve výsledovce) na účtech nákladů a výnosů. Z evidence nákladů a výnosů zjišťujeme výsledek hospodaření podniku. Proto tyto účty nazýváme účty výsledkové.

Odečtením nákladů od výnosů zjišťujeme výsledek hospodaření. Stejný výsledek hospodaření musí být vykázán v obou bilancích – ve výsledovce i v rozvaze. V praxi mohou nastat tyto varianty:

$$\begin{aligned} \text{Zisk} &= \text{výnosy} - \text{náklady v situaci,} & \text{kdy } V > N, & \text{ v rozvaze } A > P \\ \text{Ztráta} &= \text{výnosy} - \text{náklady v situaci,} & \text{kdy } V < N, & \text{ v rozvaze } A < P \\ \text{Nula} &= \text{výnosy} - \text{náklady v situaci,} & \text{kdy } V = N, & \text{ v rozvaze } A = P \end{aligned}$$

Účty ve výsledovce (účty nákladů a výnosů) jsou logicky strukturovány podle oblasti, ve které vznikají. Jde o provozní a finanční oblast (tzv. běžnou činnost podniku) a mimořádnou oblast. V tomto členění v horizontální formě je výsledovka ve zjednodušené podobě znázorněna na obrázku 9. Členění nákladů a výnosů podle účetních skupin vytváří různé kategorie hospodářského výsledku. Účetní i manažeři musí mít na zřeteli, že některé účty výsledovky, především v nákladech, se do účetnictví promítnou, ale neovlivní základ daně z příjmů. Jde o tzv. nedaňové náklady. Některé náklady ovlivní základ daně, jestli jsou do výše stanovené zákonem (odpisy, dary, cestovní náhrady v části stravné).

Obrázek 9 Struktura výsledovky

Skup.	Náklady	Skup.	Výnosy
50	Spotřebované nákupy	60	Tržby za zboží, výrobky a služby
51	Služby	61	Změna stavu vnitropodnikových zásob
52	Osobní náklady	62	Aktivace
53	Daně a poplatky		
54	Jiné provozní náklady	64	Jiné provozní výnosy
55	Odpisy, rezervy a opravné položky k provozním nákladům	65	Zúčtování rezerv a opravných položek k provozním výnosům
	Výsledek hospodaření z běžné činnosti		Výsledek hospodaření z běžné činnosti
56	Finanční náklady	66	Finanční výnosy
57	Rezervy a opravné položky finančních nákladů	67	Zúčtování rezerv a opravných položek k finančnímu majetku
	Výsledek hospodaření z finanční činnosti		Výsledek hospodaření z finanční činnosti
Výsledek hospodaření z provozní činnosti			
58	Mimořádné náklady	68	Mimořádné výnosy
59	Daň z příjmu a převodové účty	69	Převodové účty
	Výsledek hospodaření z mimořádné činnosti		Výsledek hospodaření z mimořádné činnosti
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ CELKEM			

Náklady principiálně účtujeme na straně MD na účtech třídy 5 a výnosy na straně Dal na účtech třídy 6. Výjimečně se na těchto účtech účtuje i na opačné straně. Na konci účetního období se zůstatky účtu třídy 5 a 6 převedou na účet 710 – Účet zisků a ztrát. Rozdílem strany MD a Dal účtu 710 je hospodářský výsledek.

Na údaje z výsledovky za běžný rok se, ve srovnání s rozvahou, nevztahuje princip bilanční kontinuity. Zůstatky účtu třídy 5 a 6 z běžného roku se neprovádějí do následujícího účetního období. V následujícím účetním období se otevírá výsledovka čistá (nulová). Začíná se naplňovat až prvními účetními zápisy běžného účetního období.

Náklady jsou v peněžní formě vyjádřením účelově vynaložených hospodářských prostředků a práce. Vznikají jako důsledek hospodářské činnosti účetní jednotky. Pro podnik náklady představují souhrn spotřebované práce a prostředků za určité období a jsou odrazem vztahu podniku k jeho okolí. Jde především o externí náklady. Náklady představují úbytek aktiv nebo nárůst závazků. V konečném důsledku ovlivňují pokles vlastního kapitálu (vlastního jmění). Pro účely podnikatelské praxe existuje několika kritérií členění nákladů. Manažer musí poznat **členění nákladů** minimálně:

1. z hlediska druhového, které má přímou návaznost na účtovou osnovu, a to se člení na:
 - a. spotřebované nákupy (materiál, zboží, energie, manka do normy)
 - b. služby (opravy, cestovní náhrady a různé jiné služby)
 - c. osobní náklady (mzdy, sociální a zdravotní pojištění)
 - d. daně a poplatky
 - e. jiné provozní náklady (dary, pokuty, penále)
 - f. odpisy hmotného a nehmotného majetku
 - g. finanční náklady (úroky, pojištění, kurzovní ztráty)
 - h. mimořádné náklady (manka, škody, rezervy)
2. z hlediska kalkulačního členění na:
 - a. přímé náklady (přímý materiál, přímé mzdy)
 - b. režijní (nepřímé) náklady
3. z hlediska dopadu na daňový základ daně z příjmů na:
 - a. daňově uznatelné náklady – nezbytné pro dosažení, zajištění a udržení příjmů
 - b. daňově neuznatelné náklady (výdeje na reprezentaci, škody, manka nad normu a pokuty)
4. z hlediska vlivu na objem výroby na:
 - a. fixní náklady, jejichž výše je nezávislá na objemu výroby (pojištění, nájemné)
 - b. variabilní náklady, jejichž výše se mění v závislosti na objemu výroby
5. z hlediska oblasti, ve které vznikají na:
 - a. provozní náklady
 - b. finanční náklady
 - c. mimořádné náklady

V praxi mohou existovat i jiná klasifikační kritéria členění nákladů (např. podle místa jejich vzniku).

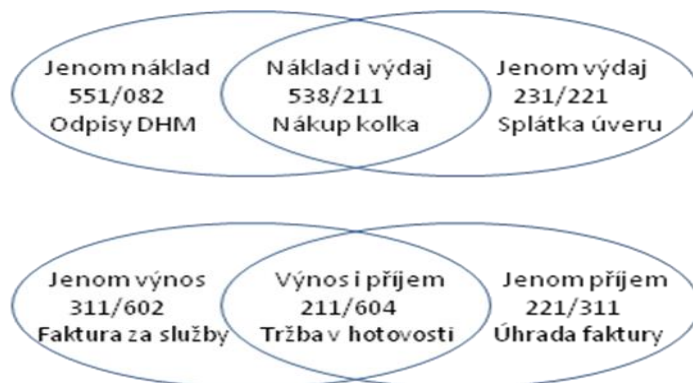
Výnosy jsou úhradou spotřebovaného majetku a znamenají zvýšení aktiv a zvýšení vlastního kapitálu. Jsou to v penězích vyjádřené výsledky (výstupy) z hospodářské činnosti podniku určené na prodej (ale také pro vlastní potřebu). Zvýšení stavu peněz nevede vždy k nárůstu výnosů nebo zisku. Příkladem takovéhle operace je přijetí peněz z úvěru nebo příjem za úhradu odběratelské faktury. Výnosy působí kladně na tvorbu – přírůstek zisku nebo snížení ztráty.

Také **výnosy** je možné klasifikovat z různých hledisek, jako např.:

1. výnosy podle druhů, resp. podle charakteru činnosti podniku:
 - a. výnosy za prodej výrobků
 - b. výnosy za prodej zboží
 - c. výnosy za prodej služeb
2. výnosy dle oblasti hospodaření, ze které vznikají:
 - a. výnosy z provozní činnosti
 - b. výnosy z finanční činnosti
 - c. výnosy z mimořádné činnosti

V tomto kontextu je nutné poukázat na rozdíl nákladů a výdejů a rozdíl výnosů a příjmů. Výdej nepředstavuje vždy úbytek majetku, nýbrž jenom změnu jeho formy (změnu struktury aktiv). Poskytnutí zálohy je sice úbytek peněz, avšak ty se změní na pohledávku (předkontace typu 314/211). Rovněž příjem nezvyšuje vždy výnosy, nýbrž jenom zvýšení závazků (předkontace typu 211/324). Čisté výdeje a čisté příjmy představují účetní operace, kde oba účty předkontace jsou jenom účty rozvahové. Existují i takové výdaje a příjmy, které ale představují současně náklad, např. zaplacení poštovního na poště (předkontace typu 518/211) anebo výnos - příjem tržby za poskytnutou službu (předkontace typu 211/602). Vztah příjmu a výnosu, jako i vztah výdajů a nákladů můžeme znázornit jako průnik množin na obrázku č. 10.

Obrázek 10 Vztah nákladů a výdajů, výnosů a příjmů

Zdroj: zpracováno autoři textu

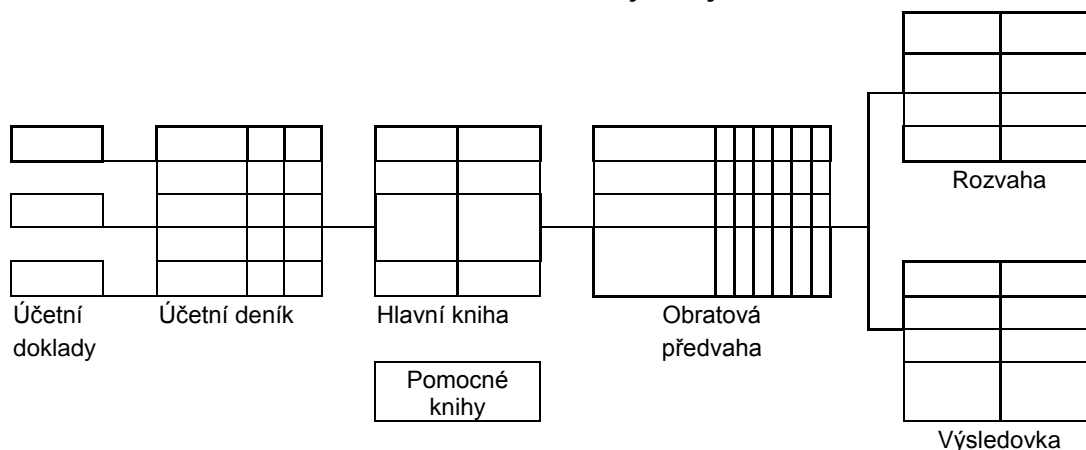
Manažer leckdy neumí jak správně posoudit účetní nebo daňový dopad jeho rozhodnutí. Úlohou účetního je tento problém řešit průběžně (v čase rozhodování manažera) nebo následně při správném zaúčtování této operace. Je nutno zkoumat dopad těchto operací na rozvahu a na výsledovku, resp. na výsledek hospodářské činnosti účetní jednotky. Modelově se znázorňují pomocí znamének plus a mínus. Jeví se to jak příliš abstraktní, ale na základě tohoto je možné velice lehce pochopit jednu z podstat účetnictví. Všechny možné účetní zápisy je možné modelově znázornit těmito variantami a příklady účetních operací:

+ aktiva	+ výnosy	vystavení faktury (pohledávka) za prodané zboží	311/604
+ aktiva	+ pasiva	faktura za nákup zboží nebo příjem peněz z úvěru	221/231
- aktiva	- pasiva	úhrada dodavatelské faktury nebo vrácení půjčky	321/221
+ aktiva	- aktiva	poskytnutí zálohy, tj. změna struktury aktiv	314/211
+ pasiva	- pasiva	rozdělení zisku do rezervního fondu	431/421

- aktiva + náklady nákup poštovní známky 518/211
 + náklady + pasiva přijatá faktura za energii 502/321

Vztah účetních dokladů k účetním knihám a účetním bilancím znázorňuje jako systém obrázek č. 11.

Obrázek 11 Účetnictví jako systém

Zdroj: zpracováno autoři textu

1.8.3 Výkaz peněžních toků

Součástí účetní závěrky je výkaz peněžních toků, neboli také **cash flow**. Poskytuje manažerům a vlastníkům podniku, i některým věřitelům přehled o schopnosti podniku generovat peníze a peněžní ekvivalenty (šeky, ceniny) a informace o tom, jak tyto peníze využívá. Peněžní prostředky může podnik generovat ve třech oblastech (v investiční oblasti, v provozní oblasti a ve finanční oblasti). Výsledek stavu peněžních prostředků je modifikován o změny stavu zásob, o změny stavu pohledávek a závazků, o zúčtování odpisů a rezerv a o hospodářský výsledek. Pro manažery dá tato bilance odpověď, odkud přišly peníze do podniku a jak byly použity. Pro banku při rozhodování o poskytnutí úvěru dává bilance přehled o schopnosti splatit úvěr. Výkaz je možné sestavit nejen jako odraz minulosti, ale také jako projekce budoucnosti.

V zjednodušené formě můžeme strukturu výkazu peněžních toků prezentovat ve formě obrázku č. 12.

Obrázek 12 Výkaz/přehled o peněžních tocích (cash flow)

Přehled o peněžních tocích (cash flow)		Rok: 2009
P	Stav peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů na začátku účetního období v tisících Kč	18 792
	Peněžní toky z HLAVNÍ výdělečné (provozní) činnosti	
Z	Účetní zisk nebo ztráta z běžné činnosti před zdaněním	3 420
A1	Úpravy o nepeněžní operace	17 901
A1.1	Odpisy stálých aktiv	17 641
A1.2	Změna stavu opravných položek, rezerv	390
A1.3	Zisk (ztráta) z prodeje stálých aktiv	-598
A1.4	Výnosy z dividend a podílů na zisku	0
A1.5	Vyúčtované nákladové úroky bez kapitálových úroků a výnosové úroky	468
A1.6	Případné úpravy o ostatní nepeněžní operace	0
A*	Čistý peněžní tok z provozní činnosti před zdaněním, změnami pracovního kapitálu a mimořádnými položkami	21 321
A2	Změny stavu nepeněžních složek pracovního kapitálu	-19 663
A2.1	Změna stavu pohledávek z provozní činnosti a aktivních účtů časového rozlišení dohadných účtů aktivních	-30 398
A2.2	Změna stavu krátkodobých závazků z provozní činnosti a pasivních účtů časového rozlišení dohadných účtů pasivních	4 165
A2.3	Změna stavu zásob	6 570
A2.4	Změna stavu krátkodobého finančního majetku nespádajícího do peněžních prostředků a ekvivalentů	0
A**	Čistý peněžní tok z provozní činnosti před zdaněním a mimořádnými položkami	1 658
A3.	Vyplacené úroky s výjimkou kapitalizovaných úroků	-1 459
A4.	Přijaté úroky	991
A5.	Zaplacená daň z příjmů z běžné činnosti a doměrky za minulá období	-256
A6.	Příjmy a výdeje spojené s mimořádnými účetními případy	0
A7.	Přijaté dividendy a podíly na zisku	
A***	Čistý peněžní tok z <u>provozní činnosti</u>	934
	Peněžní toky z INVESTIČNÍ činnosti	
B1	Výdeje spojené s nabytím	-14 419
B2	Příjmy z prodeje stálých aktiv	598
B3	Půjčky a úvěry spřízněným osobám	-100
B***	Čistý peněžní tok vztahující se k <u>investiční činnosti</u>	-13 921
	Peněžní toky z FINANČNÍ činnosti	
C1	Dopady změn v dlouhodobých a krátkodobých závazků	256
C2	Dopady změn vlastního kapitálu na peněžní prostředky	-433
C2.1	Zvýšení peněžních prostředků z titulu zvýšení základního kapitálu	0
C2.2	Vyplacení podílu na vlastním kapitálu společníkům	0
C2.3	Další vklady peněžních prostředků společníků a akcionářů	0
C2.4	Úhrada ztráty společníky	0
C2.5	Přímé platby na vrub fondů	48
C2.6	Vyplacené dividendy nebo podíly na zisku	-481
C***	Čistý peněžní tok vztahující se k <u>finanční činnosti</u>	-177
F	Čisté zvýšení resp. snížení peněžních prostředků	-9 744
R	Stav peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů na konci účetního období	9 048

Vztah všech tří základních účetních bilancí znázorňuje schematicky obrázek č. 13.

Obrázek 13 Vztah účetních bilancí

1.9 Harmonizace účetnictví

Integrace České republiky do Evropské unie klade důraz na národní legislativu upravující oblast účetnictví. Tento proces má charakter harmonizace legislativy. Harmonizace je proces celkového sblížení finančního účetnictví a výkaznictví všech členských zemí s evropskými standardy. Harmonizace neznámá, že jednotlivé národní úpravy účetnictví musí být zcela stejné. Národní účetní úpravy v různých zemích se mohou lišit, ale neměly by být ve své logice vnitřně rozporné. Harmonizace těchto jednotlivých národních úprav účetnictví je proto zajištěna pomocí vhodných metod zveřejňování. To znamená, že každá vykazující účetní jednotka musí ve zveřejňované účetní závěrce přehledně uvést podrobné informace týkající se např. používaných metod oceňování, odpisování atd.

Užší pojem než harmonizace, je standardizace. To znamená, že konkrétní standard, zásada nebo úprava musí být uplatněna pro všechny stejné účetní operace. Tím se zajišťuje vyšší stupeň srovnatelnosti účetních závěrek prostřednictvím jednotných účetních pravidel a postupů.

Harmonizace v rámci EU představuje sblížení účetních pravidel a účetních výkazů uvnitř Evropské unie. Příprava volného pohybu zboží, osob, kapitálu a služeb v zemích EU vyžaduje vytvořit jednotné podnikatelské prostředí včetně harmonizace účetního výkaznictví a právních norem o kapitálových společnostech. Nástroje harmonizace jsou direktivy Evropského společenstva závazné pro všechny členské státy povinností, že každá členská země musí zpracovat direktivy do své národní legislativy. Oblasti účetnictví se týká 4. 7. a 8. direktiva.

Komise EU zveřejnila koncem roku 1995 koncepci tzv. Nové strategie účetnictví, která umožňovala velkým, nadnárodním společnostem sestavovat konsolidovanou účetní závěrku přednostně podle požadavků Mezinárodních účetních standardů. Individuální účetní závěrky se ale stále musely sestavovat podle národních účetních legislativ. V roce 2000 na zasedání Evropské rady v Lisabonu byl stanoven jeden z cílů EU - dosažení plně integrovaného trhu finančních služeb do roku 2005. Nařízení Rady EU, týkající se aplikace mezinárodních účetních standardů v EU, bylo přijato v roce 2002. Toto nařízení stanovilo, že společnosti kótované na regulovaných kapitálových

tržích a společnosti, které chtějí vstoupit na tyto trhy, musí zpracovávat své konsolidované účetní výkazy v souladu s IAS/IFRS, přizpůsobenými pro aplikaci v EU. Dalším významným krokem v procesu harmonizace účetnictví bylo schválení směrnice, která zabezpečuje srovnatelnost účetních výkazů bez ohledu na to, zda účetní závěrka je sestavována podle IAS/IFRS nebo podle novelizované Sedmé a Čtvrté Direktivy (směrnice). V průběhu let 2004 až 2006 byla vydána jednotlivá nařízení Komise, na základě kterých se postupně schvalují a přijímají mezinárodní účetní standardy jako základ pro sestavování konsolidovaných účetních závěrek.

Základním současným nástrojem harmonizace různých oblastí jsou **směrnice EU**:

- **Čtvrtá směrnice (78/660/EHS)** – je zaměřena na harmonizaci ročních účetních výkazů, na požadavky na přílohu a výroční zprávu, upravuje podmínky zveřejňování a ověřování.
- **Sedmá směrnice (83/349/EHS)** – upravuje účetní výkazy seskupení podniků charakteru koncernu nebo holdingu, tzv. konsolidované účetní závěrky.

Komise EU v roce 2000 vyhlásila harmonizační krok „**Strategie účetního výkaznictví: cesta vpřed**“ – požadavek, aby všechny společnosti v EU s veřejně obchodovatelnými cennými papíry sestavovaly své konsolidované účetní závěrky v souladu s IAS nejpozději od roku 2005.

V období 1973 – 2001 působil pro harmonizace účetnictví v rámci EU IASC se sídlem v Londýně (International Accounting Standards Committee – Výbor pro IAS).

Od roku 2001 činnost výboru převzala IASB (International Accounting Standards Board – Rada pro IAS/IFRS) a jejím cílem:

- formulovat a vyhlašovat účetní standardy
- propagovat jejich celosvětové přijetí a dodržování
- harmonizovat právní předpisy, účetní standardy a postupy vztahující se k předkládání výkazů finančního výkaznictví

Pracuje na projektech:

- účetních standardů pro malé a střední podniky (SME - Small and Medium Enterprises)
- konvergence IFRS a US GAAP

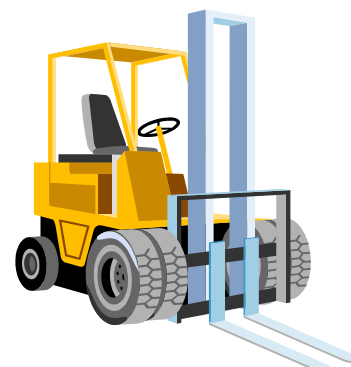
Koncepční rámec IAS / IFRS je zaměřen na:

- **cíle účetní závěrky** – aby poskytovala informace o finanční pozici, jejích změnách (rozvaha) a výkonnosti (výsledovka) společnosti,
- **kvalitativní charakteristiky účetní závěrky** – jde o účetní zásady: nestrannost, opatrnost, úplnost, srovnatelnost, včasnost, přednost obsahu před formou, pravdivý a věrný obraz,
- **základní prvky účetní závěrky** – aktiva, závazky, vlastní kapitál, náklady, výnosy,
- **oceňování prvků účetní závěrky** – historické náklady, běžná (reprodukční) cena, realizovatelná (vypořádací) hodnota, současná hodnota, fair value,
- **pojetí kapitálu a uchování kapitálu** – tj. uchování finančního kapitálu a uchování produkčního kapitálu.

Existují dva způsoby jak příslušné standardy prosadit do účetní praxe: pomocí mezinárodních politických dohod, nebo jejich dobrovolným přijetím a uplatněním.

Účetním rozumíme člověka, který o věcech, o kterých nevíte, účtuje způsobem, který nechápete.

(anonym)

2. MAJETEK PODNIKU

Co budete vědět po prostudování této kapitoly?

Naučíte se poznat, jaké formy majetku může mít podnik v jejich ekonomické klasifikaci. Jaké je vymezení obsahu pojmu majetek z hlediska časového. Budete umět, jaké způsoby pořizování majetku v podniku existují a jak je možné, nebo nutné z účetního hlediska jednotlivé formy majetku ocenit a vyřadit.

2.1 Majetek a jeho formy

Jednou z úloh účetnictví podniku je zobrazit stav a změny stavu majetku a jeho zdrojů. Tyto dvě složky tvoří podstatnou část předmětu účetnictví. Majetek podniku (aktiva) je nutné charakterizovat z pohledu jeho druhů, forem a použití. Majetek je nutné zkoumat také i z pohledu zdrojů, z nichž byl majetek pořízen.

Účetní jednotka pro svou činnost potřebuje různé druhy majetku. Jde o věcné – hmotné prostředky (budovy, stroje, materiál, zboží), finanční (peníze, ceniny, šeky), nehmotné (software, licence) a jiné (např. pohledávky apod.). Některé složky majetku jsou v neustálém pohybu a v jednotlivých fázích mění svou formu. Koloběh majetku se uskutečňuje prostřednictvím peněz.

Jednotlivé kategorie majetku je možné klasifikovat:

- z hlediska času (dlouhodobý nebo krátkodobý),
- z hlediska způsobů fungování v koloběhu v podniku (dlouhodobý – neoběžný, který se spotřebovává postupně a krátkodobý – oběžný, který se spotřebovává jednorázově) a
- z hlediska druhu a formy, ve které se nachází (nehmotný, hmotný a finanční).

Důležitou vlastností dlouhodobého majetku je, že má dobu použitelnosti delší než **jeden rok** a během používání se opotřebovává postupně. Druhým kritériem tohoto majetku je, že

hodnota je vyšší, než je zákonem stanovená hranice pro hmotný nebo nehmotný majetek. Tato finanční hranice se může časem měnit.

Za základní členění majetku je možné považovat jeho členění na **neoběžný – dlouhodobý a oběžný – krátkodobý majetek**. Oběžný majetek v koloběhu hospodářského procesu mění svou formu častěji. Základní složky oběžného majetku tvoří tyto kategorie zásoby, krátkodobý finanční majetek a pohledávky.

Investičním majetkem NEJSOU:

- zásoby,
- krátkodobý (oběžný) finanční majetek (účtovaný na účtech účtové třídy 2 - Finanční účty),
- drobný nehmotný a hmotný majetek, o kterém účetní jednotka rozhodla, že není investiční majetek.

2.1.1 Dlouhodobý majetek

Neoběžný dlouhodobý majetek má více forem. Jde o nehmotný, hmotný a finanční majetek. Účty, na kterých se o neoběžném majetku účtuje, jsou v účetní třídě nula. Dlouhodobý majetek svou hodnotu do nových výrobků a služeb přenáší postupně, formou odpisů, jedná-li se o majetek odepisovaný. Jednotlivé kategorie majetku jsou svým obsahem vymezeny následovně:

a) Dlouhodobý nehmotný majetek (DNM)

Do DNM řadíme předměty jejichž pořizovací **cena je vyšší než 60.000,- Kč** a dobou použitelnosti delší než 1 rok a nemají hmotnou podstatu věci. Jde zejména o:

- předměty z práv průmyslového vlastnictví (licence, výrobně technické poznatky - know-how, ocenitelná značka podniku, patenty),
- nehmotné výsledky výzkumné činnosti,
- projekty programového vybavení (software) a jiné technické nebo hospodářsky využitelné znalosti,
- zřizovací výdeje (náklady vynaložené společně se zakládáním obchodní společnosti) a jiné.

b) Dlouhodobý hmotný majetek (DHM)

Do DHM je možné zahrnovat předměty v pořizovací ceně **vyšší než 40.000,- Kč** a dobou použitelnosti delší než 1 rok. Jde o:

1. odpisovaný majetek, jako jsou:

- budovy, haly, stavby,
- samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením, jejichž vstupní cena je vyšší než 40 000,- Kč,
- pěstitelské celky trvalých porostů s dobou plodnosti delší než 3 roky,
- základní stáda a tažná zvířata,
- ložiska nových lomů, pískoven a hlinišť, technické rekultivace,

- technické zhodnocení - jedná se o výdeje na nástavby, přístavby a stavební úpravy typu rekonstrukce a modernizace majetku, pokud převýšily u jednotlivého majetku v úhrnu ve zdaňovacím období částku **40 000,- Kč**. Rekonstrukcí se rozumí zásahy do majetku, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů. Modernizací se rozumí rozšíření vybavenosti nebo použitelnosti majetku.
- příslušenství dlouhodobého movitého majetku,

2. neodpisovaný majetek, jako jsou:

- pozemky, umělecká díla, sbírky, kulturní památky, předměty kulturní hodnoty a předměty z drahých kovů bez ohledu na jejich pořizovací cenu, pokud nejsou finančními investicemi.

c) Drobný investiční majetek (DIM)

Účetní jednotka může stanovit, že hmotným investičním majetkem jsou i věci s pořizovací cenou **nižší než 40.000,- Kč** provozně technickou funkcí delší než jeden rok, tzv. drobný hmotný investiční majetek. Je možné ho zaúčtovat přímo do nákladů a majetek vést v operativní evidenci.

Účetní jednotka může stanovit, že do kategorie nehmotný investiční majetek patří i majetek o hodnotě nižší než 60.000,- Kč a době použitelnosti delší než jeden rok.

Představují dlouhodobě vázané prostředky do finančního majetku:

- investiční cenné papíry a vklady, které budou v držení účetní jednotky déle než 1 rok
- půjčky poskytnuté účetní jednotkou podnikům ve skupině a ostatní půjčky s dobou splatnosti delší než 1 rok,
- ostatní investiční cenné papíry a vklady (obligace a jiné dluhopisy, pokladní poukázky, vkladové listy a termínované vklady, se splatností delší než 1 rok
- umělecká díla, sbírky, předměty z drahých kovů a pozemky, které účetní jednotka pořizuje za účelem dlouhodobého uložení volných peněžních prostředků,
- poskytnuté zálohy na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku.

d) Dlouhodobý finanční majetek

Dlouhodobý finanční majetek představují cenné papíry (akcie, prozatímní listy, podílové listy, dluhopisy, pokladniční poukázky, směnky, cestovní šeky, obligace, vkladové listy a jiné) a podíly v ovládané osobě, cenné papíry a podíly ve společnosti s podstatným vlivem, dluhopisy držené do doby splatnosti, půjčky poskytované v rámci konsolidovaného celku a dlouhodobé půjčky. Do této kategorie patří také umělecká díla, sbírky, předměty z drahých kovů a pozemky, které jsou pořízeny za účelem dlouhodobého uložení volných peněžních prostředků a plánuje jejich prodej.

2.1.2 Zásoby

Jednotlivé druhy zásob mají rozdílnou funkci v podniku. Patří do účetní třídy jedna. **Zásoby materiálu a surovin** v převážné míře vstupují jako podstata do výrobků. Jiné materiálové – pomocné zásoby (obaly, náhradní díly, čisticí prostředky, pohonné látky, kancelářské prostředky, ochranné pracovní pomůcky apod.) přímo nebo nepřímo podporují výrobní proces.

Pak existují zásoby jako výsledek výrobní činnosti podniku, tzv. **vlastní zásoby**. Jde o zásoby nedokončené výroby, polotovary vlastní výroby a zásoby hotových výrobků. Hotové výrobky jsou určeny na prodej.

Nedokončená výroba představuje produkty, které již prošly jedním nebo několika výrobními stupni a nejsou již materiálem, ale také ne ještě hotovým výrobkem (např. nastříhaná látka na šaty). Pod pojem **nedokončená výroba** se zahrnují rovněž nedokončené výkony jiných činností, kde nevznikají hmotné produkty.

Další kategorií zásob jsou polotovary **vlastní výroby**. Jsou odděleně evidovány produkty, které ještě neprošly všemi výrobními stupni a musí být proto dokončeny nebo zkompletovány do finálních výrobků v dalším výrobním procesu účetní jednotky (např. těsto na pizzu).

Do kategorie **zvířata** patří i mladá chovná zvířata, zvířata ve výkrmu, ryby, hejna drůbeže, včely nebo kožešinová zvířata. Jde také o psi, hejna slepic, kachen, krůt, perliček, hus na výkrm a další.

Na obchodní činnost podniku jsou vázány zásoby **zboží**. Jsou podstatnou částí nakoupených zásob. Zbožím mohou být i vlastní výrobky odevzdané do podnikové prodejny.

Zboží je všechno, co podnik nakupuje za účelem prodeje. Zbožím jsou i výrobky vlastní výroby, které byly aktivovány a předány do vlastních prodejen. Zbožím jsou též nemovitosti s výjimkou pozemků, které účetní jednotka, jejímž předmětem činnosti je nákup a prodej nemovitostí, nakupuje za účelem prodeje v nezměněné podobě a sama je nepoužívá, nepronajímá a neprovádí na nich technické zhodnocení.

2.1.3 Krátkodobý finanční majetek

Krátkodobý finanční majetek patří do účetní třídy 2. Charakteristickým rysem tohoto finančního majetku je zejména vysoká likvidnost, bezprostřední obchodovatelnost, předpokládaná držba či smluvená splatnost do jednoho roku vztažená ke dni uskutečnění účetního případu. Finanční účty v cizích měnách se vedou v účetnictví v českých korunách i v cizích měnách a rozlišují se analytickou evidencí. Do této kategorie finančního majetku patří:

- hotovost účetní jednotky (peníze v pokladně, šeky, poukázky k zúčtování) a ceniny,
- vkladové účty u peněžních ústavů,
- krátkodobé bankovní úvěry,
- krátkodobý finanční majetek – tvoří ho některé druhy cenných papírů,
- převody mezi finančními účty – peníze na cestě.

2.1.4 Pohledávky

Pohledávky představují nárok věřitele na peněžní nebo věcné plnění ze strany dlužníka. Pohledávka je účetní, právní a ekonomický problém. Z účetního hlediska je pohledávka složka oběžných aktiv - majetku podniku. Z právního pohledu pohledávka představuje právo za uskutečněné věcné plnění, které vzniká jednomu z účastníků - věřiteli obchodního vztahu požadovat od druhého účastníka tohoto vztahu (který má závazek) – dlužníka finanční plnění. Z ekonomického pohledu pohledávka představuje formu poskytnutí obchodního úvěru zákazníkovi jako projev důvěry a korektních obchodních vztahů. Prodávající nevyžaduje okamžitou platbu, ale

stanovením lhůty (zpravidla 14 nebo 30 dnů) splatnosti ho úvěruje. Pohledávky mohou být i vůči finančnímu úřadu nebo z titulu sociální správy a zdravotní pojišťovně.

Pohledávky vznikají z obchodních vztahů vůči odběratelům za prodané výrobky, služby a zboží a odběratel za ně ještě nezaplatil. Pohledávky mohou být i vůči zaměstnancům (za poskytnuté zálohy, předpis nároku na úhradu manka), vůči společníkům, nebo vůči jiným subjektům. Pohledávky se z časového hlediska člení na dlouhodobé (dohodnutá doba splatnosti je delší než rok) a krátkodobé (do jednoho roku). Pohledávky se postupně ve lhůtě splatnosti, nebo po ní mění na peněžní prostředky. Někdy do tohoto procesu vstoupí směnky a až pak přijdou peníze.

Pohledávky se účtují jenom v účetní třídě 3. Je nutné si zapamatovat, že **pohledávky všech druhů jsou v aktivech**.

Pohledávky může mít podnik běžné – ve lhůtě splatnosti a pochybné (dubiózní), při kterých se předpokládá, že nebudou zcela nebo vůbec splacená. Účetní musí také znát, že sporná pohledávka je ta, která je předmětem soudního řízení. Horší je pohledávka promlčená, to je ta, kterou už není možné vymáhat běžným způsobem.

2.2 Pořizování majetku

a) Pořizování dlouhodobého majetku

Dlouhodobý nehmotný a hmotný (investiční) majetek se pořizuje zejména koupí, vytvořením vlastní činností, nabytím práv k výsledkům duševní tvořivé činnosti, bezúplatným nabytím (darováním) vkladem takového majetku od jiné osoby, převodem podle právních předpisů nebo jeho přeřazením z osobního užívání do podnikání. Dlouhodobý hmotný majetek je možno pořídit i na základě leasingové smlouvy. Tato forma pořízení je velmi častá, proto postup jejího účtování je nutné si osvojit.

Nehmotným a hmotným dlouhodobým majetkem se stávají věci **uvedené do užívání**. Uvedením do užívání se rozumí zabezpečení všech technických funkcí potřebných k užívání a splnění všech povinností stanovených právními předpisy, např. stavebními, ekologickými, požárními, bezpečnostními a hygienickými. Finančními investicemi se stávají věci dnem uskutečnění účetního případu.

b) Pořizování zásob

Zásoby materiálu a zboží se pořizují v převážné míře nákupem. Část z nich může podnik získat i vlastní výrobní činností. Existuje část zásob, která je v plné míře pořízena vlastní výrobní činností podniku. Jde o nedokončenou výrobu, polotovary vlastní výroby a výrobky, včetně zvířat. Někdy je možné stav zásob zvýšit i v důsledku zúčtování inventarizačního přebytku zásob.

Pořízené zásoby materiálu se přijímají na sklad přímo, nebo přes pořízení materiálu (dtto zboží) na základě vnitřního účetního dokladu „příjemka“. Podkladem pro přijetí zásob na sklad je dodavatelská faktura, dodací list nebo jiný doklad, který je nahradí.

Pořízení materiálu ve vlastní režii se nazývá i aktivace materiálu. Jde o hmotnou podstatu, která vstupuje do výrobního procesu. Kdyby byla tato hmotná podstata určena na prodej, jednalo by se o zboží. Častou formou materiálu pořízeného ve vlastní režii jsou náhradní díly nebo obaly. Náhradní díly vznikají také při likvidaci vyřazovaných strojů a zařízení.

Zásoby mohou být podniku i darovány, nebo vloženy jako základní kapitál.

2.3 Oceňování majetku

Oceňování patří v účetnictví k jednomu z nevýznamnějších metodických problémů. Oceňování – vyjádření jednotlivých složek aktiv a pasiv v peněžní (korunové) formě umožňuje účetní jednotce převést tyto složky z naturální podoby a naturálních jednotek na jednotky peněžní.

Podnik musí oceňovat složky svých aktiv a pasiv v okamžiku uskutečnění účetního případu a k rozvahovému dni. Ocenění musí být v českých korunách. Jestliže účetní jednotka má ve svém majetku složky aktiv (ceniny, hotovost v cizí měně, cenné papíry apod.) nebo pasiv (úvěry) oceňuje tyto v národní měně. Ocenění se realizuje dle kurzu České národní banky – kurs k datu uskutečnění účetního případu.

Legislativa počítá při oceňování s následujícími alternativami při **oceňování pořizovaného majetku**:

- **Pořizovací cena**, jež představuje cenu, za kterou byl majetek pořízen. Do této ceny vstupují všechny náklady, které s pořízením souvisí (např. přepravné, montáž, clo). Pořizovací cenou se oceňuje nakupovaný dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, nakupovaný materiál, nakupované zboží, cenné papíry a podíly, pohledávky nabyté koupí nebo vkladem.
- **Reprodukční pořizovací cena** – je postup oceňování, když se pořizuje majetek bezúplatně (např. získaný darem nebo jako inventarizační přebytek) nebo je vyrobený ve vlastní režii, kdy podnik není schopen stanovit výši vlastních nákladů. Jde zejména o ocenění staršího hmotného majetku posouzením nebo odhadem znalce nebo jiným odhadem na jeho současnou hodnotu, tj. cenu, za kterou by daný majetek bylo možno pořídit dnes.
- **Vlastní náklady** (na úrovni vlastních přímých a poměrné části nepřímých nákladů) se oceňují složky majetku, které účetní jednotka pořídila – zhotovila ve vlastní režii. Jedná se zejména o ocenění zásob vlastní výroby (nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky), včetně přírůstků zvířat, o dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek. Jde například o situaci, kdy podnik pořeže strom v areálu podniku a udělá z něho palivo nebo desky.
- **Jmenovitou – nominální hodnotou** se oceňují pohledávky, závazky, ceniny a peněžní prostředky.

Za zvláštní formu oceňování – ve formě přeocňování majetku - můžeme uvést účtování opravných položek k jednotlivým složkám majetku (kromě peněz). Jde o přechodné snížení hodnoty majetku, o němž se účtuje, v rámci uzavírání účetních knih pomocí opravných položek na příslušných účtech opravných položek. Jde zejména o snížení ceny z titulu předpokládané nižší prodejní ceny (u pohledávek nižšího inkasa), než je ocenění majetku v účetnictví apod. Opravné položky neznamenají trvalé snížení hodnoty dané složky majetku. Účtují se jenom směrem dolů od cen, v nichž je majetek v účetnictví účtován (nikdy směrem výš). Příčinou přecenění bývá změna situace na trhu (např. negativní vlivy okolí na budovu, negativní módní vlivy na materiál na skladě apod.).

Samostatným problémem v účetnictví je **oceňování** při vyskladnění **zásob**. Existuje několik způsobů, jak oceňovat zásoby při jejich vyskladnění. Jde zejména o ocenění:

- a) cenou zjištěnou **váženým aritmetickým průměrem**, který se uplatňuje u zásob stejného druhu. Vážený aritmetický průměr je nutné počítat nejméně jednou za měsíc.

Příklad 1.

Změna	Počet	Cena za m. j.	Hodnota zásob	Zůstatek v Kč	Zůstatek v množství	Výpočet	Aritmet. průměr
1. příjem	+10 kg	5,-	50,-	50,-	10 kg		
2. příjem	+20 kg	6,-	120,-	170,-	30 kg		
1. výdej	-15 kg			84,5	15 kg	170/30kg	5,70
3. příjem	+20 kg	7,-	140,-	224,5	35kg		
2. výdej	-17 kg					224,5/35kg	6,40

Vážený aritmetický průměr se počítá dle vztahu:

$$\text{průměrná cena} = \frac{\text{PS v Kč} + \text{přírůstky v Kč}}{\text{PS v MJ} + \text{přírůstky v MJ}}$$

Výše uvedenou metodou se cena výdeje počítá jednou za měsíc. Je stejná pro jeden měsíc z údajů vypočítaných z měsíce předchozího. Takto vypočtenou cenou se v daném období ocení všechny výdeje.

- b) cenou zjištěnou metodou FIFO.** Anglický překlad metody "first in first out" znamená „první do skladu a první ze skladu“. Tento způsob se může uplatňovat u menších účetních jednotek. Ocenění vychází z pořizovacích cen. Při této metodě je nutné mít rozdělené zboží ve skladu podle jednotlivých nákupů.

Příklad 2.

Změna	Počet	Cena za m. j	Hodnota zásob	Zůstatek po 1. výdeji	Zůstatek po 2. výdeji	Výpočet	Hodnota prodeje
1. příjem	+10 kg	5,-	50,-	0 kg	0 kg		
2. příjem	+20 kg	6,-	120,-	15 kg	0 kg		
1. výdej	-15 kg			*	*	(10*5,-) + (5*6,-)	80,-
3. příjem	+20 kg	7,-	140,-	*	18kg		
2. výdej	-17 kg			*	*	(15*6,-) + (2*7,-)	104,-

Pro vysvětlení: při prvním výdeji (tj. 15 kg) odebereme celou první dodávku (tj. 10 kg) část z druhé dodávky (tj. 5 kg). Po této transakci nám z první dodávky nezůstane nic a z druhé nám zůstane 15 kg. Při druhém výdeji zase musíme postupovat od nejvyšší dodávky: máme odebrat 17 kg = jelikož v první dodávce nezbylo nic, vezmeme z druhé dodávky 15kg a doplníme výdej dalšími 2 kg z 3. dodávky. Z druhé nám už nezůstane nic a ze třetího příjmu zůstane 18 kg.

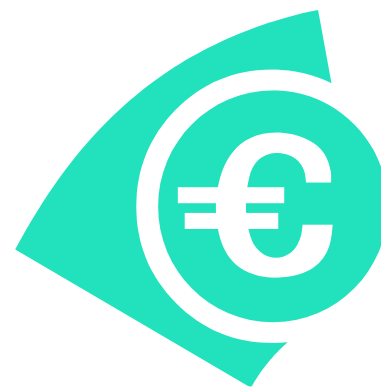
- c) metodou LIFO** (z angl. „last in first out“), která je výhodná v podnicích v podmínkách inflace. U zásob není třeba zachycovat každý jednotlivý výdej v hodnotovém vyjádření, celková spotřeba se zaúčtuje najednou koncem měsíce podle souhrnu výdejků. U nás se tento model nepoužívá.

Přehled metod oceňování složek majetku podniku je uveden na obrázku č. 14.

Obrázek 14 Oceňování majetku a závazků v účetnictví

DRUH MAJETKU NEBO ZÁVAZKU	POUŽITÁ OCEŇOVACÍ VELIČINA
Hmotný majetek (kromě zásob) Nakoupen Vytvořen vlastní činností Nově zjištěn při inventarizaci Bezúplatně pořízen	Pořizovací cena Vlastní náklady Reprodukční pořizovací cena Reprodukční pořizovací cena
Nehmotný majetek Nakoupen Vytvořen vlastní činností Nově zjištěný při inventarizaci Bezúplatně pořízen	Pořizovací cena Vlastní náklady Reprodukční pořizovací cena Reprodukční pořizovací cena
Podíly na základním jmění obchodních společností, cenné papíry	Pořizovací cena
Zásoby Nakoupeny Vytvořeny vlastní činností Nově zjištěny při inventarizaci Bezúplatně pořízeny	Pořizovací cena Vlastní náklady Reprodukční pořizovací cena Reprodukční pořizovací cena
Příchovky a přírůstky zvířat	Vlastní náklady, nebo Reprodukční pořizovací cena
Pohledávky Při jejich vzniku Pořízení vkladem do základního jmění Pořízeny za úplatu Bezúplatně pořízeny	Jmenovitá hodnota Pořizovací cena Pořizovací cena Reprodukční pořizovací cena
Peněžní prostředky a ceniny	Jmenovitá hodnota
Majetek přeřazen z osobního vlastnictví do podnikání (kromě peněz, cenin a pohledávek při jejich vzniku)	Reprodukční pořizovací cena
Závazky Při jejich vzniku Při jejich převzetí	Jmenovitá hodnota Pořizovací cena
Majetek pořízený vkladem nebo koupí podniku nebo jeho části	Reální hodnota
Závazky pořízeny vkladem nebo koupí podniku nebo jeho části	Reální hodnota

Zdroj: Soukupová, B. a kol. Účetnictvo, s 132.

3. ÚČTOVANÍ MAJETKU

Co budete vědět po prostudování této kapitoly?

Tato kapitola nebude jednoduchá. Po jejím prostudování se naučíte, jak se pořizují jednotlivé formy majetku. Zejména dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek. Když pochopíte účtování pořízení dlouhodobého hmotného majetku, pak pochopíte pořízení i ostatních složek majetku. Zjistíte, že některý majetek se odepisuje a některý ne. Dále budete znát co je technické zhodnocení, jaké má formy a jak se účtuje. Zjistíte, jaké jsou rozdíly mezi oprávkami a opravnými položkami. Ve vazbě na účet odpisů pochopíte i podstatu oprávek. Při nákupu zásob zjistíte, že se účtují způsobem A – přes sklad nebo způsobem B – do spotřeby. Pak si osvojíte znalosti o tom, jaké jsou další složky majetku podniku – finanční majetek, jednotlivé druhy pohledávek a jak se účtují.

Účtování majetku má mnoho společných principů. Když je čtenář pochopí princip účtování na příkladu účtování jednoho druhu majetku – na dlouhodobém hmotném majetku, bude umět aplikovat i na jiných složkách majetku (např. na dlouhodobém nehmotném majetku, na zásobách materiálu a zboží, na dlouhodobých a krátkodobých cenných papírech). Proto se snažte aplikaci na dlouhodobém hmotném majetku vsutku pochopit.

Pozn.

Pochopit, to mnohem náročnější než se to naučit.

Při jednotlivých složkách majetku budou účetní operace soustředěny na pořízení majetku různými způsoby, zařazení majetku do užívání nebo na sklad, odepisování majetku, výdej do spotřeby u zásob, vyřazení majetku a další operace podle konkrétních druhů majetku.

3.1 Dlouhodobý majetek

Pokud jde o účtování dlouhodobého majetku, je nutno si uvědomit, že tím myslíme nehmotný, hmotný a finanční dlouhodobý majetek. **Nehmotným a hmotným majetkem se stávají věci jejich zařazením do používání.** K zařazení hmotného majetku do používání je někdy nutné splnit zákonem předepsaná stavební, bezpečnostní nebo hygienická kritéria. Jejich respektování se deklaruje do protokolu o zařazení dlouhodobého hmotného majetku do používání. Do oblasti dlouhodobého hmotného majetku patří i **technické zhodnocení**, které může mít formu: nadstavby, přístavby, rekonstrukce nebo modernizace.

Myslíme si, že nástavbu a přístavbu není nutné popisovat. **Rekonstrukce** věcně představuje takovou stavební úpravu, kdy se mění účel užívání objektu (např. ze školky se udělají byty) nebo se změní dispoziční řešení objektu (např. vybourají se stěny a udělá se velký sál, nebo naopak se veliký sál rozdělí příčkami na malé kanceláře). Nebo v podkroví – na půdě se vybudují byty. Pokud jde o **modernizaci**, ta je výsledkem stavebních prací a úprav, kdy se zvýší standard objektu. Lokální topení se nahradí ústředním topením nebo byt čtvrté kategorie se změní úpravami na byt druhé kategorie. Jenom výjimečně se modernizace aplikuje na stroje a zařízení (např. montáž klimatizace do automobilu, tuniková přestavba osobního automobilu).

O tom, jestli jde o rekonstrukci nebo modernizaci, rozhoduje hodnota provedených prací. Jestliže je tato hodnota v jednom roce vyšší jako 40.000,- Kč, je nutné o ní účtovat jako o technickém zhodnocení. Tato hodnota pak navýší zůstatkovou hodnotu majetku, na kterém bylo provedeno technické zhodnocení. To se rovněž promítne do režimu odpisování majetku. Jestliže jde o hodnotu nižší, jde o opravu a účtuje se do nákladů.

U dlouhodobého nehmotného majetku má technické zhodnocení formou „update“ (např. aktualizace databází) nebo „upgrade“ (instalace vyšší verze softwaru). Pro tento druh majetku je stanovena hodnota technického zhodnocení více než 60.000,- Kč v účetním období.

Pozn.:

Jestliže v textu je stanovena hranice 40.000,- Kč, nebo 60.000,- Kč, nebo jiná, je nutné ji vnímat, že tato je stanovena zákonem v době psaní tohoto textu. Zákon tyto hranice průběžně může změnit. Jinými slovy, vhodnější je používat výraz – vyšší než zákonem stanovená hranice.

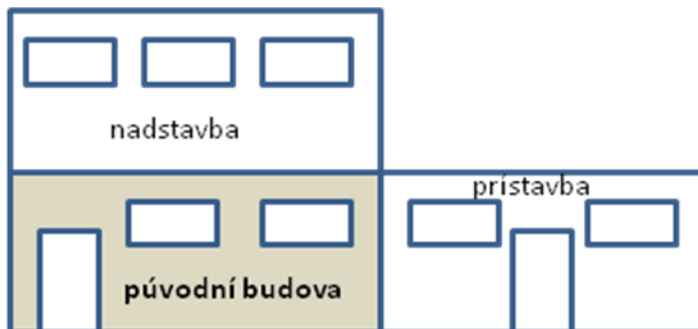
Při posuzování, zda se jedná nebo nejedná o technické zhodnocení, se doporučuje účetní jednotce využít služby daňového poradce. Zvláštní režim nastane v případě, pokud se technické zhodnocení realizuje na pronajatém – cizím - majetku. Účtují se a evidují se jako samostatná položka majetku. Modelově jsou tyto formy technického zhodnocení znázorněny na obrázku č. 15.

Účtování ve třídě 0 – nula je kromě soustředění se na pořízení majetku zaměřeno na technické zhodnocení jeho některých složek, na jejich odepisování, vyřazování, zúčtování opravných položek a další operace.

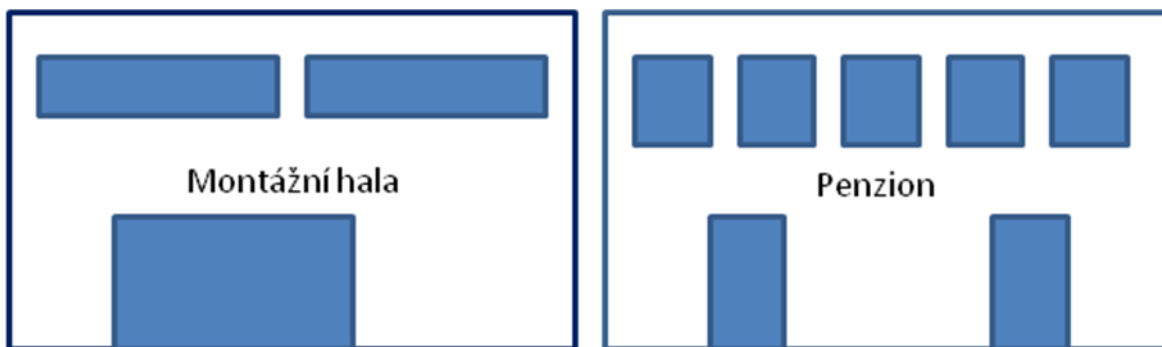
Odepisování dlouhodobého nehmotného a hmotného **majetku odráží trvalé snížení hodnoty majetku jako důsledek jeho fyzického a morálního opotřebení.** Na jedné straně odpis představuje náklad (ne výdej) a na druhé straně představuje zdroj financování nákupu nového majetku. Jako náklad se odpisy účtují ve třídě 5 – Náklady (MD) a jako zdroj na účtech opravek v účetní skupině 07 a 08 – Oprávky. Odpisy se ve třídě 5 – Náklady objevují jenom v jejich ročním objemu. Oprávky představují sumu odpisů za více účetních období. Odpisy se dostávají do nákladů ve formě režijních náklad (výrobní režie) a tím vstupují do kalkulace výrobků nebo služeb. A následně je jako složku ceny zboží nebo poskytovaných služeb podnik získává zpět prostřednictvím tržeb. Proto se tvoří zdroj financování. Ale žádný podnik si tuto část tržeb

neodkládá systematicky na jakýsi vázaný účet. Tyto zdroje používá průběžně na financování svých potřeb. A tak z účtu opravek zná jenom objem těchto prostředků, které si „odložil“. Současně když od pořizovací hodnoty dané složky majetku odečte hodnotu zúčtovaných opravek (= odpisů), získá podnik informaci o zůstatkové hodnotě dané složky majetku.

Obrázek 15 Formy technického zhodnocení

Nástavba a přístavba

Původní budova

Budova po rekonstrukci

Zdroj: zpracováno autoři textu

Účetní jednotka nově pořízený majetek zařídí dle odpisových skupin - uvedených v příloze zákona o daních z příjmů a určí pro něj odpisovou sazbu. **Režim odpisů** si účetní jednotka může zvolit dle ustanovení v zákonu. Může si zvolit **odpisy zrychlené** (degresivní) **nebo lineární** (rovnoměrné). Zvolený režim odpisování se po celou dobu odepisování nemůže měnit. Zrychlené odpisy se volí zpravidla u té složky majetku, která rychle morálně zastarává, nebo chceme sumou odpisů optimalizovat svou daň z příjmů. Rovněž si účetní jednotka zvolí shodný nebo odlišný režim odpisů účetních a daňových. Doba odepisování se může přerušit a pak se pokračuje dál. Avšak celková doba daňového odepisování nesmí být kratší než zákonem stanovená doba pro příslušnou odpisovou skupinu. Režim odepisování si účetní jednotka stanoví v odpisovém plánu.

Účetní odpisy zobrazují skutečnou míru opotřebení majetku v daném účetním období. Účetní odpisy zobrazují i objektivní stanovení sumy, kterou se odpisy formou režijních nákladů promítnou do ceny výkonů. Odpisy předchozího roku se promítají do cen následujícího roku. Kupříkladu: podnik si koupí stroj za 4.800.000 korun stroj dne 30. listopadu. Stroj bude zařazen do účetní skupiny, kde se odepisuje 4 roky. Vzhledem k tomu, že odpisy se účtují v ročním objemu, bylo by možné udělat účetní i daňový odpis ve výši 25 % z pořizovací ceny (= sazba odpisů v I. roce). Objektivní je, jestli podnik zúčtuje za první rok užívání stroje ve výši jenom 1/12 sazby v I.

roce. Suma rovná 1/12 ročních odpisů se promítne i do nákladů a cen v příštím roce. Paralelně s tím se může podnik rozhodnout, zda daňový odpis uplatní v celé výši 25 %.

Běžný pravidelný odpis dlouhodobého nemovitého a movitého majetku se účtuje do nákladů měsíčně nebo ročně (v návaznosti na rozhodnutí účetní jednotky) do nákladů na účet 551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. Odpis zůstatkové ceny při vyřazení majetku (tzv. podepisování) se účtuje na účet 541 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.

Odpisovaný nehmotný a hmotný dlouhodobý majetek se odepisuje postupně v průběhu jeho používání. Průběh používání přitom může být vyjádřen i jinak než ve vazbě na čas, třeba na výkony.

Účetní jednotka sestaví **odpisový plán**, na jehož podkladě provádějí odpisování majetku v průběhu jeho používání. Uvedený majetek se odepisuje jen do výše jeho účetního ocenění. Účetní jednotce ze zákona vyplývá i povinnost odpisový plán aktualizovat a s ohledem na významnost, věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví může účetní jednotka při odpisování majetku zohlednit předpokládanou zbytkovou hodnotu. **Zbytkovou hodnotou** se rozumí kladná zdůvodnitelná odhadovaná částka, kterou by účetní jednotka mohla získat v okamžiku předpokládaného vyřazení majetku, například prodejem, ponížená o předpokládané náklady související s vyřazením majetku.

Účetní jednotky mohou odepisovat majetek v souladu se zákonem o daních z příjmů nebo si určit ve vnitropodnikových směrnících jiná pravidla a limity.

Další oblastí účtování o dlouhodobém majetku jsou **opravné položky**, které představují dočasné snížení hodnoty v důsledku okolních vlivů na podnik a jeho složky. Například budova má hodnotu 1 milion korun. V důsledku zemních prací jiného investora v okolí budovy zdi v suterénu budovy navlhnou. To sníží její hodnotu. Podnik vlastníci budovu zreální její hodnotu – sníží ji – zaúčtováním opravných položek na vrub nákladů. Náklady nemohou mít vliv na základ daně z příjmů. Opravné položky jsou prozatímní a účtují se jenom směrem dolů – snižují hodnotu majetku. A pak, v příštím období, když onen jiný investor dá terén do původního stavu, vlhnutí se ztratí, podnik zúčtovanou opravnou položku rozpustí – zúčtuje do výnosů (rovněž bez vlivu na základ daně z příjmů).

Dříve, než budou prezentovány jednotlivé účetní operace o dlouhodobém majetku, je nutné jeho položky vymezit. Vymezit popisem obsah jednotlivých účtů v účetní třídě 0 (nula). To je nutné pro posouzení účetního dokladu, nebo hospodářské operace, kterou zobrazuje.

Dlouhodobý nehmotný majetek

- **011 – Zřizovací výdeje** – jde o souhrn nákladů, které byly vynaloženy na založení obchodní společnosti jako účetní jednotky do doby jejího založení. Jde především o soudní a správní poplatky, odměny za právní služby, poradenské služby, mzdy, cestovní výdeje a jiné režijní náklady. Všechny tyto položky se účtují na účet 011. Jestliže je částka těchto nákladů vyšší jak 60 tis. Kč, je nutné je uplatňovat do nákladů prostřednictvím odpisů. Doba odpisování zřizovacích výdajů nesmí přesáhnout dobu 5 let (§ 65 zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník). Jestli je jejich částka do 60 tis. Kč, zúčtují se do příslušných nákladových položek ve třídě 5 – Náklady v běžném roce podle duhu, kam věcně patří (účty 501, 518, 538...).

- **012 – Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje** – jde o výsledky vytvořené vlastní činností, nebo získané od jiných osob a jsou určeny k obchodování. Jde např. o dokončené projekty, vyvinuté receptury nebo o technologické postupy, design, modely, formy, šablony apod.
- **013 – Software** – tj. počítačové programové vybavení vytvořeno vlastní činností za účelem obchodování nebo získáno koupí pro vlastní potřeby. Operační vybavení PC je součástí ceny movitého majetku (bez ní by byl PC nefunkční). Jestliže je hodnota software do 60 tis. Kč a méně, účtuje se na účet 518 – Ostatní služby. Software se daňově odepisuje bez přerušení rovnoměrně po dobu 36 měsíců.
- **014 – Ocenitelná práva** – jde o vytvořené nebo koupené licence (včetně franšizingu), know-how nebo jiné organizační obchodní a technické znalosti, které mohou být předmětem průmyslových práv (vynálezy, průmyslové vzory, ochranné známky, práva k novým odrudám v zemědělství, nové způsoby diagnostiky apod.), které jsou zpravidla předmětem obchodního tajemství. Pro potřeby účetní jednotky by měli mít tyto složky ocenitelných práv formu dokumentace. Získání těchto práv bezúplatným způsobem (vkladem na základě znaleckého posudku) nemůže být daňově odepisováno. Certifikace např. systému kvality ISO není nehmotným majetkem, nýbrž službou, proto se účtuje na účet 518. Rovněž marketingové a podobné studie.
- **015 – Goodwill** – jedná se o kladný nebo záporný cenový rozdíl mezi oceněním podniku nebo jeho části nabytého koupí, vkladem nebo oceněním majetku a závazků v rámci přeměn společnosti rozdělením, splynutím nebo sloučením. Jde o kladný nebo záporný rozdíl hodnoty majetku, který jsme koupili a cenou, kterou jsme za tento majetek zaplatili. Kladný (získali jsme větší hodnotu za nižší cenu) nebo záporný goodwill (při nižší ceně). Kladný goodwill se odepisuje do nákladů po dobu 60 měsíců rovnoměrně, záporný se odepisuje do výnosů. Goodwill vytvořen vlastní činností se neaktivuje. Odpisy goodwillu nejsou daňově uznatelným nákladem.
- **019 – Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek** – i když tento účet nemá vymezenou náplň, eviduje se zde nehmotný majetek neuvedený v ostatních položkách. Jedná se převážně o produkční povolenky, preferenční limity, dále pak třeba těžební plány, emisní limity skleníkových plynů, vypracovaný směrný územní plán nebo výsledky geologického průzkumů, a to vše bez ohledu na jejich hodnotu.

Dlouhodobý hmotný majetek odepisovaný

- **021 – Stavby** – jde o stavby průmyslové (haly, komíny), inženýrské (lanové dráhy, kanalizace, rozvody tepla, mosty, tunely, lomy...), budovy, báňská díla (bez ohledu na cenu). Dle Stavebního zákona musí být stavba pevně spojena se zemí.
- **022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí** – s výjimkou uměleckých děl a sbírek sem patří zejména stroje, zařízení, dopravné prostředky, kancelářská technika, nádrže, cisterny, inventář (nábytek, hudební nástroje, sportovní potřeby, předměty z drahých kovů) a soubory věcí. K samostatným movitým věcem patří i příslušenství. Věc, ke které patří příslušenství, musí být ve vlastnictví podniku. Příslušenstvím je např. pneumatikové kladivo nebo radlice k stavebnímu stroji.
- **025 – Pěstitelské celky trvalých porostů** – celky jejichž plodnost je delší než 3 roky; Jedná se o ovocné sady se stromy nebo keři porosty vinic nebo chmelnic.

- **026 – Základní stádo a tažná zvířata** – jde o tažná zvířata, plemenná zvířata (koně, kozy, ovce, krávy, osly...) nebo dostihová a sportovní zvířata, ale také husy, prasata, dále hospodářsky využívané chovy (mufloni, pštrosi, jeleni). Hejna drůbeže chované na vejce, ne na maso. Hejna chovaná na maso patří do zásob.
- **029 – Ostatní dlouhodobý majetek** – bez ohledu na výši ocenění se zde evidují nerostná ložiska, otvírky nových lomů, pískoven, štěrkoven a hlinišť nebo technické rekultivace.

Dlouhodobý hmotný majetek neodepisovaný

- **031 – Pozemky** – zemědělské, lesní a ostatní ve vlastnictví podniku, ve správě státu nebo obce a s právem hospodaření na těchto pozemcích. Získání pozemku bezúplatně se účtuje dle předkontace 031/413 na základě hodnoty stanovené znalcem.
- **032 – Umělecká díla a sbírky** – pokud nejsou součástí stavebního objektu a podléhají autorskému právu. Sbírkou tvoří historické nebo technické předměty. Umělecká díla jsou sochy, obrazy nebo jiné podobné předměty. Nepatří sem drahé kovy, určené na výrobu šperků, neboť jde o materiál.

Účtování pořízení dlouhodobého majetku

Na účty účetní skupiny 04 se účtuje pořízení příslušné skupiny dlouhodobého majetku (nemovitého, movitého nebo finančního). Tyto účty můžeme vnímat jak prozatímní, do doby „finalizace“ pořízení příslušného majetku. Všechny položky spojené s pořízením se účtují na stranu MD daného účtu skupiny 04, v návaznosti na to, kterou majetkovou složku pořizujeme. Jestli jsou zaúčtovány všechny operace související s pořízením majetku, pak jej z daného účtu účetní skupiny 04 účetní jednotka zařadí na příslušný účet majetku v účetní skupině 01 nebo 02 nebo 03 nebo 06 (např. 013, 021, 022 nebo 062).

Na relevantní účet ze skupiny 04 – především na účet 041 a 042 (ale do nákladů v účetní třídě 5 - Náklady) se účtují zejména tyto „náklady“:

- spojené s přípravou a zabezpečením pořizovaného majetku (odměny za poradenské služby, odměny za zprostředkování, správní poplatky, platby za expertízy, rešerše, poplatky za registraci automobilu...),
- na přípravu místa stavby – sanace starých objektů,
- provize a platby realitní kanceláři,
- průzkumné, projektové a geologické práce,
- clo, doprava, instalace, montáž, licence, patenty,
- náklady na přeložky kabelů a jiných sítí,
- DPH u neplátce této daně,
- úroky z úvěru na pořízení dlouhodobého majetku, pokud se účetní jednotka nerozhodne zahrnovat tyto náklady do pořizovacích cen,
- umělecká díla, jež jsou součástí objektu (mozaiky, fresky).

Pořizovacími **náklady nejsou:**

- vybavení objektu zásobami,

- náklady na zaškolení pracovníků,
 - smluvní pokuty a penále,
 - znalecké posudky,
 - reklamní plány,
 - průzkumy trhu,
 - daň z převodu nemovitosti,
 - DPH u plátce této daně,
 - náklady na stavební pozemek ke stavbě apod.
- **041 – Pořízení dlouhodobého nemovitého majetku**
 - **042 - Pořízení dlouhodobého movitého majetku**
 - **043 – Pořízení dlouhodobého finančního majetku** – na pořízení této majetkové složky se účtují kromě položek výše uvedených také ceny cenného papíru, dále poplatky a provize burzovním makléřům, poradcům a burzám.

Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek

Při účtování na účtech této skupiny se nehledí na časové hledisko (tj. dlouhodobé i krátkodobé), nýbrž na účel poskytnuté zálohy. Zaúčtuje se jenom poskytnutá záloha z účtu v bance nebo v hotovosti, ne dohoda ve smlouvě nebo přijata zálohová faktura. **Zálohová faktura nikdy není účetním dokladem.** Slouží jenom jako informace pro poskytnutí zálohy. Poskytnutí zálohy se účtuje vždy s předkontací 05x/221, resp. 211. Pak následně po nějaké době se záloha zúčtuje s úhradou přijaté faktury za dodání příslušné majetkové složky nebo se podniku záloha vrátí, tj. přijme ji zpět na účet nebo do pokladny. Jestliže je záloha poskytnuta v cizí měně, na české koruny se propočítá dle kurzu České národní banky. Rovněž na konci účetního období při účetní závěrce se u poskytnutých záloh v cizí měně zjišťují kurzové rozdíly.

- **051 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek**
- **052 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek**
- **053 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek**

Dlouhodobý finanční majetek

Dlouhodobý finanční majetek podnik buď vlastní, nebo si jej pořizuje za účelem obchodování s ním nebo z důvodu dlouhodobého uložení volných peněz za účelem jejich zhodnocení formou dividend, úroků nebo s cílem ovládat podnik, do něhož byly peníze vloženy – investovány. Podnik investuje vkladem nebo koupí dlužných cenných papírů (podniku dluží emitent cenných papírů). Snaha podniku je investováním rozložit riziko a maximalizovat výnos z investování. Pro jejich zaúčtování **rozhoduje doba investování (déle než 1 rok), ne hodnota investování.** Podílové cenné papíry představují podíl na základním jmění podniku, do kterého kapitálově jiný subjekt vstoupil. Investor získává nárok na pravidelný výnos a právo podílet se na řízení podniku. Investorovi z investování vyplývá povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku. Jestliže není možné určit dobu investování – dobu splatnosti, posuzuje se u dlouhodobé finanční investice hlavně z hlediska účelu – záměru investování.

Podíl je míra účasti investora na čistém obchodním jmění jiného podniku. Z obchodního podílu vyplývají investorovi práva (podíl na zisku, podíl na likvidačním zůstatku, podílení se na řízení a kontrole) a povinnosti v souladu s ustanovením Obchodního zákoníku. Jeho výše představuje zpravidla podíl na obchodním jmění.

Cenný papír je penězi ocenitelné právo na požadování určitého majetkového plnění nebo vykonávání určitého práva vůči zákonem určeným osobám. Cenné papíry jsou majetkové a úvěrové (dluhové). **Majetkové cenné papíry** představují podíl na majetku jiného účetní jednotky (akcie, podílové listy). Nezakládají právo majitelům (držitelům) na vrácení investovaných prostředků v odpovídající výši po dobu trvání podniku, ve kterém investoval nebo v případě jeho zániku. Investorovi přinášejí průběžně podíl na zisku a při likvidaci podíl na likvidačním zůstatku. **Úvěrové cenné papíry** (dluhopisy, směnky, šeky...) představují pro vlastníka „pouze“ právo na plnění (zpravidla úrok) z titulu vlastnění cenného papíru po určité době nebo pravidelně. Dlužník (emitent) je povinen splatit držiteli (věřiteli) ve stanovené lhůtě i nominální hodnotu cenného papíru a k tomu dohodnutý úrok, resp. jinou odměnu.

Vývoj posledních desetiletí přinesl celou řadu nových odvozených (derivovaných) dluhových cenných papírů – swapy, opce, forwardy, futurity apod. Hodnota derivátů se mění v návaznosti na úrokové sazby, cenové indexy, ceny komodit nebo kurz cenných papírů. Ve srovnání s ostatními druhy cenných papírů nevyžadují vysokou počáteční investici. Soustava cenných papírů je vymezena obchodním zákoníkem (č. 513/1991 Sb.) a zákonem č. 191/1950 Sb. zákonem směnečným a šekovým v platném znění. Jde zejména o tyto cenné papíry:

- akcie,
 - zatímní listy,
 - podílové listy (v podílovém fondu),
 - vkladové listy (vydávají banky a spořitelny),
 - dluhopisy (státní, komunální, podnikové),
 - hypoteční zástavní listy,
 - obligace (státní, komunální),
 - pokladniční poukázky (emituje národní banka),
 - šeky,
 - směnky (používají se v obchodním styku) a jiné.
- **061 – Podíly v ovládaných a řízených osobách** – zde si účtují mateřské společnosti akcie v dceřiné společnosti. Dceřiná společnost je ta, ve které má vlastník většinové hlasovací právo. Toto vyplývá z podílu na hodnotě akcií.
 - **062 – Podíly v účetních jednotkách s podstatným vlivem** – představuje podíl na objemu akcií nebo jinak upsaného základního jmění nejméně 20 % podíl na hlasovacích právech obchodní společnosti a která není mateřskou společností.
 - **063 – Ostatní cenné papíry a podíly** – jde o podíl méně než 20 % ve společnosti, která není dceřinou společností.

Jestliže se pořizují akcie od jiných subjektů, pořizení se účtuje přes účet 043 (MD) a účet 367 (D). Jestliže jde o upsání nesplacených vkladů nebo cenných papírů, na straně Dal je účet 325. (*Pozn. Opět sáhněte po účtové osnově.*) Při účtování prodeje cenných papírů v cizí měně nebo na konci účetního období se účtují kurzové rozdíly na účtu 563 nebo 663. (*Pozn. Opět*

sáhnete po účtová osnově.) **Důležité je, že cenné papíry a podíly se sledují v účetnictví na analytických účtech dle druhu cenných papírů, emitentů a měny, na kterou znějí.**

- **065 – Dlouhodobé cenné papíry držené do splatnosti** – takoveto cenné papíry (např. dluhopisy s pevnou úrokovou sazbou nebo tzv. diskontované cenné papíry, jejichž úrokový výnos je stanoven rozdílem mezi jmenovitou hodnotou a jejich nižším emisním kursem) mají lhůtu splatnosti delší než jeden rok a účetní jednotka je hodlá držet do lhůty splatnosti. Výnosy z obchodování s těmito cennými papíry se účtují na účet 665 – Výnosy z dlouhodobého finančního majetku. Tržba z prodeje cenného papíru (CP) se účtuje na účet 661 – Tržby z prodeje CP.
- **066 – Půjčky a úvěry – ovládající a řídicí osoba, podstatný vliv** – zde účtují dlouhodobé půjčky poskytnuté matkou dceřině společností, dceřinou společností matce nebo půjčky mezi dceřinými společnostmi mezi sebou navzájem v rámci konsolidovaného celku.
- **067 – Ostatní půjčky** – operace na tomto účtu zachycují půjčky poskytnuté jiným subjektům mimo konsolidovaný celek nebo vklad tichého společníka. Mohou být poskytovány také v cizí měně a také se účtují kurzové rozdíly. Tyto operace mají formu pohledávky.
- **069 – Jiný dlouhodobý finanční majetek** – účet zachycuje dlouhodobý finanční majetek, jako jsou umělecká díla, předměty z drahých kovů a pozemků, které účetní jednotka pořídila za účelem dlouhodobého zhodnocení vložených peněžních prostředků. Dále se zde účtují dobrovolné kapitálové vklady společníků nebo členů družstva. Souvztažnost má podobu - 069/413 – Ostatní kapitálové fondy.

Oprávky k dlouhodobému nehmotnému a hmotnému majetku a opravné položky

Oprávky zobrazují míru trvalého opotřebení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. **Opravné položky** zobrazují prozatímní snížení hodnoty majetku. Účty skupiny 07 a 08 mají přímou vazbu na účty majetku ve skupině 01 a 02. Na účtech skupiny 07 a 08 se průběžně účtuje na straně Dal. Jenom při vyřazení dané majetkové složky se účtuje na straně MD. Každý majetkový účet z účetní skupiny 01 má tzv. partnerský účet v účetní skupině 07 a účet z účetní skupiny 02 má partnerský účet v účetní skupině 08. Jde o tzv. párový účet např. účet 015 a účet 075 nebo účet 021 a účet 081. Takováto vazba neexistuje k neodepisovanému majetku v účetní skupině 03 (účty 031 a 032).

Studenti často dělají chyby při zápisu opravek do rozvahy. Oprávky se zapisují na stranu aktiv, ale s minusovým znamínkem!

07 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

070 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

071 - Oprávky ke zřizovacím výdejům

072 - Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumné a obdobné činnosti

073 - Oprávky k softwaru

074 - Oprávky k ocenitelným právům

075 – Oprávky ke goodwillu

078 - Oprávky k drobnému nehmotnému majetku

079 - Oprávky k ostatnímu nehmotnému majetku

08 - Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

- 081 - Oprávky k budovám, halám a stavbám
- 082 - Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
- 085 - Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
- 086 - Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
- 088 - Oprávky k drobnému hmotnému majetku
- 089 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

09 - Opravné položky k dlouhodobému majetku

- 091 - Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku
- 092 - Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku
- 093 - Opravná položka k nedokončeným nehmotným investicím
- 094 - Opravná položka k nedokončeným hmotným investicím
- 095 - Opravná položka k poskytnutým zálohám
- 096 - Opravná položka k finančním investicím
- 097 - Opravná položka k nabytému majetku
- 098 - Oprávky k opravné položce k nabytému majetku

K opravným položkám k dlouhodobému majetku je nutné dodat, že souvisí s účetní zásadou – zásadou opatrnosti. Cena nakoupeného majetku v minulosti (např. pozemku), může pod vlivem okolních faktorů oscilovat - může růst nebo klesat. Jenomže růst ceny pozemku ještě neznamena reálný výnos z prodeje takového majetku. Není jisté, zda bychom dnes vyššího výnosu dosáhli. A také by opravné položky zvyšující cenu majetku mohly vést, zejména vůči některým věřitelům, k záměrnému nadhodnocování (zkreslování) majetku. **Opravné položky** se účtují do nákladů na účet předkontací MD 559 – Tvorba ostatních opravných položek a Dal příslušný účet skupiny 09. Rozpuštění opravné položky se účtuje do výnosů předkontací na účtech 09x/659 – Zúčtování ostatních opravných položek. Zúčtování nebo rozpuštění opravných položek je daňově neutrální (z pohledu daně z příjmů).

Výsledkem inventarizace majetku je posouzení, zda evidovaný majetek má skutečně v účetnictví zaznamenanou cenu. Zúčtování opravných položek umožní hodnotu majetku zreálnit. Také rozpuštění opravných položek v budoucnosti má za cíl zreálnit hodnotu majetku.

Přehled základních účetních operací souvisejících s **dlouhodobým majetkem** je uveden v následujícím přehledu.

Pořízení dlouhodobého majetku dodavatelským způsobem					
P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1a.	PF-09/1	Příjem faktury za nákup stroje	50 000,-	042	321
1b.		- DPH 19 %	9 500,-	343/x	321
2.	BV-1	Úhrada faktury z účtu v bance	59 500,-	321	221
3a.	PF-09/2	Příjem faktury za nákup váhy	60 000,-	042	321
3b.		- DPH 19 %	11 400,-	343	321
4.	VD-1	V hotovosti úhrada za instalaci váhy (neplátce DPH)	2 100,-	042	211
5.	BV-2	Úhrada faktury za nákup váhy z účtu v bance	71 400,-	321	221
6.	Inter.09-2	Zařazení váhy do užívání	62 100,-	022	042
7.	PF-09/3	Příjem faktury za nákup software	63 700,-	013	321
8.	PF-09/4	Příjem faktury za nákup stroje z USA (10 000 USD)	170 000,-		

9a.	Celní výměr	Celní dluh k dovozu stroje z USA	10 000,-		
9b.		Vyměření DPH 19 % ke stroji z USA	34 200,-		
10a.	PF-09/5	Příjem faktury za dopravu stroje z USA	80 000,-		
10b.		- DPH 19 %	15 200,-		
11a.	PF-09/6	Příjem faktury za montáž	60 000,-		
11b.		- DPH 19 %	11 400,-		
12a.	BV-3	Úhrada faktury za nákup stroje z účtu v bance	170 000,-		
12b.		Úhrada DPH a cla celnici z účtu v bance	44 200,-		
12c.		Úhrada faktury za dopravu z účtu v bance	95 200,-		
12d.		Úhrada faktury za montáž z účtu v bance	71 400,-		
13.	Inter.09-3	Zařazení strojního zařízení do užívání	320 000,-		
14a.	PF-09/7	Příjem faktury od stavební firmy za výstavbu haly	2 340 000,-		
14b.		- DPH 19 %	444 600,-		
15.	BU-1	Úhrada faktury od stavební firmy z povoleného dlouhodobého úvěru	2 784 600,-		
16a.	PF-09/8	Příjem faktury za dodávku technologie do nové haly	5 670 000,-		
16b.		- DPH 19 %	1 077 300,-		
17.	BU-2	Úhrada faktury za dodávku technologie do haly z úvěru	6 747 300,-		
18.	BV-4	Výpis z bankovního účtu – úhrada úroků z úvěru za dobu výstavby haly	400 500,-		
19.	Inter.09-4	Zařazení výrobní haly do užívání	8 410 500,-		
20a.	BV-5	Výpis z účtu bance – splátka úvěru na halu	1 500 000,-		
20b.		Výpis z účtu bance – úhrada úroků z úvěru po zařazení stavby do užívání	300 200,-		
21.	BÚ-3	Výpis z bankovního úvěru – splátka úvěru	1 500 000,-		
Pořízení dlouhodobého hmotného majetku (DHM) ve vlastní režii					
22.	Výdejka-1	Spotřeba materiálu na pořízení dlouhodobého hmotného majetku (DHM)	112 340,-	501	112
23a.	PF-09/9	Příjem faktury za elektrickou energii při pořízení DHM	11 000,-	502	321
23b.		- DPH 19 %	2 090,-	343/x	321
24a.	VD-2	Ostatní služby při pořízení DHM zaplacené v hotovosti	5 000,-	518	211
24b.		- DPH 19 %	950,-	343/x	211
25a.	Rekapitulace mezd	Mzdy zaměstnanců pracujících na pořízení DM – předpis mezd	76 500,-	521	331
25b.		Náklady na sociální a zdrav. pojištění z mezd - předpis	29 000,-	524	336/x
26.	Inter.09-5	Aktivování – nákladů na pořízení DHM	233 840,-	042	624
27.	Inter.09-6	Po kolaudaci – zápis o převzetí DHM a uvedení do provozu	233 840,-	021	042
Pořízení dlouhodobého hmotného majetku darováním					
28.	Darovací smlouva	Získání počítačové sítě darem – reprodukční pořizovací cena	120 000,-		
29.	Inter.09-7	Zařazení počítačové sítě do užívání	120 000,-		
Odpisy dlouhodobého hmotného majetku					
30.	Inter.09-8	Odpisy dlouhodobého majetku	100 000,-		
Vyřazení dlouhodobého hmotného majetku v důsledku manka a škod					
31.	Inter.09-9	Doúčtování zůstatkové ceny v důsledku škody na automobilu (cena pořízení 183 500 - odpisy 112 500)	71 000,-		
32.	Inter.09-10	Vyřazení automobilu z majetku	183 500,-		
33.	Inter.09-11	Oznámení České pojišťovny o výši náhrady škody	45 000,-		
34.	BV-6	Úhrada náhrady škody pojišťovnou na účet	45 000,-		
Vyřazení dlouhodobého hmotného majetku prodejem					
35a.	Inter.09-12	Prodejní cena vyřazeného nákladního automobilu	100 000,-		
35b.		- DPH 19 %	19 000,-		
36.	Inter.09-14	Odpis nákladního automobilu při vyřazení	90 000,-		
37.	Inter.09-15	Vyřazení nákladního automobilu z majetku podniku	450 000,-		

38.	BV-7	Úhrada faktury za prodej DHM	119 000,-		
Vyřazení dlouhodobého majetku fyzickou likvidací					
39.	Inter.09-16	Odpis zůstatkové ceny komínu po odstřelu	80 000,-	551	081
40.	Inter.09-17	Vyřazení komínu z majetku (pořizovací cena)	200 000,-	081	021
Vyřazení dlouhodobého majetku darováním					
41a.	Inter.09-18	Doúčtování zůstatkové ceny PC, který je darován	50 000,-	543	082
41b.		- DPH 19 %	9 500,-	543	343/x
42.	Darovací smlouva	Vyřazení PC při darování v pořizovací ceně	200 000,-	082	022
Zúčtování opravných položek k dlouhodobému majetku					
43.	Inter.09-19	Opravná položka k pozemku prozatímní snížení hodnoty	500 000,-		
44.		Opravná položka k desetileté nedokončené stavbě	300 000,-		
45.	BV-8	Poskytnutí zálohy z banky na nákup stavebního jeřábu	400 000,-		

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD	042 - Pořízení DHM	D	MD	321 – Dodavatelé	D	MD	343 - DPH	D
1	50 000	6	2	59 500	1a	1b	9 500	41b
3a	60 000	27	5	71 400	1b	3b	11 400	9 500
4	2 100				3a	23b	2 090	
26	233 840				3b	24b	950	
					7			
					23a			
					23b			
MD	221 - Bankovní účty	D	MD	211 – Pokladna	D	MD	022 - Samostatné	D
	2.	59 500		4	2 100	6	movité věci a soubory movitých věcí	42
	5.	71 400		24a	5 000	6	62 100	200 000
				24b	950			
MD	013 - Software	D	MD	501 - Spotřeba materiálu	D	MD	112 - Materiál na skladě	D
7	63 700		22	112 340			22	112 340
MD	502 - Spotřeba energie	D	MD	518 – Ostatní služby	D	MD	521 - Mzdové náklady	D
23a	11 000		24a	5 000		25a	76 500	
MD	33 - Zaměstnanci	D	MD	524 – Zákonné soc. pojištění	D	MD	336 - Zúčtování s ústit.	D
	25a	76 500	25b	29 000			sociálního zabezpečení a zdrav.	D
							Pojištění	
							25b	29 000
MD	624 - Aktivace dlouhodobého	D	MD	021 - Stavby	D	MD	551 - Odpisy dlouhodobého	D
	hmotného majetku		27	233 840	40	200 000	hmotného a nehmotného majetku	
	26	233 840				39	80 000	

MD 081 - Oprávky ke stavbám				MD 543 - Dary				MD 082 - Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí			
MD		D		MD		D		MD		D	
40	200 000	39	80 000	41a	50 000			42	200 000	41a	50 000
				41b	9 500						

3.2 Zásoby

Zásoby (účetní třída 1) jsou součástí oběžného majetku podniku. Souvisí s běžnou, resp. základní činností podniku. Jsou podstatnou částí vstupů i výstupů podniku. Spotřebovávají se jednorázově. Patří mezi relativně likvidní složky majetku. I navzdory tomu je snahou podniku výši zásob minimalizovat, protože vážou na sebe peníze. Zásoby jsou kryty vlastními nebo cizími zdroji (např. pořízení dodavatelským úvěrem, tj. dlouhou splatností faktury nebo bankovním úvěrem).

V návaznosti na způsob oceňování se zásoby člení na:

- nakupované,
- vytvořené vlastní činností a
- ostatní zásoby (např. získané darem, zjištěné jako inventarizační přebytky).

Zásoby můžeme rozdělit do těchto podskupin:

- materiál,
- nedokončená výroba,
- výrobky,
- zvířata a
- zboží.

O zásobách se účtuje průběžně způsobem A nebo způsobem B bez ohledu na cenu pořízení. U způsobu A se v průběhu účetního období účtuje s využitím účtů v účtové třídě 1 – Zásoby. U způsobu B se v účtové třídě 1 – Zásoby účtuje jenom ke konci rozvahového dne na základě stavu zásob podle evidence o zásobách. Způsob B mohou účetní jednotky použít pouze v případě, že zajistí průkazné vedení evidence o zásobách tak, že budou schopny prokázat v průběhu účetního období stav zásob včetně ocenění těchto zásob podle. Mimo účetnictví se zásoby evidují ještě v operativní evidenci formou skladových karet.

Při zásobách se účtuje o všech hmotných věcech s dobou použitelnosti kratší než jeden rok bez ohledu na cenu pořízení. Kromě účetnictví se zásoby evidují i v operativní evidenci formou skladových karet. Způsob pořízení zásob materiálu a zboží má ze zákona dvě účetní formy, i když podnik fyzicky zásoby pořizuje jen jedním způsobem. Rozdíl je ve způsobu účtování zásob získávaných nákupem. Jde o **způsob A – tzv. přes sklad a způsob B – tzv. přímo do spotřeby**.

Účtování zásob materiálu a zboží způsobem A – na sklad

Analogie účetních operací spojených s pořizováním zásob způsobem A vychází z analogie účtování pořizování dlouhodobého majetku (viz. příklad uveden u účtu 042).

Způsobem A se získávají zásoby materiálu i zboží stejným způsobem, jenom na odlišných účtech v průběhu účetního období a účtují se nejdříve na straně MD účet **111 – Pořízení materiálu**

(nebo **131 – Pořízení zboží**) proti účtu 321 - Dodavatelé, tj. 111/321. Jde o **nákupní cenu** zásob. Stejně se účtuje přijata faktura za dopravu zboží nebo provize za zprostředkování koupě zásob, včetně dalších nákladů souvisejících s pořízením těchto zásob. Jde zejména o přepravné, různé certifikace (např. fytoologická kontrola u materiálu/zboží rostlinného původu), clo, provize, pojištění zásob apod. Jestliže jsou zaúčtovány všechny náklady související s pořízením konkrétních zásob, pak se **v ceně pořízení** zásoby přijmou na základě příjemky na sklad. Tato bude označena předkontací 112/111 u materiálu a 132/131 u zboží. Analytickou evidenci účtů skladů materiálu nebo zboží si může účetní jednotka zvolit dle objektů skladů, dle druhů zásob nebo dle jiných kritérií. Zásoby zboží získané darem se zaúčtují jako 132/413.

Účetní jednotka může pořizovat zásoby i ve vlastní režii – zhotoví si je sama. Pak je přijme na sklad 112/621 a zvýší stranu Dal účtu Aktivace materiálu a zboží. **Inventarizační přebytky zásob** se účtují jako příjem na sklad 112/648 – Ostatní provozní výnosy.

Když jsou zásoby na skladě, pak se na základě výdejky vyskladní do spotřeby. Výdej do spotřeby materiálu (zboží) představuje náklad a úbytek aktiv. Proto předkontace má formu 501/112 u materiálu a 504/132 u zboží.

Kromě běžné spotřeby může klesnout stav zásob i tzv. přirozeným úbytkem, v návaznosti na charakter zásob. Jde o shnití, vyschnutí, rozprášení, vyprchání apod. Účetní jednotka si stanoví ve vnitropodnikové směrnici objektivní výši (normu), kterou zaúčtuje po inventarizaci jako **manko do normy – 501/112 u materiálu nebo 504/132 u zboží**. Norma bývá stanovena do 2 – 3 % z objemu spotřeby za rok. Norma se stanoví na základě dlouhodobého pozorování. Jestliže je manko při inventuře vyšší než stanovená norma, pak se chybějící zásoby zúčtují jako **manko nad normu**, tj. na účet Manka a škody z provozní činnosti MD – **549/112** - materiál (nebo **549/131** – zboží). Běžně jde materiál do spotřeby (účet 501). Ale účetní jednotka ho může také prodat. Pak se účtuje výdej ze skladu na stranu MD účtu **Prodaný materiál 542 na straně Dal 112 – Materiál na skladě**. Podnik může materiál nebo zboží darovat či použít k reprezentaci. Tato spotřeba se účtuje jako **dar** – 543/112 nebo jako **reprezentační náklad** – 513/112 (detto u zboží – účet 132).

Účtování zásob materiálu a zboží má mnoho společných účtů, se kterými jejich předkontace souvisí. Účtování zásob způsobem A poskytuje účetní jednotce lepší informace o stavu zásob a o průběžném hospodářském výsledku.

Přehled základních účetních operací souvisejících **se zásobami** pořizovanými **způsobem A** je uveden v následujícím přehledu.

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1a.	PF-09/1	Přijatá faktura za nákup materiálu	10 000,-		
1b.		- DPH 19 %	1 900,-		
2.	Inter.09-1	Přeprava materiálu vlastní podnikovou dopravou	500,-		
3a.	VD-1	Úhrada za nakládání materiálu - v hotovosti	1 000,-		
3b.		- DPH 19 %	190,-		
4.	Příjemka 1	Příjem materiálu na sklad	11 500,-		
5.	PF-09/2	Přijatá faktura za přepravu zboží	1 200,-		
6.	PF-09/3	Přijatá faktura za pořízení zboží od neplátce DPH	20 000,-		
7.	Inter.09-2	Přeprava zboží vlastní podnikovou dopravou	600,-		
8.	VD-2	Úhrada provize za zprostředkování zboží v hotovosti	1 500,-		
9a.	VD-3	Nákup zboží za hotové	30 000,-		
9b.		- DPH 19 %	5 700,-		
10a.	Celní	Předpis cla za nákup zboží v zahraničí	2 000,-	131	379
10b.	výměr	- spotřební daně k dováženému zboží	1 000,-	131	345
10c.		- DPH 19 % z cla a spotřební daně	570,-	343/x	379

11a.	PF-09/4	Přijatá faktura za dopravu zboží	10 000,-	131	321
11b.		- DPH 19 %	1 900,-	343/x	321
12.	Darovací smlouva	Bezplatné pořízení materiálu – darováním	400,-		
13.	Inter.09-3	Aktivace materiálu získaného šrotováním stroje	900,-		
14a.	VD-4	Nákup materiálu na sklad v hotovosti	1 000,-		
14b.		- DPH 19 %	190,-		
15.	Příjemka 2	Příjemka zboží na sklad	66 300,-		
16.	Inter.09-4	Zaúčtování zásob materiálu z vlastní výroby	8 000,-	112	621
17.	Výdejka 1	Výdej materiálu ze skladu do spotřeby	6 000,-	501	112
18.	Výdejka 2	Výdej zboží ze skladu zákazníkovi	4 000,-	504	132
19.	Výdejka 3	Výdej zboží na analýzu – atest	500,-	504	132
20a.	Inter.09-5	Uplatněná reklamace na dodané zboží	200,-	315	132
20b.		- DPH 19 %	38,-	315	343/x
21a.	VD-5	Nákup materiálu mimo sklad - přímo do spotřeby	300,-	501	211
21b.		- DPH 19 %	57,-	343/x	211
22.	Výdejka 4	Přirozený úbytek zásob zboží do normy	100,-	504	132
23.	Výdejka 5	Přirozený úbytek zásob materiálu do normy	250,-	501	112
24a.	Výdejka 6	Darování zboží dětskému domovu	200,-		
24b.		- DPH 19 %	38,-		
25.	Inter.09-6	Zúčtování manka na prodejně – bez zavinění osoby	200,-		
26a.	Inter.09-7	Zúčtování manka na prodejně – zavinil pracovník	200,-		
26b.		- DPH 19 %	38,-		
27.	Inter.09-8	Inventarizační přebytek zásob materiálu na skladě	150,-		
28.	Inter.09-9	Materiál získaný z vyřazeného hmotného majetku	2 000,-		
29.	Inter.09-10	Přebytek zboží zjištěn při inventuře	1 000,-		
30.	Inter.09-11	Převod zásob na konci roku – uzavření účtu	10 000,-	702	132

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD 131 - Pořízení zboží	D	MD 379 – Jiné závazky	D	MD 345 - Ostatní daně a poplatky	D
10a 2 000		10a 2 000		10b 1 000	
10b 1 000		10c 570			
11a 10 000					
MD 343 - DPH	D	MD 321 – Dodavatelé	D	MD 112 - Materiál na skladě	D
10c 570	20b 38	11a 10 000		16 8 000	17 6 000
11b 1 900		11b 1 900		23 250	
21b 57					
MD 621 - Aktivace materiálu a zboží	D	MD 501 - Spotřeba materiálu	D	MD 504 - Prodané zboží	D
16 8 000		17 6 000		18 4 000	
		21a 300		19 500	
		23 250		22. 100	
MD 132 - Zboží na skladě a v prodejnách	D	MD 315 – Ostatní pohledávky	D	MD 211 - Pokladna	D
18 4 000		20a. 200		21a 300	
19 500		20b. 38		21b 57	
20a 200					
22 100					

Účtování zásob materiálu a zboží způsobem B – přímo do spotřeby

Způsobem B (tzv. rovnou do spotřeby) účtují zejména menší účetní jednotky. Tento způsob účtování „zkresluje“ informace o průběžném hospodářském výsledku, protože všechny nakoupené zásoby materiálu nebo zboží jsou ihned po nákupu zaúčtovány do nákladů jako spotřeba. A přitom jsou mnohdy fyzicky na skladu. Reálný hospodářský výsledek poskytne účetnictví při způsobu B tehdy, když se z nákladů odúčtuje stav zásob na skladě zjištěný na základě provedené inventarizace. Zůstatek se účetně vykáže na účet **materiál/zboží na skladě (112/501** nebo **132/504)** a sníží – zreální náklady.

Náklady představující nákupní cenu materiálu/zboží se na základě přijaté faktury **účtují přímo do nákladů – 501/321** u materiálu nebo **504/321** u zboží. Při způsobu B se nepoužívají účty 111 - Pořízení materiálu nebo 131 - Pořízení zboží. Ostatní náklady související s pořízením materiálu či zboží způsobem B se účtují na příslušné účty nákladů dle jejich druhů.

Jestliže zásoby zúčtované způsobem B (na MD účty 501 nebo 504) se použijí na jiný účel (jako dar nebo na reprezentační účel, se zjistí manko nad normu, nebo se materiál prodá), pak se „účetní“ spotřeba zaúčtována při pořízení na účtech 501 nebo 504 „zreální“ tím, že se z účtů 501 nebo 504 tyto náklady „odúčtují“ přes stranu Dal a do souvztažnosti na straně MD dá odpovídající nákladový účet:

- darování zboží	543/504
- použití zboží na reprezentační účel	513/504
- prodej materiálu	542/501
- manko na materiálu nad normu	549/501
- škoda na zboží v důsledku živelné pohromy	582/504

Nezbytně nutné je si v této souvislosti říci, že jestliže o zásobách – jejich pořízení nebo určitých forem spotřeby (prodej, mako, škoda, dar, reprezentační) účtuje podnik, který je registrován jako **plátce DPH, NIKDY nesmí být hodnota DPH součástí hodnoty zásob (účet 112 a 132) a rovněž nesmí být součástí nákladů na účtech 501 – Spotřeba materiálu nebo 504 – Prodané zboží. Suma představující v dodávce DPH se u plátce DPH účtuje strana MD na účtu 343 – DPH.**

Na nakupované zásoby se někdy poskytuje záloha. Jde o úbytek peněz z účtu v bance nebo v hotovosti s předkontací MD účtu Poskytnuté zálohy – 314 a na straně Dal účet 221 nebo 211.

V účetní skupině 11 – Materiál je ještě účet **119 - Materiál na cestě** a ve skupině 13 – Zboží účet **139 - Zboží na cestě**. Na tyto účty se účtují operace zpravidla na konci účetního období, když účetní jednotka obdrží účetní doklad (dodavatelskou fakturu nebo dodací list) – 119/321 – materiál nebo 139/321 - zboží, ale neobdrží materiál nebo zboží. Jinou situaci zachytí účetnictví na těchto účtech při účetní závěrce, když se na tyto účty zaúčtuje zůstatek z účtu 111 formou účetního zápisu 119/111 nebo zůstatek z účtu 131 formou zápisu 139/131 u zboží.

Přehled základních účetních operací souvisejících **se zásobami pořizovanými způsobem B** je uveden v následujícím přehledu.

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1a.	PF-09/1	Příjem faktury za nákup zboží			
1b.		- DPH 19 %			
2a.	PF-09/2	Příjem faktury za nákup materiálu	30 000,-	501	321
2b.		- DPH 19 %	5 700,-	343	321
3a.	VD-1	Nákup zboží za – úhrada v hotovosti	2 000,-		
3b.		- DPH 19 %	380,-		
4.	VD-2	Nákup zboží od neplátce DPH za hotové	1 000,-		
5a.	PF-09/3	Přijata faktura za provizi za zprostředkování nákupu zboží	1 000,-		
5b.		- DPH 19 %	190,-		
6.	PF-09/4	Příjem faktury za přepravu materiálu od neplátce DPH	3 000,-		
7a.	Výdejka 1	Výdej zboží na reprezentační účely	200,-		
7b.		- DPH 19 %.	38,-		
8a.	Výdejka 2	Darování zboží domovu důchodců	1 000,-	543	504
8b.		- DPH 19 %	190,-	543	343
9.	Inter.09-1	Reklamacce části zboží z důvodu nízké kvality	300,-	315	504
10.	Inter.09-2	Aktivace – příjem materiálu vyrobeného ve vlastní režii	500,-	501	621
11.	Výdejka 3	Prodej materiálu ze skladu za skladovou cenu	100,-		
12a.	Inter.09-3	Manko způsobeno jinou osobu na zboží ve skladu	1 000,-	378	504
12b.		- DPH 19 %	190,-	378	343
13.	Inter.09-4	Škoda na materiálu na skladě v důsledku požáru	2 500,-		
14.	Inter.09-5	Převod zůstatku zásob materiálu na skladu 31.12. dle inventarizace	22 500,-		
15.	Inter.09-6	Převod zůstatků zboží na skladu 31.12. dle inventarizace	23 500,-		

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD 501 - Spotřeba materiálu D	MD 321 – Dodavatelé D	MD 343 - DPH D
2a 30 000	2a 30 000	2b 5 700
10 500	2b 5 700	8b 190
		12b 190
MD 543 - Dary D	MD 504 – Prodané zboží D	MD 378 - Jiné pohledávky D
8a 1 000	8b 1 000	12a 1 000
8b 190	9 300	12b 190
	12a 1 000	
MD 315 - Ostatní pohledávky D	MD 621 - Aktivace materiálu a zboží D	
9 300	10 500	
2 100		

Zásoby vlastní výroby

Zásoby vlastní výroby ocení podnik vlastními náklady. Účtují se při uzavírání účetních knih dle výsledku inventarizace. Její zaúčtování souvisí se zásadou časové příslušnosti nákladů a výnosů, které spolu souvisí do stejného účetního období. Zjištěná nedokončená výroba v sobě váže náklady (materiál – účet 501, mzdy – účet 521), proto se k nim musí zúčtovat výnos na účet 611 – Změna stavu nedokončené výroby. Tento výnos kompenzuje náklady - vztah nákladů a výnosů dělá neutrálním. Proto se musí nedokončená výroba projevit v aktivech na straně MD na účtu **121 – Nedokončená výroba** s předkontací 121/611. Tato operace se účtuje při účtování zásob materiálu způsobem A i způsobem B. V novém účetním období se opačným zápisem přeúčtuje nedokončená výroba způsobem 611/121. Ve výnosech se pak předmět účtování nedokončené výroby objeví jako hotový výrobek nebo zboží. Někdy může výši nedokončené výroby ovlivnit manko nebo škoda způsobena živelnou pohromou. Tato se zúčtuje jako 549/121 nebo 582/121.

Analogicky jako nedokončená výroba a její úbytky se účtují i položky na účtu **122 – Polotovary vlastní výroby**, jenom na straně Dal se používá účet 612 – Změna stavu polotovarů vlastní výroby (122/612) nebo ostatní účty zásob vlastní výroby:

123 – Výrobky - zúčtování 123/613

124 - Zvířata - zúčtování 124/614

Nutné podotknout, že zásoby vlastní výroby představují tzv. vnitropodnikové plnění. A to je mimo režim DPH.

11 - Materiál

111 - Pořízení materiálu

112 - Materiál na skladě

119 - Materiál na cestě

12 - Zásoby vlastní výroby

121 - Nedokončená výroba

122 - Polotovary vlastní výroby

123 - Výrobky

124 - Zvířata

13 - Zboží

131 - Pořízení zboží

132 - Zboží na skladě a v prodejnách

139 - Zboží na cestě

19 - Opravné položky k zásobám

191 - Opravná položka k materiálu

192 - Opravná položka k nedokončené výrobě

193 - Opravná položka k polotovarům vlastní výroby

194 - Opravná položka k výrobkům

195 - Opravná položka ke zvířatům

196 - Opravná položka ke zboží

197 – Opravná položka k zálohám na materiál

198 – Opravná položka k zálohám na zboží

199 – Opravná položka k zálohám na mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny

Kdo si osvojil způsob pořizování dlouhodobého hmotného majetku, pochopí i způsob pořizování zásob materiálu a zboží způsobem A. Dilema bývá, který je způsob A a který způsob B? Přesně jako logický tok zásob – **nejdříve na sklad a pak do spotřeby = nejdříve A a pak B, resp. nejdříve účty třídy 1 a pak třídy 5.**

Jak již bylo zmíněno ve třídě 0 – nula o opravných položkách, totéž platí i o účtech účetní skupiny 19 – Opravné položky k zásobám. Opravné položky objektivizují – snižují účetní hodnotu zásob na jejich reální tržní hodnotu. Vyplyvá to ze zásady opatrnosti, když se předpokládá, že takto „znehodnocené“ zásoby se mohou prodat za nižší cenu, než je jejich nákupní cena. Zúčtování opravných položek ovlivní hospodářský výsledek, ne však daňový základ pro daň z příjmu.

3.3 Krátkodobý finanční majetek

Synonymem slov finanční majetek je nejčastěji pojem peníze. Účetnictví jako celek odráží pohled na podnik (na jeho majetek a zdroje) v peněžním vyjádření. Ale v účetnictví i v podniku mají peníze i svou konkrétní formu. Touto částí si doplníme informace, které byly uvedeny v části o dlouhodobém finančním majetku.

Finanční majetek se účtuje na účtech třídy 2 – Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé finanční úvěry. Jde o majetek, který má nejvyšší **likvidnost** (= schopnost proměny z jedné formy majetku na druhou). Likvidnost majetku vytváří podmínky pro **likviditu** podniku (= schopnost platit své závazky, tj. **solventnost**). Likvidnost majetku je schopnost proměnit jej na finanční prostředky. Likvidnost majetku zvyšuje stav peněz v podniku. Likvidnost závazků způsobuje úbytek peněz. Podnik může získat peníze z vlastních zdrojů (z podnikatelské činnosti – z prodeje výrobků, zboží, služeb, majetku nebo z vkladu majitele) nebo z cizích zdrojů (úvěry, dotace, emise dluhopisů, půjčky).

V účetní třídě 2 jsou účty krátkodobého finančního majetku, ale také účty krátkodobých – cizích zdrojů, které představují krytí některých potřeb podniku. V této části se budeme věnovat nejdříve majetkovým účtům – aktivním. Zdroje – pasivní účty budou charakterizovány dále.

S ohledem k významnosti peněz vyplývá nutnost je pečlivě řídit. Nástrojem řízení peněžních prostředků účetní jednotky je přehled peněžních toků (cash flow). Řídí se jim likvidita i solventnost podniku. Peněžními toky rozumíme příjmy a úbytky peněžních prostředků a přírůstky a úbytky peněžních ekvivalentů.

Podstatnou částí finančního majetku jsou peníze – „krev podniku“. Peníze zaručují v tržní ekonomice možnost podniku přežít. Peníze patří k jednomu z cílů podniku. Zabezpečují jeho stabilitu a likviditu. Umožňují podniku hradit své závazky a financovat další rozvoj. Jde o:

- peníze v hotovosti, peníze na účtech v bance a peníze na cestě a
- peněžní ekvivalenty – ceniny, terminované vklady (do 3 měsíce) a cenné papíry (jak u dlouhodobých, tak i krátkodobých cenných papírů, rozlišujeme majetkové cenné papíry a úvěrové cenné papíry).

- **211 – Pokladna** – na tomto účtu se účtují peníze v hotovosti. Vedou se v národní měně nebo v cizí měně. Víme, že i peníze v cizí měně – valuty, které má podnik, se v účetnictví vedou v českých korunách. Analytická evidence se vede podle druhů cizí měny, kterou podnik vlastní nebo podle odpovědných osob nebo podle organizačních jednotek. Přírůstky jsou na straně MD a úbytky na straně Dal. Zůstatek je vždy na straně MD, resp. účet má zůstatek rovný nule. Zůstatek na straně Dal nemá logiku. Nemůžeme mít mínus 10 korun. Toto by mělo stačit, abychom pochopili, proč je u aktivních účtů zůstatek vždy kladný a na straně MD. Všechny operace na tomto účtu jsou doloženy pokladními příjmovými nebo výdejovými doklady. Na účtu jsou zobrazeny příjmy a výdeje v hotovosti. Proto je nutné s odpovědným pracovníkem uzavřít dohodu o hmotné odpovědnosti. Jestliže vznikne v pokladně manko, zúčtuje se do nákladů jako manko a škody na finančním majetku – 569/211, čím se stav na účtu 211 zrealizuje - shodne se skutečným stavem v pokladně. Následně se musí vůči odpovědné osobě za peníze, které chybí, zúčtovat předpis – pohledávka vůči odpovědné osobě – 335/668. A následně odpovědná osoba peníze přinese – 211/335, čímž se pohledávka uspokojí. Stejně tak můžeme dlužnou částku srazit ze mzdy – 331/335. Ve snaze eliminovat rizika ztráty se stanoví pro jednotlivé pokladny hotovostní limit na den, který může zůstat v pokladně. Rozdíl se musí odvést do banky. A teď to, co je pro studenty noční můrou: při odvodu hotovosti z pokladny do banky se vystaví výdajový pokladní doklad a zaúčtuje se 261/211. Tj. peníze „jdou na cestu do banky“. Operace pokračuje dále, až když podnik obdrží výpis z účtu v bance. To se stane s určitým zpožděním. Na základě bankovního výpisu je možno operaci dokončit, neboť je možno ověřit, že suma odvedená z pokladny v pořádku „došla“ do banky a účetní provede zúčtování MD 221/Dal 261.

Někdy se může stát, že jsou peníze z pokladny ukradeny. Jestliže policie oznámí, že pachatel je neznámý, chybějící částka se pak zúčtuje jako schodek zápisem MD 569/Dal 211, bez předpisu vůči odpovědné osobě. Rovněž se zúčtuje škoda na finančním majetku, jestliže při požáru podniku shoří i pokladna.

Jestliže má účetní jednotka v majetku i valuty (hotovost v cizí měně), je nutné na konci účetního období tyto cizí měny ocenit v reálné ceně, čehož se dosáhne zúčtováním kurzových rozdílů (kurzových ztrát nebo zisků – podrobněji při popisu účtové třídy 5 – Náklady a třídy 6 – Výnosy).

Některé základní typy operací v pokladně:

- do pokladny se přijímají peníze za tržby v hotovosti za poskytnuté služby	211/602
- dtto tržby za prodané zboží	211/604
- z pokladny se platí výdeje za drobné nákupy	501/211
- dtto za nákup služeb	518/211
- z pokladny se hradí zálohy obchodním partnerům	314/211
- dtto poskytnuté zálohy zaměstnancům	335/211
- do pokladny se přijímají zálohy	211/324
- z pokladny se vyplácí mzda	331/211

Pozn.

Že nevíte, o jaké účty jde? Zapomněli jste na podmínku – účtová osnova v ruce.

- **213 – Ceniny** – poštovní známky, kolky, dálniční známky, stravenky, telefonní karty (ne bez kreditu) apod. Vedou se na analytických účtech a v knihách cenin podle druhů cenin. Mnohdy je spravuje osoba odpovědná za peníze v pokladně. Rovněž podléhají fyzické inventarizaci a dohodě o hmotné odpovědnosti. Dohoda o hmotné odpovědnosti zakládá osobě, již byly svěřeny hodnoty k vyúčtování, povinnost starat se s maximální péčí o tyto hodnoty a doložit jejich použití a stav. Na tento účet se účtuje přírůstek cenin, jestliže jich podnik koupí víc než na jednorázové použití. Účetní jednotka si ve vnitropodnikové směrnici určí, kdy účtuje ceniny přímo do spotřeby a kdy do pokladny cenin. Jestliže se koupí jeden kolek nebo jedna poštovní známka, účtuje se přímo do nákladů a do spotřeby – 538/211 – kolek nebo 518/211 – poštovní známka. Jestliže se koupí kupříkladu 100 poštovních známek, celý arch, pak se jejich nákup zaúčtuje jako příjem do pokladny cenin a výdej z korunové pokladny 213/211 (změna struktury aktiv). A pak, když je nutné známku nalepit na dopis, odpovědná osoba přijme známku, podepíše výdejku ceniny, pokladník zapíše výdej do knihy cenin a účetní to zaúčtuje jako 518/213 – výdej cenin do spotřeby. Pochopili jste, jak se účetnictví eviduje v pomocných knihách a jak na účet zapisuje hospodářské operace?
- **221 – Bankovní účty** – jedná se o otevřené bankovní účty u peněžních ústavů. Na nich má podnik uložené volné finanční prostředky a používá je k úhradám svých závazků z obchodního styku (321/221), vůči zdravotní pojišťovně (336/221), na splátku úvěru (231/221) nebo k jiným svým potřebám. Všechny úhrady poukázané jiným subjektům se účtují na straně Dal. Jen výjimečně se v předkontaci na účtování položek dle výpisu z bankovního (běžného) účtu na straně MD zapisuje účet z třídy 5 – Náklady (poplatek za vedení účtu – 568/221). Zkušený účetní dokáže lehce identifikovat účel platby dle variabilního, konstantního symbolu nebo účtu uvedeného při platbě, nebo jiných platebních příznaků.

Na stranu MD účtu 221 podnik účtuje přijaté (poukázané) peněžní prostředky od dlužníků, zejména odběratelů (221/311), rovněž od finančního úřadu (vrácení DPH – 221/343), různé dotace (221/346), převod z pokladny (221/261 - převod tržby přijaté v hotovosti), přijaté náhrady škod (221/379), připsání kreditního úroku (221/662) a jiné. Jestliže má podnik otevřeno více bankovních účtů, a není vůbec podstatné, zda jsou všechny v jedné bance nebo i v různých bankách, vede se každý účet na zvláštním analytickém účtu. Stejně pravidlo platí i pro bankovní účty vedené v různých měnách.

Cenné papíry, o kterých se účtuje v účetní třídě 2, jsou krátkodobého charakteru a podniky je zpravidla kupují, aby s nimi obchodovaly, neboli jak se říká „na kšeft“. Podnik nemá snahu dlouhodobě kapitalizovat hodnotu těchto cenných papírů, nýbrž získat efekt ve formě úrokového (nebo obdobného) výnosu nebo ve formě cenového rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou.

V této části je nutné vymežit obsah účtů krátkodobých cenných papírů, ale hlavně způsob jejich pořízení a ocenění. Zde se opět vrátíme k analogii pořízení dlouhodobého hmotného majetku (přes účet 042) a jeho zařazení na příslušný účet skupiny 02 nebo 03. Zde stejnou funkci jako účet 042 plní účet 259 – Pořízení krátkodobého finančního majetku. A když je už na účtu 259 vše související s pořízením daného cenného papíru, pak se daný cenný papír (dle svého charakteru) zařadí na příslušný účet účetní skupiny 25. Účetní jednotka vede k účtům skupiny 25 analytickou evidenci dle jednotlivých nákupů cenných papírů, nebo dle jejich emitentů, nebo dle měny, ve které jsou vystaveny. K cenným papírům v cizí měně se ke dni účetní závěrky účtují kurzové rozdíly.

Prodej, nebo obrazně řečeno spotřeba cenných papírů se účtuje přes účet 561 a tržby z prodeje cenných papírů přes účet 661. Rozdíl těchto dvou účtů je výnos – rozdíl nákupní a prodejní ceny. Výnos ve formě úroku se účtuje pře účet 666 – Výnosy z krátkodobého majetku.

- **251 - Majetkové cenné papíry k obchodování** – při prodeji se oceňují metodou FIFO nebo cenou dle váženého aritmetického průměru. Jde např. o akcie koupené za účelem získání cenového rozdílu na finančním trhu.
- **252 - Vlastní akcie a obchodní podíly** – akciová společnost může na trhu cenných papírů kupovat i vlastní akcie. Cenový rozdíl mezi nominální a nákupní cenou si a.s. vypořádá dle rozhodnutí orgánů a.s. s účty vlastního jmění – základní kapitál (411 nebo 421). S vlastními obchodními podíly obchoduje společnost s ručením omezeným v případě, že společnost odkupuje podíl společníka, jehož účast v společnosti zanikla. Protizápisem na straně Dal bude účet 365 – Ostatní závazky vůči společníkům, tj. povinnost vyplatit mu za obchodní podíl.
- **253 - Dluhové cenné papíry k obchodování** – jde o nakoupené dluhopisy s pevnou úrokovou sazbou nebo s cenovým (kurzovým) rozdílem prodejní a odkupní ceny. Obchoduje se s nimi na burze. Rovněž k tomu dni se účetní hodnota zrealní na aktuální tržní cenu zúčtováním rozdílu do nákladů nebo výnosů.
- **256 – Dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti** – jsou vlastní dluhopisy, které emitent koupí **před lhůtou jejich splatnosti**. Zde se účtuje i stáhnutí (zpětný odkup na straně MD 256) emitovaných a neprodaných dluhopisů (s účtem 375 na Dal), nebo nákup dluhopisů od zaměstnanců (s účtem 379 na Dal).
- **257 – Ostatní cenné papíry k obchodování** – zde se účtují ostatní – cenné papíry, s kterými se neobchoduje na burze cenných papírů nebo na jiném veřejném trhu.
- **259 – Pořízení krátkodobého finančního majetku** – jak již bylo řečeno, účet na analogii účtů skupiny 04 nebo účtu 111 a 131. Na účtu 259 se účtují pořizovací náklady (tj. nákupní cena a všechny ostatní náklady související s pořízením příslušné kategorie krátkodobých cenných papírů). Nákup se účtuje na stranu MD a zařazení na příslušný účet z výše uvedených účtů skupiny 25 se účtuje na straně Dal. Zde se jako pořizovací náklady účtují provize obchodníkům s cennými papíry, poplatky za vstup na burzu, odměny finančním poradcům apod.
- **261 – Peníze na cestě** – to je to nejjednodušší z účetnictví, co dělá studentům obrovské potíže. Kde jsou ty peníze na cestě? A na jaké? Účet slouží k převodu peněz mezi pokladnou a bankovním účtem nebo mezi bankovními účty (BU) navzájem nebo převod mezi pokladnou a valutovou pokladnou. Je to tzv. spojovací účet mezi bankou a pokladnou. Účetní operace na účtu 261 vykrývají časový nesoulad mezi vybranými účetními zápisy v pokladně a v bance. Na tomto účtu se účtují i peněžní šeky odevzdané bance k inkasu nebo platby uskutečňované platebními kartami. Tento účet má zpravidla v krátkém čase vyrovnané obraty na obou stranách účtu. Zůstatek na jedné ze stran účtu má jenom krátké trvání. Na tento účet se účtuje, když máme:
 - příjmový pokladní doklad o příjmu hotovosti z banky 211/261
 - výdajový pokladní doklad o odvodu hotovosti do banky 261/211
 - výpis z BÚ, na který banka připsala peníze odvedené z pokladny 221/261
 - výpis z BÚ, na kterém banka uvádí úbytek – převod peněz do pokladny 261/221

Zreálnění (snížení) hodnoty cenných papírů na konci účetního období se účtuje jako opravná položka přes náklady (nedaňové) na straně MD účtu 579 – Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční oblasti a na straně Dal na účtu **291 – Opraná položka ke krátkodobému finančnímu majetku**. Jestliže pomine důvod na snížení ceny, opravná položka se rozpustí.

Přehled základních účetních operací souvisejících s **krátkodobým finančním majetkem** je uveden v následujícím přehledu.

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1.	PD-1	Dotace pokladny z bankovního účtu	10 000,-	211	261
2.	PD-2	Tržba za zboží do pokladny u neplátce DPH	20 000,-	211	604
3.	VD-1	Poskytnutá záloha z pokladny pracovníkům na drobný nákup	500,-		
4.	VD-2	Nákup 100 kolků do zásoby, platba z pokladny	1 000,-		
5.	VD-3	Úhrada oběda s obchodními partnery v restauraci	2 000,-		
6a	BV-1	Připsání odvodu tržby z pokladny na běžný účet	5 000,-		
6b		Úhrada dodavateli přijaté faktury z běžného účtu	8 000,-		
6c		Odvod DPH finančnímu úřadu z běžného účtu	1 000,-		
6d		Úhrada vystavené faktury za naše služby na BÚ	500,-		
7.	PD-3	Pracovník uhradil předepsané manko do pokladny	100,-		
8.	VD-4	Pracovník dostal zálohu na mzdu	1 000,-		
9.	VD-5	Pracovník dostal zálohu na služební cestu	2 000,-	335	211
10a	Vyúčtování SC	Pracovník se vrátil ze služební cesty a účtuje si hotel a vlak sumu 2 000,- Kč - zúčtování poskytnuté zálohy	1 900,-	512	335
10b	VD-6	- a vyplácí se mu doplatek nákladů z pokladny	100,-	512	211
12.	PD-4	Přijátá záloha od odběratele v hotovosti	1 000,-		
13.	VD-7	Nákup jednoho kolků v hotovosti	100,-		
14.	PD-5	Vklad základního kapitálu společníkem do pokladny	50 000,-		
15a	BV-2	Úhrada sociálního pojištění z bankovního účtu	200,-		
15b		Připsání úroku na běžný účet	12,-		
15c		Úhrada daně ze mzdy z bankovního účtu	300,-		
15d		Poplatky za vedení účtu	5,-		
15e		Úhrada srážky z banky – výživné ze mzdy pracovníka	1 500,-		
15f		Placený úrok z úvěru z bankovního účtu na stavbu do doby zařazení stavby do užívání	3 000,-		
16.	VD-8	Vrácení zálohy z pokladny, kterou jsme přijali v minulosti	1 000,-		
17.	VD-9	Poskytnutí zálohy dodavateli z pokladny	2 000,-		
18.	VD-10	Výplata mzdy společníkovi z pokladny	4 000,-		
19.	PD-6	Vklad společníka do pokladny – finanční výpomoc	20 000,-	211	365/x
20.	VD-11	Půjčka poskytnutá zaměstnanci v hotovosti	30 000,-	335/x	211
21.	VD-12	Nákup zboží na sklad v hotovosti	8 000,-		
22.	PD-7	Zaúčtování zjištěného přebytku pokladně hotovosti	12,-		
23.	PD-8	Finanční vklad tichého společníka do pokladny	11 000,-		
24.	PD-9	Přijátá náhrada od pracovníka do pokladny za soukromí telefonní hovory (po zaúčtování faktury za telefon)	25,-		
25.	Výdejka 1	Spotřeba poštovních známek – výdej z pokladny cenin	100,-		
26.	VD-12	Předpis manka v pokladně k úhradě	250,-		
27.	PD-10	Kurzový zisk ve valutové pokladně	120,-		
28.	BV-3	Kurzová ztráta na devizovém účtu	230,-		
29.	Výdejka 2	Výdej dálničních známek z pokladny cenin	3 000,-	548	213/x
30.	BV-4	Převod poskytnutého úvěru na bankovní účet	100 000,-	221	261
31.	BÚ-1	Výpis z úvěrového účtu – poskytnutí úvěru	100 000,-	261	231
32.	BV-5	Splátka úvěru z běžného účtu	20 000,-	261	221
33.	BV-6	Úroky z úvěru sražené z bankovního účtu	1 200,-	562	221
34.	VÚ-2	Výpis z úvěrového účtu – splátka	20 000,-	231	261

35.	VF-1	Vystavení odběratelské faktury za zboží - neplátce DPH	30 000,-		
36.	Inter.09-1	Přijetí směnky od odběratele k faktuře za dodávku zboží	30 000,-		
37.	Inter.09-2	Předpis úroku ke směnce od odběratele	1 050,-		
38.	Inter.09-3	Banka akceptuje směnku v nominální hodnotě	31 050,-		
39.	BV-7	Eskont směnky – poskytnutí eskontního úvěru	29 850,-		
40.	Inter.09-5	Úrok z eskontu směnky	1 200,-		
41.	Inter.09-6	Avízo od banky o úhradě směnky směnkovým dlužníkem	31 050,-		
42.	Inter.09-7	Emise krátkodobých dluhopisů	100 000,-	375	241
43.	BV-8	Nákup dluhopisů investorem	100 000,-		
44.	VD-13	Úhrada části předložených dluhopisů	50 000,-		
45.	BV-9	Provize bance zaplacená za prodej dluhopisů	3 000,-		
46.	BV-10	Vyplacení čistého úroků z dluhopisů z BU jejich držiteli	3 700,-		
47.	BV-11	Zúčtování přijaté finanční výpomoci na bankovní účet – hypotekární zástavní list	40 000,-		
48.	Inter.09-8	Daň z úroků z dluhopisů – z výnosu z dluhopisu – předpis	300,-		
49.	Inter.09-9	Nákup akcií na sekundárním trhu	70 000,-	251	379
50.	BV-12	Úhrada nákupu akcií z bankovního účtu	70 000,-	379	221
51.	Inter.09-10	Prodej akcií (o měsíc později)	72 000,-	378	661
52.	BV-13	Úhrada za akcie na účet	72 000,-		
53.	Inter.09-11	Úbytek prodaných akcií v ceně pořízení	70 000,-		
54a	BV-14	Přijali jsme dividendy jako držitel akcií - na účet	800,-		
54b		Nákup vlastních akcií – úhrada z účtu v bance	90 000,-		
54c		Tržba za prodej vlastních akcií	91 000,-		
55.	Inter.09-12	Zúčtování úbytku prodaných vlastních akcií	90 000,-		
56.	VD-14	Vyplacení podílu na zisku společníkovi v.o.s. v hotovosti	7 000,-		
57.	Inter.09-13	Nákup bankovních dluhopisů (nominální cena)	25 000,-		
58.	BV-15	Úhrada za nakoupené dluhopisy - z účtu v bance	25 000,-		
59.	BV-16	Přijetí úroků z dluhopisů připsané na účet v bance	400,-		
60.	Inter.09-14	Prodej bankovních dluhopisů (tržní cena)	26 000,-		
61.	BV-17	Přijetí úhrady za prodané dluhopisy na účet	26 000,-		
62.	Inter.09-15	Zúčtování úbytku prodaných dluhopisů	25 000,-		
63.	Inter.09-16	Emise krátkodobých dluhopisů	60 000,-		
64.	BV-18	Nákup dluhopisů investory	40 000,-		
65.	Inter.09-17	Stáhnutí neprodaných dluhopisů	20 000,-		
66.	BV-19	Úhrada splatných dluhopisů z účtu v bance jejich držiteli	40 000,-		
67.	BV-20	Vyplacený čistý úrok z dluhopisů z účtu	6 850,-		
68.	Inter.09-18	Předpis srážky daně z vyplaceného úroku z dluhopisů	685,-		
69.	BV-21	Odvod daně z úroků z účtu	685,-	342	221

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD 211 - Pokladna D	MD 261 – Peníze na cestě D	MD 604 -Tržby za zboží D
1 10 000 9 2 000	31 100 000 1 10 000	2 20 000
2 20 000 10b 100	32 20 000 30 100 000	
19 20 000 20 30 000	34 20 000	
MD 335 - Pohledávky za zaměst. D	MD 512 - Cestovné D	MD 365 - Ostat. závaz. ke společ. D
9 2 000 10a 1 900	10 1 900	19 20 000
2 30 000	10 100	
MD 548 - Ostatní provozní náklady D	MD 213 – Ceniny D	MD 221 - Bankovní účty D
29 300	29 3 000	30. 100 000 32 20 000
		33 1 200
		50 70 000
		69 685
MD 231 - Krátkodobé bank. úvěry D	MD 562 – Úroky D	MD 375 - Pohledávky z emit. dluhop. D
34 20 000 31 100 000	33 1 200	42 100 000
MD 241 – Emit. krátkod. dluhopisy D	MD 251 – Majetkové CP k obchod. D	MD 379 - Jiné závazky D
42 100 000	49 70 000	50 70 000 49 70 000
MD 378 - Jiné pohledávky D	MD 661–Tržby z prodeje CP a podílů D	MD 342 - Ostatní přímé daně D
51 72 000	52 72 000	69 685

3.4 Pohledávky

Všechny pohledávky (termín popsán na předchozích stranách) **jsou složkou majetku – aktiv** podniku. Jedná se tedy o aktivní účty. Hlavní objem pohledávek představují pohledávky z obchodního styku – vůči obchodním partnerům. Jestliže jsou pohledávky vůči seriózním a solventním partnerům, pak jsou bonitní a likvidní na reálné peníze. Další pohledávky jsou vůči zaměstnancům, finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovně, podnikům v skupině, společníkům nebo jiným subjektům a institucím. Pohledávky jsou jen ve třídě 3 – Zúčtovací vztahy. Jsou zde dlouhodobé i krátkodobé pohledávky. Rozlišují se jenom v analytické evidenci k danému účtu - druhu pohledávek. U některých pohledávek je vhodné tvořit analytickou evidenci podle dlužníků, kteří nám dosud neuhradili naší pohledávku (kteří nám dluží). Z jiné strany: pohledávky máme vůči našim dlužníkům. Naproti tomu, závazky jsou účetně rozděleny podle kritéria – dlouhodobé ve třídě 4 a krátkodobé ve třídě 2 a 3.

Možná si čtenář vzpomene na jednu ze zásad účetnictví představující **zákaz kompenzace závazků a pohledávek v čase jejich vzniku, tj. vztah nákladů a výnosů**. Tento zákaz **neplatí v době jejich inkasa**. Co to znamená? Vystavenou fakturu např. na sumu 100,- Kč zaúčtujeme jako pohledávku a výnos v plné výši. Rovněž přijatou fakturu např. 120,- Kč zaúčtujeme jako závazek a do nákladů v plné výši. Následně, jestliže se jedná v obou případech o dva totožné

obchodní partnery, tak ti si mohou vzájemný vztah finančně vyrovnat, nebo si své vztahy mohou započítat ve výši 100,- Kč a zbytek 20,- Kč si musí vyrovnat finančně. Takováto kompenzace – zápočet závazků a pohledávek je v podnikatelské praxi běžná (na základě dohody o vzájemném započtení pohledávek a závazků).

To, že pohledávka je majetek, můžeme prezentovat i tím, že pohledávky bývají předmětem prodeje. Pohledávku je možné prodat – postoupit. K pohledávkám vůči dlužníkům, kteří vstoupili do konkurzu, nebo vůči rizikovým odběratelům může účetní jednotka tvořit na vrub nákladů opravné položky. Rovněž můžeme pohledávky odepisovat. V obou případech jde o aplikaci zásady opatrnosti v účetnictví. Dělá se to tehdy, jestliže je jasné, že pohledávka nebude či už nemůže být zaplácena ze strany odběratele. Režim opravných položek k pohledávkám a jejich odepisování určuje zákon o dani z příjmů a zákon rezervách.

Jestliže je v knize pohledávek evidována pohledávka v cizí měně, v účetnictví se vede v národní měně. Při inkasu pohledávky v cizí měně je téměř sto procentní pravděpodobnost, že se k ní bude účtovat kurzový rozdíl.

Do kategorie pohledávek je nutné uvést také účty účetní skupiny 05, kde se účtují poskytnuté zálohy na pořízení jednotlivých druhů dlouhodobého majetku.

Pohledávky z obchodního styku

- **311 – Odběratelé - pohledávky z obchodních vztahů** – zde se evidují vystavené faktury za poskytnuté služby nebo dodané výrobky a zboží. Všechny **vystavené faktury** se účtují na straně MD účtu 311 a na straně dal je výnosový účet třídy 6. Jestliže se ví už době vzniku pohledávky, že její splatnost bude delší než 12 měsíců, pak se zaeviduje ve zvláštní analytické evidenci. Jestliže my – jako dodavatel vystavujeme odběratelskou fakturu a **jestliže jsme plátce DPH, na účtu 311 je vždy suma s DPH.**
- **313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry – na tomto účtu se evidují přijaté směnky od odběratelů.** Na tento účet přejde pohledávka z účtu 311 a stane se novou pohledávkou ve formě směnky. Tím, že získáme směnku, se náš nárok stane (vzhledem na charakter směnky) likvidnějším. Bez ohledu na to, zda se jedná o vlastní inkaso nebo o prodej (postoupení) směnky. Ke směnce se účtuje a inkasuje také úrok. Směnku můžeme dále postoupit – eskontovat bance a banka ji zpravidla za nižší cenu odkoupí – profinancuje. Směnky vystavené na cizí měnu se přepočítají na českou měnu.
- **314 – Poskytnuté provozní zálohy** – jde o provozní zálohy, protože zálohy na pořízení dlouhodobého majetku se účtují v účetní skupině 05. Studenti si pletou poskytnuté a přijaté zálohy. **Je nutné si zapamatovat, že poskytnuté zálohy (účet 314) souvisí s účtem 321 – Dodavatelé a na druhé straně přijaté zálohy (viz. dále účet 324) souvisí s účtem 311 – Odběratelé. Nikdy se neprovádí zúčtování záloh vzájemně mezi účty 314 a 311, shodne tak zúčtování mezi účty 324 a 321.** Jestliže dodavatel výrobků nebo služeb nemá dostatek zdrojů, nebo jestliže chce eliminovat riziko, požádá svého odběratele (takže náš podnik) o poskytnutí zálohy. A my zálohu poskytneme, tj. část budoucí dodávky pro nás platíme předem. Pak následuje přijetí faktury od dodavatele. Rozdíl z fakturované ceny a poskytnuté zálohy doplatíme - vyrovnáme, když je dodán výrobek nebo služba. *Pozn. Nepochopili? Tak si to pročtěte ještě jednou. Ted' se to pochopí!*
- **315 – Ostatní pohledávky** – je nutné rozlišit od účtu **JINÉ** pohledávky (378). Ty se účtují na účtu 378. Proč to uvádíme zde? Protože chceme zvýraznit, že **zde jde o OSTATNÍ**

pohledávky vyplývající z obchodních výtahů. Účtují se zde např. reklamace (nároky na jejich řešení), které si uplatňujeme u dodavatele z titulu vadného plnění.

- **335 – Pohledávky za zaměstnanci** – tento účet nepatří do účetní skupiny 31, tj. není z obchodního styku, ale přesto se jedná o pohledávku vyplývající z pracovně právních výtahů-výtahů se zaměstnanci. Účetní jednotka může poskytnout z pokladny zálohu zaměstnancům např. na cestovní výdaje během služební cesty nebo zálohy na to, aby zaměstnanec pro podnik nakupil třeba kancelářské potřeby nebo jiný materiál. Ve všech případech má poskytnutí zálohy předkontaci 335/211. Když zaměstnanec předloží vyúčtování služební cesty, záloha se odečte a rozdíl se mu doplatí (jestliže náklady na služební cestu byly vyšší než poskytnutá záloha) nebo část poskytnuté zálohy vrátí (jestliže náklady na služební cestu byly nižší než poskytnutá záloha). Stejně se vyúčtuje i záloha na nákup. Zde se rovněž účtují pohledávky vůči zaměstnancům, které představují nárok podniku vůči zaměstnanci na náhradu např. z titulu způsobené škody nebo manka. Nevyúčtovává se pohledávka – nárok za způsobenou škodu/manko. Ta se jednoduše zaměstnancem uhradí (na základě předpisu 335/211) vkladem do pokladny (211/335) nebo se mu srazí ze mzdy (331/335).

Pohledávky vůči společníkům a sdružení

Pohledávky (rovněž závazky) vůči podnikům ve skupině, nebo v **sdružení** anebo vůči společníkům se sledují samostatně v účetní skupině 35. Jde o to, aby vztahy mezi těmito subjekty byly transparentní. Transparentnost se sleduje i z důvodů respektování cenových a jiných finančních výtahů mezi účetní jednotkou a těmito subjekty. Vztahy mezi vybranými subjekty jsou podrobněji vykazovány i v příloze k účetní závěrce.

- **351 – Pohledávky k podnikům ve skupině – představují finanční vztah ovládající** (více než 50 % podíl na vlastnictví) a řídící osoby v rámci konsolidovaného celku. Jde o půjčky, které poskytla ve skupině matka dceři nebo dcera matce nebo si je poskytly dcery navzájem. Druhým účtem – na straně Dal při poskytnutí půjčky je bankovní účet – 221. Když účetní jednotka přijímá vrácenou půjčku, účtuje 221/351 a rovněž přijímá úrok – 221/662. O půjčkách v cizí měně se účtuje v národní měně.
- **352 – Pohledávky vůči podnikům s podstatným vlivem** – tento účet používají dceřiné společnosti k evidenci pohledávek mezi podniky s více než 20 % a méně než 50 % podílu na vlastnictví dcery.
- **353 – Pohledávky za upsaný základní kapitál** – evidují se zde pohledávky, které společníci nebo akcionáři upsali při vzniku účetní jednotky nebo navyšují později. Účet se vede v analytické evidenci podle jednotlivých společníků dlužných obchodní společnosti. Účet poskytuje informace o tom, v jaké výši který společník kolik kapitálu upsal a kolik z upsaného základního kapitálu splatil. Zůstatek na účtu odráží výši nesplaceného kapitálu. Protiúčtem na straně Dal při založení obchodní společnosti je účet 411 – Základní kapitál (353/411). Později, při navýšení základního kapitálu se účtuje na straně Dal na účet 419 – Změny základního kapitálu. Vyrovnání pohledávky evidované na tomto účtu může být v penězích (211/353 nebo 221/353), formou vložených zásob (112/353 nebo 132/353) nebo vložením movitých věcí (022/353) či v jiné formě. Společníci musí tuto pohledávku vyrovnat do dvou let.
- **354 – Pohledávky za společníky při úhradě ztráty** – účet souvisí se schvalováním roční účetní závěrky orgány obchodní společnosti. Vypsání pohledávek vůči společníkům je jeden ze způsobů, jak vykrýt vykázanou ztrátu. Analytická evidence účtu se vede podle jednotlivých

dlužníků a let, za které se ztráta umořuje. U kapitálových společností je protiúčetem na straně Dal účet 431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení. U osobních společností (což je veřejná obchodní společnost) je protiúčetem účet 596 – Převod podílů na hospodářském výsledku. Způsob vypořádání ztráty vyplývá z ustanovení Obchodního zákoníku a ze společenské smlouvy nebo stanov obchodní společnosti.

- **355 – Ostatní pohledávky za společníky a členy družstva** – rovněž tento účet se vede v analytické evidenci dle jednotlivých společníků/členů. Jde o účtování pohledávek z půjček společníkům/členům nebo pohledávek úroků z nich nebo jiných pohledávek vůči nim.
- **358 – Pohledávky k účastníkům sdružení** – jde o sdružení, když smlouva o sdružení nezakládá nový právní subjekt nebo není nikdo určen správcem vkladů. Podíl na výnosech sdružení se účtuje jako pohledávka na MD 358 a na straně Dal je účet třídy 6 – Výnosy. Závazek – podílet se na ztrátě, nebo nákladech na straně MD (ve prospěch) účtů nákladů – třída 5 a Dal účet 358.

Jiné pohledávky

Jiné pohledávky představují pohledávky z tzv. neobvyklých nebo mimořádných operací. Jde o pohledávky z prodeje podniku, emise dluhopisů nebo emisí do ovzduší apod. Nepleťme si je s *ostatními* pohledávky. Ty jsou ve skupině 31 a představují pohledávky z obchodního styku.

- **371 – Pohledávky z prodeje podniku** – účtují se zde pohledávky z prodeje podniku nebo jeho části. K účtu se účtují předkontace 371/688 – Mimořádné výnosy. Úbytek majetku se vyřazuje přes náklady - účet 588 – Mimořádné náklady. Rozdíl účtu 688 a 588 je zisk nebo ztráta z prodeje podniku.
- **373 – Pohledávky a závazky z pevných terminovaných operací** – pevné terminované operace představují finanční deriváty ve formě forwardů, swapů nebo futures. Na tomto účtu se účtují pohledávky i závazky z těchto obchodů.
- **374 – Pohledávky z pronájmu** – tj. z pronájmu majetku, včetně finančního pronájmu. Při finančním pronájmu je vhodné vést analytickou evidenci dle jednotlivých pronájmů.
- **375 – Pohledávky z vydaných dluhopisů** – se účtují dle jednotlivých emisí. Evidují se zde dlouhodobé dluhopisy (375/473) nebo krátkodobé dluhopisy (375/241). Neprodané dluhopisy se provádí na účet vlastních dluhopisů zápisem 255/375.
- **378 – Jiné pohledávky** – představují pohledávky vůči občanům (např. z titulu náhrad jimi způsobené škody), vůči místní samosprávě, vůči celnímu úřadu, vůči komerční pojišťovně nebo vůči jiným subjektům.

Existuje zvláštní kategorie pohledávek, které účetní jednotka může mít např. vůči finančnímu úřadu nebo vůči zdravotním pojišťovnám či správě sociálního zabezpečení. Tyto pohledávky se evidují na účtech 341, 342, 343, 345 nebo 336, i když tyto účty mají pasivní charakter. Vychází se z předpokladu, že prosperující účetní jednotka bude mít vůči těmto institucím, zejména (daňové nebo pojistné) závazky. Pohledávky vůči nim (nejčastěji z přeplatků daně nebo pojistného) se účtují na straně MD těchto účtů. Protizápisem na straně Dal předkontace bývá výnosový účet.

Přehled základních účetních operací souvisejících s **účtováním pohledávek** je uveden v následujícím přehledu.

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1a.	VF-09/1	Vystavená faktura za prodej našich výrobků	200 000,-		
1b.		- DPH 19 %	38 000,-		
2.	VF-09/2	Vystavená faktura za prodej služeb zahraničnímu odběrateli	58 360,-	311	602
3.	BV-1	Výpis z účtu – přijatá úhrada od odběratele	238 000,-		
4.	PF-09/1	Přijatá faktura od zahraničního dodavatele fa. č. 09/1	297 420,-		
5a.	JCD	Výměra cla celním orgánem	11 502,-	111	379
5b.		- DPH 19 % z hodnoty faktury a cla	58 695,-	343/x	379
6a.	VF-09/3	Vydaná faktura za prodej zboží	100 000,-		
6b.		- DPH 19 %	19 000,-		
7a.	Inter.09-2	Odběratel na úhradu dodávky použil vlastní směnku, kterou dodavatel akceptoval s úrokem 15 % p. a. za prodloužení doby úhrady o 2 měsíce s úrokem z hodnoty směnky	123 000,-		
7b.			3 075,-		
8.	BV-2	Odběratel zaplatil směnku v den splatnosti na účet v bance, včetně úroku	126 075,-		
9.	VD-1	Poskytnutá záloha v hotovosti na opravu	15 000,-		
10.	PF-09/2	Přijatá faktura za opravu	13 500,-		
11.	Inter.09-3	Zúčtování poskytnuté zálohy	13 500,-	321	314
12.	PD-1	Vrácení rozdílu poskytnuté zálohy do pokladny	1 500,-		
13.	Inter.09-4	Reklamacce vůči dodavateli na dodávku zboží před zaplacením	10 000,-		
14.	Inter.09-5	Uznaná reklamacce	10 000,-	321	315
15a.	Výdejka-1	Reklamacce dodávky zboží – vrácení zboží	10 000,-	315	131
15b.		- odúčtování DPH 19 % k reklamovanému zboží	1 900,-	315	343/x
16.	BV-3	Uznaný a vrácený reklamační nárok na účet v bance	11 900,-		
17a.	Inter.09-6	Uznaný a vrácený reklamační nárok a vrácené zboží	10 000,-		
17b.		- DPH 19 % k vrácenému zboží	1 900,-		
18a.	VF-09/3	Nároky na úhradu věcných a osobních nákladů za stravování cizích zaměstnanců	2 000,-		
18b.		- DPH 19 %	380,-		
19a.	PF-09/4	Pohledávky za prodej investičního majetku	10 000,-		
19b.		- DPH 19 %	1 900,-		
20a.	PF-09/5	Pohledávky za prodej zásob materiálu	5 000,-		
20b.		- DPH 19 %	950,-		
21.	BV-4	Přijatá záloha na bankovní účet za dodávku zboží	100 000,-		
22a.	VF-09/4	Vystavená faktura za dodávku zboží odběrateli	100 000,-		
22b.		- DPH 19 %	19 000,-		
23.	Inter.09-8	Zúčtování přijaté zálohy od odběratele	100 000,-		
24.	BV-5	Úhrada rozdílu faktury a zálohy z bankovního účtu	19 000,-		
25a.	VF-09/5	Vydaná faktura za prodej výrobků	40 000,-		
25b.		- DPH 19 %	7 600,-		
26.	BV-6	Odběratel nám uhradil za vydanou fakturu na účet v bance	47 600,-		
27.	VD-6	Výplata zálohy z pokladny na služební cestu	2 500,-		
28.	Výdejka-2	Výdej telefonní karty zaměstnanci	600,-	335	213
29.	Cest.příkaz	Vyúčtování poskytnuté zálohy na pracovní cestu	2 000,-		
30.	PD-2	Vrácení zůstatku zálohy na vyúčtování	500,-		
31.	VD-7	Inventarizací zjištěn schodek v pokladně	940,-		
32.	Výdejka-3	Zjištěn schodek v ceninách	60,-		
33a.	Inter.09-11	Předpis náhrady za způsobenou škodu zaměstnancem	900,-	335	688
33b.		- DPH 19 %	17,-	335	343/x
34a.	Inter.09-12	Předpis nájemného za ubytování v bytech účtovní jednotky	2 000,-		
34b.		- DPH 19 %	380,-		
35a.	Výdejka-4	Prodej materiálu zaměstnancům	500,-		

35b.		- DPH 19 %	95,-		
36	VD-7	Poskytnutí půjčky zaměstnanci z pokladny	10 000,-		
37	Inter.09-13	Poskytnutí zaměstnaneckých akcií zaměstnancům	55 000,-		
38a.	VF-09/7	Vydaná faktura za prodej kořeněného vína 1000 l po 50,- Kč	50 000,-	311	604
38b.		Spotřební daň z vína 1000 l po 16,30 Kč	16 300,-	311	345
38c.		- DPH 19 % z ceny faktury, včetně spotřeb. daně	12 597,-	311	343/x
39.	Inter.09-18	Daňové přiznání – silniční daň z kamionu	14 000,-		
40.	Inter.09-23	Zúčtování příslibu dotace z EU	170 000,-		
41.	BV-16	Poskytnutá půjčka účetní jednotce v rámci skupiny podniků z bankovního účtu	100 000,-		
42.	Inter.09-24	Předpis úroku z poskytnuté půjčky	8 000,-		
43.	Inter.09-25	Upsání vkladů do kapitálové společnosti	400 000,-	353/x	411/2
44.	BV-17	Splacení upsaných vkladů peněžními vklady	120 000,-	221	353/x
45.	Inter.09-26	Splacení upsaných vkladů vkladem pozemku	200 000,-	031	353/x
46.		Splacení upsaných vkladů vkladem rozestavěné budovy	80 000,-	042	353/x
46.	Inter.09-27	Předepsaná úhrada ztráty vůči společníkovi v s. r. o.	15 000,-		
48.	Inter.09-28	Předepsaná úhrada ztráty vůči společníkům ve v.o.s.	10 000,-	354/x	596
49.	BV-18	Úhrada pohledávky na vykrytí ztráty společníkem v s.r.o.	15 000,-		
50.		Poskytnutá krátkodobá půjčka společníkovi v s.r.o.	400 000,-		
51.	Inter.09-29	Vyúčtování úroků společníkovi z poskytnuté půjčky	10 000,-		
52.	BV-19	Příjem splátky krátkodobé půjčky na bankovní účet	60 000,-		
53.		Přijata půjčka od mateřské společnosti na účet v bance	100 000,-		
54.		Splácíme půjčku z bankovního účtu	40 000,-		
55.	Inter.09-36	Nárok na náhradu škody vůči pojišťovně při pojistní události vyplývající ze smluvního pojištění	130 000,-	378	688
56.	BV-31	Úhrada od pojišťovny – pojistní plnění	130 000,-		

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD 311 - Odběratelé	D	MD 602 – Tržby z prodeje služeb	D	MD 111 - Pořízení materiálu	D
2 58 360		2 58 360		5a 11 502	
38a 50 000					
38 16 300					
38 12 597					
MD 379 - Jiné závazky	D	MD 343 – DPH	D	MD 321 - Dodavatelé	D
5a 11 502		5b 58 695	15b 1 900	11 13 500	
5b 58 695			33b 17	14 10 000	
			38c 12 597		
MD 314 - Poskytnuté provozní zálohy	D	MD 315 - Ostatní pohledávky	D	MD 131 - Pořízení zboží	D
11 13 500		15a 10 000	14 10 000	15a 10 000	
		15b 1 900			

MD 331 - Pohledávky za zaměstnanci		D
28	600	
33a	900	
33b	17	

MD 213 – Ceníny		D
28	600	

MD 688 - Ostatní mimořádné výnosy		D
	33a	900

MD 604 - Tržby za zboží		D
	38a	50 000

MD 345 - Ostatní daně a poplatky		D
	38b	16 300

MD 353 - Pohledávky za upsaný vlastní kapitál		D
43	400 000	
	44	120 000
	45	200 000
	46	80 000

MD 411 - Základní kapitál		D
	43	400 000

MD 221 – Bankovní účty		D
44	120 000	

MD 031 - Pozemky		D
45	200 000	

MD 042 - Pořízení dlouhodobého hmotného majetku		D
46	80 000	

MD 354 - Pohledávky za společníky při úhradě ztráty		D
48	10 000	

MD 596 - Převod podílů na výsledku hospodaření společníkům		D
	48	10 000

MD 378 - Jiné pohledávky		D
55	130 000	

MD 688 - Ostatní mimořádné výnosy		D
55	130 000	

4. ZDROJE PODNIKU

Co budete znát po prostudování této kapitoly?

Zdroje neboli pasiva podniku tvoří také poměrně rozsáhlou a relativně komplikovanou část základů účetnictví. Pochopíte, že zdroje představují formu krytí – financování majetku. Osvojíte si jejich klasifikaci na zdroje vlastní a zdroje cizí. Jiné klasifikační hledisko, které se naučíte, jsou zdroje krátkodobé a dlouhodobé. Naučíte se, jaké skupiny závazků v účetnictví podniku existují. Pochopíte účtování DPH u plátce této daně. V závěru kapitoly se naučíte, co to jsou rezervy a vysvětlen je tam také princip časového rozlišení. Jde o poměrně složitou oblast, proto ji věnujte zvýšenou pozornost.

Zdroje krytí nebo financování majetku, nebo prostředky, z kterých byl majetek pořízen a kterými je krytý – vždy jde o jedno a totéž. Základní členění zdrojů je rozdělení na vlastní zdroje (jsou to dané účty v účetní třídě 4) a cizí zdroje. Cizí zdroje jsou krátkodobé (účty v účetní třídě 2 a 3) a dlouhodobé (účty v účetní třídě 4). Jak víme, hledisko dlouhodobosti nebo krátkodobosti je jeden rok.

4.1 Vlastní zdroje

Vlastní zdroje financování (krytí majetku) činnosti podniku vychází ze zdrojů hospodářské činnosti účetní jednotky. Tyto zdroje jsou tvořeny zejména z vkladů společníků, z rezervních fondů, z kapitálových operací a ze zisku. Výše a meziroční přírůstek vlastních zdrojů jsou obrazem finančního zdraví podniku a jeho finanční stability. **Vlastní zdroje jsou totožné s pojmem vlastní kapitál.** Tato kategorie představuje objem majetku, který by podniku zůstal, jestliže by splatil všechny své dluhy. Hodnota vlastního kapitálu musí být předmětem pozornosti manažerů

průběžně. Pokud je jeho hodnota menší, nežli hodnota základního kapitálu zapsaného v obchodním rejstříku, pak je nutné přijmout zásadní opatření na jeho navýšení, nebo uvažovat o vyhlášení úpadku (vstoupit do insolventního řízení).

Vlastní kapitál účetní jednotky je veden na účtech účetní skupiny 41, 42 a 43. Jde o kapitálové fondy a fondy tvořené ze zisku. V účetnictví fyzické osoby podnikatele funkci všech těchto účtů zastupuje jeden účet 491 – Účet individuálního podnikatele. Fyzická osoba podnikatel účtující v soustavě podvojného účetnictví účty skupiny 41, 42 a 43 nevede.

Pro podnik, ale i pro věřitele, je důležitá informace o výši a o vývoji hodnoty čistého obchodního kapitálu. Některé účetní jednotky považují růst tohoto ukazatele za rozhodující faktor jejich úspěchu. Jeho kritická výše je nutným východiskem pro podání návrhu na vyhlášení úpadku. Výši čistého obchodního kapitálu zjistíme z následujícího vztahu:

$$\begin{aligned} \text{čisté obchodní jmění} &= \text{obchodní majetek celkem} - \text{cizí zdroje} \\ \text{(vlastní zdroje/kapitál)} &= \text{(aktiva celkem)} - \text{(cizí zdroje)} \end{aligned}$$

Základní jmění a kapitálové fondy

- **411 - Základní kapitál** – účet obsahuje základní kapitál obchodních společností, zapsané i nezapsané kmenové jmění státních podniků, zapsaný i nezapsaný základní kapitál družstev, základní kapitál společností povinně nezapisovaný. Základní kapitál je tvořen vklady společníků nebo ze zisku. Analytická evidence se vede dle jednotlivých společníků. **V akciové společnosti (a.s.)** je to součet všech akcií v jejich jmenovité hodnotě. Jejich hodnota je uvedena ve stanovách a.s. Ve společnosti s ručením omezeným (s.r.o.) je uvedena výše základního kapitálu ve společenské smlouvě. V kapitálových společnostech je zákonem stanovena minimální výše základního kapitálu: u a.s. bez veřejné nabídky akcií je to 2 mil. Kč (s veřejnou nabídkou akcií je to 20 mil. Kč) a u s.r.o. je to 200 tis. Kč. V s.r.o. je stanovena minimální výše podílu na jednoho společníka 20 tis. Kč. Souvztažným účtem základního kapitálu na straně MD je účet 353 – Pohledávky za upsaný základní kapitál. Formu základního kapitálu v aktivech si dohodnou společníci v penězích, v movitém majetku nebo v jiné formě. Tento účet používají a účtují na něm i veřejné obchodní společnosti, jestliže se o tom usnesou ve společenské smlouvě.
- **412 - Emisní ážio** – jde o rozdíl mezi jmenovitou hodnotou akcií a jejich emisním kursem. Jestliže je emisní kurs akcie vyšší, než je její jmenovitá hodnota, vzniká kladné emisní ážio. Emisní kurs odráží reálnou hodnotu akcií krytou vlastním kapitálem, takže akcie jsou zhodnoceny.
- **413 - Ostatní kapitálové fondy** – se tvoří z vkladů společníků a ty nejsou zapsány do obchodního rejstříku. Věcně představují finance, movitý nebo nemovitý majetek. Tvoří se také z darů, aktivací inventarizačních přebytků, nenávratných státních dotací. Tyto zdroje nezvyšují základní kapitál.
- **414 - Oceňovací rozdíly z přecenění majetku** – účet souvisí s přeceňováním dlouhodobého finančního majetku (účty 061, 062). Zvýšení hodnoty tohoto majetku zvýší příslušný účet skupiny 06 MD a na straně Dal 414 v analytickém členění podle jednotlivých podílů nebo dle typu cenných papírů.

- **419 – Změny základního kapitálu** – se vedou analyticky dle jednotlivých vkladatelů. Účet se používá při zvýšení nebo snížení základního kapitálu evidovaného na účtu 411. Na tomto účtu se evidují položky dočasně, do doby zápisu změny do obchodního rejstříku. Účet souvisí s účtem 353, ale také s účty 431, 427, 428, 429, 413 nebo 252.

Fondy ze zisku a převedené hospodářské výsledky

Fondy ze zisku jsou tvořeny v procesu rozdělování výsledku hospodaření. Obchodní zákoník upravuje povinnou tvorbu jenom zákonného rezervního fondu. Ostatní fondy si tvoří účetní jednotka dle vlastních vnitropodnikových norem (směrnic), či interních usnesení. Jejich tvorba není obligatorní. Tyto fondy se tvoří na krytí nepředvídaných událostí a jejich dopadu na podnik. Netvoří se na vrub nákladů.

- **421 - Zákonný rezervní fond** – tvoří ho kapitálové obchodní společnosti. **Akciová společnost** ve výši nejméně 10 % základního kapitálu. Ročně se fond doplňuje ve výši minimálně 10 % z čistého zisku dle řádné účetní závěrky až do výše 20 % hodnoty základního kapitálu. **Společnost s ručním omezením** tvoří tento fond ve výši nejméně 10 % základního kapitálu, ve výši minimálně 5 % vykázaného čistého zisku. Příděl do fondu se účtuje jako 428/421 nebo 431/421. Účetní jednotka může tvořit rezervní fond i nad zákonem stanovenou minimální výši. Fond se používá na vykrytí vykázané ztráty (účetně 421/429).
- **422 - Nedělitelný fond** – se tvoří ze zisku. Tvorba fondu se účtuje vždy na straně Dal příslušného fondového účtu (431/422 nebo 428/422). **Tvoří ho družstva**. Má podobnou funkci jako zákonný rezervní fond, jenomže jeho účel není tak striktně limitován. Jeho použití vymezují stanovy družstva.
- **423 - Statutární fondy a 427 – Ostatní fondy** - jde o fondy, jejichž tvorbu a použití stanovují stanovy nebo společenská smlouva účetní jednotky. Tvoří se ze zisku nebo z jiných fondů.
- **428 - Nerozdělený zisk minulých let** – zisk je jeden z hlavních cílů hospodaření podniku. Jde o čistý zisk po zdanění. Analyticky se vede účet dle jednotlivých let, v nichž byl zisk dosažen. Zisk se může v budoucnosti vyplatit ve formě podílu na zisku pro majitele (společníky, akcionáře). Předpis rozdělení zisku se zúčtuje 428/364 jako závazek vůči společníkům. Ze zisku můžeme navýšit i základní kapitál (428/419).
- **429 - Neuhrazená ztráta minulých let** - se účtuje na tento účet na základě usnesení valné hromady, která schválí účetní závěrku a způsob rozdělení zisku (429/431). Ztráta se eviduje v analytickém členění podle let jejího vzniku. Rovněž vykázanou ztrátu můžeme umořit. Způsob umoření ztráty je vymezen ve stanovách, resp. ve společenské smlouvě. Ztrátu můžeme umořit z rezervního fondu (431/429), vypsáním pohledávek vůči společníkům (364/429), snížením základního kapitálu (411/431), z nerozděleného zisku (431/429) nebo z jiných fondů. Ztráta snižuje vlastní kapitál.
- **431 - Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení** – specifíkem tohoto účtu je, že na konci účetního období nemůže vykazovat zůstatek. Počáteční stav účtu představuje operace, které jsou v předchozím roce je poslední účetní operací v účetním deníku (tj. 710/702 – zisk, 702/710 – ztráta). Tato operace se pak při otevírání účetních knih v následujícím účetní období zaúčtuje jako 701/431 v případě zisku nebo jako 431/701 v případě ztráty. Suma se eviduje na účtu 431 do doby schválení účetní závěrky orgány obchodní společnosti (valná hromada). Valná hromada pak rozhodne jak naložit s vykázaným ziskem nebo se ztrátou za minulé – předchozí účetní období. Vypořádání hospodářského výsledku se účtuje 431/428 – zisk,

249/431 – ztráta, přiděl do zákonného rezervního fondu 431/421, vyplacení zisku 431/364 a jiné operace dle rozhodnutí valné hromady.

- **491 - Účet individuálního podnikatele** – nahrazuje všechny účty vlastního kapitálu právnických osob z účetní skupiny 41 až 43. Podnikatel na účet převádí zisk z minulého účetního období dle předkontace 701/491. Osobní spotřebu z tohoto účtu čerpá v hotovosti 491/211 nebo při nedostatku zdrojů vkládá vlastní peníze 211/491.

4.2 Cizí zdroje krátkodobé

Krátkodobé cizí zdroje, **neboli závazky**, různého druhu jsou v účetní třídě 2 a 3. Jde o závazky vůči bance, vůči jiným nebankovním subjektům, vůči dodavatelům, zaměstnancům, společníkům, finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení, zdravotním pojišťovnám, závazky z titulu sociálního pojištění a závazky vůči jiným subjektům.

- **231 - Krátkodobé bankovní úvěry** – účtují se zde úvěry na dobu ne delší než na 1 rok. Analytické účty se vedou dle jednotlivých úvěrů. Bankovní úvěry mohou být poskytovány v národní i v cizí měně. Při úvěru v cizí měně se ke konci účetního období zjišťují a účtují kurzové rozdíly na účty 563 nebo 663. V pomocné knize se vede evidence o úvěrech poskytnutých v cizí měně v této měně. Banka může účetní jednotce poskytnout úvěr na její účet (221/231) nebo podniku přímo z něho uhradí fakturu (321/231). Splátku úvěru účtuje podnik jako 231/221.
- **232 - Eskontní úvěry** – banka může směnku nebo cenné papíry převzít od podniku (jako majitele cenného papíru) jako protihodnotu mu poskytne eskontní úvěr do doby splatnosti cenného papíru. Podnik získá po dobu splatnosti směnky reálné peníze, se kterými může hospodařit okamžitě a nemusí čekat na splatnost směnky. Bance se zaplatí úrok zpravidla už při poskytnutí úvěru. Získání úvěru se účtuje jako 221/232 a splacení 232/221. Úrok z eskontního úvěru má formu běžné operace 562/221.
- **241 - Emitované krátkodobé dluhopisy** – účetní jednotka může získat potřebné finanční zdroje i od jiných subjektů, nejen od banky. O emisi vlastních dluhopisů účtuje zápisem ve tvaru 375/241. Když podnik prodá emitované dluhopisy, získá peníze v hotovosti - 211/375, tj. pohledávka je vyrovnaná. (nebo na účet do banky 221/375). Závazek za získané prostředky vrátit trvá do doby, dokud neuhradíme za předložený dluhopis jeho držitelu (na účtu 241) peníze. Po lhůtě splatnosti „vybere“ podnik tyto dluhopisy od držitelů zpátky a také vyplatí za ně držitelu peníze (241/221) a vyplatí i sjednaný úrok (562/221).
- **249 - Ostatní krátkodobé finanční výpomoci** – zde se účtují finanční výpomoci, které účetní jednotka získá od jiných subjektů než od peněžních ústavů a společníků. Jsou to nebankovní subjekty, rodinní příslušníci nebo známí. Platby – přijaté výpomoci - bývají zpravidla v hotovosti (211/249). Splátka se účtuje opačně. Rovněž je možné dohodnout úrok placený osobě, která finanční výpomoc poskytla (562/211).

Závazky z obchodního styku

V účetní skupině 32 se účtují závazky z obchodního styku – z obchodních vztahů. Jde zejména o úhradu faktur za dodané výrobky a služby. Závazky se oceňují v nominální hodnotě – v ceně pořízení. Za nesplnění závazku včas, tj. za opožděné placení, nám dodavatel může

fakturovat smluvní pokutu nebo penále. Účtujeme je jako smluvní pokuty a penále na MD účtu 544 a Dal 321. Inventarizační rozdíl na závazcích se účtuje jako nedaňový náklad (jestliže evidenční stav závazků je nižší než účetní stav) nebo jako mimořádný výnos (jestliže evidenční stav závazků je vyšší než stav účetní). Evidenčním stavem se myslí stav v knize přijatých (došlých) - dodavatelských faktur.

- **321 – Dodavatelé** – účet se člení analyticky alespoň dle nejdůležitějších dodavatelů nebo jejich skupin (např. domácí a zahraniční dodavatelé). Přijatou fakturu účtujeme na účtu 321 na straně Dal. Na straně MD jsou majetkové účty (pořízení dlouhodobého majetku – třída nula, pořízení zásob – třída 1) nebo nákladové účty třídy 5. A pokud jsme **plátce DPH** a přijatá faktura od dodavatele obsahuje i DPH, tak se zaúčtuje na účet 343 – DPH. Na účty majetku se účtuje jenom základ daně z přidané hodnoty bez DPH a závazek vůči dodavateli se na účtu 321 účtuje včetně DPH, jestliže faktura tuto položku obsahuje. Uplatněné reklamace **do zaplacení** faktury účtujeme jako částečné, nebo plné storno původní faktury. Podkladem musí být doklad od dodavatele. Jestliže jsme fakturu již zaplatili (po zaplacení), pak reklamaci účtujeme na účet 315 – Ostatní pohledávky. Závazky v cizí měně (ze zahraničí) účtujeme v české měně. Při úhradách faktur znějících na cizí měnu mohou vznikat kurzové rozdíly (nákladové 563 nebo výnosové 663).
- **322 - Směnky k úhradě** – zde se účtují vlastní vydané směnky nebo akceptované cizí směnky použité k uspokojení závazku vůči dodavateli. Směnka má charakter platebního prostředku. Vystavením směnky přechází závazek z účtu 321 na účet 322, výsledkem je předkontace 321/322. Ke směnce se zaúčtuje úrok 562/321. Jestliže je směnka dlouhodobá, účtuje se na účtu 478 – Dlouhodobé směnky k úhradě. Úhradu směnky zaúčtujeme jako 322/221 nebo 322/211.
- **324 - Přijaté zálohy** – pro studenty rovněž „problémový“ účet jako účet 314. Pro osvojení si, doporučujeme vrátit se k tomuto účtu. Podnik přijme zálohu (peníze v hotovosti nebo na účet v bance) od svého odběratele. Tím mu převezme závazek mu za peníze něco dodat nebo je vrátit. Proto je účet v závazcích. Pak podniku, který nám dal zálohu, dodáme objednané výrobky nebo služby. Dodávku doprovází vystavená faktura, kterou zaúčtujeme jako 311/601 (nebo 602 či 604). Rozdíl hodnoty faktury a přijaté zálohy nám odběratel doplatí. Záloha eliminuje riziko nezaplacení nebo řeší naši nepříznivou situaci. **Připomínám – účet 324 souvisí s účtem 311 a ne s účtem 321, jak si to studenti pletou.**
- **325 - Ostatní závazky** – jde o **ostatní** závazky z obchodního styku. (Jiné závazky jsou na účtu 379 a ty nejsou z obchodního styku). Účtují se zde reklamace, které si u nás uplatní odběratel a my je budeme plnit. Rovněž se zde účtují naše závazky servisním organizacím za realizace záručních oprav našich výrobků.

Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

Jedná o komplex účetních operací souvisejících s účtováním mezd (závazků ze závislé činnosti) a z toho plynoucích závazků. V této účetní skupině (33) nejsou obdobné vztahy vůči společníkům obchodních společností a členů družstev.

- **331 – Zaměstnanci** – účet obsahuje závazky **vůči zaměstnancům (ne společníkům)** z pracovně-právních vztahů - mzdy a odměny. Jedná se o pasivní účet, a proto účtujeme na straně Dal objem hrubých mezd a souvztažně na straně Má dáti podnikové náklady na mzdy (521 – Mzdové náklady / 331 - Zaměstnanci). Z objemu hrubých mezd se dále provádí srážky

zákonných pojištění (zdravotního a sociálního) a také záloha na daň z příjmu ze závislé činnosti. Tyto odvody se účtují na straně Má dáti, neboť snižují výši závazku zaměstnavatele vůči zaměstnancům. Účetní zápisy vypadají následovně: zaměstnavatel srazí a odvede sociální a zdravotní pojištění zápisem MD 331 / Dal 336 (rozdělujeme v analytické evidenci) a daň ze závislé činnosti = ze mzdy zápisem 331/342. Jde o předpis sumy, která patří finančnímu úřadu/státu. Jeli nutné, zaměstnavatel zaměstnanci na základě rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu provede srážku exekuce a účetně je zachytí zápisem 331/379. Zůstatek na účtu 331 představuje objem čistých mezd, které jsou zaměstnavatelem vyplaceny zaměstnancům a účetně je výplata zanesena zápisem MD 331 / Dal 211 Pokladna (při výplatě v hotovosti) nebo 221 Bankovní účet (při výplatě bankovním převodem). Stejně musí provést zaměstnavatel i úhradu sraženého pojistného a záloh na mzdy, které se přenesly již při provedení srážek na účet 336 – Zúčtování s institucemi zdravotního a sociálního pojištění. Úhrada se zúčtuje zápisem MD 336 / Dal 221. Pro zúčtování sražených exekucí jsme zaměstnanci srazili příslušnou částku a tím na sebe zaměstnavatel přebírá povinnost tuto částku uhradit na zúčtovacím dokladu bude předkontace 331/379. Po dohodě se zaměstnavatelem je poskytnuta zaměstnanci záloha na mzdu (331/211 nebo 331/221). Kromě sraženého pojištění ze mzdy platí sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance i zaměstnavatel. Tato složka je nákladem zaměstnavatele a závazkem vůči uvedeným institucím (524/336). Správnost zúčtování mezd se zkontroluje tím, že po výplatě mezd za daný měsíc by měl být na účtu 331 zůstatek nula. Mzdy se účtují v následujícím měsíci za předchozí měsíc, ale časově a věcně náleží k měsíci uplynulému.

- **333 - Ostatní závazky vůči zaměstnancům** – obsahem účtu jsou závazky zaměstnavatele vůči zaměstnancům z titulu cestovních náhrad. Ty se zde účtují, jestliže je předloženo vyúčtování služební cesty a termín výplaty časově odděleno. První krok je předloženo vyúčtování služební cesty 512/333 a druhý krok je výplata cestovních náhrad 333/211. Dále se zde účtují závazky vůči zaměstnancům na vyplacení stipendia, jestliže zaměstnanec studuje a má takovou dohodu s podnikem. Dále se na tomto účtu evidují závazky zaměstnavatele vůči zaměstnancům z titulu starosti o svěšené pracovní oděvy (uniformy), závazky k úhradě opotřebených vlastního pracovního náčiní a případně také nároky zaměstnance za způsobenou škodu na jeho soukromém majetku či zdraví.
- **336 - Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění** – účet slouží k evidenci závazků vůči těmto institucím (**ne vůči komerčním pojišťovněm**). Analytická evidence se vede dle jednotlivých pojišťoven. Předkontace je 331/336 – závazek ze mzdy za zaměstnance, plus závazek zaměstnavatele 524/336. Vyrovnání obou závazků má formu úhrady z banky je 336/221. Tento účet se používá i pro zúčtování pojistného společníků a individuálního podnikatele.

Zúčtování daní a dotací

Zde se uplatňuje známé „co je císařovo, císařovi...“ Jde o účtování závazků vůči finančnímu úřadu (nebo jiným správcům daně). Jde o účtování daní přímých i nepřímých, o účtování poplatků a dotací. Jednoduše, jed o vztahy se státem. Účty skupiny 34 se definují jako pasivní. Vychází se z toho, že podnik svou činností dosahuje zisk a tvoří nové hodnoty, z čehož mu vznikají daňové závazky – povinnosti. Někdy se může stát, že podnik má vůči správci daně i pohledávku (nadměrný odpočet DPH, přeplatek daně). Tento nárok podniku (pohledávka) se na příslušném účtu účetní skupiny 34 účtuje na straně MD.

- **341 - Daň z příjmů** – tento účet slouží pro evidenci daňové povinnosti podniku (**ze zisku**) a účtuje se zde o dani z příjmu právnických osob a uhrazených zálohách na tuto daň, vznikla-li tato povinnost účetní jednotce. V případě účetní jednotky – fyzické osoby, slouží tento účet pro evidenci daně z příjmů fyzických osob, ale nikoliv ze závislé činnosti (zaměstnání). Platbu daňové povinnosti za uplynulé zdaňovací období účtujeme zápisem 341 / 221, zálohy placené v průběhu roku účtujeme shodným zápisem. Vlastní daňovou povinnost účtujeme jako poslední účetní operaci příslušného roku, za který se podává daňové přiznání, ve tvaru MD účet 591 – Daň z příjmů z běžné činnosti / Dal 341 (případně MD účet 593 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti / Dal 341). Výše této daně musí souhlasit s údaji vykázanými v daňovém přiznání.
- **342 - Ostatní přímé daně** – tento účet slouží pro zúčtování sražených záloh na daň z příjmů zaměstnancům (**ze závislé činnosti**) a jejich odvody finančnímu úřadu. Měsíčně jsou zaměstnancům sráženy zálohy a o nich se účtuje zápisem 331 / 342. Následně je zaměstnavatel odvede finančnímu úřadu a tato situace se účetně zachytí zápisem 342 / 221. Shodně se zaměstnanci se účtuje i o sražených zálohách na daň z příjmu společníků – jen zápis se trochu změní na podobu 366 / 342. Úhrada je shodně ve tvaru 342 / 221. Zůstatek účtu 342 informuje účetní jednotku o tom, zda má vůči finančnímu úřadu závazek (případně pohledávku) a v jaké výši.
- **343 - Daň z přidané hodnoty – účet otvírá JENOM účetní jednotka, která je na finančním úřadě registrována jako plátce DPH.** Účetní si někdy vytváří k tomuto účtu neúměrnou analytiku. Zvlášť pro vstup a zvlášť pro daň na výstupu, podle sazeb DPH. Úplně stačí účet pro základní sazbu a pro sníženou sazbu a pro evidenci vztahu vůči finančnímu úřadu. **Co je ale podstatné: DPH (takže její suma uvedena na daňovém dokladu) je u plátce této daně vždy součástí pohledávky nebo závazku z obchodního styku. U plátce DPH NIKDY není tato suma účtována na majetkových účtech, v nákladech nebo ve výnosech.**

Součástí hodnoty pořízených složek majetku nebo nákladů je plátcem DPH tato daň účtována na vstupu u těch plnění, kdy ze zákona nemá nárok na odpočet DPH (např. náklady na reprezentaci).

U účetní jednotky – neplátce DPH je tato daň součástí ceny majetku nebo nákladů. Ve výnosech o ní neplátce DPH neúčtuje.

Z praktického hlediska: daň na vstupu se účtuje na straně MD účtu 343/AE a daň na výstupu na straně Dal. Saldo je **daňová povinnost** (jestliže obrat na straně MD je menší než na straně Dal) nebo **nadměrný odpočet** (obrat strany MD je vyšší než obrat na straně Dal). Vzniklý rozdíl zůstatku na účtu 343/AE základní a snížené sazby se z těchto účtů zaúčtuje na účet 343/AE-vztah k finančnímu úřadu – zůstatek na MD = nárok na nadměrný odpočet nebo na straně Dal = daňová povinnost. Tím se obraty na účtu základní a snížené sazby vyrovnají, tj. zůstatek za daně zdaňovací období je roven nule. Na účtu 343/AE-vztah s finančním úřadem má účetní jednotka přehled jejího vztahu k finančnímu úřadu dle jednotlivých zdaňovacích období. Komplikované? Pak si to přečtěte, prosím, ještě jednou pomalu a pozorně.

- **345 - Ostatní daně a poplatky** – tento účet je používán k evidenci ostatních daňových povinností podniku vyplývajících z ekonomické činnosti - podnik zde účtuje o spotřebních daních, silniční dani a jiných nepřímých daních (daň dědická, daň darovací, daň z převodu nemovitostí, daň z nemovitostí) a poplatcích (soudních, správních, celních, místních). Tyto závazky jsou pro účetní jednotku nákladem. Předpis silniční daně se účtuje zápisem 531/345,

předpis daně z nemovitostí zápisem 532/345, ostatní daně a poplatky zápisem 538/345. Úhrada jednotlivých daní a poplatků převodem z bankovního účtu se účtuje zápisem 345/221. Ostatní pokuty a penále související s těmito daněmi se účtují na Ostatní pokuty a penále souvztažně zápisem 545/345, případně jako závazek s účtem 379

- **346 - Dotace ze státního rozpočtu** – na tomto účtu se účetně evidují dotace ze státního rozpočtu a účet má někdy charakter aktiv a někdy pasiv. Aktivní zůstatek má účet v okamžiku zúčtování doručeného rozhodnutí příslušného orgánu o přidělení dotace. Tímto okamžikem vzniká účetní jednotce pohledávka za příslušným orgánem, který přidělenou dotaci vyplatí. Způsob účtování dotací závisí účelu: jde-li o dotaci určenou ke krytí nákladů, účtuje se zápisem 346/648 - Ostatní provozní výnosy, je-li určena na úhradu úroků, pak účtujeme zápisem 346/668 – Ostatní finanční výnosy a je-li dotace určena na pořízení dlouhodobého majetku (účtuje se přes časové rozlišení výnosů). Aby se nezdálo, že dotace je výnosem a předmětem daně z příjmu, je nutné dodat, že dotace na provozní činnosti se použijí na provozní náklady (nákup materiálu nebo na mzdy), což vliv výnosů a nákladů na hospodářský výsledek eliminuje. U dotací se uplatňuje věcný a časový soulad nákladů a výnosů. Rovněž je pro způsob účtování dotace důležité, zda jde o dotaci návratnou nebo nenávratnou. Návratná dotace se vzhledem na její vrácení změní na pasivum – cizí zdroj. Nenávratná dotace se stane vlastním kapitálem, která se zaúčtuje 346/413. Finanční krytí dotace se pak účtuje jako příjem na účet – 221/346. Vrácení dotace poskytovateli (donorovi) se účtuje obráceně. Sankce za porušení pravidel hospodaření s dotacemi se účtují jako ostatní pokuty a penále – 545/379.
- **347 - Ostatní dotace** – systémem účtování je obsah účtu shodný s účtem 346. Rozdíl je v tom, že zde se účtují dotace z jiných zdrojů, než je státní rozpočet (třeba od nadací, z fondů Evropské unie).

Závazky ke společníkům a sdružení

- **361 - Závazky k podnikům ve skupině** – jestliže podnik, člen konsolidované skupiny – jako matka nebo dcera přijme půjčku od jiného člena skupiny, půjčku zaúčtuje do pokladny (211/361) nebo do banky (221/361). Opačným zápisem ji vrátí. Dohodnutý úrok účtuje jako náklad a jiný závazek 562/379. Jednotlivé půjčky mezi podniky se vedou v analytické evidenci jednotlivě. Půjčky v cizí měně se vedou v české měně. Na konci účetního období nebo v den poslední splátky se k nim zúčtují kurzové rozdíly.
- **364 - Závazky ke společníkům při rozdělování zisku** – účtování na tomto účtu milují společníci i akcionáři, kterých se vyplacení nároku na podíl na zisku (dividend) týká. Na účtu se účtuje na základě rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku. Analytická evidence se vede dle nároků jednotlivých společníků. Pokud jde o podíl na zisku z předchozího období předkontace je 431/364 a pokud jde o nerozdělný zisk z minulých let, předkontace je 428/364. Výplata zisku společníkům je tzv. netto, tj. po srážce daně z příjmu. Po přiznání nároku na podíl na zisku se účtuje výplata (364/221) a současně se předepíše daňová povinnost (364/342) a pak se odvede daň z příjmu (342/221). Podíl na zisku není možno účtovat a vyplácet jako zálohu v průběhu účetního období. A jestli se tak stane, považuje se to za půjčku společníkovi. Ta se ale účtuje na účtu 355 – Ostatní pohledávky vůči společníkům. Tento účet nepoužívá fyzická osoba podnikatel účtující v soustavě účetnictví. Podnikatel získává svůj podíl na zisku přes účty 491/211 nebo 491/221. Na rozdíl od společníků s.r.o., kteří získávají nárok na podíl na zisku až po jeho zdanění daní z příjmu, společníci ve veřejné obchodní

společnosti získávají nárok na svůj podíl ještě před zdaněním daní z příjmu, neboť oni si tento příjem zdaňují jako fyzické osoby. Předkontace jejich nároku na podíl na zisku je 596/364.

- **365 - Ostatní závazky ke společníkům** – účet eviduje nejčastěji přechodné – krátkodobé finanční výpomoci společníků, poskytnuté společnosti (211 nebo 221/365). Analytická evidence se vede dle jednotlivých společníků. Jde o cizí zdroj. I když to společníci často nechápou, protože oni si do své společnosti donesou své zdroje. To je ale nesprávné chápání problému. Oni, společníci, přinesou do obchodní společnosti peníze od své rodiny. A rodina je pro společnost cizí zdroj. Vzhledem k tomu, že jde o cizí zdroj, někdy to kazí pohled banky na obchodní společnost. Pak se také mohou rozhodnout, že vložené peníze (nebo i jiný majetek) nechají ve společnosti bez toho, aby si nárokovali jejich vrácení, a toto jejich rozhodnutí se v účetnictví účtuje zápisem 365/413. I když to není zvykem, účetní jednotka by měla společníkovi, který jí půjčil peníze, vyplatit úrok (účetně 562/221). Na tomto účtu účtují své dočasné výpomoci všechny typy obchodních společností.

Specifickou účetní operací, která se účtuje na tomto účtu je nárok společníků na vyrovnávací podíl při zániku obchodní společnosti (včetně družstva).

- **366 - Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti** – studenti si tento účet pletou s účtem 336 – Zúčtování s orgány sociálního pojištění a zdravotního pojištění. Tento účet má shodnou analogii s účtem 331 – Zaměstnanci. Jestliže zaměstnancům se mzdový nárok účtuje způsobem 521/331, pak společníkům se účtuje způsobem 522/366. S tím rozdílem, že na tento účet se účtují závazky vůči společníkům nebo členům družstva z titulu nároku na odměnu za vykonávanou práci, tj. ze závislé činnosti. Ostatní závazky vůči sociální správě a zdravotní pojišťovně a z titulu sociálního pojištění (366/336) a finančnímu úřadu za daň ze závislé činnosti (366/342), nebo výplata čisté mzdy (366/211) je shodná s účtem 331. Jenom se místo něj používá účet 366. Sociální a zdravotní pojištění, které platí zaměstnavatel, se účtuje stejně jako u zaměstnanců – 524/336.
- **367 - Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů** – společnost může volné zdroje vložit do základního kapitálu jiné společnosti. Nesplacené podíly jsou pro ni závazkem. Současně získají majetek účtovaný v účetní skupině 06. K účtu se vede analytická evidence dle jednotlivých nákupů. Podíly v cizí měně se účtují v české měně s dopadem na kurzové rozdíly účtované ke dni účetní závěrky. Vyrovnání závazku se účtuje jednoduše 367/221.
- **368 - Závazky k účastníkům sdružení** – jedná se o závazky mezi členy sdružení, které nemá právní subjektivitu a žádný z účastníků sdružení není pověřen správou sdružení. Hospodářské operace mezi účastníky sdružení mají charakter zpravidla přijaté finanční výpomoci (221/368).

Jiné závazky

Jiné, nebo ostatní závazky nevyplývající z obchodních výtahů. Ostatní závazky jsou v účetní skupině 32 (účet 325) a jsou z obchodního styku. V účetní skupině 37 se účtují i operace na opčních obchodech, které nepovažujeme základy účetnictví, proto se těmito účty nezabýváme podrobněji.

- **372 – Závazky z koupě podniku** – podnik, jako pořizovatel - kupující, může koupit jiný podnik nebo jeho část. Vymezení pojmu koupě podniku vyplývá z Obchodního zákoníku nebo ze Zákona o DPH. Nákup podniku se projevuje v navýšení majetku i závazků (protože, jestli se

koupí podnik jako celek, ten může mít i závazky) podniku pořizovatele. Účetní operace s koupí podniku mají formu 02x/372, 132/372, 311/372 apod. Úhrada závazku za koupí podniku má v účetnictví formu zápisu 372/221.

- **379 - Jiné závazky** – zde podnik eviduje své závazky vůči občanům, orgánům samosprávy, celnímu úřadu a jiným neobchodním partnerům.

Přehled základních účetních operací souvisejících s účtováním **krátkodobých závazků** je uveden v následujícím přehledu.

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1a.	VF-09/1	Vystavená faktura za prodej našich výrobků	200 000,-		
1b.		- DPH 19 %	38 000,-		
2.	VF-09/2	Vystavená faktura za prodej služeb zahraničnímu odběrateli	58 360,-		
3.	PF-09/1	Přijata faktura od zahraničního dodavatele fa. č. 09/1	297 420,-		
4a.	JCD	Výměra cla celním orgánem	11 502,-		
4b.		- DPH 19 % z hodnoty faktury a cla	58 695,-		
5.	Inter.09-1	Zúčtování barterového obchodu – zápočet VF-09/1 a části PF-09/1	238 000,-		
6.	VD-1	Poskytnutá záloha v hotovosti na opravu	15 000,-		
7.	PF-09/2	Přijata faktura za opravu	13 500,-		
8.	Inter.09-3	Zúčtování poskytnuté zálohy	13 500,-		
9.	PD-1	Vrácení rozdílu poskytnuté zálohy do pokladny	1 500,-		
10.	Inter.09-4	Reklamacce vůči dodavateli na dodávku zboží před zaplacením	10 000,-		
11.	Inter.09-5	Uznaná reklamacce	10 000,-		
12.	Výdejka-1	Reklamacce dodávky zboží – vrácení zboží	10 000,-		
13.		- odúčtování DPH 19 % k reklamovanému zboží	1 900,-		
14a.	PF-09/6	Přijata faktura za dlouhodobý hmotný majetek	100 000,-		
14b.		- DPH 19 %	19 000,-		
15a.	PF-09/7	Přijata faktura za dodávku materiálu: A způsob	50 000,-	111	321
15b.		- DPH 19 %	9 500,-	343/x	321
16a.	PF-09/8	Přijata faktura za dodávku materiálu: B způsob	2 000,-	501	321
16b.		- DPH 19 %	380,-	343/x	321
17.	PF-09/9	Přijata faktura za nákup cenin	1 000,-		
18a.	PF-09/10	Přijata faktura za knihy a odborné časopisy	3 000,-		
18b.		- DPH 19 %	570,-		
19a.	PF-09/11	Přijata faktura za spotřebu energie	4 000,-		
19b.		- DPH 19 %	760,-		
20a.	PF-09/12	Přijata faktura za opravy a údržbu	1 000,-		
20b.		- DPH 19 %	190,-		
21.	PF-09/13	Přijata faktura za dodávky na reprezentaci	2 650,-		
22a.	PF-09/14	Přijata faktura za odvoz odpadu z výroby	2 000,-		
22b.		- DPH k 19 %	380,-		
23a.	PF-09/15	Příjem faktury za služby spojů	500,-		
23b.		- DPH 19 %	95,-		
24a.	PF-09/16	Příjem faktury za nájemné	6 000,-		
24b.		- DPH 19 %	1 140,-		
25.	BV-4	Úhrada přijeté faktury z bankovního účtu	11 900,-		
26.	VÚa-1	Úhrada přijeté faktury z krátkodobého úvěru	59 500,-		
27.	VÚb-1	Úhrada přijeté faktury z dlouhodobého úvěru	119 000,-		
28.	Inter.09-7	Úhrada přijeté faktury vlastní směnkou	5 950,-		
29.	VD-2	Výplata zálohy na mzdy zaměstnancům hotově	5 000,-		
30.	Mzdy	Zúčtování hrubé mzdy zaměstnanci	30 000,-	521	331
31.		Srážka ze mzdy: - příspěvky zaměstnance na sociální zabezpečení	3 300,-	331	336/x

32.		- příspěvky na zdravotní pojištění	700,-	331	336/x
33.		- záloha na daň z příjmů ze závislé činnosti	3 500,-	331	342
34.		- na spoření	500,-	331	379
35.		- na úhradu nájemného za byty v majetku firmy	2 000,-	331	335
36.		- na úhradu škody předepsané k náhradě	1 000,-		
37.		- nevyúčtované poskytnuté zálohy na vyúčtování	1 500,-		
38.		Předpis závazku - odvodů pro zaměstnavatele:			
39.		- na zdravotní pojištění	2 500,-		
40.		- na sociálním pojištění	12 000,-		
41.		Přiznané dávky nemocenského pojištění			
42.		zaměstnancům ze závislé činnosti	4 000,-		
43.	Inter.09-9	Nárok zaměstnance na náhradu škody, kterou mu způsobil zaměstnavatel	1 300,-		
44.	VD-5	Náhrada škody zaměstnanci placena hotově	1 300,-		
45.	Inter.09-10	Nárok zaměstnance na úhradu nákladů spojených s údržbou pracovních oděvů	800,-	548	333
46.	Inter.09-14	Dobrovolné pojištění hrazené zaměstnavatelem	1 000,-	525	336/x
47.	Inter.09-15	Předpis pokuty za nesprávně vyplacené dávky nemocenského pojištění	5 000,-	545	336/x
48.	BV-7	Úhrada závazků vůči sociální pojišťovně a zdravotní pojišťovně	15 300,-		
49.		Platba zálohy na daň z příjmů – ze zisku	3 200,-		
50.			3 500,-		
51.	VF-09/6	Srážková daň odvedená odběratelem v zahraničí	2 000,-		
52.	Inter.09-16	Předpis daně z běžné činnosti podle daňového přiznání	133 000,-	591	341
53.	BV-8	Úhrada daně z bankovního účtu – rozdíl mezi zaplacenými zálohami a daní z příjmů podle daňového přiznání	31 000,-		
54.	Inter.09-17	Dodatečný předpis daně z příjmů – výměr fin. úřadem	6 000,-		
55.		Penále - zvýšení daně za pozdní platbu daně	350,-		
56.	BV-9	Platba zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti z bankovního účtu	3 500,-		
57.	VF-09/7	Vydaná faktura za prodej kořeněného vína 1000 l po 50,- Kč	50 000,-	311	604
58.		Spotřební daň z vína 1000 l po 16,30 Kč	16 300,-	311	345
59.		- DPH 19 % z ceny faktury, včetně spotřeb. Daně	12 597,-	311	343/x
60.	Inter.09-18	Daňové přiznání – silniční daň z kamionu	14 000,-		
61.	Inter.09-19	Daňové přiznání – daň z pozemků určených na podnikání v majetku firmy	50 000,-		
62.	Inter.09-20	Vyměření místního poplatku za psa	5 000,-		
63.	Inter.09-21	Výměr daňového orgánu – za zvýšení DPH	1 230,-		
64.	Inter.09-22	Předpis správních poplatků	900,-	538	345
65.	BV-10	Úhrada spotřební daně z vína z bankovního účtu	12 597,-		
66.		Úhrada silniční daně z bankovního účtu	14 000,-		
67.		Úhrada DPH z bankovního účtu	106 405,-		
68.		Přijaté dotace ze státního rozpočtu na bankovní účet	500 000,-		
69.	Inter.09-30	Úroky za půjčku od mateřské společnosti – předpis	8 000,-	562	361
70.	Inter.09-31	Vyúčtování podílů ze zisku po zdanění ve v. o. s.	200 000,-		
71.	Inter.09-32	Přiznání nároku podílu ze zisku společníkovi s.r.o.	400 000,-		
72.	BV-20	Výplata podílů na zisku z bankovního účtu	200 000,-		
73.		Přijata krátkodobá půjčka na účet od společníka s.r.o.	500 000,-		
74.	Inter.09-33	Úroky z přijaté půjčky od společníka – předpis	5 000,-	562	365/x
75.	BV-21	Splátky půjčky společníkům z bankovního účtu	175 000,-		
76.	Inter.09-34	Nárok na výplatu obchodního podílu při vystoupení společníka z obchodní společnosti	100 000,-		
77.	BV-22	Výplata obchodního podílu společníka při vystoupení po zdanění z bankovního účtu	75 000,-		
78.	BV-23	Předpis srážkové daně z vyplaceného obchod. Podílu	25 000,-		
79.	BV-24	Výplata obchodního podílu společníka při vystoupení	75 000,-		

69b.		po zdanění z bankovního účtu Odvod sražené daně z příjmu	25 000,-		
70.	VD-8	Výplata zálohy na odměnu ze závislé činnosti společníkovi v hotovosti	12 000,-		
71.	Inter.09-35	Zúčtování odměny společníkovi ze závislé činnosti	68 000,-	522	366
72.		Srážky z odměny ze závislé činnosti			
		- příspěvek na sociální pojištění	8 160,-		
73.		- záloha na daň z příjmů ze závislé činnosti	8 141,-		
74.		- spoření, resp. splátky půjčky	900,-		
75.		- na úhradu nájmu za byt v majetku firmy	500,-		
76.		- náhrada zaviněného manka	300,-		
77.		- za nevyúčtované poskytnuté zálohy na nákup	200,-		
78.		Zúčtování nároku na přídatky na děti	640,-		
79.	Nárok společníka na dávky nemocenského pojištění	750,-			
80.	VD-9	Výplata vyúčtování odměn ze závislé činnosti	48 409,-		

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD 111 - Pořízení materiálu D	MD 321 – Dodavatelé D	MD 343 - DPH D
15a 50 000	15a 50 000 15b 9 500 16a 2 000 16b 380	15b 9 500 52c 12 597 16b 380

MD 501 - Spotřeba materiálu D	MD 521 – Mzdové náklady D	MD 331 - Zaměstnanci D
16a 2 000	30 30 000	31 4 000 30 30 000 32 3 500 33 500 34 2 000

MD 336 - Zúčtování s institucemi sociálního a zdravotního pojištění D	MD 342 - Ostatní přímé daně D	MD 379 - Jiné závazky D
31 4 000 43 1 000 44 5 000	32 3 500	33 500

MD 355 - Ostatní pohledávky za společníky D	MD 333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům D	MD 548 - Ostatní provozní náklady D
34 2 000	42 800	42 800

MD 525 - Ostatní sociální pojištění D	MD 545 – Ostatní pokuty a penále D	MD 341 - Daň z příjmů D
43 1 000	44 5 000	48 133 000

MD 591 - Daň z příjmů z běžné činnosti- splatná D	MD 311 – Odběratelé D	MD 604 - Tržby za zboží D
48 133 000	52a 50 000 52b 16 300 52c 12 597	52a 50 000

MD 345 - Ostatní daně a poplatky D	MD 538 – Ostatní daně a poplatky D	MD 361 - Závazky k podnikům ve skupině D
------------------------------------	------------------------------------	---

	52b	16 300	57	900		59	8 000
	57	900					
MD	562 - Úroky	D	MD	365 – Ostatní závazky ke společníkům	D	MD	366 - Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
59	8 000						
64	5 000			64	5 000		71
							68 000
MD	522 - Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti		D				
71	68 000						

4.3 Časové rozlišení a dohadné položky

Abychom čtenářům poskytli ucelený pohled v oblasti zúčtovacích vztahů, nesmíme zapomenout na skupinu účtů 38 – Přejícné účty aktiv a pasiv.

Hned v úvodu této kapitoly můžeme zdůraznit, že tato problematika studenty nebývá oblíbená a ani se jim nezdá být lehká. Ačkoliv v tom není žádný problém. Dá se to rychle pochopit na příkladech.

Tyto účty umožňují zahrnout náklady a výnosy do těch účetních období, s nimiž věcně a hlavně časové souvisejí. Přejícné účty aktiv a pasiv „nahrazují“ náklady, výdeje, výnosy a příjmy tak, aby mohly být zahrnuty ve správný okamžik do výsledku hospodaření. Patří sem účty časového rozlišení a dohadné účty. Umožňují účetní jednotce uplatnit účetní zásadu opatrnosti nebo časové souvislosti nákladů a výnosů.

Pozn.

Tyto účetní operace si nepleťme s poskytnutými nebo přijatými zálohami. Rovněž si je nesmíme plést s „časovým posunem“ mezi zaúčtování běžné faktury (přijaté nebo vydané) v účetním období (protože tam časově patří) a její úhradou v příštím období (třeba z důvodu nedostatku peněz).

Časové rozlišení i dohadné položky vychází z odlišení nákladů a výdeje, jakož i výnosů a příjmů. Rozlišení, neboli vztah těchto ekonomických kategorií uvádí schematicky obrázek č. 15.

Časové rozlišení

Ke správnému vykázání hospodářského výsledku je třeba do výsledku hospodaření zahrnout všechny náklady a výnosy, které do něj patří, i když v daném období nebyly zúčtovány. Naopak je třeba vyloučit z nákladů a výnosů položky, které byly v účetním období zúčtovány, ale tohoto období se netýkají. To se provádí na konci účetního období při uzavírání knih pomocí přechodných účtů časového rozlišení (účty 381 – 385). Povinnost časově rozlišovat vzniká okamžikem, kdy se účetní případ týká více než jednoho účetního období.

Účty časového rozlišení jsou rozvahové, aktivní nebo pasivní. Jsou zařazeny do 3. účtové třídy – Zúčtovací vztahy.

Časové rozlišení je možné členit na časové rozlišení a dohadní položky. Časové rozlišení se vymezuje v užším pojetí, které používáme v případech, kdy **známe 3 faktory**:

- **účel** vynaložené částky
- přesná **částka**
- **období**, k němuž se částka vztahuje

Časové rozlišení se účtuje na těchto účtech:

- 381 – Náklady příštích období
- 382 – Komplexní náklady příštích období
- 383 – Výdaje příštích období
- 384 – Výnosy příštích období
- 385 – Příjmy příštích období

Časové rozlišení v širším pojetí, které používáme tehdy, není-li známa některá z podmínek časového rozlišení, má v účetnictví formu **dohadných položek**. Jde o situaci, když **není přesně známa jejich částka a účetní jednotka pouze odhaduje její výši**.

Zahrnuje tyto účty:

- 388 – Dohadné účty aktivní
- 389 – Dohadné účty pasivní
- 451 - Rezervy zákonné
- 459 - Ostatní rezervy

Účtování na účtech časového rozlišení umožňuje účetní jednotce správně časově přiřadit náklady a výnosy do účetního období, do kterého patří. U těchto položek **známe účel, neznáme přesnou výši a známe období**, kterého (kterých) se týkají. Časové rozlišení rozlišuje (odděluje) do dvou nebo více účetních období náklad od výdeje nebo výdej od nákladu a výnos od příjmu nebo příjem od výnosu. Ve skutečnosti jde o čtyři varianty:

- **381 – Náklady příštích období** – představují částky, které účetní jednotka již hradila v běžném účetním období, ačkoliv náklad spojený s úhradou souvisí až s příštím / následujícím účetním obdobím (nebo více obdobími). Jestliže náklady jsou v příštím období, pak v běžném období máme výdaj vztahující se ke skutečnosti, která nastane v příštím období. **Výdej předchází nákladu**. Např. dnes (v běžném účetním období) zaplatí účetní jednotka nájemné na následující dva roky dopředu (příští dvě období) nebo v listopadu platí z banky (výdej) předplatné na následující rok (bude náklad). Do nákladů příštího roku to podnik přenáší na účtu 381 a pak v příštím roce to z toho účtu odúčtuje a dostane do nákladů. Jestliže se daný vztah dotýká více období, náklad se musí na tyto období rozdělit rovnoměrně. Rovněž může být vystavena faktura za telefon od 25. 12. 2009 do 24. 1. 2010. V takové situaci se náklady rozdělí poměrem podle počtu dní na dvě účetní období.

Například. v listopadu 2009 zaplatí účetní jednotka za reklamní kampaň, která běží od prosince 2009 až do února 2010 (3 měsíce) v sumě 90 000,- Kč. Pak nákladem roku 2009 bude 1/3, tj. 30 000,- Kč a nákladem roku 2010 budou 2/3, tj. 60 000,- Kč. Účetně se to projeví (včetně použitých účetních dokladů) následovně:

v běžném účetním období (2009)

-	zaúčtování faktury za reklamu 3 měsíce	90 000,- Kč	381/321	přijatá faktura
-	úhrada faktury z banky	90 000,- Kč	321/221	bankovní výpis
-	zaúčtování nákladu – reklama prosinec	30 000,- Kč	518/381	interní doklad

v budoucím – příštím účetním období (2010)

-	zúčtování nákladů - reklama leden – únor	60 000,- Kč	518/381	interní doklad

- **383 – Výdeje příštích období** – jde o opačnou situaci k účtu 381. **Náklad předchází výdeji.** Konkrétně: prémie za 4. čtvrtletí budou vyplaceny v lednu následujícího roku nebo nájemné za prosinec běžného účetního období bude podnik platit pozadu až v lednu následujícího roku. Nájemné 25 000,- Kč se platí na základě smlouvy (bez pravidelné faktury). Vzhledem k tomu, že k této operaci nedostává podnik fakturu, položku si do následujícího účetního období přeneseme na účtu 383. Protože do nákladů musí být nájemné zaúčtováno v prosinci. Účetně tento postup představují následující účetní operace:

v běžném účetním období – prosinec 2009

-	zaúčtování nájemného za prosinec do nákladů	25 000,- Kč	518/383	interní doklad

v budoucím – příštím účetním období – leden 2010

-	uhradíme nájemné v lednu za prosinec	25 000,- Kč	383/221	bankovní výpis

- **384 – Výnosy příštích období** – znamenají, že **příjmy předchází výnosy.** Podnik v lednu 2009 dočasné volné peníze půjčil jiné organizaci na 2 roky. Dlužník je povinen platit úrok z půjčky. Úrok za rok 2010 mu pošle do banky na účet v prosinci 2009. Avšak výnosem (bude vstupovat do základu daně z příjmu) to bude v příštím období – v r. 2010. Proto tuto sumu musí podnik na nějakém účtu přenést do následujícího roku. Poslouží nám na to účet 384, k čemuž vystaví účetní jednotka interní doklad. Jednoduchá předkontace k této situaci:

v běžném účetním období – prosinec 2009

-	zaúčtování úhrady úroků za prosinec do nákladů	5 000,- Kč	221/384	bankovní výpis

v budoucím – příštím účetním období – leden 2010

-	uhradíme nájemné v lednu za prosinec	25 000,- Kč	384/662	interní doklad

Podobnou situaci může podnik řešit v případě, když mu byla poskytnuta např. v roce 2009 nevratná dotace (221/384) na pořízení dlouhodobého hmotného majetku, který se odpisuje po dobu např. 50 let. Pak příjem v roce 2009 bude postupně z účtu 384 odepisován do výnosů (384/648). Současně se do nákladů účtují odpisy (551/082).

- **385 – Příjmy příštích období** – je možné vysvětlit na opačné situaci, jaká byla uvedena při účtu 384. Zde **výnosy předchází příjmům.** Situace může být taková, že podnik půjčil v roce 2009 – běžné účetní období - peníze jinému subjektu. Ten je povinen mu za období 2009 zaplatit úrok. Ale neplatí. Přesto je podnik povinen úrok účtovat na základě interního účetního dokladu do výnosů běžného účetního období (např. v sumě 5 000,- Kč), tj. ještě v prosinci 2009. Pak v únoru 2010 mu daný subjekt úrok uhradí na jeho účet v bance. Podotýkáme, že jde o sumu, kterou si podnik zdanil už v roce 2009. Proto v roce 2010 už nemůže být daná suma znova účtována do výnosů. Nemůže, protože je to už „jenom“ příjem. Předkontace to modeluje následovně:

v běžném účetním období – prosinec 2009

- zaúčtování úroku do výnosů za rok 2009 5 000,- Kč 385/662 interní doklad

v budoucím - příštím účetním období – únor 2010

- připsání úroku v bance v únoru 2010 5 000,- Kč 221/385 bankovní výpis

V následující tabulce ještě krátký přehled operací časového rozlišení nákladů a výnosů:

Přehled základních operací časového rozlišení uvádí obrázek č. 16.

Obrázek 16 Přehled časového rozlišení

Druh časového rozlišení:		Běžné období	Příští období
nákladů	Náklady příštích období	Výdej 381/221 předplatné za časopis	Náklad 501/381
	Výdavky příštích období	Náklad 518/383 neuhrazené nájemné	Výdej 383/221
výnosů	Výnosy příštích období	Příjem 211/384 předem přijaté nájemné	Výnos 384/602
	Příjmy příštích období	Výnos 385/662 neuhrazen úrok	Příjem 221/385

Zdroj: zpracováno autoři textu

Dohadné položky

Dohadné položky aktivní nebo pasivní **jsou položky v neurčité výši**, které je možné pouze odhadnout, protože ke dni účetní závěrky podnik ještě o dané položce nemá účetní doklad (např. fakturu, bankovní výpis apod.). **Umíme jen účel.** Ve většině případů **dokážeme** určit přesněji **i období**, kterého se týkají. Ale časově a věcně patří do běžného účetního období jako náklad nebo výnos. Proto se o nich musí účtovat. Ve vztahu k výnosům jde např. o pohledávky, jejichž přesnou částku neznáme, ale musíme o nich účtovat v běžném účetním období. Když podnik nemá doklad od „někoho“ (třeba účet 311 – Odběratelé), který bych zaúčtoval, pak si vystaví interní účetní doklad k účtu 388 – dohadné položky aktivní. V následujícím roce účty 388 a 311 vzájemně zúčtuje. Jde např. o očekávané náhrady škody, očekávané dotace apod.

V nákladech jde o situaci, kdy podnik ví, že byl náklad (např. do podniku přišla dodávka materiálu bez faktury), ale dodavatel mu o tom nevystavil doklad. Proto si ho vystaví podnik a zaúčtuje na účet 389 – Dohadné položky pasivní. Jde o tzv. nevyfakturované dodávky. Tento účet nahrazuje pasivní účet 321 – Dodavatelé nebo účet 379 – Jiné závazky. Ale v příštím roce mu takové doklady přijdou (dodavatelská faktura). Proto účty 389 a 321 vzájemně zaúčtujeme.

Jak takové pohledávky vznikají? Uvedeme **příklad**: Podniku ukradnou zboží za **2 mil. Kč**. Událost se zaúčtuje v běžném roce (2009) jako **škoda (582/132)**. Zboží bylo pojištěné a podnik si uplatnil u pojišťovny nárok na náhradu škody. Tento nárok představuje potenciální výnos. Podnik neví, kolik a kdy pojišťovna uhradí. Podnik může předpokládat, že vzhledem na okolnosti vzniku škody pojišťovna uhradí 70 % hodnoty škody, tj. **1,4 mil. Kč**. **Podnik tímto způsobem odhadl výnos**. Proto ho zaúčtuje v běžném roce (**2009**) jako mimořádný výnos (**388/688**). Účet **388 – Dohadné položky aktivní** je namísto účtu pohledávky (např. 378 nebo jiný). Podnik ví, že výnos

zvyšuje aktiva, proto účet dohadný aktivní. V příštím roce (2010) dostane od pojišťovny rozhodnutí o **přiznání výše náhrady škody 1,5 mil. Kč**. Ví, že 1,4 mil. Kč již měl na základě očekávání ve výnosech v předchozím účetním období (2009). Rozdíl 0,1 mil. Kč ještě doučtuje do výnosů v tomto roce (2010). Ale co s účtem 388, který má podnik v aktivech a přechází do následujícího roku? Rozhodnutí pojišťovny se pak **(v r. 2010) zaúčtuje**:

- 1 400 000,- 378/688 – zúčtuje se dohadná položka rok 2009
- 100 000,- 378/688 - doučtuje se výnos rok 2010
- 1 500 000,- 221/378 - pojišťovna uhradila na účet v bance rok 2010

Podobná situace může nastat i jako dohadná položka pasivní. Účet 389 – Dohadná položka pasivní, nahrazuje závazkové účty, aby bylo možné odhadnout předpokládaný náklad. Konkrétně **příklad**: podnik dělá uzávěrku a ještě nemá fakturu za energii za prosinec. Odhadem ví, že v prosinci je spotřeba energie o něco vyšší než průměr za jiné měsíce. Ten bývá cca 40 000,- Kč. Proto podnik dle odhadu zaúčtuje **do nákladů v prosinci 2009 sumu 47 000,- Kč (502/389)**. A práce na uzávěrce můžou pokračovat. **V únoru 2010 podnik dostane fakturu za prosinec 2009 v sumě 50 000,- Kč. V roce 2010 se bude účtovat**:

- 47 000,- 502/389 - zúčtuje se dohadná položka rok 2009
- 3 000,- 502/321 - doučtuje se náklad do sumy 50 000,- Kč rok 2010
- 47 000,- 389/321 - převede se závazek z dohadu na dodavatele r. 2010
- 50 000,- 321/221 - úhrada faktury dodavateli z banky rok 2010

Někdy může nastat situace, že v běžném roce (2009) je zaúčtován odhadovaný náklad v částce vyšší, než na jakou v následujícím roce (2010) dostaneme fakturu. Pak se rozdíl v následujícím roce účtuje jako snížení daného nákladu (s kterým souvisí v předchozím roce).

Jednou větou: dohadné položky se vykazují jako pohledávky a závazky.

Přehled základních účetních operací souvisejících s účtováním **přechodních účtů – účtů časového rozlišení a odhadních účtů** je uveden v následujícím přehledu.

P.č	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1.	BV-33	Úhrada nájemného z běžného účtu v r. 2009 za čtvrté čtvrtletí 2009 a první čtvrtletí r. 2010	100 000,-	381	221
2.	Inter.09-37	Podíl nájemného za rok 2009	50 000,-	518	381
3.	BV-34	Úhrada předplatného za právní normy a odborné časopisy v r. 2009 na rok 2010	10 000,-		
4.	Inter.09-38	Potvrzení o výši pojistní náhrady, která nebyla v běžném roce uhrazena	50 000,-	385	688
5.	Inter.09-40	Poskytli jsme služby v běžném roce, ale ke dni účetní závěrky nevyfakturovali	320 000,-		
6.	Inter.09-41	Nevyfakturován nárok na provizi za prodej zboží	60 000,-		
7.	Inter.09-42	Náhrady mzdy za nevyčerpanou dovolenou běžného roku, která přechází do roku následujícího	15 000,-	521	389
8.		Zákonné sociální náklady ve vztahu k náhradě mzdy za nevyčerpanou dovolenou	5 700,-	524	389
9.	Inter.09-43	Čerpání dovolené nevyčerpané v předchozím roce	15 000,-		
10.		Zákonné sociální pojištění k čerpané dovolené za předešlý rok	5 700,-		

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD 381 - Náklady příštích období	D	MD 221 – Bankovní účty	D	MD 518 - Ostatní služby	D
1 100 000	2 50 000	1 100 000		2 50 000	
MD 688 - Ostatní mimořádné výnosy	D	MD 385 – Příjmy příštích období	D	MD 521 - Mzdové náklady	D
	4 50 000	4 50 000		7 15 000	
MD 389 - Dohadné účty pasivní	D	MD 524 - Zákonné sociální pojištění	D		
	7 15 000 8 5 700	8 5 700			

4.4 Cizí zdroje dlouhodobé

Cizí zdroje dlouhodobé jsou ty, jejichž lhůta splatnosti přesahuje jeden rok. Jde zejména o rezervy, dlouhodobé bankovní úvěry a o ostatní dlouhodobé závazky.

Rezervy

Specifické postavení mezi cizími zdroji mají rezervy. Studenti to těžko chápou, oč při rezervách jde. Rezervy představují závazek účetní jednotky v budoucnosti uhradit dodavateli sumu, která byla zaúčtována v průběhu několik let do nákladů (daňových i nedaňových) jako tvorba rezerv na konkrétní účel. Rezervy jsou zákonné (tvoří se dle zákona č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění daně z příjmů – jsou tzv. daňově účinné) a jiné rezervy (pravidla a účel jejich tvorby si stanoví účetní jednotka sama). Jiné rezervy se označují také jako rezervy účetní. Pro zákonné rezervy je v nákladech účet 552 – Tvorba zákonných rezerv a pro jiné rezervy účet 554 – Tvorba ostatních rezerv. Účtování rezerv je spojeno s předvídaním rizik (= účetní zásada opatrnosti) v budoucnu a rovnoměrného zatížení hospodářského výsledku v průběhu více let. Způsob tvorby rezervy musí být definován ve vnitropodnikové směrnici. Zůstatek na účtech rezerv musí být vždy pasivní, nebo je nulový. Výše některých skutečných budoucích nákladů, které kryjí rezervy, není vždy známa ve skutečné výši. Rovněž není někdy ani známa doba, po kterou se rezerva musí tvořit. Tvorba rezervy je v jednotlivých letech náklad, nikoliv výdej. Rezervy jsou předmětem inventarizace. V době inventarizace se posuzuje jejich opodstatněnost. Jestliže se prokáže, že pro tvorbu rezervy pomine důvod, rezerva se aktivuje – zruší. Volná čísla účtů v účetní skupině 45 může účetní jednotka využít na otevření pro konkrétní potřebný druh rezervy.

- **451 - Rezervy zákonné** – zákonné, nebo-li daňové, rezervy se tvoří na vrub nákladů přes stranu MD účtu 552 a Dal 451. Jde hlavně o rezervy na opravu hmotného majetku, rezervy na pěstební činnost, na odbahnění rybníka, vypořádání důlních škod nebo jiné účely zákonem stanovené. Základní pravidla tvorby těchto rezerv je ustanoveno v zákoně. Konkrétnosti si

v mezích zákona určí účetní jednotka ve vnitropodnikové směrnici. Zrušení rezervy se provede opačným zápisem 451/552.

Tvorba rezervy je jenom první krok. Pak může následovat reálné čerpání rezervy. Například rezerva na opravu dlouhodobého hmotného majetku:

- Tvorba rezervy 552/451 - 200 000,- Kč po dobu 3 let (r. 2007, 2008, 2009) =	600 000,- Kč.
- Faktura za opravu 511/321 (r. 2010)	630 000,- Kč
- Zúčtování rezervy 451/552 (r. 2010)	600 000,- Kč

Uvedeným postupem se do nákladů v konečném důsledku dostane jenom oprávněná částka a zaúčtuje se na věcně oprávněný účet, v našem příkladu účet 511 – Opravy a udržování.

- **459 - Ostatní rezervy** – tvoří se jako rezervy neovlivňující základ daně z příjmu. Jejich účelem je zejména pokrytí nákladů na záruční opravy, rezerva na restrukturalizaci nebo jiná obchodní rizika. Tvorba těchto rezerv je na straně MD účtu 584 a v prospěch na straně Dal účtu 459. Rovněž tyto rezervy může účetní jednotka zrušit, jestliže pomine důvod jejich tvorby. Účel a postup těchto rezerv si zvolí účetní jednotka.

Bankovní úvěry

- **461 - Bankovní úvěry** – v účetní třídě 4 se účtují dlouhodobé bankovní úvěry, které byly poskytnuté na dobu delší než 1 rok. Pro každý úvěr v dané bance nebo pro úvěr v každé bance se vede samostatný analytický účet. Jestliže banka poskytne účetní jednotce úvěr, může jej poukázat na běžný účet v bance (221/461) nebo z něho hradí účetní jednotce přijaté faktury od dodavatelů (321/461). Splátky úvěru bance se účtují zápisem 461/221. Úrok za poskytnutý úvěr splácí podnik dle předkontace 562/221. Úvěry poskytnuté v cizí měně se vedou v národní měně a při účetní uzávěrce se k těmto účtům účtují kurzové rozdíly.

Dlouhodobé závazky

Jde o závazky se lhůtou splatnosti delší než jeden rok.

- **471 - Dlouhodobé závazky k podnikům ve skupině** – účet je obsahem analogií účtu 361 – Závazky k podnikům ve skupině. Na evidenci dlouhodobých závazků jej používají podniky, které jsou členem konsolidované skupiny. Matka nebo dcera přijme půjčku od jiného člena skupiny. Půjčku zaúčtuje do pokladny (211/471) nebo do banky (221/471). Opačným zápisem ji vrátí. Dohodnutý úrok se účtuje u příjemce půjčky jako náklad 562/471. Jednotlivé půjčky mezi podniky se vedou v analytické evidenci jednotlivě. Půjčky v cizí měně se vedou v české měně. Na konci účetního období nebo v den poslední splátky se k nim účtují kurzové rozdíly.
- **473 - Emitované dluhopisy** – jde o účet, který eviduje vydané dluhopisy se lhůtou splatnosti delší než jeden rok. Podniky (nebo jiné subjekty) vydávají (emitují) dluhopisy, aby získaly peníze pro své podnikání. Z jejich použití dosáhne podnik zisk, ze kterého část dá i držitel dluhopisu. Tyto operace se jeví komplikovaně, proto je přiblížíme volněji. Podnik vydá dluhopisy, získá za ně peníze od subjektů, které si jej koupí a pak má závazek tyto přijaté peníze po dohodnuté době vrátit (proto závazek) a vyplatit držiteli dluhopisu slíbený úrok. Emisi dluhopisů účtuje podnik způsobem 375/473. Přibudou mu pohledávky i závazky. Inkaso peněz od kupujícího dluhopisu se v účetnictví promítne jako příjem na účtu v bance 221/375 (tedy

úhrada pohledávky). Účet 375 je vyrovnán. Avšak na účtu 473 na straně Dal má podnik závazek peníze po dohodnuté době držiteli dluhopisu vrátit (i s úrokem). Podnik má peníze (které v podnikání zhodnocuje) a držitel dluhopisu má v ruce dluhopis. Za dva tři roky (dle dohody) předloží držitel dluhopisu tento cenný papír na proplacení, podnik mu je vyplatí (473/221) – vyrovná si závazek vůči němu a vyplatí mu úrok (562/221).

- **474 - Závazky z pronájmu** – tento účet se využívá pro zúčtování nájmu podniku podle §§ 488 a násl. Obchodního zákoníku, jestliže se nájemce s pronajímatelem dohodli na tom, že o majetku účtuje nájemce. Vyjádření závazku z dlouhodobého nájmu komplexu majetku u nájemce se provádí zápisem na straně MD účtů ze skupiny 01, 02, 03 a na straně D 474 ve výši pořizovací ceny. Oprávky k majetku se účtují zápisem 474 / 08x, 07x. Při skončení nájemní smlouvy se opačnými zápisy operace uzavřou.
- **475 - Dlouhodobé přijaté zálohy** – jestliže podnik nemá dostatek zdrojů, může požádat odběratele o poskytnutí dlouhodobé zálohy. Tu zaúčtuje 221/475. To je pro podnik závazek peníze vrátit nebo za ně poskytovateli (odběrateli jeho výrobků) něco dodat. Jde také i o eliminaci rizika vůči neznámému, často právě zahraničnímu partnerovi. Záloha se zpravidla vyrovnává dodávkami zboží (311/604) nebo služeb (311/602), které se již neplatí. Úhrada se následně NĚÚČTUJE zápisem 221/311, ale odúčtuje se z poskytnuté zálohy zápisem 475/311. Nebo se záloha vrátí – 475/221. Přijaté zálohy ze zahraničí podléhají při účetní závěrce kursovým rozdílům.
- **478 - Dlouhodobě směnky k úhradě** – analogicky jako účet 322 – Směnky k úhradě se splatností do jednoho roku, se účtují směnky se splatností delší než jeden rok na tento účet. Ke směnce náleží úrok 562/221.
- **479 - Ostatní dlouhodobé závazky** – přijetí dlouhodobé půjčky vč. půjčky od společníka nebo člena družstva (221/479), dodávky majetku na dlouhodobý dodavatelský úvěr (s výjimkou dodávek od podniků ve skupině) 04x/479, dodávky služeb 518/479, splátky finančních leasingů, které budou splatné až za 1 rok a jsou předmětem časového rozlišení 381/479. Dále se tento účet používá pro zúčtování peněžních vkladů (221/479) a vracení tichému společníkovi (479/221). Účetní jednotka tento účet využívá i pro zachycení dalších dlouhodobých závazků, např. vůči státním orgánům, zaměstnancům či jiným subjektům. Účet má analytické členění dle jednotlivých závazků.

Pozn.

U dlouhodobých závazků je nutné vést analytickou evidenci i z praktického hlediska. Protože jestli by se všechny položky účtovaly na jednom syntetickém účtu, při účetní závěrce by se jednotlivé částky „slily“ do jedné sumy a ta by se stala v dalším účetním období nepřehlednou, protože by byla velmi agregovaná.

- **481 – Odložený daňový závazek a pohledávka** – účet souvisí s účetními operacemi na účtech 592 – Odložená daň z příjmu z běžné činnosti a 594 – Odložená daň z příjmu z mimořádné činnosti. Na těchto účtech účtují účetní jednotky, které rozlišují účetní a daňové odpisy (nebo i jiné náklady). Avšak dovolíme si podotknout, že zvládnutí tohoto účtu a s ním související problematiky je na rámec základů účetnictví. Proto tuto část nebudeme popisovat podrobněji.

Přehled základních účetních operací souvisejících s účtováním **vlastních a cizích zdrojů** je uveden v následujícím přehledu.

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1.	Inter.09-1	Upsaní základního kapitálu p. Jankovičovou	60 000,-	353/1	411/1
2.		p. Krejzovou	60 000,-	353/2	411/2
3.		p. Novotným	80 000,-	353/3	411/3
4.	VD-1	Ověření podpisů placeno hotově	630,-	538	211
5.	VD-2	Nákup kolků na vydání živnostenského listu, placeno hotově	1 000,-		
6.	BV-1	Otevření účtu v bance a splacení 50 % upsaného kapitálu:			
7.		p. Jankovičová	30 000,-	221	353/1
8.		p. Krejzová	30 000,-	221	353/2
		p. Novotný	40 000,-	221	353/3
9.	Inter.09-2	Upsaní dalších akcií a tím zvýšení základního kapitálu v pořizovací hodnotě	2 000 000,-	353/1	411/1
10.		Doučtování emisního ážia	600 000,-	353/1	412
11.	BV-2	Úhrada za prodané akcie na bankovní účet	2 600 000,-		
12.	Inter.09-3	Zvýšení základního kapitálu ze zisku minulého roku	1 723 000,-	431	411
13.		Zvýšení základního kapitálu z ostatních kapitálových fondů	130 000,-		
14.		Zvýšení základního kapitálu z ostatních fondů	20 000,-		
15.		Emise dlouhodobých dluhopisů	8 000 000,-		
16.	BV-3	Nákup dlouhodobých dluhopisů investorem	8 000 000,-		
17.		Výplata úroků z dluhopisů za 1. rok - odvedena z bankovního účtu	9 0 000,-		
18.	Inter.09-4	Výměna dluhopisů za akcie	8 000 000,-		
19.	Inter.09-5	Bezplatně pořízen kopírovací stroj Minolta v rámci reklamní akce	35 700,-		
20.		Zařazení kopírovacího stroje do užívání	35 700,-		
21.	Inter.09-6	Oznámení o schválení dotace ze státního rozpočtu	300 000,-		
22.	BV-4	Poskytnutá dotace ze SR na účet v bance určená na krytí provozních nákladů	300 000,-		
23.	Inter.09-7	Bezplatně pořízen software	45 000,-		
24.	BV-5	Peněžní dar na zvýšení vlastního jmění na bankovní účet	100 000,-		
25.	Inter.09-8	Upsaní členského podílu na výstavbu družstevního bytu	400 000,-		
26.	BV-6	Úhrada členského podílu na družstevní bytovou výstavbu na bankovní účet	400 000,-		
27.		Investiční společnost nakoupila CP v podniku s podstatným vlivem (1 000 ks x 1 000,- Kč) z bankovního účtu	1 000 000,-		
28.	Inter.09-9	K 31.12. vykonána inventarizace, která zjistila snížení ceny těchto CP a to o 18,- Kč na 1 ks	18 000,-		
29.	Inter.09-10	Podej ½ CP z ceny pořízení	500 000,-		
30.	Inter.09-11	Rozpuštění očeňovacího rozdílu	180 000,-	062	414
31.	Inter.09-12	Rok 2008 – tvorba zákonná rezervy na opravu dlouhodobého nemovitého majetku	600 000,-		
32.	Inter.09-13	Rok 2009 – tvorba zákonná rezervy na opravu dlouhodobého nemovitého majetku	600 000,-		
33.	Inter.09-14	Rok 2010 – tvorba zákonná rezervy na opravu dlouhodobého nemovitého majetku	600 000,-	552	451
34a.	PF-09/1	Přijatá faktura za opravu dlouhodobého nemovitého majetku	1 800 000,-		
34b.		- DPH 19 %	342 000,-		
35.	Inter.09-15	Čerpání zákonné rezervy na opravu dlouhodobého nemovitého majetku – NM	1 800 000,-		
36.	BV-7	Úhrada faktury za opravu NM z bankovního účtu	2 142 000,-		

37.	Inter.09-16	Tvorba rezervy vytvořena podle interních směrnic společnosti na provozní náklady	23 000,-		
38.	Inter.09-17	Tvorba rezervy vytvořena podle interních směrnic společnosti na finanční náklady	45 000,-		
39.	Inter.09-18	Tvorba rezervy vytvořena podle interních směrnic společnosti na mimořádné náklady	17 000,-		
40a.	Inter.09-19	Čerpání rezervy na provozní náklady	15 000,-	459	554
40b.		Čerpání rezervy na finanční náklady	20 000,-		
40c.		Čerpání rezervy na mimořádné náklady	12 000,-		
41a.	PF-09/2	Přijatá faktura za nákup výrobního zařízení	2 360 000,-		
41b.	PF-09/2	- DPH 19 %	448 400,-		
42.	BÚ-1	Úhrada faktury z dlouhodobého úvěru	2 808 400,-		
43.	Inter.09-20	Zúčtování zisku z minulého roku	47 000,-		
44.	BV-8	Výpis z bankovního účtu – splátka úvěru	1 125 000,-		
45.	BÚ-2	Výpis z úvěrového účtu – splátka úvěru	1 125 000,-		
46a.	BV-9	Přijatá půjčka od podniků ve skupině na bank.účet	200 000,-		
46b.		Zúčtování úroku z poskytnuté půjčky - nesplacen	20 000,-		
47.	BV-10	Splacení půjčky spolu s úroky z bankovního účtu	220 000,-		
48.	Inter.09-21	Přijatá záloha od X,a.s. na 3 roky na účet v bance	492 000,-		
49a.	VF-09/1	Vystavená odběratelská faktura za služby	400 000,-		
49b.		- DPH 19 %	76 000,-		
50.	BV-11	Peněžní vklad tichého společníka na bank. Účet	700 000,-		
51.	Inter.09-22	Vklad tichého společníka formou výrobní linky	3 500 000,-	042	479
52.	BV-12	Vrácení části vkladu tichému společníka účtu v bance	300 000,-		
53.	BV-13	Peněžní vklad soukromého podnikatele při vzniku živnosti vložený na bankovní účet	20 000,-		
54.	VD-3	Výběr v hotovosti na osobní spotřebu podnikatele	10 000,-		
55.	BV-14	Výběr z účtu v bance na osobní spotřebu podnikatele	40 000,-		
56.	Inter.09-23	Zúčtování ztráty minulého roku	55 000,-		

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD	353/1 - Ostatní pohledávky za společníky	D	MD	353/2 - Ostatní pohledávky za společníky	D	MD	353/3 - Ostatní pohledávky za společníky	D			
1	60 000	6	30 000	2	60 000	7	30 000	3	80 000	8	40 000
9	2 000 000										
10	600 000										

MD	411/1 - Základní kapitál	D	MD	411/2 - Základní kapitál	D	MD	411/3 - Základní kapitál	D
	1	60 000		2	60 000		3	80 000
	9	2 000 000						

MD	538 - Ostatní daně a poplatky	D	MD	211 - Pokladna	D	MD	221 - Bankovní účty	D
4	630			4	630	6	30 000	
						7	30 000	
						8	40 000	
						50	700 000	

<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">412 - Emisní ážio</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">10</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">600 000</td> </tr> </table>	MD	412 - Emisní ážio	D		10	600 000	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">12</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">1 723 000</td> </tr> </table>	MD	431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	D		12	1 723 000	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">411 - Základní kapitál</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">12</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">1 723 000</td> </tr> </table>	MD	411 - Základní kapitál	D		12	1 723 000
MD	412 - Emisní ážio	D																		
	10	600 000																		
MD	431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	D																		
	12	1 723 000																		
MD	411 - Základní kapitál	D																		
	12	1 723 000																		
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">062 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s podstatným vlivem</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">30</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">180 000</td> </tr> </table>	MD	062 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s podstatným vlivem	D		30	180 000	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;"></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">30 180 000</td> </tr> </table>	MD	414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	D			30 180 000	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">552 - Tvorba zákonných rezerv</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">33</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">600 000</td> </tr> </table>	MD	552 - Tvorba zákonných rezerv	D		33	600 000
MD	062 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s podstatným vlivem	D																		
	30	180 000																		
MD	414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	D																		
		30 180 000																		
MD	552 - Tvorba zákonných rezerv	D																		
	33	600 000																		
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">451 - Rezervy zákonné</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">33</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">600 000</td> </tr> </table>	MD	451 - Rezervy zákonné	D		33	600 000	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">459 – Ostatní rezervy</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">40a</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">15 000</td> </tr> </table>	MD	459 – Ostatní rezervy	D		40a	15 000	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">554 - Tvorba ostatních rezerv</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">40a</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">15 000</td> </tr> </table>	MD	554 - Tvorba ostatních rezerv	D		40a	15 000
MD	451 - Rezervy zákonné	D																		
	33	600 000																		
MD	459 – Ostatní rezervy	D																		
	40a	15 000																		
MD	554 - Tvorba ostatních rezerv	D																		
	40a	15 000																		
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: left;">MD</td> <td style="width: 70%;">479 - Ostatní dlouhodobé závazky</td> <td style="width: 10%; text-align: right;">D</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black;">50</td> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; text-align: right;">700 000</td> </tr> </table>	MD	479 - Ostatní dlouhodobé závazky	D		50	700 000														
MD	479 - Ostatní dlouhodobé závazky	D																		
	50	700 000																		

5. NÁKLADY

Co budete umět po prostudování této kapitoly?

Teď něco lehčího. Zde navážeme na definici a klasifikace nákladů uvedené v části o základních účetních bilancích, zejména o výsledovce. Rovněž se naučíte podrobněji, jaké účetní skupiny nákladů existují a jaké jsou v účtové osnově nákladové účty a co je obsahem jednotlivých účtů. Zvláště se zaměříme na účtování zásob způsobem B a na účtování kurzových rozdílů. Pochopíte vazbu odpisů dlouhodobého majetku ve vztahu k opravkám k jednotlivým druhům majetku.

5.1 Náklady jako ekonomická kategorie

Náklady snižují hodnotu aktiv podniku. Naproti tomu **výdeje** jenom mění struktur aktiv, nebo vedou k snižování závazků. Náklady se účtují dle účtové osnovy ve třídě 5. Účtují v účetním období, se kterým hospodářsky – časově a věcně souvisí. Jenom výjimečně je možné zásadu časové příslušnosti nákladů narušit – pokud se v běžném účetním období objeví účetní doklad z minulého účetního období. Pak ho zaúčtujeme jako mimořádný náklad, avšak s respektem na daňové hledisko. Náklady z minulého období doložené k zúčtování v běžném účetní období se zúčtují na vrub hospodářského výsledku minulých let nebo jako nedaňové náklady. Jestliže jde o sumu významnou, podnik tento fakt promítne do dodatečného daňového přiznání k dani z příjmů. Respektování principu časové vazby na účetní období umožňuje účetní jednotce respektovat postup účtování časového rozlišení a dohadných položek.

Členění nákladů z více hledisek je uvedeno v předchozích částech textu.

U účetních jednotek registrovaných jako plátce DPH tato daň není nikdy součástí nákladů. Při nákladových operacích se účtuje část nákladů na straně MD příslušného nákladového účtu se souvztažností složeného účetního zápisu a na stranu MD účtu 343, tj. celková suma na účetním dokladu se rozdělí na základ daně a DPH. Nákladové účty nemají na

začátku účetního období zůstatek. Náklady se na příslušném účtu účtují narůstajícím způsobem (jako přírůstky na straně MD) od prvního do posledního dne účetního období. Jen výjimečně se na účtech nákladů účtuje na straně Dal.

Účetní třída je strukturována tak, že jednotlivé skupiny účtů/nákladů jsou podle druhové příslušnosti agregované do účetních skupin. Náklady v účetní třídě 5 jsou druhově členěny. Některé účty jsou svým obsahem příliš komplexní. Proto je praktické, jestliže si účetní jednotka k nim vytvoří analytickou evidenci. U některých účtů je vhodné tvořit analytickou evidenci s ohledem na daňovou uznatelnost nebo neuznatelnost daných nákladů. Jiné členění analytické evidence nákladů může být podle organizačních jednotek nebo u vybraných druhů nákladů rozlišovat náklady přímé a náklady režijní (třeba u účtů 501, 521 apod.). Toto poslední kritérium členění nákladů je vhodné pro účely definování výrobní nebo správní režie pro cenové (kalkulační) účely.

Žádný z nákladových účtů nemá jednoznačně ohraničený obsah, který se na ten účet účtuje. Jeho obsah pramení jenom z názvu účtu.

Někdy se vede diskuse o tom, která položka se účtuje na který účet. Např. poplatek za vedení bankovního účtu. Charakterem jde o finanční výdej. Svou podstatou jde současně o úhradu služby – za vedení bankovního účtu. V prvním případě jde o vazbu na účet 568 – Ostatní finanční náklady a v druhém uvažovaném případě jde o účet 518 – Ostatní služby. Tak kam? Čtenář se může setkat s podobným dilema např. při účtování nákladů na spotřebu pohonných hmot. Zde se zas vedou diskuze o tom, jestli na účet 501 – Spotřeba materiálu nebo na účet 503 – Spotřeba ostatních neskladovatelných položek. Někdo by řešil dilema hozením koruny. Naše rada je: buď na analytickém účtu k účtu 501, nebo k účtu 503. Účetní jednotka si může tyto případy upravit v účetním rozvrhu. Podstatné je, respektovat daňové hledisko, které spočívá v principu **nepoškodit podnik, ani stát.**

Předkontace nákladových účtu na straně MD je na straně Dal „doprovázená“ nejčastěji účty závazků (321, 379, 331, 336, 345, atd.) nebo výdeji z pokladny 211, nebo účtů zásob na skladě (112) nebo zboží na skladě (132). VÝJIMEČNĚ – a to jen když jde o bankovní poplatky je na Dal straně účet 221. Při odpisech a opravných položkách je na straně Dal účet oprávek nebo opravných položek.

Spotřeba některých druhů materiálu se účtuje do nákladů odlišně v závislosti od účelu, resp. formy spotřeby daného materiálu (501 – do spotřeby, 542 – prodej materiálu, 543 – darování materiálu, 549 – manka na materiálu).

Nutné připomenout, že některé nákladové položky se mohou odlišně účtovat dle typu organizace, resp. dle účelu daného nákladu. Oč jde? Například: koupí-li podnik plyn v tlakových láhvích, který se používá na svařování ve středisku údržby, účtuje o něm jako spotřeba materiálu (účet 501), jestli se plyn v láhvích kupuje za účelem prodeje, pak se účtuje jako zboží a při způsobu B jde o účet 504. Jestliže se nakupovaný plyn dodává v cisternách nebo potrubím a slouží na výrobu tepelné energie, pak se účtuje na účet 502 – Spotřeba energie.

Totéž můžeme demonstrovat na nákladech spojených se spotřebou vody:

- nákup vody do některých technologických procesů se účtuje jako spotřeba energie (502) a
- nákup vody za účelem zalévání zemědělských ploch, jako surovina do výroby nebo pro jiné technologické účely se účtuje jako neskladovatelná dodávka (503).

5.2 Účtování nákladů

V části o zásobách je uvedeno, že nákup zásob materiálu a zboží je možné účtovat dvojitým způsobem. Schválně: „Kterým?“ Jde o způsob A a způsob B. Vzpomínáte? Nejdříve do skladu a pak do spotřeby (způsob A) a přímo do spotřeby (způsob B). Zde se zaměříme více na způsob B, i když se nemůžeme vyhnout ani způsobu A.

- **501 – Spotřeba materiálu** – na tento účet se účtuje zejména spotřeba základního materiálu tvořícího hmotnou podstatu výrobků, spotřeba pomocných materiálů, mazadel, paliv, čisticích prostředků, paliv a plynů dodávaných v tlakových láhvích, spotřeba nakupovaných polotovarů, obalů, kancelářských potřeb, tiskovin, odborné literatury, reklamních předmětů, osiv, krmiv, hnojiv, manka na materiál do normy zjištěná inventarizací z důvodů přirozených úbytků (vysychání, rozprášení apod.).

Všechny operace při pořízení zásob způsobem A se účtují účetní operace na základě výdejky ze skladu zápisem 501/112 a při způsobu B - při přímé spotřebě zápisem 501/321 – zaúčtování dodavatelské faktury nebo 501/211 - nákupu za hotové.

Na účet 501 se účtuje i nákup náhradních dílů na opravy, které si účetní jednotka dělá sama ve vlastní režii.

Na účtu 501 se účtuje i na straně Dal. Jde např. o vrácení materiálu na sklad, který se zaúčtoval do spotřeby a nebyl ve výrobním procesu spotřebován. Na straně Dal účtu 501 se účtuje i tehdy, jestliže materiál zaúčtovaný do spotřeby (501/112) nebyl spotřebován a byl použit na jiný účel – např. pro reprezentační účely nebo jako dar. Pak se novou účetní operací sníží spotřeba materiálu a zatíží se účet Dary - 543/501. Reprezentační účely se v podobném případě účtují 513/501.

Na straně Dal se účtuje na tomto účtu při způsobu B (účtování zásob) na konci účetního období, kdy se stav zásob zúčtovaný do spotřeby, nacházející se na skladě, zaúčtujeme zpět na sklad a „ven“ ze spotřeby (112/501). Tím zůstane v nákladech jenom skutečně spotřebovaný objem materiálu. V příštím účetním období se daná suma opět zaúčtuje do spotřeby. Rovněž v situaci, kdy nakoupený materiál (501/321) byl použitý ne na výrobní spotřebu, nýbrž jako dar. Pak se zaúčtuje daná suma jako dar a vyloučí se ze spotřeby materiálu - 543/501.

Někdy se materiál pořízen způsobem B nepoužije do výrobní spotřeby, ale z různých důvodů se prodá v nezměněné podobě. Pak se vyloučí ze spotřeby materiálu a zaúčtuje se na účet prodeje materiálu (542/501). To zrealizuje skutečnou výši spotřeby materiálu na výrobu výrobků a dá reálný obraz o výsledné kalkulaci výkonů.

Na účet 501 se účtuje i drobný hmotný majetek s pořizovací cenou nižší než si podnik stanovil ve své vnitropodnikové směrnici pro odepisovaný majetek či jakou stanovuje zákon o daních z příjmů pro dlouhodobý hmotný majetek (40 000,- Kč).

- **502 – Spotřeba energie** – představuje spotřebu externích dodávek plynu, páry, stlačeného vzduchu, elektrické energie nebo vody. Do nákladů se dostává přes faktury nebo na základě opakovaných plateb dohodnutých ve smlouvě (např. rozpis záloh). Analytická evidence se vede dle druhů energie nebo dle středisek.
- **503 – Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek** – obsah účtu vychází z toho co je neskladovatelná dodávka. Je to dodávka, která se nedá zjistit fyzickou inventarizací. Např. pokud nelze zjistit stav vody na vodoměru nebo plynu na plynoměru. Rovněž si myslíme, že

není možné zjistit ani přesný stav pohonných hmot v nádrži motorového vozidla. Proto se zde účtuje nákup vody za účelem zavlažování zemědělských ploch, nákup vody jako suroviny do výroby nebo pro jiné technologické účely.

- **504 – Prodané zboží** – zde se účtuje spotřeba (výdej ze skladu) zboží při způsobu A – přes sklad se účtuje spotřeba jako 504/132 na základě výdejky a při způsobu B – se zde účtují nákupy zboží na základě dodavatelských faktur nebo nákupu v hotovosti. Jde o operace typu 504/321 nebo 504/211 (více viz. účtování zásob). Analytická evidence se účtuje podle druhů nebo skupin zboží nebo také v kombinaci podle skladů (jde o dvouúrovňovou analytickou evidenci).

Na straně účtu Dal se účtuje na tomto účtu při účtování zásob způsobem B na konci účetního období, kdy se stav zásob zúčtovaný účetním způsobem do spotřeby nachází na skladě, zaúčtuje se zpět na sklad a ven ze spotřeby (132/504). Tím zůstane v nákladech jenom skutečně prodaný objem zásob zboží. V příštím účetním období se daná suma ze skladu opět zaúčtuje do spotřeby. Také v situaci, kdy nakoupené zboží (504/321) nebylo použito na prodej, ale na reprezentační účely, pak se zaúčtuje daná suma do správného druhu nákladů - 513/504.

- **511 – Opravy a udržování** – jde o opravy provedené externími subjekty. Opravy vlastními pracovníky se zde neúčtují, ty se účtují tak, že mzdy údržbářů jdou na účet mezd (521) a použitý materiál na účet 501. Zde se účtují opravy všeho druhu (budov, strojů, dopravních prostředků, kancelářské techniky...). Proto je praktické podle určitých skupin tvořit analytickou evidenci. Na tento účet se účtují i náklady na opravy zařízení v důsledku poškození (např. vozidlo po havárii). Vychází se z toho, že poškození, které se dá odstranit opravou, není škodou. Náhrada pojišťovny se pak účtuje jako ostatní provozní výnos (648). V této souvislosti je nutné připomenout, že účetní při likvidaci dokladu musí kontrolovat doklady, aby nedošlo k záměně s o technickým zhodnocením (viz. kapitola o majetku). Oprava, byť přesahující výši 40 tis. Kč není technickým zhodnocením. Náklady na opravy se účtují na základě faktur nebo plateb v hotovosti.
- **512 – Cestovné** – cestovné není přepravné (přeprava nákladů). Cestovní náklady souvisí s pracovními cestami pracovníků, jednatelů a za určitých podmínek i společníků účetní jednotky. Co jsou cestovní náklady a co ne, je uvedeno v zákonu č. 262/2006 Sb. Zákoníku práce část sedmá, §§ 151 – 189. Cestovní náklady se účtují na základě předloženého vyúčtování pracovních cest. Jde zejména o cestování hromadnými dopravními prostředky nebo vlastním automobilem, výdeje za ubytování, stravné, kapesné (pouze při zahraničních pracovních cestách) a jiné vedlejší výdeje (parkovné, dálniční poplatky...). Položka stravné a kapesné je limitována legislativou. Rovněž cestovné na osobní motorové vozidlo. Za určitých podmínek je možné stanovit cestovní náhrady paušálem. Zákon ukládá účetním jednotkám poskytnout na požádání zaměstnance zálohu na pracovní cestu. Cestovní náhrady se vyplácejí v hotovosti nebo na bankovní účet zaměstnance.
- **513 – Náklady na reprezentaci** – jde o **nedaňový náklad** (tj. položky se zúčtují do nákladů, ale při účetní závěrce a zjišťování základu daně se připočítají k hospodářskému výsledku). Zde se účtuje o všech formách reprezentace. Nejčastěji jde o pohoštění. Pro účely reprezentace se může použít materiál, zboží, výrobky, zvířata nebo externí služby (pozdání obchodních partnerů na oběd do restaurace). Faktury související s účelem reprezentace se účtují zápisem 513/321, platby v hotovosti 513/211. Rovněž sem patří poskytnutí vlastních vnitropodnikových

služeb. Ty se účtují s protizápisem 513/622. Podstatné je, že **z nákladů na reprezentaci se neuplatňuje DPH.**

- **518 – Ostatní služby** – jde o účet obsahově velmi široký a je využíván k zachycení velkého množství nakupovaných služeb. Proto je vhodné, aby si účetní jednotka pro jednotlivé druhy služeb (služby pošt, telekomunikací, přepravné, služby advokátů, auditorů a poradců, marketingové a reklamní služby, služby ochranky, úklidové služby, nájemné, parkovné, provize za zprostředkování a jiné) definovala analytické účty. Na tento účet se účtuje i nakoupený software, pokud je jeho pořizovací cena nižší než hranice stanovená vnitropodnikovou směrnicí nebo zákonem o daních z příjmů (60 000,- Kč).

Skupina 52 obsahuje skupinu účtů, které se označují jako **osobní náklady**. Jde v nich o účtování mzdových nákladů, sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění a dalších sociálních nákladů.

- **521 – Mzdové náklady** – ve prospěch účtu se účtují hrubé mzdy a odměny vyúčtované na výplatu zaměstnanců na základě mzdových listů (neboli sumarizace mezd) za daný měsíc se souvztažným zápisem na účet Zaměstnanci (521/331). Nezapomenout zaúčtovat mzdy za prosinec do nákladů běžného účetního období, i když budou vyplaceny (=výdej) až v lednu následujícího účetního období.
- **522 – Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti** – účet je svým obsahem podobný účtu 521 s tím rozdílem, že zde nejde o zaměstnance v pracovním poměru, nýbrž se jedná o příjmy za práci společníků obchodních společností, jednatelů, prokuristů a členů družstva. Předpis příjmů společníků a členů družstva se účtuje zápisem 522/366 – Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti. Ostatní položky související s příjmy společníků se účtují analogicky viz. účtování příjmům zaměstnanců.
- **523 – Odměny členům orgánů společnosti a družstva** – za členy orgánů se považují členové statutárních orgánů – představenstva, dozorčí rady nebo kontrolní komise. Jsou to voleni zástupci a za práci v orgánech dostávají odměny. Neúčtují se zde tantiémy (podíly na zisku) těchto osob, protože jejich nárok na tantiémy se účtuje jako rozdělení zisku (z účtu 431).
- **524 – Zákonné sociální pojištění** – mimo pojištění, které si platí zaměstnanec ze svého příjmu, je ze zákona povinen zaměstnavatel platit za své zaměstnance zákonné sociální a zdravotní pojištění. Zde se účtuje pojištění zaměstnanců, společníků, jednatelů nebo členů družstev. Souvztažný zápis je veden k závazkům vůči institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění – 524/336.
- **525 – Ostatní sociální pojištění** – zahrnují se zde příspěvky zaměstnavatele na doplňkové důchodové pojištění, které platí za své zaměstnance. Limit daňové znatelnosti stanovuje zákon o daních z příjmů. Souvztažným účtem na straně Dal je účet 336 v analytické evidenci.
- **526 – Sociální náklady individuálního podnikatele** – účet používá jenom fyzická osoba podnikatel (neboli osoba samostatně výdělečně činná - OSVČ) účtující v soustavě účetnictví. Zde účtuje všechny složky svého sociálního a zdravotního pojištění. Na straně Dal je rovněž účet 336.
- **527 – Zákonné sociální náklady** – obsahem účtu jsou položky související s financováním nákladů vynaložených na vytvoření pracovních míst a sociálních podmínek, financování péče o zdraví zaměstnanců. Jde zejména o oblast bezpečnosti práce, poskytování pracovních oděvů a osobních ochranných pracovních prostředků, provozu vlastních zdravotnických zařízení,

náklady na vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců, odstupné, příspěvky na závodní stravování zaměstnanců apod. Některé položky je s ohledem na Zákon o dani z příjmů nutné sledovat v analytické evidenci.

- **528 – Ostatní sociální náklady** – představují výdeje na sociální péči nad rámec stanovenou zákonem (např. příspěvky na rekreaci rodinných příslušníků zaměstnanců). Proto jsou z pohledu daně z příjmu tyto položky připočítatelné k základu daně.

Účetní skupina 53 – Daně a poplatky se zabývá tzv. nákladovými, nebo přímými daněmi. Tyto daně jsou nákladem účetní jednotky, které snižují základ daně z příjmů. Jde o daň silniční, daň z nemovitostí, daň z převodu nemovitostí, daň spotřební, **poplatky** (soudní, správní, místní...). Účtem na straně dal je účet 345 – Ostatní daně a poplatky (např. silniční daň 531/345). **Neúčtuje se zde o daň ze závislé činnosti**, protože ta se do nákladů dostává v hrubé mzdě (viz. 521/342) nebo **o daň z příjmů**, takže ze zisku, která se účtuje jako 591/341. **A už vůbec se zde jako nákladová položka nedostává daň z přidané hodnoty**, která je součástí plnění na vstupu.

- **531 – Daň silniční** – zákon o silniční dani ukládá účetní jednotce, která využívá ke svým obchodním aktivitám dopravní prostředky, být plátcem této daně. Výše daně závisí na množství využívaných dopravních prostředků a také na období, po které se používají. Zákon účetní jednotce ukládá povinnost hradit čtvrtletní zálohy na tuto daň a jednou ročně, do konce ledna následujícího roku, je povinnost podat daňové přiznání s celkovým vyčíslením. Zálohy se účtují při jejich platbě zápisem 345/221 a zúčtování vycházející z daňového přiznání se předepíše zápisem 531/345. Případný nedoplatek na dani se při úhradě doučtuje na základě jeho úhrady zápisem 345/221 (shodně jako platba záloh), případný přeplatek je evidován na straně MD účtu 345 a požádá-li si účetní jednotka o vrácení, pak se zúčtuje při jeho připsání na bankovní účet jednotky zápisem 221/345. Zálohové platby jsou splatné v zákonem stanovených čtyřech termínech v roce (do 15. 4., 15. 7., 15. 10. a 15. 12.).
- **532 – Daň z nemovitostí** – se platí z pozemků, budov a jiných staveb. Princip účtování je analogický s daní silniční. Daňové přiznání k této dani je zúčtováno zápisem 532/345, úhrada daně zápisem 345/221.
- **538 – Ostatní daně a poplatky** – kromě výše uvedených poplatků se zde účtují poplatky za znečišťování ovzduší, koncesionářské poplatky, exekuční náklady a jiné. Účtují se zde, i když se platí v hotovosti (538/211) nebo převodem z účtu v bance (538/221). Rovněž, i když se jedná o první fázi řízení – doručení platebního výměru (538/345).

Jiné provozní náklady souvisí např. s darováním majetku, se škodami, se schodky, s trvalým odpisováním pohledávek, s vyřazováním dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, představují pokuty, také penále nebo úroky ze zpoždění.

- **541 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku** – na straně MD účtu se účtuje zůstatková cena dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (účetní skupiny 01 až 04) při jeho prodeji. Jde o rozdíl mezi pořizovací cenou a vytvořenými oprávkami (účetní skupiny 07 a 08). Zde se účtuje i prodej dle zákona neodepisovaného majetku. Účetní operace – odpisu následuje v tomtéž účetní období operace ve výnosech na účtu 641 – Tržby z prodeje dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Rozdíl účtu 641 a 541 představuje zisk nebo ztrátu z prodeje majetku. Účetní jednotka vede analytickou evidenci k účtu 541 s ohledem na daň z příjmů, protože ne všechny ztráty z prodeje majetku snižují základ daně z příjmů.

Specifikem je vyřazování dlouhodobého majetku, získaného jako přebytek při inventarizaci v minulosti, zaúčtovaného na straně MD majetkového účtu a na straně Dal účtu 413. Vyřazení tohoto majetku se neúčtuje přes účet 541, nýbrž protizápisem k zařazení, tj. 413/022 (nebo jiný majetkový účet).

- **542 – Prodaný materiál** – podnik zpravidla kupuje materiál, aby jej spotřeboval na výrobu výrobků. Někdy je nutné část materiálu prodat. Je to např. důsledek změny poptávky, zastarání materiálu, pozastavení výroby z různých důvodů apod. Tyto situace nastávají i při účtování zásob způsobem A nebo B. Liší se jenom způsobem účtování. Při způsobu A se vše účtuje jako výdej ze skladu (542/112) a při způsobu B se „očistí“ spotřeba z účtu 501 a změní se druh nákladu (542/501). V obou případech na účetní operace navazuje další zápis ve výnosech – vydaná faktura za prodej materiálu (311/642 nebo 315/642).
- **543- Dary** – účetní jednotka může darovat téměř cokoliv. Podle toho, co daruje, se i účtuje. Vždy jde o dar jako náklad a o snížení hodnoty dané složky majetku – např. peníze 543/211, zboží 543/132 ze skladu nebo z nákladů 543/504 (způsob B), pozemek 543/031 apod. Jestliže se daruje dlouhodobý odepisovaný majetek, pak se jako hodnota daru zaúčtuje jenom zůstatková cena majetku a příslušný účet opravek k tomuto majetku (např. 543/082 – stroje). A pak se daný majetek účetně vyřadí (082/022 – celá hodnota daného majetku). Pro daňové účely daně z příjmů je nutné zkoumat hodnotu daru ve vztahu k základu daně z příjmů a limitu, který je daňově uznatelný. Jestliže se daruje majetek, ze kterého si účetní jednotka uplatnila při nákupu nárok na **odpočet DPH**, pak při jeho darování musí tuto daň (nebo daň ze zůstatkové ceny) **odvést na výstupu**.
- **544 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení** – vyplývají jako povinnost pro účetní jednotky při nedodržení smluvních podmínek v obchodních vztazích. Nepatří sem úroky, které se účtují ze smlouvy o úvěru. Poměrná část smluvní pokuty nebo úroků se účtuje i ke dni účetní závěrky. Jde o závazek z naší strany pokutu uhradit. Podkladem k zaúčtování je interní doklad a smlouva, která tyto sankce obsahuje. Jestliže ve smlouvě není dohoda (ustanovení) o sankcích, dodavatel si může písemně uplatnit nárok na základě ustanovení Obchodního zákoníku. Taková písemnost je přílohou interního účetního dokladu. Dále sem patří pokuty související s neodebráním zboží, s opožděním plateb dodávek apod. Pokuta představuje pro účetní jednotku závazek (544/321, 325 nebo 379).
- **545 – Ostatní pokuty a penále** – zde se účtují sankce, které nevyplývají ze smluvních vztahů, nýbrž sankce vyměřené orgány státní správy (různá inspekce), územní samosprávy nebo celní správy. Zaúčtují se v období, kdy vznikly (byly uloženy), bez ohledu na to, jestli byly uhrazeny. Zákon o dani z příjmu tyto náklady nepovažuje jako daňové náklady. Souvztažným zápisem je účet Jiné závazky (545/321, 325, 336, 34x nebo 379).
- **546 – Odpis pohledávek** – se účtuje, jestliže účetní jednotka upustí od vymáhání pohledávky, nebo využije zákonem danou možnost odepsat ji do nákladů (protože v minulosti byla ve výnosech, z nichž jsme zaplatili daň z příjmů). Odpis pohledávky (546/311) se vztahuje na některé pohledávky v konkurzu. Konkurzní správce nám k uplatněné pohledávce v konkurzním řízení někdy oznámí, že návrh na konkurs byl zamítnut pro nedostatek majetku. Odepsat můžeme i tzv. malé pohledávky (546/378), které umožňuje zákon o rezervách odepsat jednorázově do nákladů. Jde o pohledávky v nominální hodnotě do výše 30 000,- Kč. Tady by často náklady na vymáhání byly vyšší než efekt z vymožení. Nebo jde o pohledávky, kdy dlužník zemřel a nemá dědice, u kterého by bylo možné si úhradu pohledávky uplatnit. Někdy

máme pohledávku z titulu krádeže majetku. Šetří to policie. Později nám policie oznámí, že pachatel je neznámý, pak tuto pohledávku můžeme odepsat (546/379). Odepsat je možné i postoupenou pohledávku (546/315). Postoupená pohledávka se projeví současně ve výnosech. Pozor: náklady z odpisu a výnosy z postoupení je nutné zkoumat z hlediska daně z příjmů. I zde je nutné členit analytickou evidenci z daňového hlediska.

- **548 – Ostatní provozní náklady** – ostatní náklady jsou všechny ostatní, které se „nevešly“ do předchozích kategorií. Účtují se zde členské příspěvky právnických osobám, úhrady z odpovědnosti za škodu způsobenou jiným osobám, paušální náhrady zaměstnancům za čištění pracovních oděvů nebo za používání vlastního nářadí při práci. Uvedené náklady je nutné členit analyticky z daňového hlediska. Náklady se účtují na vrub účtu 548 (MD) a závazek na straně. Dal představují další subjekty, např. zaměstnanci (333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům) nebo jiné subjekty (379 – Jiné závazky).
- **549 – Manka a škody z provozní činnosti** – manka/schodky mohou vzniknout na dlouhodobém majetku nebo na zásobách. Jde o manka nad normu přirozených úbytků. Výše manka vyplyne jako rozdíl z inventarizace majetku. Jde o zaviněná manka odpovědnou osobou nebo manka nezaviněná nad rámec stanovených norem schodků. Za škodu se nepovažuje a neúčtuje se zde poškození majetku, které se dá odstranit opravou. To se účtuje na účtu 511 – Opravy a udržování.

Důležitou a rozsáhlou částí účetnictví je část o odpisech. **Odpisy** zobrazují míru fyzického a morálního opotřebení majetku. Účetní odpisy jsou náklad (ne výdej), který se jako složka režijních nákladů dostává kalkulací do ceny a pak do tržeb. Tedy podnik zinkasuje v tržbách i část peněz na pořízení – reprodukci odepisovaného majetku. Odpisy jsou v nákladech za dané účetní období. Suma odpisů za všechna účetní období se narůstajícím způsobem eviduje na účtech oprávek. Suma oprávek rovněž dává informaci o míře opotřebovanosti (nebo i stáří) majetku podniku.

Podnik si sestaví odpisový plán, ve kterém si určí, který majetek jak dlouho (kolik let) a jakým způsobem (zrychleně nebo rovnoměrně) bude odepisovat. Účtování odpisů dává možnost účetní jednotce optimalizovat daňové zatížení. Daňový odpis vyplývá ze zákona o daních z příjmů. Účetní odpis vyplývá z provozních podmínek účetní jednotky. Např. jestliže se koupí nákladní automobil v listopadu, odepisuje se 5 let. Přitom automobil jezdí jenom v kamenolomu, kde se zničí za tři léta. Pak účetní odpis bude realizován do plné výše v průběhu tří let a daňový odpis do pět let. Menší účetní jednotka většinou účtuje stejné účetní a daňové odpisy.

- **551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku** – na účtu se vedou hodnoty odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku podle odpisového plánu. Souvztažným zápisem je příslušný účet oprávek v účetní skupině 07 a 08 v závislosti od toho, jaký majetek se odepisuje (např. 551/081 – budovy a stavby). Zde se účtují i odpisy dlouhodobého majetku při jeho trvalém vyřazení v důsledku jeho fyzického, technického nebo morálního opotřebení (může ohrožovat zdraví, bezpečnost nebo okolí). Pak se jednorázově odepíše zůstatková cena dané složky majetku.
- **552 – Tvorba zákonných rezerv** – jak již bylo uvedeno na účtech třídy 4, rezervy se tvoří ve prospěch nákladů. Jejich zaúčtování snižuje majetek podniku, který de facto přislíbujeme v budoucnosti dodavateli práce, na kterou se rezerva tvoří. Analytická evidence účtu se vede podle účelu, na co se rezervy tvoří. Účtování rezerv má předkontaci 552/451.

- **554 – Tvorba ostatních rezerv** – jde o rezervy dle rozhodnutí účetní jednotky. Tyto rezervy jsou daňově neutrální, tj. nejsou daňově uznatelné. Protizápisem touto účtu na straně Dal je účet 459 – Ostatní rezervy (jde např. o rezervy na obnovu zelené plochy po odstranění dočasných staveb).
- **555 – Zúčtování komplexních nákladů budoucích období** – některé výdeje podniku (např. na přípravu velké reklamní kampaně, která bude probíhat 2-3 roky, se v době jejich vzniku účtují na účtech příslušného druhu nákladu např. 518/321 a pak se aktivují jako 382/655. V daném účetním období se náklady eliminují výnosem a přes účet 382 se přenesou se do příslušného roku. A pak, když už připravená reklamní kampaň běží, se postupně z účtu 382 dostávají jakoby opět, avšak ve správném účetním období, postupně do nákladů zápisem 555/382. (Pozn. Už několikrát jsme řekli, že je nutné mít po ruce účtová osnovu.) Podobně se účtují komplexní náklady např. na přípravu a rozjezd nové výroby.
- **557 – Zúčtování oprávek k opravné položce (oceňovacímu rozdílu) k nabytému majetku** – opravné položky na tento účet se účtovaly do roku 2002 v souvislosti s nabytím majetku od státu, jestliže podnik koupil majetek v dražbě. Pak se rozdíl nákupní ceny a vyvolávací ceny účtuje na účet 097 (strana účtu 097 se volí podle toho, jestli byla nákupní cena vyšší nebo nižší) a pak se přes náklady po dobu 15 let oprávek zúčtovávají. Dnes se už na těchto účtech neúčtují nové případy, jenom dobíhají staré, vzniklé před rokem 2003.
- **558 – Tvorba zákonných opravných položek v provozní oblasti** – účet slouží k eliminaci rizika nezaplacení pohledávek vůči dlužníkům v konkursním (insolventním) řízení a k nepromlčeným pohledávkám, u nichž je riziko, že je dlužník částečně nebo plně neuhradí. Zde jde o zákonné opravné položky. Patří sem i operace ve vztahu k účtům 096, 097 a 098. Souvztažný zápis je 558/391 v analytické evidenci dle pohledávek. Dodatek „provozní“ znamená, že kromě těchto případů, se tvoří opravné položky i ve finanční oblasti.
- **559 – Tvorba a zúčtování ostatních opravných položek v provozní oblasti** – opravné položky se dotýkají dlouhodobého majetku, zásob nebo pohledávek (které nepatří k účtu 558). Jde o souvztažné účty 091 až 095, účty skupiny 19 a účet 391.

Finanční náklady

Finanční náklady tvoří relativně samostatnou část nákladů. Přitom spadají do oblasti nákladů na běžnou činnost podniku. Protože nakládání s finančními prostředky je běžnou činností podniku.

- **561 – Prodané cenné papíry a podíly** – pro pochopení: z hlediska metodiky má účet analogii v účtu 501 nebo 504. Tak jak se na tyto dva účty účtuje z účtu 112 a 132 a pak následuje výnos přes účet 601 nebo 604, tak se z účtů skupiny 25 účtuje na účet 561 a pak výnos na účet 651. Prodej krátkodobých cenných papírů v pořizovací ceně se účtuje jako „vyskladnění“ do nákladů 561/25x a pak výnos z prodeje 378/651. Rozdíl účtu 651 a 551 je zisk/ztráta z prodeje těchto papírů. Analytika účtu se vede podle jednotlivých prodejů.
- **562 – Úroky** – tento účet je velice jednoduchý. Máme půjčené peníze - máme úvěr (od banky) nebo máme půjčku (od jiného subjektu jako banka), pak musíme platit úrok. Úrok platíme z účtu (562/221), nebo ho prostě zaúčtujeme jako závazek vůči subjektu, od kterého máme půjčené peníze (562/379). Úroky je nutné zaúčtovat v částce, ve které patří do příslušného účetního období bez ohledu na to, jestli byly uhrazeny. Nepatří zde úroky ze zpoždění, které

plynou z obchodních vztahů s dodavateli nebo odběrateli. Ty jsou obsahem účtu 544 nebo 546. Na druhé straně, sem se účtují úroky, které jsme povinni zaplatit jako příslibený výnos z prodaných dluhopisů, které jsme emitovali (562/241 nebo 562/473) nebo z půjčky od nebankovních subjektů (562/249) apod.

- **563 – Kurzové ztráty** – další účet, který občas dělá studentům problémy. Kurzové rozdíly se účtují v souvislosti s účetní závěrkou nebo v průběhu účetního období.

Kurzové rozdíly při účetní závěrce – se zjišťují z majetku nebo jeho zdrojů, který je pořízen v cizí měně (valuty - peníze v pokladně, peníze na běžném účtu, cenné papíry, úvěry...). Zjišťují se dle aktuálního kursu cizí měny, zda stav - zůstatek na účtu je v reálné hodnotě. Jednoduchý **příklad**: ve valutové pokladně dne 31. 12. máme 100,- EUR, které jsme koupili v srpnu za 25,- Kč za 1 EUR, tj. v hodnotě 2 500,- Kč. Při uzávěrce je kurz za 1 EUR = 24,- Kč, což představuje hodnotu 2 400,- Kč. Tedy účetní stav v pokladně je o 100,- Kč větší. My musíme účetní hodnotu v pokladně (2 500,- Kč) zrealizovat se skutečnou tržní hodnotou (2 400,- Kč). Pak je nutné zaúčtovat 100,- Kč interním dokladem do nákladů a jako úbytek z pokladny (563/211). Po této operaci bude zůstatek na účtu 211 – Pokladna 2 400,- Kč. Jestliže by byla situace opačná (kurz 31. 12. by byl 26,- Kč za 1 EUR), pak by se kurzový rozdíl účtoval jako výnos 100,- Kč (211/663) a stav v pokladně by se zvýšil na 2 600,- Kč.

V průběhu účetního období se účtují kurzové rozdíly při inkasu pohledávek nebo při úhradách závazků vedených v cizí měně. **Logický postup** je jednoduchý:

a) U pohledávek (našich vydaných faktur pro odběratele):

- Jestliže **nám** za naši pohledávku **uhradí více** (v přepočtu stanoveném ke dni úhrady), než byla hodnota uvedená na faktuře, **máme kurzový výnos (663)** a
- jestliže **nám** za naši pohledávku **uhradí méně** (v přepočtu stanoveném ke dni úhrady), než byla hodnota uvedená na faktuře, **máme kurzovou ztrátu (563)**.

b) U závazků (námi přijatých faktur od dodavatelů):

- jestliže **my** za závazek **uhradíme více** (v přepočtu stanoveném ke dni úhrady), než je jeho hodnota, **máme kurzovou ztrátu (563)** a
- jestliže **my** za závazek **uhradíme méně** (v přepočtu stanoveném ke dni úhrady), než je jeho hodnota, **máme kurzový zisk (663)**.

Někdy je možné uplatnit **mechanický přístup**. Při úhradách pohledávek a závazků v cizí měně dochází zúčtováním inkasa nebo úhrady k rozdílům na straně MD nebo Dal. Účelem zúčtování kurzových rozdílů je tento rozdíl na účtu 311, na účtu 321 nebo na jiném účtu vyrovnat. Mechanický přístup spočívá v tom, že sumu rovnající se rozdílu obou stran účtu pro danou pohledávku nebo závazku doučtujeme tak, aby se obě strany účtu rovnaly. Jestliže na daný účet dopíšeme sumu na stranu MD, pak na straně Dal účtujeme na účtu výnosů (663). A jestliže sumu rozdílu zapisujeme na daný účet na stranu Dal, pak protiúčet na straně MD bude účet 563 – Kurzové ztráty. Připomínáme, že to je nutné aplikovat vždy na jeden konkrétní doklad, ne na celkovou sumu obrátů na daném účtu. V obou uvedených případech jde o různé typy pohledávek nebo závazků.

- **564 – Náklady z přecenění cenných papírů** – na stranu MD tohoto účtu se účtuje změna reálné hodnoty „realizovatelných“ cenných papírů či „určených k prodeji“ a podílů a

majetkových cenných papírů určených k obchodování ke dni účetní závěrky. Na straně Dal jsou účty 063 nebo 251.

- **566 – Náklady z finančního majetku** - na stranu MD tohoto účtu se účtuje změna reálné hodnoty **dlužných cenných papírů** určených na obchodování ke dni účetní závěrky. Na straně Dal jsou účty 253 nebo 256.
- **567 – Náklady z derivátových operací** – jde o změnu reálné hodnoty derivátů určených k obchodování na burze nebo na jiném veřejném trhu ke dni účetní závěrky. Na straně Dal jsou účty 373, 376 nebo 377.
- **568 – Ostatní finanční náklady** – konkrétně jde o náklady z peněžního styku, poplatky bance, poplatky burzovním makléřům nebo burze, pojištění majetku apod.
- **569 – Manka a škody na finančním majetku** – obsah tohoto účtu je relativně strohý. Účtují se na něm škody na finančním majetku např. v důsledku jeho odcizení nebo zničení požárem.
- **574 – Tvorba a zúčtování rezerv** – jde o náklad, nikoliv výdej. Jde o rezervy týkajících se finančních nákladů. Rezervy se tvoří na straně MD účtu 574 a na straně Dal je některý účet z účetní skupiny 45. Rozpuštění nebo čerpání rezervy se účtuje opačným způsobem: 45x/574.
- **579 – Tvorba opravných položek** – tyto opravné položky souvisí s opravnými položkami k dlouhodobému finančnímu majetku - účet 096 a s účtem 291 – Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku. V prvním případě se zrealizuje účetní hodnota dlouhodobých cenných papírů na účtech 066, 067 nebo 069. Na účtu 291 se tvoří na vrub nákladů opravné položky u majetku účtovanému na účtech skupiny 25.

Mimořádné náklady a daně z příjmů

Mimořádné náklady se v účetní jednotce vyskytují jenom ojediněle, v důsledku mimořádných situací. Ještě menší frekvence v účetním období je účtování na účtech účetní skupiny 59.

- **581 – Náklady na změnu metody** – někdy se v důsledku změny legislativy dodatečně do nákladů mohou zaúčtovat náklady jako důsledek změny metody (např. odepisování, oceňování, umořování apod.). Pak se tyto náklady zaúčtují na tento účet.
- **582 – Škody** – škodou se zde rozumí škoda na majetku způsobena jako důsledek přírodní živelné pohromy (zemětřesení, povodeň, lavina, vichřice, blesk...) nebo jiných mimořádných okolností (požár). Jestliže vznikne škoda na odepisovaném dlouhodobém majetku, pak do nákladu jako škoda se zúčtuje zůstatková cena tohoto majetku se souvztažným zápisem na příslušném účtu opravek (582/08x). Tímto způsobem „jakoby odepisujeme“ zničený majetek a připravíme účetně k vyřazení. Pak se daný majetek vyřadí (08x/02x). Škoda na neodepisovaném majetku se zaúčtuje rovněž do nákladů (582/03x). Tato účetní operace představuje rovněž vyřazení takového majetku. Škoda na zásobách se zúčtuje 582/1xx, tj. sníží se příslušný druh zásob (při způsobu A účtování zásob). Škoda na zásobách při způsobu B je zaúčtuje jednoduše 582/501, resp. 582/504.
- **584 – Tvorba a zúčtování mimořádných rezerv** – mimořádným nákladem, na který se zde může tvořit rezerva např. na demolice budov zničených v důsledku živelné pohromy. Účtem na straně Dal je účet 459.

- **588 – Ostatní mimořádné náklady** – jsou např. náklady spojené s prodejem podniku nebo jeho části u prodávajícího podniku. Takové zaúčtování prodeje majetku má svou podstatou charakter odpisů. Proto na straně Dal jsou účty skupiny 07 nebo 08 (podle druhu majetku). Jestliže je podnik v konkurzu, pak i prodej zásob je účtován přes účet 588 MD a účet 112 nebo 132 Dal při způsobu A anebo 588/501, resp. 588/504 při způsobu B účtování zásob. Na účet se rovněž účtují položky nákladů, které souvisí s minulým účetním obdobím (588/211 nebo 582/321) bez ohledu na druh nákladu.
- **589 – Tvorba a zúčtování opravných položek v mimořádné oblasti** – účtují se sem opravné položky k jednotlivým druhům majetku, jež mají vztah (původ nebo příčinu) k mimořádným nákladům. Na straně Dal jsou účty opravných položek v účetní skupině 09, 19 nebo účtům 291 nebo 391.

Nákladové účty daně z příjmu

Účty v této skupině se používají téměř výhradně jednou v roce. A u účtu 595 možná ani to. Rovněž převod podílů na hospodářském výsledku pro společníka veřejné obchodní společnosti se účtují zpravidla jednou v roce. Účty skupiny 59 jsou daňově neutrální, tj. u účetní jednotky neovlivňují její celkovou daňovou povinnost k dani z příjmů.

- **591 a 593 – Splatná daň z běžné a mimořádné činnosti** – tyto dva účty slouží na zaúčtování daňové povinnosti daně z příjmů za běžné účetní období dle dvou základních oblastí – z běžné (suma provozní a finanční) činnosti a z mimořádné činnosti. Předpis je jednoduchý 591/341 nebo 593/341. Jenomže někdy je z provozní činnosti vykázán zisk a z mimořádné činnosti ztráta. Pak je předkontace 591/341 a 341/593. V obou případech je výsledkem celková daňová povinnost z celkového základu daně z příjmu za dané účetní období. Podkladem k zaúčtování daně z příjmu je daňové přiznání k dani z příjmů nebo výměr finančního úřadu na základě výsledků daňové kontroly.
- **592 a 594 – Odložená daň z příjmů z běžné a mimořádné činnosti** – toto se nesnažte pochopit. Nebo jo? Účty souvisí s jedním, také těžkým, účtem 481 – Odložený daňový závazek a odložená daňová pohledávka. Na tomto účtu se účtuje, o kolik jsme odvedli vyšší daň nebo kolik jsme na dani z příjmů v daném účetní období „ušetřili“ v důsledku rozlišení účetních a daňových nákladů daného druhu (nejčastěji odpisů). Účetní náklady pak souvisí s připočitatelnými a odpočitatelnými položkami nákladů. Podle názvu účtu je možné tento princip uplatnit u účtu v oblasti běžné nebo mimořádné činnosti. Je to jen jakoby evidenčně. Časem se obraty na účtu 481 vyrovnají. Protože jestli jde o odloženou daňovou pohledávku, tato pohledávka nemůže být předmětem exekuce nebo prodeje nebo vymáhání. Praktická aplikace tohoto postupu si vyžaduje hlubší studium a znalosti této problematiky.
- **595 – Dodatečné odvody daně z příjmů** – se účtují jako výsledek daňové kontroly finančním úřadem, kdy podniku vyměří dodatečnou – vyšší daň z příjmů. Rovněž se zde účtuje zvýšení daňové povinnosti, které zjistí účetní jednotka a podá dodatečné nebo opravné daňové přiznání k dani z příjmů. Předkontace je pak 595/341. V případě nižší daňové povinnosti, než byla původně vykázána v daňovém přiznání, se účtuje opačně jako nárok – pohledávka na vrácení daně 341/595. Sankční úrok při dodatečném vyměření daně se účtuje jako 545/345, ne na tento účet.

- **596 – Převod podílů na výsledku hospodaření společníkům** – společníkům veřejné obchodní společnosti a komplementářům komanditní společnosti. Ti si svůj podíl na zisku zdaňují sami daní z příjmů fyzických osob. Souvztažný účet na straně Dal 364 se vede v analytické evidenci dle společníků. Zúčtování závazku vůči společníkům předchází vyčíslení výsledku hospodaření obchodní společnosti. Pak se výsledek rozdělí na společníky a zaúčtuje se operace jako 596/364. Poté je hospodářský výsledek obchodní společnosti nula. A následuje účetní závěrka. Jestliže je výsledek hospodaření ztráta, pak se vůči společníkům zaúčtuje pohledávka na vyrovnání ztráty 354/596.
- **597 – Převod provozních nákladů a 598 – Převod finančních nákladů** - tyto dva účty obsahují položky zaměřené na zúčtování položek souvisejících s postoupením nebo ukončením hospodářské činnosti s cílem zajistit objektivní vykazání provozního, finančního a mimořádného hospodářského výsledku.

Přehled základních účetních operací souvisejících s účtováním nákladů je uveden v následujícím přehledu.

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1.	Výdejka-1	Výdej materiálu ze skladu do spotřeby – způsob A	40 000,-		
2a.	PF-09/1	Přijatá faktura za nákup materiálu – způsob B	50 000,-		
2b.		- DPH 19 %	9 500,-		
3.	Inter.09-1	Přeprava materiálu vlastním dopravním prostředkem – způsob B	1 000,-		
4.	Inter.09-2	Zúčtování manka na zásobách materiálu v rámci norem přirozených úbytků (nezaviněné) - způsob A	12 000,-		
6.	Inter.09-3	Zúčtování nevyfakturovaných převzatých dodávek při roční účetní uzávěrce – způsob B	36 000,-		
7a.	Inter.09-4	Zúčtování předpisu náhrady manka na materiálu nad normu přirozených úbytků vůči zaměstnanci			
7b.		- způsob B	10 000,-	335	501
7c.		- předpis náhrady DPH 19 % z manka	1 900,-	335	343/x
		- zúčtování manka na zásobách - viník neznámý	9 000,-	582	501
8a.	PF-09/2	Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek	60 000,-		
8b.		- DPH 19 %	11 400,-		
9.	Výdejka-2	Výdej zásob zboží ze skladu při prodeji – způsob A	100,-		
10.	Příjemka-1	Zboží vyrobeno vlastní činností - způsob B	100,-	504	621
11.	Inter.09-5	Clo na dovezené zboží – způsob B	1 300,-		
12.	Příjemka-2	Přebytek zásob zboží zjištěný při inventarizaci – způsob A	4 300,-		
13a.	PF-09/3	Přijatá faktura za opravu dopravního prostředku	2 000,-		
13b.		- DPH 19 %	380,-		
14.	Inter.09-6	Převod nákladů při roční účtovní závěrce	72 000,-	710	511
15.	VD-1	Náhrada za použití vlastního auta při pracovních cestách hrazena hotově	1 500,-		
16.	VD-2	Úhrada nákladů na reprezentaci v hotovosti	500,-		
17.	Inter.09-7	Poskytnuté služby na účely reprezentace	1 900,-	513	622
18a.	Výdejka-3	Výdej zboží ze skladu na reprezentační účely	2 000,-		
18b.		- DPH 19 %	380,-		
19a.	PF-09/4	Přijatá faktura za telefonní hovory	1 000,-		
19b.		- DPH 19 %	190,-		
20.	PF-09/5	Přijatá faktura za nájemné za neobytné prostory	8 000,-		
21.	Výdejka-4	Výdej známek z pokladny cenin do spotřeby	15,-		
22.	VD-3	Poštovní poplatky uhrazené v hotovosti	20,-		
23.	VD-4	Náklady na právní zastupování vyplacené v hotovosti	800,-		

24.	Inter.09-8	Dodávky výkonů služeb, ke kterým ke dni účetní uzávěrky nedošli faktury	50 000,-		
25.	Inter.09-9	Hrubé mzdy zaměstnanců	15 000,-		
26.	Inter.09-10	Hrubé odměny společníků spol. s r. o., členů družstva ze závislé činnosti (peněžní i naturální)	20 000,-		
27.	Inter.09-11	Sociální náklady individuálního podnikatele	2200,-		
28.	Inter.09-12	Závazky za stravování zaměstnanců v cizích stravovacích zařízeních	1 000,-	527	325
29.	Inter.09-13	Povinnost silniční daně	4 500,-	531	345
30.		Povinnost k dani z nemovitosti	22 000,-	532	345
31.		Povinnost k dani z dědictví, darovací, k dani z převodu nemovitostí	13 000,-		
32.	BV-1	Výpis z účtu v bance - úhrada soudních poplatků	15 000,-	538	221
33.	VD-5	Úhrada poplatků za cejchování vah v hotovosti	500,-		
34.	Inter.09-14	Zůstatková cena při prodeji hmotného majetku	20 000,-	541	082
35a.	Výdejka -5	Skladová cena předaného materiálu			
35b.		- způsob A	5 000,-		
		- způsob B	5 000,-		
36a.	Darovací smlouva	Darování:			
36b.		- odepisovaného hmotného majetku v účetní zůstatkové ceně	20 000,-		
36c.		- DPH 19 % na darovaný IM	3 800,-		
36d.		- peněžních prostředků	4 000,-		
36e.		- poskytnutí vlastních služeb	8 000,-		
36f.		- vlastních výrobků způsob A	10 000,-		
		- vlastních výrobků způsob B	10 000,-		
37a.	Inter.09-15	Nám předepsané smluvní penále za:			
37b.		- neodebrání dodávek, porušení přepravních podmínek, porušení smlouvy při placení	10 000,-		
37c.		- pozdní úhradu upsaných CP	3 000,-		
37d.		- pozdní úhradu závazků vůči společníkům	2 200,-		
37e.		- pozdní úhrady závazků vůči účastníkům sdružení nezaplacení dlouhodobých závazků vůči podnikům ve skupině	600,-		
			7 000,-		
38.	Inter.09-16	Pokuta za pozdní předložení daňového přiznání	5 000,-	545	345
39.	Inter.09-17	Penále za nesprávnou výplatu dávek NP	700,-		
40.	Inter.09-18	Odpis pohledávky vůči zaměstnanci – úmrtí bez zanechání dědictví	1 000,-	546	335
41.	Inter.09-19	Odepsání pohledávky z reklamací u dodavatelů po uplynutí promlčecí lhůty	2 000,-		
42.	Inter.09-20	Odpis pohledávky u odběratele v likvidaci	15 000,-		
43.	Inter.09-21	Nárok náhrady zaměstnanců při pracovních úrazech a chorobách z povolání	1 000,-		
44.	Inter.09-22	Předpis náhrady ušlé mzdy při pracovním úrazu			
45.	Inter.09-23	Roční odpisy dlouhodobého movitého jmění	28 000,-		
46.	Inter.09-24	Opravná položka k zásobám výrobků, u kterých je zvýšený počet uznaných reklamací	80 000,-	559	194
47.	Inter.09-25	Opravná položka k pohledávkám u firmy	150 000,-		
48.	BV-2	Placen úrok z provozního úvěru poskytnutého bankou	2 000,-		
49.	Inter.09-26	Předpis úroku z krátkodobé finanční výpomoci společníkovi	1 000,-		
50.	Inter.09-27	Výdeje budoucích období – úroky, které se zaplatí bance v budoucnosti – náklad běžného období	15 000,-		
51.	PF-09/7	Přijatá faktura za dodávku materiálu od zahraniční firmy – způsob A	80 000,-		
52.	BV-3	Úhrada faktury z bankovního účtu	81 600,-		
53.	Inter.09-28	Kurz zahraniční měny vyšší – zúčtování kurzovní ztráty	1 600,-	563	321
54.	VF-09/1	Vydaná faktura za prodej služeb zahraničnímu	28 000,-		

		odběrateli			
55.	BV-4	Úhrada od zahraničního odběratele	28 900,-		
56.	Inter.09-29	V den úhrady byl kurz vyšší celkově o sumu	900,-		
57.	BV-5	Poplatky za vedení účtu	80,-		
58a.	Inter.09-30	Tvorba opravné položky k finančním investicím	10 000,-		
58b.		Tvorba opravné položky k majetkovým CP	40 000,-		
58c.		Požárem zničení dlouhodobého hmotného majetku	770 000,-		
58d.		Škoda na zásobách – důsledek požáru – způsob A	30 000,-	582	132
58e.		Škody na zásobách – důsledek požáru – způsob B	44 000,-		
59.	Výdejka-6	Zúčtování škody na ceninách v případě nezjištěného pachatele	1 100,-		
60.	Inter.09-31	Tvorba rezervy na odškodné při pracovních úrazech	50 000,-	584	459
61.	VD-6	Doúčtování nákladů z minulých účetních období	8 000,-		
62.	Inter.09.32	Nárok zaměstnanců na odstupné při reorganizaci	30 000,-	588	331

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD 501 - Spotřeba materiálu D	MD 355 – Ostatní D pohledávky za společníky	MD 343 - DPH D
7a 10 000	7a 10 000	7b 1 900
7c 9 000	7b 1 900	
MD 582 - Škody D	MD 504 - Prodané zboží D	MD 621 - Aktivace materiálu D a zboží
7c 9 000	10 100	10 100
MD 511 - Opravy a udržování D	MD 701 – Počáteční účet D rozvážný	MD 513 - Náklady na repréz. D
14 72 000	14 72 000	17 1 900
MD 622 - Aktivace D vnitropodnikových služeb	MD 527 – Zákonné sociální D náklady	MD 325 - Ostatní závazky D
17 1 900	28 1 000	28 1 000
MD 531 - Daň silniční D	MD 345 – Ostatní daně a D poplatky	MD 532 - Daň z nemovitostí D
29 4 500	29 4 500	30 22 000
	30 22 000	
	38 5 000	
MD 358 – Ostat. daně a poplatky D	MD 221 – Bankovní účty D	MD 541 - Zůstatková cena D prodaného DNM a DHM
32 15 000	32 15 000	34 20 000
MD 082 - Oprávky k samostatným D movitým a souborům movitých věcí	MD 545 – Ostatní pokuty a D penále	MD 546 - Odpis pohledávky D

	34	20 000	38	5 000	40	1 000		
MD	335 - Pohledávky za movitým a zaměstnanci		D	MD	559 – Tvorba opravných položek		D	
	40	1 000	46	80 000	46	80 000		
MD	563 - Kurzové ztráty		D	MD	321 – Dodavatelé		D	
53	1 600		53	1 600	MD	582 - Škody		D
					58d	30 000		
MD	132 - Zboží na skladě a v prodejnách		D	MD	584 – Tvorba rezerv		D	
	58d	30 000	60	50 000	MD	459 - Ostatní rezervy		D
					60	50 000		
MD	588 – Ostatní mimořádné náklady		D	MD	331 – Zaměstnanci		D	
62	30 000		62	30 000				

6. VÝNOSY

Co budete vědět po prostudování této kapitoly?

Tato kapitola vás naučí pochopit, jak se účtuje nedokončená výroba a co to je aktivace výkonů. Rovněž se naučíte podstatu účtování výnosů ve vztahu k účtování DPH u plátce této daně. A pak se naučíte obsah jednotlivých výnosových účtů. A znovu si zopakujeme účtování kurzových rozdílů.

6.1 Vymezení pojmu výnosy

Výnosy. To v nás evokuje představu, že lepší je fakturu vystavovat a odesílat, než fakturu přijímat. A výnosy jsou v převážné míře o vydávání faktur nebo inkasování peněz. Výnosy se účtují narůstajícím způsobem od začátku účetního období na straně Dal účtů třídy 6 – Výnosy. Jestliže je účetní jednotka registrována jako plátce DPH, pak vydaná faktura obsahuje i složku DPH. Avšak tato suma – **DPH není nikdy ve výnosech, nýbrž na straně Dal účtu 343 – DPH**. Přitom odběratel nám musí uhradit celou sumu, i s DPH. A DPH jde do bilance DPH na vstupu a DPH na výstupu na účtu 343. Pro pochopení účetní jednotka je de facto jenom výběrčí daně pro finanční úřad. Tuto daň pak jako daňovou povinnost odvede státu nebo v případě nadměrného odpočtu si uplatní vrácením u finančního úřadu.

V mnoha případech protiúčtem účtů výnosů na straně MD jsou účty pohledávek. Někdy je to účet 211, občas účet 221 nebo jiný účet. Analytickou evidenci výnosů je vhodné členit na některých účtech z hlediska daně z příjmů, na některých z hlediska obsahu (např. výnosy na účtu 604 – Tržby z prodeje zboží – dle jednotlivých organizačních jednotek nebo podle položek nebo skupin zboží, nebo kombinace obou kritérií – organizační a produktová analytická evidence). U některých výnosů je nutné evidovat výnosy od osob blízkých – spřízněných (rodinní příslušníci, jednatelé, společníci, propojené osoby...) v analytické evidenci dle osob. Jde o to, aby ocenění

těchto výnosů bylo oceněno cenou obvyklou. Slevy na tržbách se účtují protizápisem, kde účet třídy 6 je na straně MD (rovněž DPH) a účet pohledávek nebo pokladny na straně Dal.

Výnosy zvyšují ekonomický užitek účetní jednotky. Účtují se v účetním období, ve kterém vznikají. Do výnosů se zahrnují i změny stavu vnitropodnikových zásob, výnosy z finanční činnosti a mimořádné výnosy. Vnitřní struktura výnosů je totožná se strukturou nákladů (výnosy z hospodářské činnosti, výnosy z finanční činnosti a výnosy mimořádné). Jsou tzv. zrcadlové uspořádány k nákladům. To někdy umožňuje snadněji identifikovat účet do předkontace, ale také snadněji dopustit se chyby. Více účtů má své zrcadlové účty. Třeba:

- 504 – Prodané zboží	604 – Tržby za zboží
- 542 – Prodaný materiál	642 – Tržby z prodeje materiálu
- 562 – Úroky	662 – Úroky
- 588 – Ostatní mimořádné náklady	688 – Ostatní mimořádné výnosy

6.2 Účtování výnosů

Účtování výnosů se zdá být snadnější. Avšak pochopit účty v účetní skupině 61 nebo 62 je přiměřeně náročné.

- **601 – Tržby za vlastní výrobky** – tržby může účetní jednotka evidovat v analytické evidenci podle jednotlivých produkčních skupin výrobků. Do kategorie výnosů za vlastní výrobky patří výnosy z prodeje hotových výrobků, nedokončené výroby, polotovarů vlastní výroby a zvířat.
- **602 – Tržby z prodeje služeb** – na daný účet se účtují všechny poskytované služby, včetně tržby za provize z titulu zprostředkování, tržby z prodeje nehmotných výsledků vývoje a výzkumu nebo z prodeje software, tržby z pronájmu apod.
- **604 - Tržby za prodej zboží** – obsahem účtu jsou jednoduše tržby z prodeje zboží. Účtují se zde i slevy, skonta nebo reklamace na kvalitu zboží. Důležité je sledovat vztah účtu 604 a účtu 504. Tato informace dává účetní jednotce základní informace o efektivnosti obchodní činnosti. Při účtování zásob způsobem B je nutné tuto informaci objektivizovat odečtením zásob na skladu zboží z účtu 504. Oba účty se mohou vést v ekvivalentní analytické evidenci dle organizačních jednotek (např. prodejen) nebo skupin zboží.

Změny stavu vnitropodnikových zásob se účtují s protizápisem na straně MD na příslušném účtu vlastních zásob v účetní skupině 12. Účty v účetní skupině 61 odrážejí jednotlivé fáze výrobního procesu a změny druhů zásob. Na účtech se účtuje zpravidla na konci účetního období, kde podkladem je inventarizace daných zásob. Nezaúčtování nedokončené výroby vede ke zkreslení hospodářského výsledku.

Podstata těchto operací vychází ze zásady účetnictví, dle které náklady a výnosy patřící k sobě, jsou zúčtovány ve stejném účetním období. Proč? Protože na nedokončenou výrobu byly vynaloženy náklady (mzdy, materiál, energie...). Zaúčtování pouze nákladů v jednom účetním období a výnosů v jiném účetním období by zkreslovalo výsledky hospodaření. Účetně vykázané náklady (spotřeba materiálu, mzdy, energie...) nejsou reálné náklady, protože účetní jednotce se ve skutečnosti stav majetku nesnížil. On se jenom jako rozpracovaný nachází třeba v dílně. Proto se musí objevit v aktivech (účetní skupina 12) a ve výnosech (účetní skupina 61). Tyto účetní operace objektivizují pohled na stav majetku a výsledek hospodaření účetní jednotky. Oceňování nedokončené výroby je nejčastěji na úrovni vlastních nákladů.

Účetní jednotka proto všechny kategorie vlastních zásob ocení dle zvoleného postupu a v této hodnotě zaúčtuje do příslušných položek výnosů. V dalším účetním období se na finalizaci jednotlivých druhů zásob pokračuje a pak se prodají jako hotové výrobky, služby nebo zboží. Dostanou se v plné výši do výnosů. Zdálo by se, že některé položky budou ve výnosech duplicitně. Ne. Postupy účetnictví umožňují tuto duplicitu vyloučit. A to tím, že stav nedokončené výroby se sníží (odúčtuje se z výnosů i ze „skladu“ nedokončené výroby 611/121), při doúčtování dokončeného výkonu (výrobků nebo služeb).

DŮLEŽITÉ! Účtování změny stavu zásob nedokončené výroby není zdanitelné plnění, protože daná složka zásob neopouští podnik. Jde o vnitropodnikové plnění. Proto nepodléhá zatížení daní z přidané hodnoty. Dani z přidané hodnoty podléhá jenom plnění, které opouští podnik.

- **611 – Změna stavu nedokončené výroby** – zrealizuje údaje o stavu majetku účetní jednotky. Přírůstek nedokončené výroby se účtuje jako 121/611. Úbytek naopak 611/121. Zde se účtují nejen hmotné výsledky výrobního procesu, ale také nedokončená výroba ve sféře služeb.

Pro pochopení účtování změny stavu zásob vlastní výroby uvedeme příklad. Třeba podnik, který má vykonat tyto práce: vykopat rýhu v zemi, udělat pískové lůžko pod telefonní kabel, rýhu zahrnout a povrch terénu dát do původního stavu. Je listopad-prosinec a počasí nutí účetní podnik práce přerušit. Podnik vykopal jenom rýhu a udělal pískové lůžko. Tyto práce se dle smlouvy ještě fakturovat nemohou. Proto se v této výši vykáže ve svém účetnictví formou nedokončené výroby a interním účetním dokladem zaúčtuje souvztažně 121/611 v hodnotě nákladů na provedené práce. Až zima pomine a počasí umožní v pracích pokračovat, položí se kabel, zahrne a terén se upraví. Pak podnik vyfakturuje celou hodnotu díla, tu zatíží daní z přidané hodnoty. Hodnota díla je opět na účtu výnosů – strana Dal (311/602). S ohledem na účtování nedokončené výroby v předchozím účetním období (viz. 121/611) by došlo k duplicitě ve výnosech. Proto se musí původní výnos - zvýšení stavu nedokončené výroby v předešlém účetním období – odúčtovat (611/121). Účty skupiny 12 jsou jakoby dočasné. Při průběžném účtování nedokončené výroby saldo na daném účtu skupiny 12 dává informaci o stavu dané kategorie nedokončené výroby. Každý druh nedokončené výroby se jednou stane hotovým výrobkem a pak se prodá.

Všechny další účty ve skupině 61 mají stejnou analogii účtování. Liší se jen obsahem v tom smyslu, že jde o různou míru finalizace produkce. Polotovary jsou schopny částečně plnit funkci a z určitého smyslu jsou použitelné (např. reflektor osobního automobilu). U výrobku je výrobní proces ukončen a může být prodán, kde plní svou funkci.

Kategorizace jednotlivých druhů nedokončené výroby je relativní. Závisí na typu účetní jednotky, protože u každé z nich je daný druh zásob vnímán různě - např. reflektor do osobního motorového vozidla je u výrobce reflektorů je to hotový výrobek ale u autoservisu to je náhradní díl. V prodejně s náhradními díly je to zboží. U výrobce automobilů to je materiál. Stejně můžete přemýšlet třeba o těstu na pizzu - u výrobce těstových korpusů, v restauraci nebo v supermarketu.

- **612 – Změna stavu polotovarů**
- **613 – Změna stavu výrobků**
- **614 – Změna stavu zvířat**

Aktivace. Další problém pro studenty i některé praktiky. *Jestliže při účtování nedokončené výroby jde o „kompenzaci“ nákladů v souvislosti s výkony určenými externím zákazníkům, pak při aktivaci jde o účetní operace spojené s vnitropodnikovým plněním.* Tyto plnění

jsou spojena s materiálem, zbožím, službami nebo dlouhodobým majetkem účetní jednotky. Rovněž aktivace eliminuje realizované náklady a ty se pak mění na výnosy. Jde o to, že uskutečněné náklady ve skutečnosti nesnižují majetek účetní jednotky, nýbrž naopak jej zvyšují. Proto je nutné ho aktivovat – zvýšit/zreálnit hodnotu majetku účetní jednotky. Někdy, v příštím účetním období, se některé aktivované složky (např. přijatý materiál nebo zboží na sklad) stanou opět nákladem (vydají se do spotřeby) a výnosem (prodají se). **Rovněž aktivace není z pohledu zákona o DPH zdanitelné plnění, tj. aktivace se účtuje bez DPH. Jde o vnitropodnikový výkon.** Aktivované výkony (věci a služby) se oceňují stejně jako zásoby vlastní výroby na úrovni vlastních nákladů způsobem, který si zvolí účetní jednotka.

- **621 – Aktivace materiálu a zboží** – do této kategorie se účtuje materiál nebo zboží zhotovené ve vlastní režii. Jednoduchý **příklad pro aktivaci materiálu**: podnik rozebírá starý nákladní automobil a dává ho do šrotu. Při demontáži zjistí, že startér je ještě dobrý. Vzhledem k tomu, že podnik má i jiné automobily, ve kterých by se daný startér mohl v případě potřeby opravy použít, využije ho jako náhradní díl. Odmontuje ho z vyřazovaného automobilu, vystaví příjemku a přijme ho na sklad. S demontáží byly vynaloženy konkrétní mzdové náklady. V jejich hodnotě je startér oceněn a přijat na sklad (112/621). To se provede v daném účetním období. Někdy v budoucnu se v rámci opravy jiného automobilu namontuje daný startér. K tomu se vystaví výdejka ze skladu (501/112), nebo se vydá ze skladu a prodá (311/642).

Jiný **příklad**: v areálu podniku stojí velký strom, který z různých důvodů překáží. Podnik ho dá pořežat pilou na desky. Desky přijme na sklad (112/621), pak je vydá ze skladu (501/112), vstoupí do výrobku a prodají se (311/601).

Uvedené předkontace byly pro účtování zásob způsobem A (na sklad). Při způsobu B (rovnou do spotřeby) je aktivuje přes náklady. U materiálu je to 501/621 a u zboží je to 504/621.

- **622 – Aktivace vnitropodnikových služeb** – se vztahuje nejčastěji k vnitropodnikové dopravě související s přepravou materiálu nebo jiného majetku. Podnikový automobil doveze zásoby ze železniční stanice do skladu v podniku. Na tuto přepravu jsou nutné minimálně pohonné hmoty a mzdy řidiče, které má účetní jednotka zahrnuté ve svých nákladech. To je základ, podle kterého si účetní jednotka určí cenu jednoho kilometru a pak v této hodnotě ocení celý výkon vnitropodnikové dopravy. Souvisí to s oceňováním pořizovaného materiálu nebo zboží. Tato doprava představuje jednu ze složek pořizovacích nákladů. Aktivace umožní reálně ocenit dané zásoby. Daná služba – doprava - zvýší hodnotu pořizovaných zásob, a proto se zaúčtuje souvztažným zápisem 111/622 nebo 131/622. Pak se dané zásoby zařadí na sklad (112/111 nebo 132/131), pak se vyskladní ze skladu a dají se do spotřeby (501/112 nebo 504/132) a pak se prodají jako výrobky (311/601) nebo jako zboží (311/604). Jasně? Ne? Pak pročíst ještě jednou a napsat na téčka. Jestliže ani pak ne, ... pak přítel na telefonu.

Podobným postupem jako u aktivace vnitropodnikových služeb se aktivují i složky dlouhodobého majetku (hmotného nebo nehmotného). Třeba takto: dva měsíce neměli pracovníci údržby co dělat, proto byly přeřazeni na stavbu, kterou nám staví externí dodavatel. Pracovníci z údržby rovněž dostali ze skladu nářadí, cement a jiný materiál. Vše, včetně jejich mezd bylo zaúčtováno do nákladů. Avšak ve skutečnosti oni vytvořili pro podnik hodnotu na realizované stavbě, čímž zvýšili hodnotu majetku, a proto je nutné to zaúčtovat. Tato operace se provádí na základě interního dokladu předkontací 042/624. Tím se „vykompenzuje“ mzdový náklad pracovníků a použitý materiál a nářadí. Pak se z účtu 042 zařadí objekt na účet 021 – Stavby a začne se odepisovat. Podobným způsobem se může účtovat i o software nebo jiné majetkové složce.

- **623 – Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku**
- **624 – Aktivace dlouhodobého hmotného majetku**

Jiné výnosy z hospodářské činnosti slouží k evidenci podrobnějšího sledování zdrojů výnosů účetní jednotky. Normálně účetní jednotka dosahuje výnosy z výrobní činnosti, nebo z poskytování služeb nebo z prodeje zboží. Tedy ze své hlavní činnosti. Také může dosahovat výnosy z finančních operací – z finanční činnosti. Avšak výnosy může dosahovat i z jiné činnosti. Není hlavním posláním výrobního podniku, aby podnik výnosy dosahoval ve velké míře z prodeje zásob materiálu (přes účet 642). Rovněž není dlouhodobě smysluplné, aby podnik dosahoval výnosy hlavně prodejem dlouhodobého majetku (přes účet 641). Časem by došlo k prodeji značné části hmotné podstaty podniku, důsledkem čehož by podnik ztratil svou produkční schopnost. To by mohli dělat manažeři jenom dočasně. Posuzování produkční schopnosti účetní jednotky i z hlediska způsobu dosahování výnosů, je také v zájmu úvěrující banky nebo jiných investorů. Proto se některé výnosy účtují v účetní skupině 64. Účetní operce na účtech 641 nebo 642 nejsou soustavné, nýbrž víceméně ojedinělé.

- **641 – Tržby z prodeje dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku** – účet souvisí s účtem 541. Výnosem na tomto účtu je prodejní cena dlouhodobého majetku (včetně zvířat evidovaných na účtu 026). Tržby se evidují se zápisem 311/641 nebo 315/641 nebo 335/641. Analytická evidence účtu by se měla vést podle jednotlivých prodejů. Protože ne u všech prodejů je ztráta z prodeje dlouhodobého majetku (resp. odpis při vyřazení dlouhodobého majetku) položkou snižující základ daně z příjmů v plné výši.
- **642 – Tržby z prodeje materiálu** – výnos – obsahem tohoto účtu je prodej ze zásob materiálu v jeho nezměněné podobě. Jde o materiál, který byl původně určen na výrobu výrobků. Podnik ho prodává zpravidla jako nadnormativní zásoby, nebo jako důsledek změny výrobního programu či z jiných důvodů. Materiál na výrobu výrobků se do spotřeby účtuje jako 501/112 a do výnosů přes tržby z prodeje výrobků (311/601). Materiál, který se prodává v nezměněném stavu, se účtuje na účtu 642 a ze skladu se vydává přes účty 542/112. Rozdíl účtů 642 a 542 představuje efektivnost prodeje zásob materiálu.
- **644 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení** – tak jako podnik může platit smluvní pokuty nebo úroky z prodlení jiným obchodním partnerům (přes náklady na účtu 544), stejně může na základě smluvních vztahů pokutovat své obchodní partnery. Jde o sankce dohodnuté v obchodních smlouvách, které souvisejí s nedodáním zboží, s opožděným dodáním zboží, s dodáním zboží nevyhovující kvality, s neodebráním zboží, s odstoupením od smlouvy apod. Podnik účtuje tyto pokuty vyměřené svým dlužníkům na základě sjednaných smluvních podmínek nebo na základě obecných ustanovení Obchodního zákoníku nebo jiných právních norem. Pokuty účtuje jako pohledávky 311/644, nebo spíše 315/644.
- **646 – Výnosy z odepsaných pohledávek** – představují výnos z pohledávek z obchodní činnosti, které byly v minulosti **odepsány** ve prospěch nákladů (účet 546/311) a od toho momentu již nebyly účtovány na účtech pohledávek. Někdy se může stát, že i odepsanou pohledávku nám dlužník přece jenom uhradí. Pak podniku dlužník poukáže na účet v bance peníze a ty je potřeba zaúčtovat. Zaúčtují se jako 221/646.

Rovněž se zde účtuje výnos z **postoupené** pohledávky. Postoupení se účtuje způsobem 564/311 v nominální ceně pohledávky a současně v dohodnuté ceně u nás jako u postupitele

zápisem 315/646. Postoupené pohledávky jsou na účtu pohledávek vedeny dál (přejdou z 311 na 315) až do okamžiku jejich úhrady.

- **648 – Ostatní provozní výnosy** – zde se účtují výnosy, které nebyly uvedené na předchozích účtech třídy 6 – Výnosy. Účtují se zde nároky z titulu náhrady škod vůči odpovědným osobám nebo pojišťovnám. Souvztažným účtem na straně MD je účet 378 – Jiné pohledávky. Ostatním provozním výnosem jsou poskytnuté podpory, příspěvky nebo dotace ze státního rozpočtu nebo ze zdrojů Evropské unie na krytí provozních nákladů. Někdy je nutné při těchto podporách a dotacích respektovat časové hledisko a účtovat je přes účet 384 – Výnosy budoucích období. Tímto způsobem se účtuje i dotace na pořízení dlouhodobého odepisovaného majetku. Časové rozlišení je pak vázáno na režim odpisů majetku pořízeného z této dotace. Tím se respektuje i zásada časové souvislosti nákladů a výnosů.

Zde se také účtují zaniklé závazky. Jde o situaci, kdy v minulosti podniku vznikl závazek např. uhradit za dodanou službu zaúčtovanou do nákladů - závazek (518/321). Z různých důvodů se může stát, že daný závazek časem není nutné nebo není možné plnit. Avšak v evidenci i na účtu závazků tento závazek stále „svítí“. Jestliže podnik má doklady o tom, že věřitel už nebude nebo nemůže požadovaný závazek plnit (např. dle oznámení v Obchodním věstníku o likvidaci – zániku věřitele), pak je nutné jej zaúčtovat do ostatních výnosů (321/648).

Finanční výnosy patří do běžné činnosti podniku. Pochází z přímého nakládání s finančním majetkem podniku. **Nutné rozlišovat** výnosy z **prodeje** cenných papírů a výnosy, které plynou jako zisk nebo úrok z **držení** cenných papírů.

- **661 – Tržby z prodeje cenných papírů a podílů** – k pochopení výnosů na tomto účtu je nutné se vrátit k účtům účetní skupiny 25, k účtům 061, 062, 063 a 069 a k účtu 561. Jednoduše – na účtu 661 se účtuje prodejní cena cenných papírů. Z účtů, na kterých jsou evidovány cenné papíry, se odepišou na vrub nákladů (561/061, resp. na Dal straně je jiný z uvedených účtů cenných papírů). Rozdíl účtu 661 a 561 je zisk nebo ztráta z prodeje cenných papírů. Pro účely daně z příjmů je nutné vést párovou analytickou evidenci k účtu 561 i 661. A to z důvodů, že ztráta z prodeje cenných papírů je daňově uznatelná jenom do určité výše.
- **662 – Úroky** – nejčastějším účetním zápisem na tomto účtu jsou přijaté úroky z peněžních prostředků, které má účetní jednotka uloženy na bankovních účtech a využívá je ke své podnikatelské činnosti. Zápis se provádí ve tvaru 221/662. Rovněž se na tomto účtu účtují úroky jako pohledávka vůči společníkům (355/662), jestliže jim obchodní společnost půjčila peníze nebo obdobný případ vůči zaměstnancům (335/662) nebo vůči jiným osobám (378/662). V případě, že úroky nejsou v daném účetním období (na které se vztahují) zaplacený, pak se účtují interním dokladem jako předpis přes příjmy budoucích období (384/662). Na tento účet se neúčtují úroky plynoucí z cenných papírů, tyto úroky představují výnos z cenných papírů (viz. účty 665 a 666).
- **663 – Kurzové zisky** – „rozcvička“ o kurzových ztrátách byla při účtu 563. Tyto dva tyto účty spolu velmi úzce souvisí. Protože při účtování běžného inkasa pohledávek a závazků vystavených v cizí měně nebo i při oceňování vybraných účtů účtujících o majetkových složkách pořízených v cizí měně vznikají kurzové rozdíly (ztráty nebo zisky). Pro relativní složitost těchto účetních operací si to zopakujeme tak, jak je to uvedeno u účtu 563.

Kurzové rozdíly v souvislosti s účetní závěrkou – se zjišťují z majetku nebo jeho zdrojů, který je pořízen v cizí měně (valuty - peníze v pokladně, peníze na běžném účtu, cenné papíry, úvěry...). Zjišťují se dle aktuálního kurzu cizí měny, zda stav - zůstatek na účtu je v reálné hodnotě.

Jednoduchý **příklad**: ve valutové pokladně dne 31. 12. máme 100,- EUR, které jsme koupili v srpnu po 25,- Kč za 1 EUR, tj. v hodnotě 2 500,- Kč. Při uzávěrce je kurz za 1 EUR = 24,- Kč, což představuje hodnotu 2 400,- Kč. Tedy účetní stav v pokladně je o 100,- Kč větší. My musíme účetní hodnotu v pokladně (2 500,- Kč) zrealit se skutečnou tržní hodnotou (2 400,- Kč). Pak je nutné zaúčtovat 100,- Kč interním dokladem do nákladů a jako úbytek z pokladny (563/211). Po této účetní operaci bude zůstatek na účtu 211 – Pokladna ve výši 2 400,- Kč. Jestliže by byla situace opačná (kurz 31. 12. by byl 26,- Kč za 1 EUR), pak by se kurzový rozdíl účtoval jako výnos 100,- Kč (211/663) a stav v pokladně by se zvýšil na 2 600,- Kč.

V průběhu účetního období se účtují kurzové rozdíly při inkasu pohledávek nebo při úhradách závazků vedených v cizí měně. **Logický postup** je jednoduchý:

c) U pohledávkách (našich vydaných faktur pro odběratele):

- Jestliže **nám** za naši pohledávku **uhradí více** (v přepočtu stanoveném ke dni úhrady), než byla hodnota uvedena na faktuře, **máme kurzový zisk (výnos 663)** a
- jestliže **nám** za naši pohledávku **uhradí méně** (v přepočtu stanoveném ke dni úhrady), než byla hodnota uvedena na faktuře, **máme kurzovou ztrátu (563)**.

d) U závazcích (námi přijatých faktur od dodavatelů):

- Jestliže **my** za závazek **uhradíme více** (v přepočtu stanoveném ke dni úhrady), než je jeho hodnota, **máme kurzovou ztrátu (563)** a
- Jestliže **my** za závazek **uhradíme méně** (v přepočtu stanoveném ke dni úhrady), než je jeho hodnota, **máme kurzový zisk (663)**.

Kurzové rozdíly v souvislosti s účetní závěrkou – se zjišťují z majetku nebo jeho zdrojů, který je pořízen v cizí měně (valuty - peníze v pokladně, peníze na běžném účtu, cenné papíry, úvěry...). Zjišťují se dle aktuálního kurzu cizí měny, zda stav - zůstatek na účtu je v reálné hodnotě. Jednoduchý **příklad**: ve valutové pokladně dne 31. 12. máme 100,- EUR, které jsme koupili v srpnu po 25,- Kč za 1 EUR, tj. v hodnotě 2 500,- Kč. Při uzávěrce je kurz za 1 EUR = 24,- Kč, což představuje hodnotu 2 400,- Kč. Takže účetní stav v pokladně je o 100,- Kč větší. My musíme účetní hodnotu v pokladně (2 500,- Kč) zrealit se skutečnou tržní hodnotou (2 400,- Kč). Pak je nutné zaúčtovat 100,- Kč interním dokladem do nákladů a jako úbytek z pokladny (563/211). Po této operaci bude zůstatek na účtu 211 – Pokladna 2 400,- Kč. Jestliže by byla situace opačná (kurz 31. 12. by byl 26,- Kč za 1 EUR), pak by se kurzový rozdíl účtoval jako výnos 100,- Kč (211/663) a stav v pokladně by se zvýšil na 2 600,- Kč.

- **664 – Výnosy z přecenění majetkových cenných papírů** – výnos se účtuje jako změna reálné hodnoty realizovatelných cenných papírů a podílů a majetkových cenných papírů určených k obchodování ke dni účetní závěrky se souvztažným zápisem 063/664 nebo 251/664. Výnos se vykazuje pouze tehdy, je-li aktuální tržní cena vyšší než nominální cena cenných papírů.
- **665 – Výnosy z dlouhodobého finančního majetku** – jsou dividendy, podíly na zisku nebo úroky plynoucí z vlastnictví tohoto majetku, který je účtován v účetní třídě 06. Rovněž se zde účtuje vypořádací podíl při zániku účasti společníka v obchodní společnosti nebo zániku členstva v družstvu. Také se zde účtují úrokové výnosy z dluhových cenných papírů držených do splatnosti nebo rozdíl mezi pořizovací cenou a jmenovitou hodnotou cenných papírů, tj. dlužných cenných papírů držených do splatnosti (065/665). Výnosy musí respektovat princip

časového rozlišení. Vyrovnávací podíly je nutné daňově vypořádat. Z některých výnosů se vybírá daň z příjmů srážkou. Některé výnosy se vyplácejí netto.

- **666 – Výnosy z krátkodobého finančního majetku** – mají formu dividend, podílů na zisku nebo úroků, které plynou z vlastnictví krátkodobých cenných papírů účtovaných v účetní skupině 25. Zde se také účtují výnosy z dlužných cenných papírů držených do splatnosti. Při účtování výnosů se musí respektovat časové hledisko – časové rozlišení výnosů. U dlužných cenných papírů držených do doby splatnosti se zde účtuje rozdíl mezi pořizovací a jmenovitou hodnotou. Časové rozlišení představuje očekávaný nebo přislíbený výnos účtovaný zápisem 256/666. Z některých výnosů na tomto účtu se daň z příjmů sráží subjektem vyplácejícím výnos v momentu vyplacení výnosu. Celkové daňové vypořádání si provede příjemce výnosu.
- **668 – Ostatní finanční výnosy** – dá se říci, že zde se účtují veškeré ostatní finanční výnosy, které se neúčtovaly na předchozích účtech skupiny 66. Jde zejména o účtování inventarizačních přebytků na finančním majetku (např. v pokladně, na ceninách), dále dotace poskytnuté na úhradu úroků (pozor na časové rozlišení) nebo zisk z prodeje peněžních prostředků v cizí měně za české koruny. Tento výnos se účtuje jako zvýšení stavu peněz 221/668.

Současně jako existují mimořádné náklady, jsou i **mimořádné výnosy**. Jde o výnosy jednorázové, neobvyklé vzhledem k charakteru činnosti účetní jednotky a které jsou výsledkem mimořádné události a náhody.

- **681 – Výnosy na změnu metody** – účtují se ojedinele. Souvztažným účtem je účet 428 – Nerozdělený zisk minulých let nebo 429 – Neuhrazená ztráta minulých let.
- **688 – Ostatní mimořádné výnosy** – účtují se zde výnosy související s prodejem podniku (371/688), výnosy, které souvisí s minulými účetními obdobími nebo výnosy související s postoupením závazků. Při postoupení závazků je na straně MD příslušný účet závazků a na straně Dal účet 688.

Přehled základních účetních operací souvisejících s **účtováním výnosů** je uveden v následujícím přehledu.

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	Dal
1.	VF-09/1	Vydána faktura za prodej výrobků odběrateli – neplátce DPH	350 000,-		
2.	VF-09/2	Vydána faktura za prodej výrobků zaměstnanci	5 000,-		
3.	PD-1	Prodej výrobků v hotovosti	10 000,-		
4.	Inter.09-1	Poskytnuté slevy odběrateli	2 000,-	601	311
5.	Inter.09-2	Výplata naturální mzdy zaměstnancům	15 000,-		
6.	PD-2	Tržby za ubytování přijaté v hotovosti – neplátce DPH	5 000,-		
7.	VF-09/3	Pohledávky za nájemné – neplátce DPH	8 000,-	311	602
8.	Inter.09-3	Vnitropodniková faktura za náhradní díly vyrobené ve vlastní režii, převzaté do skladu – způsob A	25 000,-		
9.	Inter.09-4	Výkon vnitropodnikový dopravy pro nemocnici – dar	2 000,-		
10.	Inter.09-5	Přepravné výkony pro jiný závod v rámci podniku	4 000,-		
11.	Inter.09-6	Vlastní přeprava při pořízení hmotného jmění	5 500,-		
12.	Inter.09-7	Stavební práce uskutečněné ve vlastní režii	70 000,-		
13.	VF-09/4	Vystavěna faktura za prodej výrobní haly	500 000,-	315	641
14.	PD-3	Tržba za prodej kovového odpadu sběrnám odpadu	5 000,-	211	648
15.	Inter.09-8	Vyúčtování nároku vůči zaměstnancům za zaviněné penále	1 000,-		
16.	Inter.09-9	Uplatnili jsme si nárok na penále	800,-	378	644

17.	Inter.09-10	Nárokujeme si provizi za zprostředkování nákupu zboží	6 000,-		
18.	Inter.09-11	Nárok na dotaci vůči státnímu rozpočtu na úhradu provozních nákladů	20 000,-		
19.	Příjemka-1	Získaný materiál z likvidovaného investičního jmění – převzatý do skladu	7 000,-		
20.	Inter.09-12	Rozpuštění zůstatku zákonné rezervy - pominul důvod její existence	67 000,-		
21.	BV-1	Prodej 40 ks vlastních akcií	400 000,-	378	661
22.	Inter.09-13	Kurzový výnos zjištěn při inventarizaci pokladny	500,-		
23.	VF-09/5	Podnik měl u zahraničního odběratele pohledávku 10 000 USD. V den vzniku pohledávky byl kurz peněžních prostředků v cizí měně – nákup USD á 20,- Kč	250 000,-		
24.	BV-2	Zahraniční odběratel uhradil 10 000 USD. V den úhrady byl kurz USD á 22,- Kč, tj. uhradil	275 000,-		
25.	Inter.09-14	Kurzový zisk k VF-09/5 představoval sumu	25 000,-		
26.	BV-3	Přijaté dividendy z podílových CP na bank. účet	15 000,-	221	665
27.	BV-4	Přijaté dividendy z majetkových CP na bankovní účet	10 000,-		
28.	Příjemka-2	Zjištěn přebytek materiálu na skladu při inventarizaci	5 000,-	112	688
29.	Inter.09-15	Pohledávka vůči pojišťovně za pojistnou událost	80 000,-		
30.	PD-4	Přebytek pokladní hotovosti zjištěn při inventarizaci	1 000,-		

Pozn.

Doplňte chybějící předkontace a na účty zaúčtujte číslo zápisu a sumu.

MD	601 - Tržby za vlastní výrovky	D
4	2 000	

MD	311 – Odběratelé	D
7	8 000	4 2 000

MD	602 - Tržby z prodeje služeb	D
		7 8 000

MD	641 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	D
		13 500 000

MD	315 – Ostatní pohledávky	D
13	500 000	

MD	211 - Pokladna	D
14	5 000	

MD	648 - Ostatní provozní výnosy	D
		14 5 000

MD	378 - Jiné pohledávky	D
16	800	
21	400 000	

MD	644 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení	D
		16 800

MD	661 - Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	D
		21 400 000

MD	221 – Bankovní účty	D
26	15 000	

MD	665 - Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	D
		26 15 0000

MD	112 - Materiál na skladě	D
28	5 000	

MD	688 – Ostatní mimořádné výnosy	D
		28 5 000

7. ÚČETNÍ ZÁVĚRKA

Co budete vědět po prostudování této kapitoly?

Zde pochopíte proč je nutnost věnovat vysokou pozornost postupu na účetní závěrce. Osvojíte si postup prací na účetní závěrce a na jednotlivých fázích závěrky. Pochopíte význam a obsah inventarizace ve vztahu k účetní závěrce. Naučíte se, jak se uzavírají účetní knihy, jak se zúčtují zůstatky z rozvahových a výsledkových účtů na závěrkové účty a jak se zúčtuje předpis daně z příjmu a hospodářský výsledek. Rovněž se naučíte, jaké druhy účetní závěrky existují a co je obsahem účetní závěrky.

7.1 Druhy účetní závěrky

Hlavním cílem účetní závěrky je uzavřít účetní knihy za příslušné zdaňovací období. Dalším důležitým cílem závěrky je poskytnutí vlastníkům, manažerům a jinými uživateli údaje z účetnictví informace o finanční pozici, výkonnosti a změnách ve finanční pozici účetní jednotky pro potřeby přijetí ekonomických rozhodnutí. Hlavním cílem účetní závěrky není poskytování informací pro daňové účely.

Povinnost pro účetní jednotku sestavit účetní závěrku vyplývá ze zákona o účetnictví, který ji definuje „Účetní závěrka je nedílný celek a tvoří ji

- a) rozvaha (balance)
- b) výkaz zisku a ztráty
- c) příloha, která vysvětluje a doplňuje informace obsažené v částech rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Účetní závěrka může zahrnovat i přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu“.

Rozsah a způsob sestavování účetní závěrky řeší již zmiňovaná vyhláška č. 500/2002 Sb. Akciové společnosti musí jak součást účetní závěrky sestavit výroční zprávu

Závěrkou se rozumí výsledek účetní uzávěrky. Z toho vyplývá, že **účetní uzávěrku** je můžeme označit za **postup prací** souvisejících s uzavíráním účtů a účetních knih a sestavením závěrečných bilancí.

Účetní závěrka se sestavuje **v plném nebo ve zjednodušeném (zkráceném) rozsahu**. Ve zjednodušeném rozsahu sestavují účetní závěrku ty účetní jednotky, kterým nevyplyvá povinnost ověřit účetní závěrku auditorem. S výjimkou akciových společností, které musí mít ověřenou účetní závěrku vždy.

Účetní závěrka může být:

- **řádná** – sestavuje se k poslednímu dni účetního období,
- **mimořádná** – sestavuje se jako důsledek rozhodnutí účetní jednotky nebo v důsledku vlivu okolí na účetní jednotku. Mimořádná účetní závěrka se sestavuje ke dni:
 - o zániku povinnosti vést účetnictví,
 - o předcházejícímu dni vstupu do likvidace,
 - o ukončení likvidace,
 - o zrušení účetní jednotky bez likvidace (rozdělení nebo sloučení účetní jednotky),
 - o předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky schválení reorganizačního plánu,
 - o kterým nastanou účinky splnění reorganizačního plánu,
 - o kterým nastanou účinky splnění plánu oddlužení,
 - o předchozímu vstupu do konkursu,
 - o kterým nastanou účinky zrušení konkursu (insolventního řízení),
- **meztímní** – se sestavuje dle potřeby účetní jednotky ke zvolenému dni v průběhu účetního období; V takovém případě se účetní knihy neuzavírají a někdy se dělá i inventarizace. Jde také o situaci, kdy se převádí kapitál na společníka, kdy vstupuje do společnosti nový společník apod.
- **konsolidovaná** – sestavuje ji účetní jednotka, která má nejméně 20 %-ní majetkovou účast v jiné obchodní společnosti nebo její právo k řízení jiné obchodní společnosti vyplývá ze stanov nebo smlouvy bez **ohledu** na majetkový podíl (v holdingu, koncernu). Konsolidovaná účetní závěrka musí být vždy ověřena auditorem.

Změna právní formy si nevyžaduje vykonání účetní závěrky.

Účetní závěrka, jako výstup účetní uzávěrky, musí obsahovat identifikaci účetní jednotky, identifikaci právní formy účetní jednotky, popis předmětu podnikání, uvedení rozvahového dne, uvedení okamžiku, který je důvodem k sestavení závěrky a podpisový záznam statutárních orgánů účetní jednotky.

Obsah účetní uzávěrky můžeme vymezit těmito kroky:

- k zajištění úplnosti, průkaznosti a správnosti účetnictví, kam spadá:
 - o zaúčtování všech účetních případů a hospodářských operací k uzávěrkovému dni, které souvisejí s běžným účetním obdobím a vyloučení těch, které se netýkají běžného období, nýbrž období příštích,
 - o inventarizace majetku a promítnutí jejich výsledků inventarizace do účetnictví (manka, škody, přebytky),
 - o doúčtování nevyfakturovaných dodávek a materiálu na cestě,

- doučtování kurzových rozdílů u jednotlivých složek majetku a závazků,
- zúčtování zásob na sklad při účtování zásob způsobem B,
- zaúčtování odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku,
- zaúčtování, nebo posouzení už vytvořených opravných položek,
- posouzení a zúčtování přijatých záloh do výnosů, nebo poskytnutých záloh do nákladů,
- zaúčtování položek časového rozlišení,
- ověření, zda účty, které nesmějí mít zůstatek, jej skutečně nevykazují,
- zaúčtování předpisu daně z příjmu,
- tvorba rezerv, nebo posouzení opodstatněnosti už vytvořených rezerv,
- převedení zůstatků rozvahových účtů na účet 702 a zůstatků nákladových a výnosových účtů na účet 710,
- uzavírání účetních knih,
- výpočet daňového základu (tj. očištění vlivů daňově neuznatelných nákladů a nezdaňovaných výnosů od hospodářského výsledku a tím jeho transformaci na daňový základ),
- výpočet daně z příjmů a její zaúčtování,
- sestavení roční závěrky (bilanci)
 - posledním účetním zápisem v účetním deníku a účetních knihách je zaúčtování hospodářského výsledku mezi účtem 702 a 710,
- někdo zde zařazuje i otevření účetních knih pro další období.

Výsledek hospodaření se zjišťuje podle jednotlivých oblastí činnosti účetní jednotky:

- **z provozní činnosti** – jako rozdíl provozních výnosů (účetní třída 60 - 64) a provozních nákladů (účetní třída 50 – 54),
- **z finanční činnosti** – jako rozdíl finančních výnosů (66) a finančních nákladů (56),

Suma parciálních hospodářských výsledků za uvedené obě skupiny představuje **výsledek hospodaření z běžné činnosti**.

- **z mimořádné činnosti** – jako rozdíl mimořádných výnosů (68) a mimořádných nákladů (58).

Rozvaha i výkaz zisku a ztráty se sestavují v českých korunách, měrnou jednotkou jsou celé tisíce Kč. Při sestavování rozvahy a výkazu zisku a ztráty musí platit základní rovnosti mezi:

- položkami aktiva celkem = pasiva celkem a
- výsledek hospodaření ve výkazu zisku a ztráty = výsledek hospodaření uvedený v rozvaze.

Tyto výkazy se vyplňují ve všech řádcích. Pokud některý řádek nevyužijete, tento se ponechává prázdný.

Rozvaha má statický charakter, je totiž sestavována k určitému datu a v okamžiku, kdy je analyzována, je už stav majetku a závazků zcela jiný.

Výkaz zisku a ztráty (neboli výsledovka) umožňuje sledovat tvorbu výsledku hospodaření, podává přehled o nákladech a výnosech za jednotlivé činnosti a slouží pro hodnocení schopnosti firmy zhodnocovat vložený kapitál. Jsou zde po jednotlivých řádcích uvedeny výnosy z jednotlivých firemních činností spolu s náklady, které s těmito činnostmi souvisí.

Výsledek hospodaření zjištěný v tomto výkazu se převádí do rozvahy, kde tvoří samostatnou položku vlastního kapitálu.

Příloha je součástí účetní závěrky, sestavuje se ve formě tabulek nebo popisným způsobem. Při sestavování se vychází z účetnictví a dalších písemností firmy. Hodnotové údaje se uvádějí v tisících Kč, pokud se nerozhodnete jinak.

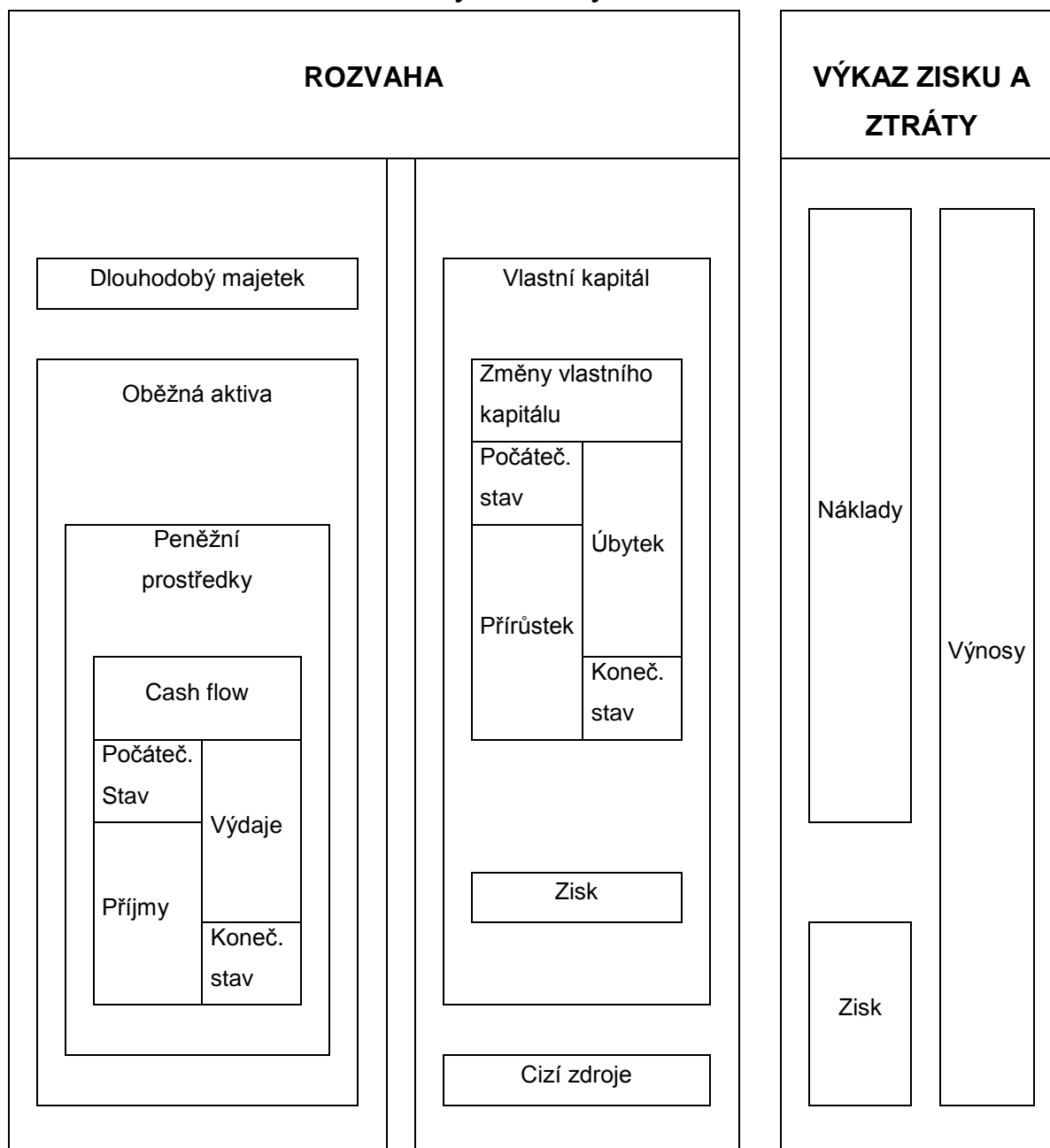
Přehled o peněžních tocích (cash flow) vyjadřuje přírůstky a úbytky peněžních prostředků, vyjadřuje zdroje a užití finančních prostředků. Přehled umožňuje provádět analýzu peněžních prostředků, které jsou zachyceny v rozvaze jako součást oběžných aktiv.

To jsou práce, které provádí účetní. V následujícím účetním období je účetní závěrka předmětem diskuze a schválení ze strany statutárních orgánů (valné hromady nebo členské schůze). Před tím by měla být závěrka přezkoumána dozorčí radou, je-li v obchodní společnosti ustanovena. Závěrka musí být projednána (schválena) nejpozději do 6 měsíců od posledního dne účetního období, za které se závěrka schvaluje. K projednání závěrky u auditované společnosti je nutno doložit výrok auditora. Dle ustanovení zákona o účetnictví musí účetní jednotka odevzdat a zveřejnit účetní závěrku v obchodním rejstříku ve Sbírce listin. Termín na zveřejnění účetní závěrky je u auditované společnosti do 30 dnů ode dne po schválení účetní závěrky valnou hromadou. U neauditované společnosti je nutno zveřejnit závěrku do posledního dne následujícího účetního období.

Účetní jednotka je pak povinna respektovat zásady archivace účetních dokladů a účetních knih. Zakládání do igelitových euro obalů je nepraktické. Rovněž závěsné zakladače (fascikle) nejsou velmi praktické. Zkuste použít pákové zakladače – šanony. Nutno zvažovat, jestli tisknout všechny sestavy nebo je archivovat v elektronické podobě. Při účetní závěrce je nutno respektovat, resp. prokázat, že účetnictví bylo vedeno spolehlivě, průkazně, srozumitelně a ve srovnatelné formě.

Vzájemnou provázanost výkazů účetní závěrky si prohlédněte na následující obrázku č.16.

Obrázek 16 Vztahy účetních výkazů v účetní závěrce

Zdroj: BAŘINOVÁ, D. Vyhodnocení a využití účetních výkazů

7.2 Inventarizace

Povinnost inventarizovat majetek, závazky i složky vlastních zdrojů ukládá účetní jednotce zákon o účetnictví. Inventarizace zaručuje účetnictví jeden ze základních požadavků - průkaznost. **Inventarizace** je postup, kterým se zjišťuje, zda se shoduje fyzický a účetní stav majetku a zdrojů podniku. Inventarizace připraví i podklady na zaúčtování výsledků inventarizace do účetnictví. Povinnost inventarizace se vztahuje na každou účetní jednotku.

Z hlediska závaznosti členíme inventarizace na:

- **povinné** – vyplývají ze zákona ve stanovené periodicitě a mají přímou návaznost na účetní závěrku; mohou být:
 - o *řádné* – vykonávají se ke dni řádné účetní závěrky; Periodicita řádné inventarizace majetku ze zákona je alespoň jednou za účetní období (v termínu, který si zvolí účetní jednotka).
 - o *mimořádné* – vykonávají se ke dni mimořádné účetní závěrky z důvodů rozdělení nebo sloučení účetní jednotky nebo jejího vstupu do konkursu (insolventního řízení) apod.
- **dobrovolné** – jsou plně v kompetenci účetní jednotky z hlediska účelu, rozsahu i termínu provedení; Provádějí se v případě mimořádné události, která se vyskytne v účetní jednotce (např. požár, krádež, živelná pohroma, zjištění zpronevěry, odchod nebo nečekané úmrtí osob, které mají svěřené hodnoty). Mimořádná inventarizace nemusí být komplexní. Předmětem inventarizace může být jenom vybraná složka majetku (např. peníze v pokladně, zásoby ve vybraném skladu nebo zboží v dané prodejně).

Výsledkem procesu inventarizace jsou **inventarizační zápisy** z dílčích inventarizačních komisí a zápis ústřední inventarizační komise. Součástí zápisů jsou **inventarizační soupisy**, tj. soupisy jednotlivých složek majetku a zdrojů, které byly podrobeny inventarizaci.

K provedení inventarizace vydává vedoucí účetní jednotky pokyn/příkaz nebo se provádí dle vnitropodnikové směrnice k provedení inventarizace. Určí se předmět inventarizace, den, ke kterému je inventarizace prováděna, období, kdy se inventarizace provede, okruh osob, které inventarizaci řídí a které ji provedou. Každá komise provede **fyzickou inventarizaci** (tzv. systémem zprava do leva) nebo **dokladovou inventarizaci**, případně kombinaci obou uvedených. Všechna zjištění se zapíší do inventarizačních soupisů. **Inventarizační soupis** má formu tabulky, kde je v úvodu identifikován druh inventarizovaného majetku, organizační složka, za kterou se inventarizace provádí. Dále je uveden seznam inventarizovaného majetku, jeho počet a poznámka o stavu nebo nutnosti tohoto majetku. Inventarizační zápis a inventarizační soupis pak podepíše komise a osoba za tento majetek odpovědná a který jí byl svěřen do péče a je povinna ho doložit nebo vyúčtovat.

Následuje porovnání výsledků inventarizace s účetním stavem. Ústřední inventarizační komise (jmenuje se ve větších účetních jednotkách) projedná výsledek inventarizace, zjistí příčiny inventarizačních rozdílů a vypracuje návrh vedoucímu organizace, jak se vypořádat se zjištěnými inventarizačními rozdíly (manka nebo přebytky) a s návrhy dílčích inventarizačních komisí. Manka do normy se mohou zaúčtovat do spotřeby, manka nad normu se zaúčtují do schodků a zkoumá se míra jejich zavinění. Vůči odpovědným osobám se předepíše náhrada způsobeného manka. O zjištěné přebytky se navýší příslušné majetkové účty. Výsledek inventarizace umožní posoudit opodstatněnost tvorby rezerv, tvorby nebo rozpuštění opravných položek, zbavit se neupotřebitelného a přebytečného majetku nebo přijmout nutná opatření zaměřená na hospodaření podniku v dané oblasti nebo na zvýšení ochrany majetku.

Výsledky inventarizace se vyčíslí pro potřeby účetnictví v peněžním vyjádření. Ve smyslu zákona je inventarizačním rozdílem:

- **manko**, jestliže zjištěný stav je nižší než stav v účetnictví a jestli ho není možné prokázat účetním záznamem; u peněžních prostředků nebo cenin se jedná o **schodek**;
- **přebytek** je kladný rozdíl mezi skutečným stavem a účetním stavem.

Inventarizační rozdíly se účtují následujícím způsobem:

a) u dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku odepisovaného:

- manka na stranu MD účtu 549 a souvztažně na příslušný účet opravek skupiny 07 nebo 08
- přebytky na stranu MD daného účtu dlouhodobého nehmotného nebo hmotného majetku v účetní skupině 01 nebo 02 a ve prospěch účtu opravek skupiny 07 nebo 08

b) u dlouhodobého neodepisovaného hmotného majetku:

- manka na stranu MD účtu 549 a ve prospěch účtu 031 nebo 032
- přebytky na stranu MD účtu 031 nebo 032 a ve prospěch účtu 648

c) u nedokončeného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku:

- manka na stranu MD účtu 549 a ve prospěch účtu 041 nebo 042
- přebytky na stranu MD účtu 041 nebo 042 a ve prospěch účtu 648

d) u cenných papírů:

- manko na stranu MD účtu 569 a ve prospěch účtu skupiny 05 nebo 25
- přebytky na stranu MD účtu skupiny 06 nebo 25 a na stranu Dal účtu 648

e) u pokladní hotovosti a cenin:

- schodek na stranu MD účtu 335 a souvztažně na straně dal na účtu 211 nebo 213
- přebytek na stranu MD účtu 211 nebo 213 a ve prospěch účtu 668

f) u zásob:

- manka na stranu MD 549 a ve prospěch účtu zásob ve třídě 1
- přebytek na stranu MD účtu 112 nebo 132 (při způsobu A) resp. 501 nebo 504 (při způsobu B) a ve prospěch účtu 648
- přebytky zásob vlastní výroby na stranu MD účtu skupiny 12 a na straně dal účtu skupiny 61

g) u pohledávek:

- jestliže je v knize pohledávek stav nižší než na účtu pohledávek, zjistí se příčina a pak se zaúčtuje na MD 546 a dal účet pohledávek
- jestliže je v knize pohledávek stav vyšší než na účtu pohledávek, po zjištění příčiny se zaúčtuje na MD účet pohledávek a Dal účet 648. Jestli by se účtovalo na účet skupiny 60, pak je nutné u plátce DPH doúčtovat na straně Dal i DPH – 343.

h) u závazků:

- jestliže je v knize závazků je stav nižší, než na účtech závazků, rozdíl se zaúčtuje na stranu Dal účtu 648 nebo 688
- jestliže je v knize závazků je stav vyšší, než na účtech závazků, rozdíl se zaúčtuje na stranu MD 548 a stranu Dal na příslušný účet závazků

Dalšími účetními operacemi, které souvisí s účetní závěrkou, jsou operace zaměřené na **zreálnění hodnoty majetku**, tj. související s přeceněním. Snahou těchto operací je eliminace předpokládaného rizika z titulu poškození nebo znehodnocení majetku. Jde o přechodné nebo

trvalé přecenění majetku prostřednictvím opravných položek, rezerv nebo odpisů. Úprava ocenění majetku se zaúčtuje následovně:

a) trvalé snížení hodnoty majetku:

- jako mimořádný odpis na účtu MD 551 a Dal účtu ze skupiny 07 nebo 08, jestliže užitná hodnota majetku je nižší, než je cena účetní
- na straně MD účtu 549, jestliže jde o neodstranitelné poškození nebo zničení dlouhodobého hmotného nebo nehmotného majetku nebo zásob (nebo jejich odcizení) se souvztažným zápisem na účtech skupiny 07, 08, 03 nebo účtu ve třídě 1 – Zásoby,
- škody na finančním majetku se zúčtují na stranu MD 569 a ve prospěch účtu finančního majetku,
- škody, které jsou důsledkem živelných pohrom, se účtují jako 582 MD a příslušný účet ze skupiny 07, 08, účtu 031 nebo 032 nebo účtu zásob z účetní třídy 1 – Zásoby,
- na stranu MD účtu 546 se odepíše pohledávka, u které bylo upuštěno od jejího od vymáhání z důvodu nevymahatelnosti (na straně Dal je účet pohledávek),

b) dočasné snížení hodnoty majetku:

- podle druhu majetku se účtuje dočasné snížení hodnoty majetku na straně MD na účtu 559 nebo 589 a na straně Dal na některém z účtů 091 až 095,
- na stranu MD účtu 414 a ve prospěch účtu 096; rovněž na účtu 414 se zúčtují opravné položky k účtům 061, 062 nebo 063,
- na stranu MD účtu 579 se zúčtují rozdíly k účtům 096 nebo 291,
- na stranu MD účtu 559 nebo 589 se zúčtují opravné položky k zásobám (na účtech skupiny 19 na straně Dal),
- na stranu MD účtů 558, 559 nebo 589 a v prospěch účtu 391 se zrealizuje hodnota pohledávek, o kterých se předpokládá, že dlužník je vůbec nebo úplně nezaplatí a k pohledávkám, které jsou předmětem soudního sporu s dlužníkem o uznání pohledávky,

c) zákonné (daňové) opravné položky na účtu 558 MD se účtují:

- opravné položky vůči dlužníkům v insolventním řízení (v konkursu) a likvidaci, kdy si podnik neuplatnil (nepřihlásil) pohledávku v zákonné lhůtě,
- opravné položky k pohledávkám, které byly zahrnuty v základu daně z příjmu, kde je riziko, že dlužník nezaplatí.

Zvláštní oblastí účtování při uzávěrce jsou účetní operace související s haléřovými rozdíly na rozvážných účtech. Jde-li o zanedbatelné sumy (několik korun), pak je možné je zaúčtovat na účet 548 – Ostatní provozní náklady nebo na účtu 648 nebo 668. Účetní jednotka může zvážit a převést takové položky jako nedohledané rozdíly do následujícího účetního období a pak pokračovat v hledání. Za lepší variantu považujeme uzavřít vše v běžném účetním období a „netahat“ těch pár korun do dalšího účetního období.

7.3 Postup účetní uzávěrky

Účetní závěrka představuje jednu z největších radostí, kterou účetní mívají. Ty běžné radosti jsou v průběhu účetního období, kdy všechny účetní položky „sedí“. I ta největší radost trvá jenom několik okamžiků. Účetní software dokáže udělat účetní závěrku (uzavřít rozvahové a výsledkové účty, „vyplnit“ výsledovku a rozvahu) kliknutím několika kláves. Celý proces trvá pár sekund. Ani nepostřehneme, zda se dříve uzavírají rozvahové nebo výsledkové účty.

Na jedné straně je možné říci, že účetní uzávěrka se týká jen účtů 702 a 710. Na druhé straně musíme dodat, že se týká všech účtů, které má účetní jednotka v účetním rozvrhu. Přesto uvedený automatický postup uzávěrky je možno popsat a schematicky znázornit (obrázek č. 17).

Když už jsou zaúčtovány všechny běžné účetní operace, je nutné uzavřít rozvahové a výsledkové účty. **Postup účetní uzávěrky** je možné popsat následovně:

- sumu obrátů na každém účtu třídy 5 – Náklady ze strany MD zaúčtujeme na stranu Dal a na protiúčet 710 – Účet zisků a ztrát na stranu MD (**710/náklady**),
- sumu obrátů na každém účtu třídy 6 – Výnosy ze strany Dal zaúčtujeme na stranu MD a na protiúčet 710 na stranu Dal (**výnosy/710**),
 - o na účtu 710 vznikne mezi stranami MD a Dal rozdíl, který představuje účetní zisk nebo ztrátu,
- zůstatek na každém účtu aktiv ze strany MD zaúčtujeme na stranu Dal a na straně MD stejné sumy zaúčtujeme na účet 702 – Konečný účet rozvázný (**702/aktiva**),
- zůstatek na každém účtu pasiv ze strany Dal zaúčtujeme na stranu MD a na straně dal stejné sumy zaúčtujeme na účet 702 – Konečný účet rozvázný (**pasiva/702**),
 - o na účtu 702 vznikne mezi stranami MD a Dal rozdíl, který představuje účetní zisk nebo ztrátu, jenomže na opačné straně než na účtu 710; Je-li na účtu 710 zůstatek na straně MD, pak na účtu 702 je stejný zůstatek na straně Dal a naopak (702/710 nebo naopak).

A úplně poslední účetní operace je zaúčtování protizápisu mezi účtem 702 a 710. Je-li na účtu 710 zůstatek na straně Dal, pak účetní jednotka vykážala jako výsledek hospodaření zisk. V případě zůstatku na straně MD účtu 710 jde o ztrátu. U účtu 702 je to naopak. Tímto krokem skutečné účetní operace končí.

Software umožňuje převést účetnictví (zůstatky pomocných účetních knih, zůstatky na rozvahových účtech) do následujícího účetního období automaticky. Pro pochopení a lepší představu popíšeme i tento krok. Účetní vytiskne obraty účtu 702 z běžného účetního období. Tato sestava následně slouží jako podklad pro otevření účtu 701. S datem prvního dne následujícího období účetní jednotka otevírá účet 701 – Počátečný účet rozvázný. Účetní operace mají předkontace **aktiva/701 a 701/pasiva**. Účtujeme to na základě interního účetního dokladu. Zůstatek na účtu 702, který byl souvztažný s účtem 710 je zisk nebo ztráta minulého účetního období – hospodářský výsledek v schvalovacím období. Jestliže byl v předchozím roce **zisk**, ten se zaúčtuje jako **701/431**, jestliže **ztráta** pak **431/701**. Touto účetní operací se obraty na straně MD a Dal na účtu 701 vyrovnají, tj. zůstatek účtu je nula. A pak se účtují další účetní operace běžného účetního období. A vše může začít znovu.

Schematický přehled základních účetních operací souvisejících s účtováním závěrkových operací je uveden na následujícím schématu.

Obrázek 17 Schéma účtování uzavírání rozvahových a výsledkových účtů

MD	501	D	MD	601	D
1.	30			2.	45
3.	20			4.	35
5.	40				
<hr/>			<hr/>		
MD	518	D	MD	602	D
7.	50			6.	55
9.	10			8.	65
11.	60			10.	40
<hr/>			<hr/>		
MD	562	D	MD	668	D
13.	10			12.	35
15.	20			14.	55
17.	40				
<hr/>			<hr/>		

Účtování - výsledovka

MD	021	D	MD	411	D		
24.	80			25.	200		
26.	80						
<hr/>			<hr/>				
MD	211	D	MD	341	D		
28.	20		29.	1	27.	16	
30.	25						
<hr/>			<hr/>				
MD	311	D	MD	321	D		
32.	70	36.	40	31.	35	29.	35
34.	95			33.	65		
<hr/>			<hr/>				

Účtování - rozvaha

MD	021	D	MD	411	D		
24.	80			25.	200		
26.	80						
<hr/>			<hr/>				
oMD	160				oD	200	
<hr/>			<hr/>				
MD	211	D	MD	341	D		
28.	20		29.	1	27.	16	
30.	25						
<hr/>			<hr/>				
oMD	45		oMD	1	oD	16	
<hr/>			<hr/>				
MD	311	D	MD	321	D		
32.	70	36.	40	31.	35	29.	35
34.	95			33.	65		
<hr/>			<hr/>				
oMD	165	oD	40	oMD	35	oD	100
<hr/>			<hr/>				

Obraty - rozvaha

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

A/ Publikace:

1. Autorizovaný inštitút manažerských účtovníkov. 2004. *Manažerske účtovníctvo oficiálna terminológia*. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 302 s. ISBN 80-89047-59-9
2. BAŘINOVÁ, D. 2005. *Vyhodnocení a využití účetních výkazů*. 1. vydání Praha: GRADA Publishing, 2005. ISBN 80-247-1115-X
3. BOGYOVÁ, E. 2005. *Manažerske účtovníctvo*. Banská Bystrica: EF UMB, OZ Ekonomia, 2005. Vydané na CD nosiči pre potreby e- leasingu. 148 s. ISBN 80-8083-072-X
4. BOGYOVÁ, E. 2006. *Zverejňovanie účtovných informácií a transparentnosť v kontexte platných princípov corporate governance*. In: Zborník z medzinárodného vedeckého seminára Európske financie- telia, politika a prax. Banská Bystrica: EF UMB, 2006. Vydané na CD nosiči. 9 s. ISBN 80-8083-335-4
5. BOGYOVÁ, E. 2006. *Účtovníctvo 1. Zbierka príkladov*. Banská Bystrica: EF UMB, OZ Ekonomia, 2006. 84 s. ISBN 80-8083-300-1
6. CENIGOVÁ, A. 2005. *Podvojný účtovníctvo podnikateľov*. Bratislava: IBIPRINT, 2005. 559 s. ISBN 80-969350-3-8
7. CILIKOVÁ, O. - LAPKOVÁ, M. 2008: *Manažerske účtovníctvo*. Banská Bystrica: EF UMB, 2008. ISBN 978-80-8083-696-2.
8. COPELAND, T. - KOLLER, T. - MURRIN, J. 1991. *Stanovení hodnoty firem*. Praha: Victoria publishing, 1991. 359 s. ISBN 80-85605-41-4
9. ČADA, K. *Oceňování nehmotného majetku*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Oeconomica, 2002. 103 s. ISBN 80-245-0347-6
10. DOLEŽAL, J. - FIREŠ, B. - MÍKOVÁ, M. 1992. *Finanční účetnictví*. Praha: Grada, 1992. 301 s. ISBN 80-85623-10-2
11. DUŠEK, J. 2006. *Účetní uzávěrka a závěrka v přehledech snadno a rychle*. Praha: Grada Publishing, 2006. 160 s. ISBN 80-247-1435-3
12. FOTR, J. 1992. *Jak hodnotit a snižovat podnikatelské riziko*. Praha: Management press, 1992. 105 s. ISBN 80-85603-06-3
13. HARUMOVÁ, A. 2002. *Ohodnocovanie pohľadávok*. Bratislava: IURA EDITION, 2002. 237 s. ISBN 80-89047-45-9
14. JINDRÁK, J. 2007. *Sbírka souvztažností k účtům směrné účtové osnovy*. Praha: ANAG, 2007. 310 s.
15. KASZOVÁ, K. - PAULE, I. a kol. 2005. *Audítorstvo*. Bratislava: SÚVAHA, 2005. 314 s. ISBN 80-88727-93-6
16. KOLÁŘOVÁ, E. 2005. *Základy účetnictví*. Kunovice: EPI. 2005
17. KOTULIČ, R. - KIRÁLY, P. - RAJČANOVÁ, M. 2007. *Finančná analýza podniku*. Bratislava: IURA EDITION, 2007. 206 s. ISBN 978-80-8078-117-0
18. KRIŠTOFÍK, P. – SAXUNOVÁ, D. – ŠURANOVÁ, Z. 2009. *Finančné účetníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS*. Bratislava: IURA EDITION. 2009. 767 s. ISBN 978-80-8078-230-6
19. KYNCLOVÁ, D. 2007. *Účetní závěrka v příkladech*. Brno: Computer Press, 2007. 201 s. ISBN 978-80-251-1565-7

20. MAŘÍK, M. kol. 2003. *Metody oceňování podniku. Proces ocenění, základní metody a postupy*. Praha: Ekopress, 2003. 402 s. ISBN 80-86119-57-2
21. MRKOSOVÁ, J. 2006. *Účetnictví 2006*. Brno: Computer Press, 2006. 285 s. ISBN 80-251-0922-4
22. RUBÁKOVÁ, V. 2007. *Účetnictví pro úplné začátečníky 2007*. Praha GRADA Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2003-6
23. SOKOLOVÁ, L. 2008. *Účetnictví – elektronický učební text pro studenty 1. a 2. ročníku*. Kunovice : Evropský polytechnický institut, s. r. o., 2008. 132 s.
24. SOUKUPOVÁ, B. - ŠLOSÁROVÁ, A. - BAŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Bratislava: Ekonómia, 2004. 638 s. ISBN 80-8078-020-X
25. SPITZOVÁ, A. - VACHOVÁ, E. 1998. *Pomocník účtovníka*. Bratislava: Petrus, 1998. 247 s. ISBN 80-967376-2-7
26. STIBŮRKOVÁ, J. 2006. *Metodická příručka pro živnostníky a drobné podnikatele*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, s. r. o., 2006. 56 s. Bakalářská práce
27. ŠKODA, M. 2003. *Zásoby – charakteristika, oceňovanie a účtovanie*. Bratislava: Verlag Dashöfer, 2003. 84 s. – ISBN 80-89010-09-1
28. ŠTOHL, P. 2009. *Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost 1.díl 2009*. Znojmo: Pavel Štohl. 2009. str. 155. ISBN 978-80-872-3712-0 (desáté upravené vydání)
29. ŠTOHL, P. 2009. *Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost 2.díl 2009*. Znojmo: Pavel Štohl. 2009. str. 206. ISBN 978-80-872-3713-7 (desáté upravené vydání)
30. ŠTOHL, P. 2009. *Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost 3.díl 2009*. Znojmo: Pavel Štohl. 2009. str. 165. ISBN 978-80-872-3716-8 (osmé upravené vydání)
31. STROUHAL, J. - ŽIDLICKÁ, R. - KNAPOVÁ, B. 2009. *Účetnictví 2009- velká kniha příkladů*. Brno: Computer Press, 2009. 659 s. ISBN 978-80-251-2425-3
32. SVATOŠOVÁ, J. – TRÁVNIČKOVÁ, J. 2006. *Účtová osnova a české účetní standardy*. Olomouc: ANAG. 2006. 319 s. ISBN 80-7263-312-0
33. ŠOSTRONEKOVÁ, M. 1997. *Podvojný účtovníctvo*. Bratislava: EPOS, 1997. 288 s. ISBN 80-88810-14-0
34. ŠURANOVÁ, Z. – KRIŠTOFÍK, P. 2006. *Finančné účtovníctvo riadené aplikáciou IAS/IFRS – 3. diel*. Banská Bystrica: EF UMB. 2006. 360 s. ISBN 80-8083-302-8

B/ Ostatní zdroje:

1. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
2. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
3. Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů
4. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
5. Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
6. Zákon č. 215/2005 Sb., o registračních pokladnách
7. Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti
8. Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních

9. Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční
10. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí
11. Zákon 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí
12. Zákon 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků
13. Vyhláška 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví
14. Vyhláška 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou finančními institucemi
15. České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů
16. České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 501/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů

PŘÍLOHY

1. Účtová osnova

Směrná účtová osnova pro podnikatele podle vyhlášky MF ČR č. 500/2002 Sb.

Účtová třída 0 - DLOUHODOBÝ MAJETEK

01 - Dlouhodobý nehmotný majetek

- 010 - Dlouhodobý nehmotný majetek
- 011 - Zřizovací výdeje
- 012 - Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
- 013 - Software
- 014 - Ocenitelná práva
- 019 - Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek

02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

- 021 - Stavby
- 022 - Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- 025 - Pěstitelské celky trvalých porostů
- 026 - Základní stádo a tažná zvířata
- 029 - Ostatní dlouhodobý hmotný majetek

03 - Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

- 031 - Pozemky
- 032 - Umělecká díla a sbírky

04 - Pořízení dlouhodobého majetku

- 040 - Pořízení dlouhodobého majetku
- 041 - Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku
- 042 - Pořízení dlouhodobého hmotného majetku
- 043 - Pořízení dlouhodobého finančního majetku

05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek

- 050 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek
- 051 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
- 052 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
- 053 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek

06 - Dlouhodobý finanční majetek

- 061 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s rozhodujícím vlivem
- 062 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s podstatným vlivem
- 063 - Realizovatelné cenné papíry a podíly
- 065 - Dlužné cenné papíry držené do splatnosti
- 066 - Půjčky podnikům ve skupině
- 067 - Ostatní půjčky
- 069 - Ostatní dlouhodobý finanční majetek

07 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

- 070 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku
- 071 - Oprávky ke zřizovacím výdejům
- 072 - Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
- 073 - Oprávky k softwaru
- 074 - Oprávky k ocenitelným právům
- 079 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku

08 - Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

- 081 - Oprávky ke stavbám
- 082 - Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
- 085 - Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
- 086 - Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
- 089 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

09 - Opravné položky k dlouhodobému majetku

- 091 - Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému

majetku

- 092 - Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku
- 093 - Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku
- 094 - Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku
- 095 - Opravná položka k poskytnutým zálohám
- 096 - Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku
- 097 - Opravná položka k nabytému majetku
- 098 - Oprávky k opravné položce k nabytému majetku

Účtová třída 1 - ZÁSoby

11 - Materiál

- 111 - Pořízení materiálu
- 112 - Materiál na skladě
- 119 - Materiál na cestě

12 - Zásoby vlastní výroby

- 121 - Nedokončená výroba
- 122 - Polotovary vlastní výroby
- 123 - Výrobky
- 124 - Zvířata

13 - Zboží

- 131 - Pořízení zboží
- 132 - Zboží na skladě a v prodejnách
- 139 - Zboží na cestě

19 - Opravné položky k zásobám

- 191 - Opravná položka k materiálu
- 192 - Opravná položka k nedokončené výrobě
- 193 - Opravná položka k polotovarům vlastní výroby
- 194 - Opravná položka k výrobkům
- 195 - Opravná položka ke zvířatům
- 196 - Opravná položka ke zboží

Účtová třída 2 - FINANČNÍ ÚČTY

21 - Peníze

- 210 - Peníze
- 211 - Pokladna
- 213 - Ceniny

22 - Účty v bankách

- 221 - Bankovní účty

23 - Běžné bankovní úvěry

- 231 - Krátkodobé bankovní úvěry
- 232 - Eskontní úvěry

24 - Jiné krátkodobé finanční výpomoci

- 241 - Emitované krátkodobé dluhopisy
- 249 - Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

25 - Krátkodobý finanční majetek

- 251 - Majetkové cenné papíry k obchodování
- 252 - Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly
- 253 - Dlužné cenné papíry k obchodování
- 255 - Vlastní dluhopisy
- 256 - Dlužné cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti
- 257 - Ostatní realizovatelné cenné papíry
- 259 - Pořizování krátkodobého finančního majetku

26 - Převody mezi finančními účty

- 261 - Peníze na cestě

29 - Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

291 - Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku

Účtová třída 3 - ZÚČTOVACÍ VZTAHY**31 - Pohledávky**

311 - Odběratelé
312 - Směnky k inkasu
313 - Pohledávky za eskontované cenné papíry
314 - Poskytnuté provozní zálohy
315 - Ostatní pohledávky

32 - Závazky

321 - Dodavatelé
322 - Směnky k úhradě
324 - Přijaté zálohy
325 - Ostatní závazky

33 - Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

331 - Zaměstnanci
333 - Ostatní závazky vůči zaměstnancům
335 - Pohledávky za zaměstnanci
336 - Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

34 - Zúčtování daní a dotací

341 - Daň z příjmů
342 - Ostatní přímé daně
343 - Daň z přidané hodnoty
345 - Ostatní daně a poplatky
346 - Dotace ze státního rozpočtu
347 - Ostatní dotace

35 - Pohledávky ke společníkům a sdružení

351 - Pohledávky k podnikům ve skupině
353 - Pohledávky za upsaný vlastní kapitál
354 - Pohledávky za společníky při úhradě ztráty
355 - Ostatní pohledávky za společníky
358 - Pohledávky k účastníkům sdružení

36 - Závazky ke společníkům a sdružení

361 - Závazky k podnikům ve skupině
364 - Závazky ke společníkům při rozdělování zisku
365 - Ostatní závazky ke společníkům
366 - Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
367 - Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
368 - Závazky k účastníkům sdružení

37 - Jiné pohledávky a závazky

371 - Pohledávky z prodeje podniku
372 - Závazky z koupě podniku
373 - Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
374 - Pohledávky z pronájmu
375 - Pohledávky z emitovaných dluhopisů
376 - Nakoupené opce
377 - Prodané opce
378 - Jiné pohledávky
379 - Jiné závazky

38 - Přejícné účty aktiv a pasiv

381 - Náklady příštích období
382 - Komplexní náklady příštích období
383 - Výdeje příštích období
384 - Výnosy příštích období
385 - Příjmy příštích období
386 - Kurzové rozdíly aktivní *
387 - Kurzové rozdíly pasivní *
388 - Dohadné účty aktivní
389 - Dohadné účty pasivní

39 - Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování

391 - Opravná položka k pohledávkám
395 - Vnitřní zúčtování
398 - Spojovací účet při sdružení

Účtová třída 4 - KAPITÁLOVÉ ÚČTY A DLOUHODOBÉ ZÁVAZKY**41 - Základní kapitál a kapitálové fondy**

411 - Základní kapitál
412 - Emisní ážio
413 - Ostatní kapitálové fondy
414 - Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků
418 - Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách
419 - Změny základního kapitálu

42 - Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření

421 - Zákonný rezervní fond
422 - Nedělitelný fond
423 - Statutární fondy
427 - Ostatní fondy
428 - Nerozdělený zisk minulých let
429 - Neuhrazená ztráta minulých let

43 - Výsledek hospodaření

431 - Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení

45 - Rezervy

451 - Rezervy zákonné
459 - Ostatní rezervy

46 - Bankovní úvěry

461 - Bankovní úvěry

47 - Dlouhodobé závazky

471 - Dlouhodobé závazky k podnikům ve skupině
473 - Emitované dluhopisy
474 - Závazky z pronájmu
475 - Dlouhodobé přijaté zálohy
478 - Dlouhodobé směnky k úhradě
479 - Ostatní dlouhodobé závazky

48 - Odložený daňový závazek a pohledávka

481 - Odložený daňový závazek a pohledávka

49 - Individuální podnikatel

491 - Účet individuálního podnikatele

Účtová třída 5 - NÁKLADY

500 - Spotřebované nákupy
501 - Spotřeba materiálu
502 - Spotřeba energie
503 - Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek
504 - Prodané zboží

51 - Služby

510 - Služby
511 - Opravy a udržování
512 - Cestovné
513 - Náklady na reprezentaci
518 - Ostatní služby

52 - Osobní náklady

520 - Osobní náklady
521 - Mzdové náklady
522 - Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti
523 - Odměny členům orgánů společnosti a družstva
524 - Zákonné sociální pojištění
525 - Ostatní sociální pojištění
526 - Sociální náklady individuálního podnikatele

527 - Zákonné sociální náklady
528 - Ostatní sociální náklady

53 - Daně a poplatky

530 - Daně a poplatky
531 - Daň silniční
532 - Daň z nemovitosti
538 - Ostatní daně a poplatky

54 - Jiné provozní náklady

540 - Jiné provozní náklady
541 - Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
542 - Prodaný materiál
543 - Dary
544 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení
545 - Ostatní pokuty a penále
546 - Odpis pohledávky
548 - Ostatní provozní náklady
549 - Manka a škody

55 - Odpisy, rezervy a opravné položky provozních nákladů

551 - Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
552 - Tvorba zákonných rezerv
554 - Tvorba ostatních rezerv
555 - Zúčtování komplexních nákladů příštích období
557 - Zúčtování oprávek k opravné položce k nabytému majetku
558 - Tvorba zákonných opravných položek
559 - Tvorba opravných položek

56 - Finanční náklady

560 - Finanční náklady
561 - Prodané cenné papíry a podíly
562 - Úroky
563 - Kurzové ztráty
564 - Náklady z přecenění majetkových cenných papírů
566 - Náklady z finančního majetku
567 - Náklady z derivátových operací
568 - Ostatní finanční náklady
569 - Manka a škody na finančním majetku

57 - Rezervy a opravné položky finančních nákladů

574 - Tvorba rezerv
579 - Tvorba opravných položek

58 - Mimořádné náklady

580 - Mimořádné náklady
581 - Náklady na změnu metody
582 - Škody
584 - Tvorba rezerv
588 - Ostatní mimořádné náklady
589 - Tvorba opravných položek

59 - Daně z příjmů a převodové účty

591 - Daň z příjmů z běžné činnosti - splatná
592 - Daň z příjmů z běžné činnosti - odložená
593 - Daň z příjmů z mimořádné činnosti - splatná
594 - Daň z příjmu z mimořádné činnosti - odložená
595 - Dodatečné odvody daně z příjmů
596 - Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům
597 - Převod provozních nákladů
598 - Převod finančních nákladů

Účtová třída 6 - VÝNOSY

60 - Tržby za vlastní výkony a zboží

600 - Tržby za vlastní výkony a zboží
601 - Tržby za vlastní výrobky
602 - Tržby z prodeje služeb
604 - Tržby za zboží

61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob

610 - Změny stavu vnitropodnikových zásob

611 - Změna stavu nedokončené výroby
612 - Změna stavu polotovaru
613 - Změna stavu výrobku
614 - Změna stavu zvířat

62 - Aktivace

620 - Aktivace
621 - Aktivace materiálu a zboží
622 - Aktivace vnitropodnikových služeb
623 - Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
624 - Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

64 - Jiné provozní výnosy

640 - Jiné provozní výnosy.
641 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
642 - Tržby z prodeje materiálu
644 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení
646 - Výnosy z odepsaných pohledávek
648 - Ostatní provozní výnosy

65 - Zúčtování rezerv a opravných položek provozních výnosů

652 - Zúčtována zákonných rezerv
654 - Zúčtování ostatních rezerv
655 - Zúčtování komplexních nákladů příštích období
657 - Zúčtování oprávek k opravné položce k nabytému majetku
658 - Zúčtování zákonných opravných položek
659 - Zúčtování opravných položek

66 - Finanční výnosy

660 - Finanční výnosy
661 - Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
662 - Úroky
663 - Kurzové zisky
664 - Výnosy z přecenění majetkových cenných papírů
665 - Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
666 - Výnosy z krátkodobého finančního majetku
667 - Výnosy z derivátových operací
668 - Ostatní finanční výnosy

67 - Zúčtování rezerv a opravných položek finančních výnosů

674 - Zúčtování rezerv
679 - Zúčtování opravných položek

68 - Mimořádné výnosy

680 - Mimořádné výnosy
681 - Výnosy ze změny metody
684 - Zúčtování rezerv
688 - Ostatní mimořádné výnosy
689 - Zúčtování opravných položek

69 - Převodové účty

697 - Převod provozních výnosů
698 - Převod finančních výnosů

Účtová třída 7 - ZÁVĚRKOVÉ A PODROZVAHOVÉ ÚČTY

70 - Účty rozvahné

701 - Počáteční účet rozvahný
702 - Konečný účet rozvahný

71 - Účet zisků a ztrát

710 - Účet zisků a ztrát

75 až 79 - Podrozvahové účty

Účtové třídy 8 a 9 - VNITROPODNIKOVÉ ÚČETNICTVÍ

Slovník pojmů v jazyku anglickém

English term	Český výraz
account payable	dluhy, závazky vůči dodavatelům
account balance	zůstatek účtu, stav účtu
accounting principles	účetní zásady
advance	záloha
advanced payment	záloha
allowance for cash	sleva (skonto) při platbě v hotovosti
annual accounts	závěrkové účty
assets	aktiva
assistant accountant	pomocný účetní
auditing	audit
balance in cash	pokladní hotovost, pokladní zůstatek
bank credit	bankovní úvěr
book debts = accounts receivable	pohledávky vůči odběratelům
bookkeeping	vedení účetních knih
book-keeping	účtování (daňová evidence)
cash	hotovost
cash accounting	účtování pokladny
cash deficit	schodek hotovosti (manko)
corporation	společnost
corresponding credit	dal, kredit
cost accountant	provozní účetní
costing	kalkulace (propočtení nákladů)
credit note	dobropis
current assets	oběžný majetek
debit	má dát
debit direct	bezhotovostní placení
debtor	dlužník
duty - free	bez cla
excise tax (sin tax)	spotřební daň
expense	náklady
external audit	vnější audit
financial accounting	finanční účetnictví
financial benefits	finanční výnosy
financial benefits	finanční výnosy
fixed (plant) assets	fixní majetek
folder	šanon
income	příjem
income tax	daň z příjmu
interest	úroky
internal audit	vnitřní audit
invoice in	faktura přijatá
invoice out	faktura vydaná
ledger account	hlavní kniha
liabilities	závazky (dluhy), pasiva
loss	ztráta
management accounting	manažerské účetnictví
nominal accounts	výsledkové účty

obligation (charge)	Závazek
outside credit	cizí kapitál
pay-roll tax	daň ze mzdy
petty cash	pokladní kniha
real accounts	rozvahové účty
revenue	výnosy obchodní, příjem
salary	plat
shareholders capital	vlastní kapitál
single entry	jednoduché účetnictví
supplier	dodavatel
value-added tax (VAT)	daň z přidané hodnoty (DPH)
wages clerk	mzdový účetní
wages expense	mzdové náklady

Description – definition	English term	Český výraz	Popis – definice
Structured record of transactions in monetary terms, kept as part of an accounting system. May have a form of simple list or debit and credit entries, maintained manually or as a computer record. Account has T form.	account	účet	Strukturované vyjádření transakcí daného druhu v peněžní formě tvořící základní součást účetnictví. Má bilanční formu, kde na levé straně MD je kreditní záznam a na levé straně Dal je debetní záznam. Má formu T.
The practice activity of evidence of economy activities of company.	accountancy	vedení účetnictví	Praktická činnost zachycující hospodářskou činnost podniku v systematické formě.
Involves recording and summarizing an organization's transaction. Is keeping financial records, recording income, and expenditure, valuing assets and liabilities, and so on. Classification and recording of monetary transactions	accounting	účetnictví	Jde o záznamy a evidence transakcí podniku – účetní jednotky. Zaznamenává finanční operace, příjmy a výdaje, evidence majetku, dluhů a jiné skutečnosti. Třídí a zaznamenává tyto operace v peněžním vyjádření.
List of accounts. A comprehensive and systematically arranged list of the named and numbered accounts applicable to an enterprise	accounting classification – chart of accounts	účetní osnova	Je to systematický sestaven seznam všech účtů (s číslem a názvem účtu), které je možné použít v účetnictví. Skládá se z účetních tříd, ve kterých jsou účty systematicky seříděny.
A day when ledger books are closed = last day of accounting period	accounting date	den účetní závěrky	Den, kdy se zavírají účetní knihy – poslední den účetních období.
The time period covered by the accounting statements of an entity	accounting period	účetní období	Období zachycující účetní operace zpravidla shodné s kalendářním rokem.
A collection of accounting instructions governing the responsibilities of persons and the procedures, forms and records relating to preparation and use of accounting data	accounting rules	směrnice pro vedení účetnictví	Vnitřní norma, která upravuje obecné legislativní normy jako pravidla vedení účetnictví pro konkrétní účetní jednotku.
A person performing accounting profession	accountant	účetní	Osoba dělající účetnictví.
Is a sum of the depreciation of the fixed assets for more accounting periods	accumulated depreciation	oprávky	Představují sumu odpisů za více účetních období.
Rights or other access to future economic benefits controlled by an entity as a result of past transactions or events. Anything owned by a business (cash investments, buildings, machines and so on) that can be used to produce goods or pay liabilities	assets	majetek	Práva nebo jiná hmotná a nehmotná složky ve vlastnictví účetní jednotky tvořící výsledek její ekonomické činnosti. Jde o budovy, stroje, peníze a jiné, které jsou používány k provozní nebo jiné činnosti podniku.
Is a financial statement listing the asset, liabilities, and owner's equity of a business entity and debits as of a specific date	balance sheet	účetní rozvaha	Finanční bilance majetku a dluhů podniku sestavená ke konkrétnímu datu.
Is a capital of company which is recorded in business register	basic capital	základní kapitál	Je kapitál obchodní společnosti zapsán v obchodním rejstříku.

Extra money given for good results-bonus. Advantage that come with a job, form of wages or salary. Some time is financial advantage of prompt paying of invoice.	bonus	odměna, bonus	Extra odměna za dobré výsledky práce k základní mzdě nebo platu. Někdy i odměna za promptní platbu nebo větší odběr zboží.
The day-to-day recording of transactions. Witting down the details of transactions (debits and credits)	bookkeeping	vedení účetní knihy	Průběžné zaznamenávání transakcí podniku do speciální formy evidence (aktiv a pasiv).
A ledger account which collects the sum of the posting into the individual accounts which it controls. The balance on the control account should resemble the sum of the balances on the individual accounts, which are maintained as subsidiary records	control account	syntetický účet	Forma pro evidence – zaznamenávání všech homogenních účetních operací účetní jednotky.
The arrangement of elements of cost into logical groups with respect to their nature, function or use in the business of the entity	cost classification	členění nákladů	Logické rozřídění nákladů do jednotlivých skupin dle jejich podstaty, funkce nebo jiného kritéria.
Is a right side (column) of account	credit	strana DaL účtu	Pravá – kreditní strana účtu.
Cash or other asset, e.g. stock, debtors and short-term investments, held for conversion into cash in the normal course of trading	current asset	oběžný majetek	Majetek s dobou životnosti kratší než jeden rok. Má vysokou nebo vyšší míru konverze do jiné formy. Jde o peníze, zásoby a pohledávky.
Is a left side (column) of account	debit	strana MD účtu	Je levá strana účtu.
The reduction in value of fixed asset during the years it is in use	depreciation	odpis	Ekonomické vyjádření snížení hodnoty majetku v důsledku jeho opotřebení v daném roce.
Is a record, where an amount is put on two side of accounts	double entry bookkeeping	podvojný zápis	Jde o záznam účetní operce na dvou vzájemně souvisejících účtech.
Money that people have to spend regularly	expenditures	výdaje	Vynakládané peníze na činnosti podniku.
Profit from extraordinary activities	extraordinary profit	mimořádný zisk	Zisk z mimořádné činnosti podniku.
Money paid to specific institutions such as local administration or courts.	fees	poplatky	Peníze placeny speciálním institucím jako jsou např. místní samospráva nebo soudy.
Summary of accounts, whether it is from internal or external parties, to provide information for the interested parties. the most common financial statements are: trading and profit and loss account; profit and loss account (income statement); balance sheet; cash-flow statement; report of the auditors; reconciliation of movements in shareholder's funds	financial statements	účetová závěrka	Sumarizace účtů, uzavření účetních knih do formy účetních bilancí (rozvaha, výsledovka, výkaz peněžních toků) k určitému datu. Její součástí bývá i výroční správa pro akcionáře.
A summary of the revenues and expenses of a business entity for a specific period of time. Shows revenues and expenditure. It usually gives figures for total sales or turnover, and costs, expenses and liabilities	income statement	výsledovka = výkaz zisku a ztráty	Sumarizace příjmů a výdejů účetní jednotky sestavená za určité období. Její významnou částí a funkcí je prezentace výsledku hospodaření za dané období.
Intangible fixed assets that do not have physical substance but are identifiable and are controlled by the entity through custody or legal rights. Assets whose value is difficult to quantify or turn into cash, such as goodwill, patents, copyrights and trademarks.	intangible assets	nehmotný majetek	Jde o nemateriální formu dlouhodobého majetku, jako je software, značka, know-how, licence nebo jiné výstupy duchovní činnosti člověka, na které se vztahuje ochrana dle průmyslových nebo autorských práv.
Is a document which supplier claims financial compensation for supply of goods or service	invoice	faktura	Dokument doprovázející dodávku tovaru nebo služeb a vyjadřuje jeho hodnotu.
Is an owner's equity (NW = total assets – debts)	net worth	čisté jmění	Je to vlastní jmění účetní jednotky (ČJ = vše aktiva minus dluhy).
Profit from main gainful activity such as from production or service	operating profit	provozní zisk	Zisk z provozní (výrobní, obchodní nebo službové) činnosti.
Is a difference between assets and liabilities. Primarily it is capital registered in business register and profit.	owner's equity	kapitál vlastní	Je to rozdíl aktiv a cizích zdrojů. Zejména základní kapitál a zisk.
Economic evaluation of a product or service	price	cena	Ekonomické – finanční vyjádření hodnoty věci.

Is a basic economic category, is an aim of business, positive difference between gain (income) and costs. It composes from operating profit, profit from financial operations and extraordinary profit	profit	zisk	Základní ekonomická kategorie, cíl podnikatelských subjektů. Je to kladný rozdíl mezi výnosy a náklady. Skládá se z provozního, finančního a mimořádného zisku.
Profit from financial activities such as stock and bond trading	profit from financial operations	finanční zisk	Zisk z finančních aktivit podniku – z obchodování s finančním majetkem.
Cash in hand and deposits repayable on demand with any bank or other financial institution	ready cash	peněžní prostředky	Tvoří je peníze v hotovosti nebo běžném účtu v bance nebo v jiných finančních institucích.
Money paid monthly at a set rate	salary	plat	Peníze placeny z práci měsíčně.
Money paid to all employees for compensation for work	salary and wages	mzdy	Vše mzdové prostředky zaměstnanců představující kompenzaci za jejich práci.
Money paid by the government to unemployed or sick people	social insurance	sociální pojištění	Peníze placeny institucím sociálního pojištění.
Short -term assets purchased for further consumption during productive activity or for selling. The value of raw materials, work in progress, and finished products stored ready for sale	stock (GB) or inventory (US)	zásoby	Krátkodobá aktiva podniku získaná za účelem spotřeby ve výrobě nebo na prodej. Patří sem i zásoby vlastní výroby (nedokončená výroba, hotové výrobky), které účetní jednotka realizuje.
Assets having a physical identity with durability time and value longer than limit defined by law (e.g. buildings, plant, machinery)	tangible assets	dlouhodobý hmotný majetek	Aktiva s dobou životnosti a pořizovací hodnotou vyšší než je zákonem stanovena hranice (budovy, stavby, stroje, pozemky).
Money paid to hourly works usually calculate by the hour or week	wages	mzda	Peníze placeny za hodinovou nebo týdenní práci dělníka.

2. Řešení příkladů v textu knížky

Účtová třída 0 - Dlouhodobý majetek

Pořízení dlouhodobého majetku dodavatelským způsobem					
P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1a	PF-09/1	Příjem faktury za nákup stroje	50 000,-	042	321
1b		DPH 19 %	9 500,-	343/x	321
2.	Inter.09-1	Zařazení stroje do užívání	50 000,-	022	042
3.	BV-1	Úhrada faktury z bankovního účtu	59 500,-	321	221
4a	PF-09/2	Příjem faktury za nákup váhy	60 000,-	042	321
4b		- DPH 19 %	11 400,-	343	321
5.	VD-1	Úhrada v hotovosti za instalaci váhy (neplátce DPH)	2 100,-	042	211
6.	BV-2	Úhrada faktury za nákup váhy z bankovního účtu	71 400,-	321	221
7.	Inter.09-2	Zařazení váhy do užívání	62 100,-	022	042
8.	PF-09/3	Příjem faktury za nákup software	63 700,-	013	321
9.	PF-09/4	Příjem faktury za nákup stroje z USA (10 000 USD)	170 000,-	042	321
10a	Celní	Clo k dovozu stroje z USA	10 000,-	042	379
10b	výměr	DPH 19 % ke stroji z USA	34 200,-	343/x	379
11a	PF-09/5	Příjem faktury za dopravu stroje z USA	80 000,-	042	321
11b		- DPH 19 %	15 200,-	343/x	321
12a	PF-09/6	Příjem faktury za montáž	60 000,-	042	321
12b		- DPH 19 %	11 400,-	343/x	321
13a	BV-3	Úhrada faktury za nákup stroje z bankovního účtu	170 000,-	321	221
13b		Úhrada DPH a cla celnici z bankovního účtu	44 200,-	379	221
13c		Úhrada faktury za dopravu z bankovního účtu	95 200,-	321	221
13d		Úhrada faktury za montáž z bankovního účtu	71 400,-	321	221
14.	Inter.09-3	Zařazení strojního zařízení do užívání	320 000,-	022	042
15a	PF-09/7	Příjem faktury od stavební firmy za výstavbu haly	2 340 000,-	042	321
15b		- DPH 19 %	444 600,-	343/x	321
16.	BU-1	Úhrada faktury od stavební firmy z povoleného dlouhodobého úvěru	2 784 600,-	321	461
17a	PF-09/8	Příjem faktury za dodání technologie do nové haly	5 670 000,-	042	321
17b		- DPH 19 %	1 077 300,-	343/x	321
18.	BU-2	Úhrada faktury za dodání technologie do haly z úvěru	6 747 300,-	321	461
19.	BV-4	Výpis z bankovního účtu – úhrada úroků z úvěru za dobu výstavby haly	400 500,-	042	221
20.	Inter.09-4	Zařazení výrobní haly do užívání	8 410 500,-	021	042
21a	BV-5	Výpis z bankovního účtu – splátka úvěru na halu	1 500 000,-	261	221
22b		Výpis z bankovního účtu – úhrada úroků z úvěru po zařazení stavby do užívání	300 200,-	562	221
23.	BÚ-3	Výpis z bankovního úvěru – splátka úvěru	1 500 000,-	461	261
Pořízení dlouhodobého majetku (DM) ve vlastní režii					
24.	Výdejka-1	Spotřeba materiálu na pořízení dlouhodobého majetku	112 340,-	501	112
25a	PF-09/9	Příjem faktury za elektrickou energii při pořízení DM	11 000,-	502	321
25b		- DPH 19 %	2 090,-	343/x	321
26a	VD-2	Ostatní služby při pořízení DM zaplacený v hotovosti	5 000,-	518	211
26b		- DPH 19 %	950,-	343/x	211
27a	Sumarizace mezd	Mzdy zaměstnanců pracujících na pořízení DM – předpis mezd	76 500,-	521	331
27b		Zákonné sociální a zdrav. pojištění z mezd - předpis	29 000,-	524	336
28.	Inter.09-5	Aktivace – náhrada nákladů na pořízení DM	233 840,-	042	624
29.	Inter.09-6	Po kolaudaci – zápis o převzetí dlouhodobého majetku a uvedení do provozu	233 840,-	021	042
Pořízení dlouhodobého majetku darováním					
30.	Darovací smlouva	Získání počítačové sítě darem – reprodukční pořizovací cena	120 000,-	042	413
31.	Inter.09-7	Zařazení počítačové sítě do užívání	120 000,-	022	042
Odpisy dlouhodobého majetku					
32.	Inter.09-8	Odpisy dlouhodobého majetku	100 000,-	551	082

Vyřazení dlouhodobého majetku v důsledku manka a škod					
33.	Inter.09-9	Zaučtování zůstatkové ceny v důsledku škody na automobilu (cena pořízení 183 500 - odpisy 112 500)	71 000,-	582	082
34.	Inter.09-10	Vyřazení automobilu z majetku	183 500,-	082	022
35.	Inter.09-11	Oznámení České pojišťovny o výši náhrady škody	45 000,-	378	688
36.	BV-6	Poukázání náhrady škody na účet	45 000,-	221	378
Vyřazení dlouhodobého majetku prodejem					
37a	Inter.09-12	Prodejní cena vyřazeného nákladního automobilu	100 000,-	311	641
37b		- DPH 19 %	19 000,-	311	343/x
38.	Inter.09-14	Odpis nákladního automobilu při vyřazení	90 000,-	541	082
39.	Inter.09-15	Vyřazení nákladního automobilu z majetku podniku	450 000,-	082	022
40.	BV-7	Úhrada faktury za prodej IM	119 000,-	221	311
Vyřazení dlouhodobého majetku fyzickou likvidací					
41.	Inter.09-16	Odpis zůstatkové ceny komínu po odstřelu	80 000,-	551	081
42.	Inter.09-17	Vyřazení komínu z majetku (pořizovací cena)	200 000,-	081	021
Vyřazení dlouhodobého majetku darováním					
43a	Inter.09-18	Zaučtování zůstatkové ceny PC, který je darován	50 000,-	543	082
43b		- DPH 19 %	9 500,-	543	343/x
44.	Darovací smlouva	Vyřazení PC při darování v pořizovací ceně	200 000,-	082	022
Zúčtování opravných položek k dlouhodobému majetku					
45.	Inter.09-19	Opravná položka k pozemku prozatímní snížené hodnoty	500 000,-	559	091
46.		Opravná položka k desetileté nedokončené stavbě	300 000,-	559	094
47.	BV-8	Poskytnutí zálohy z banky na nákup stavebního jeřábu	400 000,-	052	221

Účtová třída 1 – Zásoby - způsob A

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1a.	PF-09/1	Přijatá faktura za nákup materiálu	10 000,-	111	321
1b.		- DPH 19 %	1 900,-	343/x	321
2.	Inter.09-1	Přeprava materiálu vlastní podnikovou dopravou	500,-	111	622
3a.	VD-1	Úhrada za nakládání materiálu - v hotovosti	1 000,-	111	211
3b.		- DPH 19 %	190,-	343/x	211
4.	Příjemka 1	Příjem materiálu na sklad	11 500,-	112	111
5.	PF-09/2	Přijatá faktura za přepravu zboží	1 200,-	131	321
6.	PF-09/3	Přijatá faktura za pořízení zboží od neplátce DPH	20 000,-	131	321
7.	Inter.09-2	Přeprava zboží vlastní podnikovou dopravou	600,-	131	622
8.	VD-2	Úhrada provize za zprostředkování zboží v hotovosti	1 500,-	131	211
9a.	VD-3	Nákup zboží za hotové	30 000,-	131	211
9b.		- DPH 19 %	5 700,-	343/x	211
10a.	Celní výměr	Předpis cla za nákup zboží v zahraničí	2 000,-	131	379
10b.		- spotřební daně k dováženému zboží	1 000,-	131	345
10c.		- DPH 19 % z cla a spotřební daně	570,-	343/x	379
11a.	PF-09/4	Přijatá faktura za dopravu zboží	10 000,-	131	321
11b.		- DPH 19 %	1 900,-	343/x	321
12.	Darovací smlouva	Bezplatné získání materiálu - dar	400,-	112	413
13.	Inter.09-3	Aktivace materiálu získaného šrotováním stroje	900,-	112	621
14a.	VD-4	Nákup materiálu na sklad v hotovosti	1 000,-	112	211
14b.		- DPH 19 %	190,-	343/x	211
15.	Příjemka 2	Příjemka zboží na sklad	66 300,-	132	131
16.	Inter.09-4	Zaučtování zásob materiálu z vlastní výroby	8 000,-	112	621
17.	Výdejka 1	Výdej materiálu ze skladu do spotřeby	6 000,-	501	112
18.	Výdejka 2	Výdej zboží ze skladu zákazníkovi	4 000,-	504	132
19.	Výdejka 3	Výdej zboží na analýzu – atest	500,-	504	132
20a.	Inter.09-5	Uplatněná reklamáce na dodané zboží	200,-	315	132
20b.		- DPH 19 %	38,-	315	343/x
21a.	VD-5	Nákup materiálu mimo sklad - rovnou do spotřeby	300,-	501	211

21b.		- DPH 19 %	57,-	343/x	211
22.	Výdejka 4	Přirozený úbytek zásob zboží do normy	100,-	504	132
23.	Výdejka 5	Přirozený úbytek zásob materiálu do normy	250,-	501	112
24a.	Výdejka 6	Darování zboží dětskému domovu	200,-	543	132
24b.		- DPH 19 %	38,-	343/x	132
25.	Inter.09-6	Zúčtování manka na prodejně – bez zavinění osoby	200,-	582	132
26a.	Inter.09-7	Zúčtování manka na prodejně – zavinil pracovník	200,-	335	132
26b.		- DPH 19 %	38,-	335	343/x
27.	Inter.09-8	Inventarizační přebytek zásob materiálu na skladě	150,-	112	688
28.	Inter.09-9	Materiál získaný z vyřazeného hmotného majetku	2 000,-	112	648
29.	Inter.09-10	Přebytek zboží zjištěn při inventuře	1 000,-	132	688
30.	Inter.09-11	Převod zásob na konci roku – uzavření účtu	10 000,-	702	132

Účtová třída 1 – Zásoby – způsob B

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1a.	PF-09/1	Příjem faktury za nákup zboží	20 000,-	504	321
1b.		- DPH 19 %	3 800,-	343	321
2a.	PF-09/2	Příjem faktury za nákup materiálu	30 000,-	501	321
2b.		- DPH 19 %	5 700,-	343	321
3a.	VD-1	Nákup zboží za v hotovosti	2 000,-	504	211
3b.		- DPH 19 %	380,-	343	211
4.	VD-2	Nákup zboží od neplátce DPH za hotové	1 000,-	504	211
5a.	PF-09/3	Příjem faktury za provizi za zprostředkování nákupu zboží	1 000,-	504	321
5b.		- DPH 19 %	190,-	343	321
6.	PF-09/4	Příjem faktury za přepravu materiálu od neplátce DPH	3 000,-	501	321
7a.	Výdejka 1	Výdej zboží na reprezentační účely	200,-	513	504
7b.		- DPH 19 %.	38,-	513	343
8a.	Výdejka 2	Dar zboží domovu důchodců	1 000,-	543	504
8b.		- DPH 19 %	190,-	543	343
9.	Inter.09-1	Reklamace části zboží z důvodu nízké kvality	300,-	315	504
10.	Inter.09-2	Aktivace – příjem materiálu vyrobeného ve vlastní režii	500,-	501	621
11.	Výdejka 3	Prodej materiálu ze skladu za skladovou cenu	100,-	542	501
12a.	Inter.09-3	Manko způsobené jinou osobou na zboží ve skladu	1 000,-	378	504
12b.		- DPH 19 %	190,-	378	343
13.	Inter.09-4	Škoda na materiálu na skladě v důsledku požáru	2 500,-	582	501
14.	Inter.09-5	Převod zůstatku materiálu na skladu k 31.12. dle inventarizace	22 500,-	112	501
15.	Inter.09-6	Převod zůstatku zboží na skladu k 31.12. dle inventarizace	23 500,-	132	504

Účtová třída 2 - Finanční účty

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1.	PD-1	Dotace pokladny z bankovního účtu	10 000,-	211	261
2.	PD-2	Tržba za zboží do pokladny u neplátce DPH	20 000,-	211	604
3.	VD-1	Poskytnutá záloha z pokladny pracovníkům na drobný nákup	500,-	335	211
4.	VD-2	Nákup 100 kolků do zásoby, platba z pokladny	1 000,-	213/x	211
5.	VD-3	Úhrada oběda s obchodními partnery v restauraci	2 000,-	513	211
6a	BV-1	Připsaní odvodu tržeb na běžný účet	5 000,-	261	221
6b		Úhrada dodavateli přijaté faktury z běžného účtu	8 000,-	321	221
6c		Odvod DPH finančnímu úřadu z běžného účtu	1 000,-	343/x	221
6d		Úhrada vystavené faktury za naše služby na BÚ	500,-	221	311
7.	PD-3	Pracovník uhradil předepsané manko do pokladny	100,-	211	335
8.	VD-4	Pracovník dostal zálohu na mzdu	1 000,-	331	211
9.	VD-5	Pracovník dostal zálohu na služební cestu	2 000,-	335	211
10a	Vyúčtování SC	Pracovník se vrátil ze služební cesty a účtuje si hotel a autobus v hodnotě 2 000,- Kč - zúčtování poskytnuté zálohy	1 900,-	512	335
10b	VD-6	- a vyplácí se mu doplatek nákladů z pokladny	100,-	512	211
12.	PD-4	Přijatá záloha od odběratele v hotovosti	1 000,-	211	324
13.	VD-7	Nákup jednoho kolku v hotovosti	100,-	538	211

14.	PD-5	Vklad základního kapitálu společníkem do pokladny	50 000,-	211	353/x
15a	BV-2	Úhrada sociálního pojištění z bankovního účtu	200,-	336/x	221
15b		Připsání úroku na běžný účet	12,-	221	662
15c		Úhrada daně ze mzdy z bankovního účtu	300,-	342	221
15d		Poplatky za vedení účtu	5,-	568	221
15e		Úhrada srážky z banky – výživné ze mzdy pracovníka	1 500,-	379	221
15f		Placený úrok z úvěru z bankovního účtu na stavbu do doby zařazení stavby do užívání	3 000,-	042	221
16.	VD-8	Vrácení zálohy z pokladny, kterou jsme přijali v minulosti	1 000,-	324	211
17.	VD-9	Poskytnutí zálohy dodavateli z pokladny	2 000,-	314	211
18.	VD-10	Výplata mzdy společníkovi z pokladny	4 000,-	366	211
19.	PD-6	Vklad společníka do pokladny – finanční výpomoc	20 000,-	211	365/x
20.	VD-11	Půjčka poskytnutá zaměstnanci v hotovosti	30 000,-	335/x	211
21.	VD-12	Nákup zboží na sklad v hotovosti	8 000,-	132	211
22.	PD-7	Zaúčtování zjištěného přebytku v pokladně	12,-	211	688
23.	PD-8	Finanční vklad tichého společníka do pokladny	11 000,-	211	479/x
24.	PD-9	Přijatá náhrada od pracovníka do pokladny za soukromé telefonní hovory (po zaúčtování faktury za telefon)	25,-	211	518
25.	Výdejka 1	Spotřeba poštovních známek – výdej z pokladny cenin	100,-	518	213/x
26.	VD-12	Předpis manka v pokladně k úhradě	250,-	335	211
27.	PD-10	Kurzový zisk ve valutové pokladně	120,-	211/x	663
28.	BV-3	Kurzová ztráta na devizovém účtu	230,-	563	221/x
29.	Výdejka 2	Výdej dálničních známek z pokladny cenin	3 000,-	548	213/x
30.	BV-4	Převod poskytnutého úvěru na bankovní účet	100 000,-	221	261
31.	BÚ-1	Výpis z úvěrového účtu – poskytnutí úvěru	100 000,-	261	231
32.	BV-5	Splátka úvěru z běžného účtu	20 000,-	261	221
33.	BV-6	Úroky z úvěru sražené z bankovního účtu	1 200,-	562	221
34.	VÚ-2	Výpis z úvěrového účtu – splátka	20 000,-	231	261
35.	VF-1	Vystavení odběratelské faktury za zboží - neplátce DPH	30 000,-	311	604
36.	Inter.09-1	Přijetí směnky od odběratele k faktuře za dodání zboží	30 000,-	312	311
37.	Inter.09-2	Předpis úroku ke směnce od odběratele	1 050,-	312	662
38.	Inter.09-3	Banka akceptuje směnku v nominální hodnotě	31 050,-	313	312
39.	BV-7	Eskont směnky – poskytnutí eskontního úvěru	29 850,-	221	232
40.	Inter.09-5	Úrok z eskontu směnky	1 200,-	568	232
41.	Inter.09-6	Avízo od banky o úhradě směnky směnkovým dlužníkem	31 050,-	232	313
42.	Inter.09-7	Emise krátkodobých dluhopisů	100 000,-	375	241
43.	BV-8	Nákup dluhopisů investorem	100 000,-	221	375
44.	VD-13	Úhrada částí předložených dluhopisů	50 000,-	241	211
45.	BV-9	Provize bance zaplacená za prodej dluhopisů	3 000,-	568	221
46.	BV-10	Vyplacení čistého úroků z dluhopisů z BÚ jejich držiteli	3 700,-	562	221
47.	BV-11	Zúčtování přijaté finanční výpomoci na bankovní účet – hypotekární zástavní list	40 000,-	221	249
48.	Inter.09-8	Daň z úroků z dluhopisů – výnosu z dluhopisů – předpis	300,-	562	342
49.	Inter.09-9	Nákup akcií na sekundárním trhu	70 000,-	251	379
50.	BV-12	Úhrada nákupu akcií z bankovního účtu	70 000,-	379	221
51.	Inter.09-10	Prodej akcií (o měsíc později)	72 000,-	378	661
52.	BV-13	Úhrada za akcie na účet	72 000,-	221	378
53.	Inter.09-11	Úbytek prodaných akcií v ceně pořízení	70 000,-	561	251
54a	BV-14	Přijali jsme dividendy jako držitel akcií - na účet	800,-	221	666
54b		Nákup vlastních akcií – úhrada z bankovního účtu	90 000,-	252	221
54c		Tržba za prodej vlastních akcií	91 000,-	221	661
55.	Inter.09-12	Zúčtování úbytku prodaných vlastních akcií	90 000,-	561	252
56.	VD-14	Vyplacení podílu na zisku společníkovi v o.s. v hotovosti	7 000,-	364/x	211
57.	Inter.09-13	Nákup bankovních dluhopisů (nominální cena)	25 000,-	253	379
58.	BV-15	Úhrada nakoupených dluhopisů – z bankovního účtu	25 000,-	379	221
59.	BV-16	Přijaté úroky z dluhopisů připsané na bankovní účet	400,-	221	662
60.	Inter.09-14	Prodej bankovních dluhopisů (tržní cena)	26 000,-	378	661
61.	BV-17	Přijetí úhrada za prodané dluhopisy na účet	26 000,-	221	378
62.	Inter.09-15	Zúčtování úbytku prodaných dluhopisů	25 000,-	561	253
63.	Inter.09-16	Emise krátkodobých dluhopisů	60 000,-	375	241
64.	BV-18	Nákup dluhopisů investory	40 000,-	221	375
65.	Inter.09-17	Stažení neprodaných dluhopisů	20 000,-	255	375
66.	BV-19	Úhrada splatných dluhopisů z bankovního účtu jejich držiteli	40 000,-	241	221
67.	BV-20	Vyplacený čistý úrok z dluhopisů z účtu	6 850,-	562	221

68.	Inter.09-18	Předpis srážky daně z vyplaceného úroku z dluhopisů	685,-	562	342
69.	BV-21	Odvod daně z úroků z účtu	685,-	342	221

Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy - pohledávky

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1a.	VF-09/1	Vystavená faktura za prodej našich výrobků	200 000,-	311	601
1b.		- DPH 19 %	38 000,-	311	343/x
2.	VF-09/2	Vystavená faktura za prodej služeb zahraničnímu odběrateli	58 360,-	311	602
3	BV-1	Výpis z účtu – přijatá úhrada od odběratele	238 000,-	221	311
4	PF-09/1	Přijatá faktura od zahraničního dodavatele fa. č. 09/1	297 420,-	111	321
5	JCD	Výměra cla celním orgánem	11 502,-	111	379
5		- DPH 19 % z hodnoty faktury a cla	58 695,-	343/x	379
6	Inter.09-1	Zúčtování barterového obchodu – zápočet VF-09/1 a části PF-09/1	238 000,-	321	311
7a	VF-09/3	Vystavená faktura za prodej zboží	100 000,-	311	604
7b		- DPH 19 %	19 000,-	311	343/x
8a	Inter.09-2	Odběratel na úhradu dodávky použil vlastní směnku, kterou dodavatel akceptoval s úrokem 15 % p. a. za prodloužení doby úhrady o 2 měsíce s úrokem z hodnoty směnky	123 000,-	312	311
8b			3 075,-	312	662
9	BV-2	Odběratel zaplatil směnku v den splatnosti na bankovní účet, včetně úroku	126 075,-	221	312
10	VD-1	Poskytnutá záloha v hotovosti na opravu	15 000,-	314	211
11	PF-09/2	Přijatá faktura za opravu	13 500,-	511	321
12	Inter.09-3	Zúčtování poskytnuté zálohy	13 500,-	321	314
13	PD-1	Vrácení rozdílu poskytnuté zálohy do pokladny	1 500,-	211	314
14	Inter.09-4	Reklamacce vůči dodavateli na dodávku zboží před zaplacením	10 000,-	315	321
15	Inter.09-5	Uznaná reklamacce	10 000,-	321	315
16a	Výdejka-1	Reklamacce dodávky zboží – vrácení zboží	10 000,-	315	131
16b		- odúčtování DPH 19 % k reklamovanému zboží	1 900,-	315	343/x
17a	BV-3	Uznaný a vrácený reklamační nárok na bankovní účet	11 900,-	221	315
17b	Inter.09-6	Uznaný a vrácený reklamační nárok a vrácené zboží	10 000,-	131	315
17c		- DPH 19 % k vrácenému zboží	1 900,-	343/x	315
18a	VF-09/3	Nároky na úhradu věcných a osobních nákladů za stravování cizích zaměstnanců	2 000,-	315	648
18b		- DPH 19 %	380,-	315	343/x
19a	PF-09/4	Pohledávky za prodej investičního majetku	10 000,-	315	641
19b		- DPH 19 %	1 900,-	315	343/X
20a	PF-09/5	Pohledávky za prodej zásob materiálu	5 000,-	315	642
20b		- DPH 19 %	950,-	315	343/x
33	BV-4	Přijatá záloha na bankovní účet za dodání zboží	100 000,-	221	324
34a	VF-09/4	Vystavená faktura za dodání zboží odběrateli	100 000,-	311	604
34b		- DPH 19 %	19 000,-	311	343/x
35	Inter.09-8	Zúčtování přijaté zálohy od odběratele	100 000,-	324	311
36	BV-5	Úhrada rozdílu faktury a zálohy z bankovního účtu	19 000,-	221	311
37a	VF-09/5	Vydaná faktura za prodej výrobků	40 000,-	311	601
37a		- DPH 19 %	7 600,-	311	343
38	BV-6	Úhrada vydané faktury na bankovní účet	47 600,-	221	311
55	VD-6	Výplata zálohy z pokladny na služební cestu	2 500,-	335	211
56	Výdejka-2	Výdej telefonní karty zaměstnanci	600,-	335	213
57	Cest.příkaz	Vyúčtování poskytnuté zálohy na pracovní cestu	2 000,-	512	335
58	PD-2	Vrácení zůstatku zálohy na vyúčtování	500,-	211	335
59	VD-7	Inventarizací zjištěn schodek v pokladně	940,-	335	211
60	Výdejka-3	Zjištěn schodek v ceninách	60,-	335	213
61a	Inter.09-11	Předpis náhrady za způsobenou škodu zaměstnancem	900,-	335	688
61b		- DPH 19 %	17,-	335	343/x
62a	Inter.09-12	Předpis nájemného za ubytování v bytech účetní jednotky	2 000,-	335	602
62b		- DPH 19 %	380,-	335	343/x
63a	Výdejka-4	Prodej materiálu zaměstnancům	500,-	335	642
63b		- DPH 19 %	95,-	335	343/x
64	VD-7	Poskytnutí půjčky zaměstnanci z pokladny	10 000,-	335/x	211
65	Inter.09-13	Poskytnutí zaměstnaneckých akcií zaměstnancům	55 000,-	335	252

84a	VF-09/7	Vydaná faktura za prodej kořeněného vína 1000 l po 50, – Kč	50 000,-	311	604
84b		Spotřební daň z vína 1000 l po 16,30 Kč	16 300,-	311	345
84c		- DPH 19 % z ceny faktury, včetně spotřeb. daně	12 597,-	311	343/x
85	Inter.09-18	Daňové přiznání – silniční daň z nákladního vozidla	14 000,-	531	345
96	Inter.09-23	Zúčtování příslibu dotace z EU	170 000,-	347	648
98	BV-16	Poskytnutá půjčka účetní jednotce v rámci skupiny podniků z bankovního účtu	100 000,-	351	221
99	Inter.09-24	Předpis úroku z poskytnuté půjčky	8 000,-	351	662
100	Inter.09-25	Upsání vkladů do kapitálové společnosti	400 000,-	353/x	411/2
101	BV-17	Splacení upsaných vkladů peněžními vklady	120 000,-	221	353/x
102	Inter.09-26	Splacení upsaných vkladů vkladem pozemku	200 000,-	031	353/x
103		Splacení upsaných vkladů vkladem rozestavěné budovy	80 000,-	042	353/x
104	Inter.09-27	Předepsaná úhrada ztráty vůči společníkovi v s. r. o.	15 000,-	354/x	431
105	Inter.09-28	Předepsaná úhrada ztráty vůči společníkům ve v.o.s.	10 000,-	354/x	596
106	BV-18	Úhrada pohledávky na pokrytí ztráty společníkem v s.r.o.	15 000,-	221	354/x
107		Poskytnutá krátkodobá půjčka společníkovi v s.r.o.	400 000,-	355/x	221
108	Inter.09-29	Vyúčtování úroků společníkovi z poskytnuté půjčky	10 000,-	355/x	662
109	BV-19	Přijetí splátky krátkodobé půjčky na bankovní účet	60 000,-	221	355/x
112		Přijatá půjčka od mateřské společnosti na bankovní účet	100 000,-	221	361
113		Splácíme půjčku z bankovního účtu	40 000,-	361	221
136	Inter.09-36	Nárok na náhradu škody vůči pojišťovně při pojistné události vyplývající ze smluvního pojištění	130 000,-	378	688
138	BV-31	Úhrada od pojišťovny – pojistné plnění	130 000,-	221	378

Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy - závazky

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1a.	VF-09/1	Vystavená faktura za prodej našich výrobků	200 000,-	311	601
1b.		- DPH 19 %	38 000,-	311	343/x
2.	VF-09/2	Vystavená faktura za prodej služeb zahraničnímu odběrateli	58 360,-	311	602
3	BV-1	Výpis z účtu – přijatá úhrada od odběratele	238 000,-	221	311
4	PF-09/1	Přijatá faktura od zahraničního dodavatele fa. č. 09/1	297 420,-	111	321
5	JCD	Výměra cla celním orgánem	11 502,-	111	379
5		- DPH 19 % z hodnoty faktury a cla	58 695,-	343/x	379
6	Inter.09-1	Zúčtování barterového obchodu – zápočet VF-09/1 a části PF-09/1	238 000,-	321	311
10	VD-1	Poskytnutá záloha v hotovosti na opravu	15 000,-	314	211
11	PF-09/2	Přijatá faktura za opravu	13 500,-	511	321
12	Inter.09-3	Zúčtování poskytnuté zálohy	13 500,-	321	314
13	PD-1	Vrácení rozdílu poskytnuté zálohy do pokladny	1 500,-	211	314
14	Inter.09-4	Reklamacce vůči dodavateli na dodávku zboží před zaplacením	10 000,-	315	321
15	Inter.09-5	Uznaná reklamacce	10 000,-	321	315
16a	Výdejka-1	Reklamacce dodávky zboží – vrácení zboží	10 000,-	315	131
16b		- odúčtování DPH 19 % k reklamovanému zboží	1 900,-	315	343/X
21a	PF-09/6	Přijatá faktura za dlouhodobý hmotný majetek	100 000,-	042	321
21b		- DPH 19 %	19 000,-	343/x	321
22a	PF-09/7	Přijatá faktura za dodávku materiálu: A způsob	50 000,-	111	321
22b		- DPH 19 %	9 500,-	343/x	321
23a	PF-09/8	Přijatá faktura za dodávku materiálu: B způsob	2 000,-	501	321
23b		- DPH 19 %	380,-	343/x	321
24	PF-09/9	Přijatá faktura za nákup cenin	1 000,-	213	321
25a	PF-09/10	Přijatá faktura za knihy a odborné časopisy	3 000,-	501	321
25b		- DPH 19 %	570,-	343/x	321
26a	PF-09/11	Přijatá faktura za spotřebu energie	4 000,-	502	321
26b		- DPH 19 %	760,-	343/x	321
27a	PF-09/12	Přijatá faktura za opravy a údržbu	1 000,-	511	321
27b		- DPH 19 %	190,-	343/x	321
28	PF-09/13	Přijatá faktura za dodávky na reprezentaci	2 650,-	513	321
29a		Přijatá faktura za odvoz odpadu z výroby	2 000,-	518	321
29a	PF-09/14	- DPH k 19 %	380,-	343/x	321
30a	PF-09/15	Příjem faktury za služby spojů	500,-	518	321

30b		- DPH 19 %	95,-	343/x	321
31a	PF-09/16	Příjem faktury za nájem	6 000,-	518	321
31b		- DPH 19 %	1 140,-	343/x	321
32a	BV-4	Úhrada přijaté faktury z bankovního účtu	11 900,-	321	221
32b	VÚa-1	Úhrada přijaté faktury z krátkodobého úvěru	59 500,-	321	231
32c	VÚb-1	Úhrada přijaté faktury z dlouhodobého úvěru	119 000,-	321	461
32d	Inter.09-7	Úhrada přijaté faktury vlastní směnkou	5 950,-	321	322
39	VD-2	Výplata zálohy na mzdy zaměstnanců hotově	5 000,-	331	211
40	Mzdy	Zúčtování hrubé mzdy zaměstnanci	30 000,-	521	331
41		Srážka ze mzdy:			
		- příspěvky zaměstnanec na sociální zabezpečení	3 300,-	331	336/x
		- příspěvky na zdravotní pojištění	700,-	331	336/x
42		- záloha na daň z příjmů ze závislé činnosti	3 500,-	331	342
43		- na spoření	500,-	331	379
44		- na úhradu nájemného za byty v majetku firmy	2 000,-	331	335
45		- na úhradu škody předepsané k náhradě	1 000,-	331	335
46		- nevyúčtované poskytnuté zálohy na vyúčtování	1 500,-	331	335
		Předpis závazku - odvodů pro zaměstnavatele:			
69		- na zdravotní pojištění	2 500,-	524	336/x
70		- na sociální pojištění	12 000,-	524	336/x
71		Přiznané dávky nemocenského pojištění zaměstnancům ze závislé činnosti	4 000,-	336/x	331
52	Inter.09-9	Nárok zaměstnanec na náhradu škody, kterou mu způsobil zaměstnavatel	1 300,-	588	333
53	VD-5	Náhrada škody zaměstnanci placena hotově	1 300,-	333	211
54	Inter.09-10	Nárok zaměstnanec na úhradu nákladů spojených s údržbou pracovních oděvů	800,-	548	333
70	Inter.09-14	Dobrovolné pojištění hrazené zaměstnavatelem		525	336/x
71	Inter.09-15	Předpis pokuty za nesprávně vyplacené dávky nemocenského pojištění	5 000,-	545	336/x
72	BV-7	Úhrada závazků vůči sociální pojišťovně a zdravotní pojišťovně	15 300,-	336/x	221
73		Platba zálohy na daň z příjmů – ze zisku	3 200,-	336/x	221
			3 500,-	341	221
74	VF-09/6	Srážková daň odvedená odběratelem v zahraničí	2 000,-	341	311
75	Inter.09-16	Předpis daně z běžné činnosti podle daňového přiznání	133 000,-	591	341
76	BV-8	Úhrada daně z bankovního účtu – rozdíl mezi zaplacenými zálohami a daní z příjmu podle daňového přiznání	31 000,-	341	221
77a	Inter.09-17	Dodatečný předpis daně z příjmu – výměr fin. úřadem	6 000,-	595	341
77b		Penále - zvýšení daně za pozdní platbu daně	350,-	545	341
80	BV-9	Platba zálohy na daň z příjmu ze závislé činnosti z bankovního účtu	3 500,-	342	221
84a	VF-09/7	Vydaná faktura za prodej kořeněného vína 1000 l po 50,- Kč	50 000,-	311	604
84b		Spotřební daň z vína 1000 l po 16,30 Kč	16 300,-	311	345
84c		- DPH 19 % z ceny faktury, včetně spotřeb. daně	12 597,-	311	343/x
85	Inter.09-18	Daňové přiznání – silniční daň z nákladního vozidla	14 000,-	531	345
86	Inter.09-19	Daňové přiznání – daň z pozemků určených na podnikání v majetku firmy	50 000,-	532	345
87	Inter.09-20	Místní poplatek za psa	5 000,-	538	345
88	Inter.09-21	Výměr daňového orgánu – za zvýšení DPH	1 230,-	545	345
89	Inter.09-22	Předpis správních poplatků	900,-	538	345
90a	BV-10	Úhrada spotřební daně z vína z bankovního účtu	12 597,-	345	221
90b		Úhrada silniční daně z bankovního účtu	14 000,-	345	221
90c		Úhrada DPH z bankovního účtu	106 405,-	343	221
90d		Přijatá dotace ze státního rozpočtu na bankovní účet	500 000,-	221	346
114	Inter.09-30	Úroky za půjčku od mateřské společnosti - předpis	8 000,-	562	361
115	Inter.09-31	Vyúčtování podílu ze zisku po zdanění ve v. o. s.	200 000,-	596	364/x
116	Inter.09-32	Přiznání nároku podílu ze zisku společníkovi s.r.o.	400 000,-	431	364/x
117	BV-20	Výplata podílu na zisku z bankovního účtu	200 000,-	364/x	221
118		Přijatá krátkodobá půjčka na účet od společníka s.r.o.	500 000,-	221	365/x
119	Inter.09-33	Úroky z přijaté půjčky od společníka - předpis	5 000,-	562	365/x
120	BV-21	Splátky půjčky společníkům z bankovního účtu	175 000,-	365/x	221
121	Inter.09-34	Nárok na výplatu obchodního podílu při vystoupení společníka z obchodní společnosti	100 000,-	411 (413)	365/x
122	BV-22	Výplata obchodního podílu společníka při vystoupení po zdanění z bankovního účtu	75 000,-	365/x	221

123	BV-23	Předpis srážkové daně z vyplaceného obchod. podílu	25 000,-	365/x	342
122a	BV-24	Výplata obchodního podílu společníka při vystoupení po zdanění z bankovního účtu	75 000,-	365/x	221
122b		Odvod sražené daně z příjmu	25 000,-	342	221
124	VD-8	Výplata zálohy na odměnu ze závislé činnosti společníkovi v hotovosti	12 000,-	366	211
126	Inter.09-35	Zúčtování odměny společníkovi ze závislé činnosti	68 000,-	522	366
127		Srážky z odměny ze závislé činnosti			
		- příspěvek na sociální pojištění	8 160,-	366	336/x
128		- záloha na daň z příjmu ze závislé činnosti	8 141,-	366	342
129		- spoření, resp. splátky půjčky	900,-	366	379
130		- na úhradu nájmu za byt v majetku firmy	500,-	366	335
131		- náhrada zaviněného manka	300,-	366	335
132		- za nevyúčtované poskytnuté zálohy na nákup	200,-	366	335
133		Zúčtování nároku na přídavky na děti	640,-	336/x	366
134		Nárok společníka na dávky nemocenského pojištění	750,-	336/x	366
135	VD-9	Výplata vyúčtování odměn ze závislé činnosti	48 409,-	366	211

Účty časového rozlišení

P.č	Doklad	Text	Suma	MD	D
145	BV-33	Úhrada nájemného z běžného účtu v r. 2009 za čtvrté čtvrtletí 2009 a první čtvrtletí r. 2010	100 000,-	381	221
146	Inter.09-37	Podíl nájemného za rok 2009	50 000,-	518	381
147	BV-34	Úhrada předplatného za právní normy a odborné časopisy v r. 2009 na rok 2010	10 000,-	381	221
148	Inter.09-38	Potvrzení o výši pojistné náhrady, která nebyla v běžném roce uhrazená	50 000,-	385	688
149	Inter.09-40	Poskytli jsme služby v běžném roce, ale ke dni účetní závěrky nevyfakturovali	320 000,-	385	602
150	Inter.09-41	Nevyfakturován nárok na provizi za prodej zboží	60 000,-	385	604
153	Inter.09-42	Náhrady mzdy za nevyčerpanou dovolenou běžného roku, která přechází do roku následujícího	15 000,-	521	389
154		Zákonné sociální náklady ve vztahu k náhradě mzdy za nevyčerpanou dovolenou	5 700,-	524	389
155	Inter.09-43	Čerpání dovolené nevyčerpané v předchozím roce	15 000,-	389	331
156		Zákonné sociální pojištění k čerpané dovolené za předešlý rok	5 700,-	389	336

Účtová třída 4 – Kapitálové účty - do textu – příklady jsou ilustrativní

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1.	Inter.09-1	Upsání základního kapitálu p. Jankovičovou	60 000,-	353/1	411/1
2.		p. Krejzovou	60 000,-	353/2	411/2
3.		p. Novotným	80 000,-	353/3	411/3
4.	VD-1	Ověření podpisů placeno hotově	630,-	538	211
5.	VD-2	Nákup kolků na vydání živnostenského listu, placeno hotově	1 000,-	538	211
6.	BV-1	Otevření účtu v bance a splacení 50 % upsaného kapitálu:			
7.		p. Jankovičová	30 000,-	221	353/1
8.		p. Krejzová	30 000,-	221	353/2
9.		p. Novotný	40 000,-	221	353/3
9.	Inter.09-2	Upsání dalších akcií a tím zvýšení základního kapitálu v pořizovací hodnotě	2 000 000,-	353/1	411/3
10.		Doúčtování emisního ážia	600 000,-	353/1	412
11.	BV-2	Úhrada za prodané akcie na bankovní účet	2 600 000,-	221	353/1
12.	Inter.09-3	Zvýšení základního kapitálu ze zisku minulého roku	1 723 000,-	431	411
13.		Zvýšení základního kapitálu z ostatních kapitálových fondů	130 000,-	413	411
14.		Zvýšení základního kapitálu z ostatních fondů	20 000,-	427	411
15.		Emise dlouhodobých dluhopisů	8 000 000,-	375	473
16.	BV-3	Nákup dlouhodobých dluhopisů investorem	8 000 000,-	221	375
17.		Výplata úroků z dluhopisů za 1. rok - odvedená z bankovního účtu	9 0 000,-	562	221

18.	Inter.09-4	Výměna dluhopisů za akcie	8 000 000,-	473	411/3
19.	Inter.09-5	Bezplatně nabytý kopírovací stroj Minolta v rámci reklamní akce	35 700,-	042	413
20.		Zařazení kopírovacího stroje do užívání	35 700,-	022	042
21.	Inter.09-6	Oznámení o přidělení dotace ze státního rozpočtu	300 000,-	346	648
22.	BV-4	Poskytnutá dotace ze SR na bankovní účet určená na krytí provozních nákladů	300 000,-	221	346
23.	Inter.09-7	Bezplatně nabytý software	45 000,-	041	413
24.	BV-5	Peněžní dar na zvýšení vlastního jmění na bankovní účet	100 000,-	221	413
25.	Inter.09-8	Upsání členského podílu na výstavbu družstevního bytu	400 000,-	378	413
26.	BV-6	Úhrada členského podílu na družstevní bytovou výstavbu na bankovní účet	400 000,-	221	378
27.		Investiční společnost nakoupila CP v podniku s podstatným vlivem (1 000 ks x 1 000,- Kč) z bankovního účtu	1 000 000,-	062	221
28.	Inter.09-9	K 31.12. provedená inventarizace, která zjistila snížení ceny těchto CP a to o 18,- Kč na 1 ks	18 000,-	414	062
29.	Inter.09-10	Podej 1/2 CP z ceny pořízení	500 000,-	561	062
30.	Inter.09-11	Rozpuštění oceňovacího rozdílu	180 000,-	062	414
31.	Inter.09-12	Rok 2008 – tvorba zákonné rezervy na opravu dlouhodobého nemovitého majetku	600 000,-	552	451
32.	Inter.09-13	Rok 2009 – tvorba zákonné rezervy na opravu dlouhodobého nemovitého majetku	600 000,-	552	451
33.	Inter.09-14	Rok 2010 – tvorba zákonné rezervy na opravu dlouhodobého nemovitého majetku	600 000,-	552	451
34a.	PF-09/1	Přijátá faktura za opravu dlouhodobého nemovitého majetku	1 800 000,-	511	321
34b.		- DPH 19 %	342 000,-	343/x	321
35.	Inter.09-15	Čerpání zákonné rezervy na opravu dlouhodobého nemovitého majetku – NM	1 800 000,-	451	552
36.	BV-7	Úhrada faktury za opravu NM z bankovního účtu	2 142 000,-	321	221
37.	Inter.09-16	Tvorba rezervy vytvořena podle interních směrnic společnosti na provozní náklady	23 000,-	554	459
38.	Inter.09-17	Tvorba rezervy vytvořena podle interních směrnic společnosti na finanční náklady	45 000,-	574	459
39.	Inter.09-18	Tvorba rezervy vytvořena podle interních směrnic společnosti na mimořádné náklady	17 000,-	584	459
40a.	Inter.09-19	Čerpání rezervy na provozní náklady	15 000,-	459	554
40b.		Čerpání rezervy na finanční náklady	20 000,-	459	574
40c.		Čerpání rezervy na mimořádné náklady	12 000,-	459	584
41a.	PF-09/2	Přijátá faktura za nákup výrobního zařízení	2 360 000,-	042	321
41b.	PF-09/2	- DPH 19 %	448 400,-	343/x	321
42.	BÚ-1	Úhrada faktury z dlouhodobého úvěru	2 808 400,-	321	461
43.	Inter.09-20	Zúčtování zisku z minulého roku	47 000,-	431	428/x
44.	BV-8	Výpis z bankovního účtu – splátka úvěru	1 125 000,-	261	221
45.	BÚ-2	Výpis z úvěrového účtu – splátka úvěru	1 125 000,-	461	261
46a.	BV-9	Přijátá půjčka od podniků ve skupině na bank. účet	200 000,-	221	471
46b.		Zúčtování úroku z poskytnuté půjčky - nesplacen	20 000,-	562	471
47.	BV-10	Splacení půjčky spolu s úroky z bankovního účtu	220 000,-	471	221
48.	Inter.09-21	Přijátá záloha od X,a.s. na 3 roky na bankovní účet	492 000,-	221	475
49a.	VF-09/1	Vystavená odběratelská faktura za služby	400 000,-	311	602
49b.		- DPH 19 %	76 000,-	311	343/x
50.	BV-11	Peněžní vklad tichého společníka na bankovní účet	700 000,-	221	479
51.	Inter.09-22	Vklad tichého společníka formou výrobní linky	3 500 000,-	042	479
52.	BV-12	Vrácení části vkladu tichému společníkovi z bank. účtu	300 000,-	479	221
53.	BV-13	Peněžní vklad soukromého podnikatele při vzniku živnosti vložený na bankovní účet	20 000,-	221	491
54.	VD-3	Výběr v hotovosti na osobní spotřebu podnikatele	10 000,-	491	211
55.	BV-14	Výběr z bankovního účtu na osobní spotřebu podnikatele	40 000,-	491	221
56.	Inter.09-23	Zúčtování ztráty minulého roku	55 000,-	429/x	431

Účtová třída 5 - Náklady

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1.	Výdejka-1	Výdej materiálu ze skladu do spotřeby – způsob A	40 000,-	501	112
2a.	PF-09/1	Přijátá faktura za nákup materiálu – způsob B	50 000,-	501	321
2b.		- DPH 19 %	9 500,-	343/x	321
3.	Inter.09-1	Přeprava materiálu vlastním dopravním prostředkem – způsob B	1 000,-	501	622
4.	Inter.09-2	Zúčtování manka zásob materiálu do normy přirozených úbytků (nezaviněné) - způsob A	12 000,-	501	112
6.	Inter.09-3	Zúčtování nevyfakturovaných převzatých dodávek při roční účtovní uzávěrce – způsob B	36 000,-	501	389
7a	Inter.09-4	Zúčtování předpisu náhrady manka na materiálu nad normu přirozených úbytků vůči zaměstnanci – způsob B	10 000,-	335	501
7b		- předpis náhrady DPH 19 % z manka	1 900,-	335	343/x
7c		- zúčtování manka na zásobách - viník neznámý	9 000,-	582	501
8a.	PF-09/2	Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek	60 000,-	503	321
8b.		- DPH 19 %	11 400,-	343/x	321
9.	Výdejka-2	Výdej zásob zboží ze skladu při prodeji – způsob A	100,-	504	132
10.	Příjemka-1	Zboží vyrobeno vlastní činností	100,-	504	621
11.	Inter.09-5	Clo na dovezené zboží – způsob B	1 300,-	504	379
12.	Příjemka-2	Přebytek zásob zboží zjištěný při inventarizaci – způsob A	4 300,-	132	688
13a	PF-09/3	Přijátá faktura za opravu dopravního prostředku	2 000,-	511	321
13b		- DPH 19 %	380,-	343/x	321
14.	Inter.09-6	Převod nákladů při roční účtovní závěrce	72 000,-	710	511
15.	VD-1	Náhrada za použití vlastního auta na pracovní cesty vyplacená hotově	1 500,-	512	211
16.	VD-2	Úhrada nákladů na reprezentaci v hotovosti	500,-	513	211
17.	Inter.09-7	Poskytnuté služby na účely reprezentace	1 900,-	513	622
18a1	Výdejka-3	Výdej zboží ze skladu na reprezentační účely	2 000,-	513	132
8b		- DPH 19 %	380,-	513	343/x
19a	PF-09/4	Přijátá faktura za telefonní hovory	1 000,-	518	321
19b		- DPH 19 %	190,-	343/x	321
20.	PF-09/5	Přijátá faktura za nájemné nebytových prostor	8 000,-	518	321
21.	Výdejka-4	Výdej známek z pokladny cenin do spotřeby	15,-	518	213/x
22.	VD-3	Poštovní poplatky uhrazené v hotovosti	20,-	518	211
23.	VD-4	Náklady na právní zastupování vyplacené v hotovosti	800,-	518	211
24.	Inter.09-8	Dodávky služeb, ke kterým ke dni účtovní uzávěrky nedošly faktury	50 000,-	518	389
25.	Inter.09-9	Hrubé mzdy zaměstnanců	15 000,-	521	331
26.	Inter.09-10	Hrubé odměny společníků spol. s r. o., členů družstva ze závislé činnosti (peněžní i naturální)	20 000,-	522	366
27.	Inter.09-11	Sociální náklady individuálního podnikatele	2200,-	526	336/x
28.	Inter.09-12	Závazky za stravování zaměstnanců v cizích stravovacích zařízeních	1 000,-	527	325
29.	Inter.09-13	Povinnost silniční daně	4 500,-	531	345
30.		Povinnost k dani z nemovitosti	22 000,-	532	345
31.		Povinnost k dani z dědictví, darovací, k dani z převodu nemovitostí	13 000,-	538	345
32.	BV-1	Výpis z bankovního účtu - úhrada soudních poplatků	15 000,-	538	221
33.	VD-5	Úhrada poplatků za vyvážení vah v hotovosti	500,-	538	211
34.	Inter.09-14	Zůstatková cena při prodeji hmotného majetku	20 000,-	541	082
35a	Výdejka -5	Skladová cena předaného materiálu			
35b		- způsob A	5 000,-	542	112
		- způsob B	5 000,-	542	501
36a	Darovací smlouva	Darování:			
36b		- odepisovaného hmotného majetku v účetní zůstatkové ceně	20 000,-	543	082
36c		- DPH 19 % na darovaný IM	3 800,-	543	343/x
36d		- prázdných prostředků	4 000,-	543	211
36e		- vlastních služeb	8 000,-	543	622
36f		- vlastních výrobků způsob A	10 000,-	543	123
		- vlastních výrobků způsob B	10 000,-	543	613
	Inter.09-15	Nám předepsané smluvní penále za:			

37a		- neodebrání dodávek, porušení přepravních podmínek, porušení smlouvy při placení	10 000,-	544	321
37b		- pozdní úhradu upsaných CP	3 000,-	544	367
37c		- pozdní úhradu závazků vůči společníkům	2 200,-	544	365
37d		- pozdní úhradu závazků vůči účastníkům sdružení	600,-	544	368
37e		- nezaplacení dlouhodobých závazků vůči podnikům ve skupině	7 000,-	544	471
38.	Inter.09-16	Pokuta za pozdní předložení daňového přiznání	5 000,-	545	345
39.	Inter.09-17	Penále za nesprávnou výplatu dávek NP	700,-	545	336/x
40.	Inter.09-18	Odpis pohledávky vůči zaměstnanci – úmrtí bez zanechání dědictví	1 000,-	546	335
41.	Inter.09-19	Odepsání pohledávky z reklamací u dodavatelů po uplynutí promlčecí lhůty	2 000,-	546	315
42.	Inter.09-20	Odpis pohledávky u odběratele v likvidaci	15 000,-	546	311
43.	Inter.09-21	Nárok náhrady zaměstnanců při pracovních úrazech a chorobách z povolání	1 000,-	548	333
44.	Inter.09-22	Předpis náhrady ušlého zisku při pracovním úrazu		548	331
45.	Inter.09-23	Roční odpisy dlouhodobého movitého majetku	28 000,-	551	082
46.	Inter.09-24	Opravná položka k zásobám výrobků, u kterých je zvýšený počet uznaných reklamací	80 000,-	559	194
47.	Inter.09-25	Opravná položka k pohledávkám u firmy	150 000,-	559	391
48.	BV-2	Placen úrok z provozního úvěru poskytnutého bankou	2 000,-	562	221
49.	Inter.09-26	Předpis úroku z krátkodobé finanční výpomoci společníkovi	1 000,-	562	365/x
50.	Inter.09-27	Výdeje budoucích období – úroky, které se zaplatí bance v budoucnosti – náklad běžného období	15 000,-	562	383
51.	PF-09/7	Přijatá faktura za dodávku materiálu od zahraniční firmy – způsob A	80 000,-	111	321
52.	BV-3	Úhrada faktury z bankovního účtu	81 600,-	321	221
53.	Inter.09-28	Kurz zahraniční měny vyšší – zúčtování kurzové ztráty	1 600,-	563	321
54.	VF-09/1	Vystavená faktura za prodej služeb zahraničnímu odběrateli	28 000,-	311	602
55.	BV-4	Úhrada od zahraničního odběratele	28 900,-	221	311
56.	Inter.09-29	V den úhrady byl kurz vyšší celkově o sumu	900,-	311	663
57.	BV-5	Poplatky za vedení účtu	80,-	568	221
58a	Inter.09-30	Tvorba opravné položky k finančním investicím	10 000,-	579	096
58b		Tvorba opravné položky k majetkovým CP	40 000,-	579	291
58c		Zničení dlouhodobého hmotného majetku požárem	770 000,-	582	081
58d		Škoda na zásobách – důsledek požáru – způsob A	30 000,-	582	132
58e		Škoda na zásobách – důsledek požáru – způsob B	44 000,-	582	501
59.	Výdejka-6	Zúčtování škody na ceninách v případě nezjištěného pachatele	1 100,-	582	213
60.	Inter.09-31	Tvorba rezervy na odškodné při pracovních úrazech	50 000,-	584	459
61.	VD-6	Doúčtování nákladů z minulých účetních období	8 000,-	588	211
62.	Inter.09.32	Nárok zaměstnanců na odstupné při reorganizaci	30 000,-	588	331

Účtová třída 6 - Výnosy

P.č.	Doklad	Text	Suma	MD	D
1.	VF-09/1	Vystavená faktura za prodej výrobků odběrateli – neplátce DPH	350 000,-	311	601
2.	VF-09/2	Vystavená faktura za prodej výrobků zaměstnanci	5 000,-	335	601
3.	PD-1	Prodej výrobků v hotovosti	10 000,-	211	601
4.	Inter.09-1	Poskytnutí slevy odběrateli	2 000,-	601	311
5.	Inter.09-2	Výplata naturální mzdy zaměstnancům	15 000,-	331	601
6.	PD-2	Tržby za ubytování přijaté v hotovosti – neplátce DPH	5 000,-	211	602
7.	VF-09/3	Pohledávky za nájemné – neplátce DPH	8 000,-	311	602
8.	Inter.09-3	Vnitropodniková faktura za náhradní díly vyrobené ve vlastní režii, převzaté do skladu – způsob A	25 000,-	112	621
9.	Inter.09-4	Výkon vnitropodnikové dopravy pro nemocnici – dar	2 000,-	543	622
10.	Inter.09-5	Přepravní výkony pro jiný závod v rámci podniku	4 000,-	395	622
11.	Inter.09-6	Vlastní přeprava při pořízení hmotného majetku	5 500,-	042	622
12.	Inter.09-7	Stavební práce uskutečněné ve vlastní režii	70 000,-	042	624
13.	VF-09/4	Vystavená faktura za prodej výrobní haly	500 000,-	315	641

14.	PD-3	Tržba za prodej kovového odpadu sběrnám odpadu	5 000,-	211	648
15.	Inter.09-8	Vyúčtování nároku vůči zaměstnancům za zaviněné penále	1 000,-	335	644
16.	Inter.09-9	Uplatnili jsme si nárok na penále	800,-	378	644
17.	Inter.09-10	Nárokujeme si provizi za zprostředkování nákupu zboží	6 000,-	315	648
18.	Inter.09-11	Nárok na dotaci vůči státnímu rozpočtu na úhradu provozních nákladů	20 000,-	346	648
19.	Příjemka-1	Získaný materiál z likvidovaného investičního jmění – převzatý do skladu	7 000,-	112	648
20.	Inter.09-12	Rozpuštění zůstatku zákonné rezervy - pomínul důvod její existence	67 000,-	451	552
21.	BV-1	Prodej 40 ks vlastních akcií	400 000,-	378	661
22.	Inter.09-13	Kurzový výnos zjištěn při inventarizaci pokladny	500,-	211	663
23.	VF-09/5	Podnik měl u zahraničního odběratele pohledávku 10 000 USD. V den vzniku pohledávky byl kurz peněžních prostředků v cizí měně – nákup USD á 20,- Kč	250 000,-	311	601
24.	BV-2	Zahraníční odběratel uhradil 10 000 USD. V den úhrady byl kurz USD á 22,- Kč,	275 000,-	221	311
25.	Inter.09-14	Kurzový zisk k VF-09/5 představoval sumu	25 000,-	311	663
26.	BV-3	Přijaté dividendy z podílových CP na bank. účet	15 000,-	221	665
27.	BV-4	Přijaté dividendy z majetkových CP na bankovní účet	10 000,-	221	666
28.	Příjemka-2	Zjištěn přebytek materiálu na skladu při inventarizaci	5 000,-	112	688
29.	Inter.09-15	Pohledávka vůči pojišťovně za pojistnou událost	80 000,-	378	688
30.	PD-4	Přebytek pokladní hotovosti zjištěn při inventarizaci	1 000,-	211	688

Jaroslav Ďaďo – Jaroslav Ďaďo

Základy účetnictví

Minimum, co musí vědět každý ekonom

I. vydání – Kunovice 2009

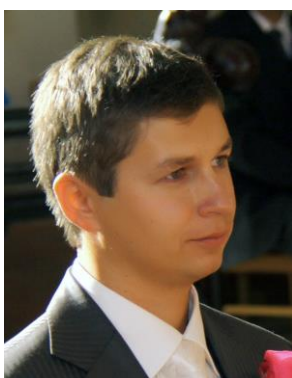
Vydal: EPI, s.r.o. Kunovice

ISBN 978-80-7314-189-0

www.educomplex.cz

Prof. Ing. **Jaroslav Ďaďo**, PhD., maturoval na Střední ekonomické škole v Dolním Kubíně, ukončil Vysokou školu ekonomickou v Bratislavě. Od roku 1990 vede účetní firmu, je daňový poradce (č. licence 29/92) a soudní znalec v oboru Ekonomie a management, odvětví Účetnictví a daňovníctví. Věnuje se praxi v oblasti stanování hodnoty podniku. V roce 1991 napsal pro podnikatele úspěšnou knihu Evidence a jednoduché účetnictví. Kromě toho se věnuje mezinárodnímu marketingu (publikoval Mezinárodní marketing, 1996) a marketingu služeb (publikoval Marketing služeb, 2006). Jako pedagog působí na Ekonomické fakultě Univerzity Matěje Bela v Banské Bystrici a na Evropském polytechnickém institutu v Kunovicích.

Ing. **Jaroslav Ďaďo**, PhD., ukončil Národohospodářskou fakultu Ekonomické univerzity v Bratislavě. Doktorandské studium v oboru Finance ukončil na Fakultě financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze v roce 2005. Současně studuje právo. V praxi se věnuje účetnictví a ekonomickému poradenství. Má praktické zkušenosti jako konkursní správce. Složil zkoušky soudního znalce v oboru Účetnictví a daňovníctvo a v oboru Finance, je asistentem daňového poradce. Jako pedagog působí na Ekonomické fakultě Univerzity Matěje Bela v Banské Bystrici a na dalších vysokých školách na Slovensku a v České republice.